

રેખા વિજ્ઞાન શાસ્ત્ર.

પ્રથમ અને દ્વિતીય વિભાગ

— ૧૫૬ અને પ્રકાશક —

ડૉ. યજ્ઞલાલ પ્રેમચંદ્ર ટાપર.

BAL (દ્વિતીયવર્ણ)

પ્રથમ આગતિ

પ્રત ૨ .

કિંમત રૂ. ૬-૦-૦

લેખક અને પ્રકાશક -

ડૉ. પી. પી. ટાપર

મેનગેડ-નાશીક

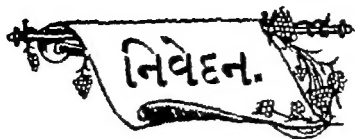
સર્વ હક્ક લેખકને આધીન.

મુદ્રક - કનૈયાલાલ એસ. તિવારી

પ્રોપ્રાયટર, તિવારી પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ,

૧૦૫૭ નાશીક સિટી

જેવી રીતે જગતના દરેક શાસ્ત્રથી માનવી ઉત્પત્તિ અને સુખ દુઃખને સહાયતા મળે છે તેવીજ રીતે “ હસ્તસામુદ્રિક શાસ્ત્ર ” થી પણ માનવી ઉત્પત્તિ અને સુખદુઃખમા સહાયતા મળી શકે છે મનુષ્યપ્રાણી જે કર્મો કરે છે તે સર્વેતુ ફળ તેને ભોગવતુ પડે છે પૂર્વ જન્મનું સચિન જે પ્રારબ્ધ કર્મ અથવા ભાગ્ય તેનો ખોધ હાથના રેખાપરથી થઈ શકે છે

પ્રારબ્ધ કર્મ પ્રમાણે જન્મ લેવાનાળા માણસનું જીવિત કેવી રીતે વિતવાતું છે, તેનું આરોગ્ય કેવું હશે, શિક્ષણ—વિદ્યા કેટલી થવાની છે, લગ્ન કયા વર્ષમા થશે ? સ્ત્રી રૂપાળી, સુંદર, સુશિક્ષિત અને કેળાણેલી મળશે કે કેમ, સતતી કેટલી અને કયા વર્ષમા થશે, આયુષ્યમા સપત્તિનું સુખ કેવું હશે, સ્વતંત્ર ધંદો વેપાર, વકીલ, ડૉક્ટર ખેરીબટર, વિગેરે થવાથી લાભ થશે કે નોકરી કરવામા આયુષ્ય પિતાવતુ પડશે, સદા, લોટરી, રેસ વિગેરેથી લાભ થશે વા હાની, પ્રવાસ જનપર્વટન—વિવાયત, અમેરીકા જવાનો યોગ છે કે કેમ, કોઈ શારેરીક અડચત, કોઈદારી કેસ અથવા કોઈ સકટ આવવાનું છે કે કેમ વૃદ્ધાપકાળ કેવીરીતે જવાનો છે વિગેરે વિગેરે જન્મથી જર્ણ મરણ પર્યાંતની તમામ શુભાશુભ વટનાઓનો ખોધ હાથના રેખાપરથી થઈ શકે છે

જેવીરીતે વૈદ્યકશાસ્ત્ર, પદાર્થવિજ્ઞાનશાસ્ત્ર રસાયનશાસ્ત્ર, વિદ્યુત્-શાસ્ત્ર, ફલજ્યોતિષશાસ્ત્ર વિગેરે વિગેરે શાસ્ત્રો આજે અપૂર્ણ રિચતીમા જોવામા આવે છે, રાસ્યકશાસ્ત્ર આટલા પરિણુન રિચતીમા હોવા છતાં અને વિજ્ઞાનની તેને આટલી સહાયતા મળવા છતાં અમુકરોગ અસાધ્ય અને કેટલાક કષ્ટસાધ્ય જોવામા આવે છે તેવીજ રીતે હસ્તસામુદ્રિક શાસ્ત્રપણ અપૂર્ણ રિચતીમા છે તેમા હજી પુષ્કળ સુધારા થવાની જરૂરી છે જેમ જેમ તેમા સુધારા થતા જશે તેમ તેમ આ શાસ્ત્ર માનવી ઉત્પત્તિને મદત રૂપ નિવડશે

એક સમય એવો હતો કે ભારત વર્ષ સર્વ કલા, હુનર અને વિદ્યાનુ કેદ્ર મનાતુ તે સમયમા લક્ષણશાસ્ત્ર—હસ્તસામુદ્રિક-શાસ્ત્ર, પૂર્ણત્વના શિખરે હતુ પણ ઉત્થાન અને પતન, હાસ અને ઉન્નતિ, નાશ અને ઉત્પત્તિ પ્રકૃતીનો અટલ નિયમ છે એ પ્રકૃતીના નિયમાનુસાર સમય બદલવાથી તેની અવનતી થતી ગઈ અને અધુનિક કાળમા તો આ વિદ્યાનુ અધ્યયન કરનારા અનુભવશાલી, અને શોધખોળ કરનારામાટે ઈડિયન પામિસ્ટ્રી (હિંદુ સામુદ્રિકશાસ્ત્ર) ના અથો પણ ઉપલબ્ધ—મળી શકતા નથી

ઉપરોક્ત ખામી દૂર કરવાના હેતુથીજ ત્રણસો વર્ષ પૂર્વના હસ્તલીખીત ગ્રંથના આવારે આ રેખા વિજ્ઞાનશાસ્ત્ર ગ્રંથ લખવામા આવ્યો છે જેના પ્રથમ વિભાગમા પૌર્વાત્ય પદ્ધતિ અને વિન્ટીન વિભાગમા પાશ્ચિમાત્ય પદ્ધતિ આલેખવામા આવી છે

આ ગ્રંથમા પૂર્વ અને પશ્ચિમ બન્ને પદ્ધતિનુ ગુનનાત્મક દૃષ્ટિથી વિવેચન કરવામા આવ્યુ છે જે આ રાશ્ત્રના અભ્યાસુમાટે અતિ ઉપયોગી થઈ પડશે

ભાષાની દૃષ્ટિથી આ ગ્રંથમા જે દોષ રહ્યા પામ્યા છે તે લેખક એક મહારાષ્ટ્રીય ગુજરાતી હોવાને આભારી છે તે તરફ વાચક હસલીરન્યાયની દૃષ્ટિ રાખે એની વિનંતી છે

છપાઈની દૃષ્ટિથી જે દોષ ગ્રહેલા છે તે પણ એક મગરી છાપખાનામા છાપવાને લીધેજ કે તિવારી પ્રેસના માલિક શ્રી. કન્હૈયાલાલ તિવારી અને મેનેજર શ્રી. બાબુરાવ ગા ગુજરાતી ટાઈપ મગારી જે ઉત્સાહ અને મેહનતથી પુરુષક છાપ્યુ છે તે માટે તેઓ ધન્યવાદને પાત્ર છે

ભાગ્યના પ્રાચિન દુર્લભ ગ્રંથ મહાપ્રયામે મેળવી તેપરથી આ ગ્રંથ લખવામા આવ્યો છે જે આ શાસ્ત્રના જિજ્ઞાસુમાટે ઉપયોગી થાય અને પૂર્વ અને પશ્ચિમની હસ્તસામુદ્રિક વિદ્યાનુ અધ્યયન કરનાર અભ્યાસુમાટે ચતુર્કિચિત્ પ્રોત્સાહન આપી શકે તોય હુ મારો પ્રયત્ન સાર્થક લેખીરા ઐ રાતિ

રામનવમી
નાશિક
૨૯ - ૩ - ૨૯

નમ્ર લેખક,

શ્રી. પન્નાલાલ પ્રેમચંદ ટાપર

અ નુ ક મ લિ કા.

વિષય

પૃષ્ઠ

પ્રથમ પ્રકરણ.

હાથનું વિશેષ મહત્ત્વ	૧
રાજ્યનું પ્રાચીનત્ત્વ અને ઇતિહાસ	૪
સૌમ્યના ૬૬ લક્ષણો ...	”

પ્રકરણ બીજું.

હસ્ત દર્શન .	૬
--------------	---

પ્રકરણ ત્રિજું.

હસ્તાવલોકન વિધી	૯
હાથનો નૈમર્ગિક તિલાગ	”

પ્રકરણ ચોથું.

હાથનું વર્ણન ..	૧૨
શુભ હાથ	”
અશુભ હાથ	”
હાથનો વર્ણ—૨૧	૧૩
શુભ મણીમધ	”
અશુભ મણીમધ	૧૪
ઘરતલ—કથેલી	”
ઘર પૃષ્ઠ	”
અશુભ કરપૃષ્ઠ	૧૫
	”

વિષય		પૃષ્ઠ
અશુદ્ધી વિચાર	. .	૧૬
શુભ અશુદ્ધી		”
અશુભ અશુદ્ધી	..	”
વિરલ અશુદ્ધી	. ..	”
સ્ત્રી સુખ	-	૧૭
અશુદ્ધીના પેરવાપરની રેખાઓ		”
ભાર્યા હાતી યેગ	..	૧૮
આયુષ્ય મર્યાદા		”
નખ વિચાર		૧૯

પ્રકરણ ૫ મું.

રેખા વિચાર	. .	૨૦
રેખાનું ગુણ વર્ણન	. .	૨૩
શુભ રેખા	..	”
અશુભ રેખા	...	”
સપ્તા કારક રેખા		૨૪
રેખાઓનું ક્ષણ		૨૫
રેખાઓની સંજ્ઞા		”
રેખાઓની અવગ્થા		૨૬
રેખાપરથી સ્વભાવ જ્ઞાન	..	”
જન્મ મૃત્યુનો વિચાર		૨૭
આયુરેખા વિચાર	...	૨૮
ધનરેખા—માતૃરેખા	.	૩૦
ગોત્રરેખા પિતૃરેખા		૩૪
કુલવાન માણસની રેખા		,
ઉર્ધ્વરેખા—ભાગ્યરેખા	...	૩૬
પાચ પ્રકારની ઉર્ધ્વ રેખા		”

વિષય		પૃષ્ઠ
શ્રી રેખા	...	૩૮
સત્તાન રેખા		૩૯
અધુ ભગિની દર્શક રેખા	...	૪૦
ધનવૃદ્ધિ રેખા	.	૪૧
પત્ની રેખા		"
ભાગ્ય રેખા	"	"
ધર્મ રેખા	"	"
ધન રેખા	...	૪૨
ગદ્યમવ રેખા		"
મૃત્યુ રેખા		"
યાત્રા રેખા		"
વાહન રેખા	...	"
મિત્ર રેખા		૪૩
ચારુ રેખા		"
કનૃષ્ઠ ઉપગની રેખાઓતુ કળા		"

અ ક રેખા ૬ ઠંડુ.

અતીમ—ચિન્ત રેખા નિચાર		૪૫
જન્મ, જોમર, ધનુષ્ય		૪૭
રથ, નગર, કાયઓ		"
અ કુશ, શાપી	...	૪૮
સ્વમ્નિક, તોરણ	...	"
સંગેવર, મિહ, દક્ષ		"
ચક્ર, શાખ, ધ્વજ	.	૪૯
સમુદ્ર, કળાશ, આચાર		"
મન્દ, ગદા		"
કૃષ્ણ, રત્ન, કમડનુ	..	૫૦
પરિત, ચામર, દર્પણ	...	"

વિષય	પૃષ્ઠ,
બળદ, પતાંગ, લદમી	૫૦
માળા, મોર	૫૨
લક્ષણ વિચાર	૫૨
હાથ, અગુલી, વપાળ	૫૨
દાત, લસાટ રેખા	૫૩
મુખ, કમળ, ચક્ર	૫૩
રાખ, સીપ, આગુલીપર્વ	૫૪
આગળીનામૂળ	૫૪
શરીરની ઉચ્ચાઈ	૫૪
નાકના છીદ્ર	૫૫
આખ	૫૫
શરીરનો વર્ણ	૫૫
અવાજ	૫૫
ચાલ, તાગડી	૫૫
અષ્ટકોણ	૫૫
કુડલ, સર્પ	૫૬
જવ, વાળ, ચક્ર	૫૬
ધનુ, ચંદ્ર	૫૭
ત્રિશળ, મોર	૫૭
કાચબો, કમળ	૫૭
જવ, પદમ,	૫૮
છત્ર, ધનુષ્ય	૫૮
સ્વરિતક	૫૯
ભાષા વિરહ યોગ	૬૦
પાણીમા મૃત્યુ	૬૦
માતા પિતાનો મૃત્યુ	૬૦
સર્પ દશથી મૃત્યુ	૬૦
જવ માળા તથા જવનું રૂળ	૬૦

વિધય

પૃષ્ઠ

આગળીના અગ્રભાગપગના

ચક્રતુ વર્ણન	...	૬૨
પિતા, પિતામહના ધનનો લાભ	..	..
મિત્રથી ધનનો લાભ	...	૬૩
દેવકૃપાથી ધનલાભ	...	૬૩
વ્યવહારથી ધન લાભ	..	..
વેપારથી ધનલાભ	...	૬૪
પગની આગળીઓનું ફળ	...	..
સ્ત્રીભોગ, સુખપ્રાપ્તી	...	..
ભાર્યાદાની યોગ	..	..
વિદ્યાભોગી	...	૬૫

પ્રકરણ ૭ મું

સ્ત્રી લક્ષણ વિચાર	..	૬૬
જ્ઞાના પગની આગળીઓ	..	૬૭
નિધના સ્ત્રીના લક્ષણ	..	૬૮
રાજપત્ની લક્ષણ	...	૭૦
સ્ત્રી લગ્નાટ લક્ષણ	...	૭૨
સ્ત્રી મગ્તકનું ફળ	..	૭૨
સ્ત્રી જાતી લક્ષણ	...	..
સાધન લક્ષણ	...	..
સ્તન લક્ષણ	..	૭૩

પ્રકરણ ૮ મું

જન્મકાળના મહના પ્રભાવથી મનુષ્ય સ્વભાવ	...	૭૪
સ્ત્રી, વ્યવસાયોદિ ઉપર થતો અસર	...	૭૪
દસ સત્ત્વ પુરુષના લક્ષણ	...	૭૫

વિષય		પૃષ્ઠ
૩૨ીં વ્યવમાયાદિ	---	૭૫
રાગ સરક પુરપના લક્ષણ	---	૭૬
ભદ્ર સરક પુરપના લક્ષણ	---	,,
૩૨૮ સરક પુરપના લક્ષણ	.	૭૭
માલવ્ય સરક પુરપના લક્ષણ	---	૭૮
અગ સામુદ્રિક	--	૭૯
મન્તક	---	૭૯
લલાટ	--	૮૦
ભમર, આખ	---	૮૧
નાક, મુખ	.	૮૩
ગાલ, હોઠ	---	૮૪
દાત, જીભ	---	૮૫
તાળિયુ, ર૨ર	--	૮૬
દાન, હડપચી	---	,,
કેશ, મીના, જુજી	..	૮૭
ધાતી, મ્તન, પીઠ	.	૮૮
પેટ નાભિ, કટીભાગ	---	૮૯
જનનેદ્રિય, અડકોરા	---	૯૦
મુત્રની ઘાગ, નીર્મ	.	,,
પગ, પગના તળીયા	---	૯૧

પ્ર કરણ ૯ મુ

ગુલાશુભ ફળ વિચાર	--	,,
હાથ ઉપર વર્ષ, માસ, પક્ષ, તિથી, વાર,		૯૩
નક્ષત્રાદિની સ્થાપના અને તેનું ફળ		૯૩
વર્ષકૃળ	---	,,
માસ સ્થાપના જમાણા હાથમા	.	૯૫

નિયમ	પૃષ્ઠ
માસ સ્થાપના કાળા હાથમા	૯૫
પદની સ્થાપના	૯૬
તિથીગ્રેની સ્થાપના	૯૭
વાર સ્થાપના	"
નક્ષત્ર સ્થાપના	"
રાગિની સ્થાપના	૯૮
રાગિના અધીપતિ	"
કાલ સ્થાપના	"
અહતુ કળી	૯૯
વર્ષ સ્થાપના	"
પાચ તરુની સ્થાપના	"
રસની સ્થાપના	"
ગતિની સ્થાપના	"
દિશાની સ્થાપના	૧૦૦
સ્ત્રી પુરુષની સ્થાપના	"
સ્ત્રી પુરુષની અવસ્થા	"

દ્વિતીય વિભાગ (પાશ્ચિમાત્ય પદ્ધતી)

પ્રકરણ ૧૦ સુ

આયુરેખા (લાઈન ઑફ લાઈફ)	૧૦૧
મમ્તક રેખા (લાઈન ઑફ હેડ)	૧૧૨
અત કરણ રેખા (લાઈન ઑફ હાટ)	૧૨૦
ભાગ્ય રેખા (ફેટ લાઈન)	૧૨૬
સૂર્ય રેખા (સન લાઈન)	૧૩૬
આરોગ્ય રેખા (લાઈન ઑફ હેલ્થ)	૧૪૭
ચંદ્ર રેખા (લાઈન ઑફ મન્ટ્યુશન)	૧૪૯
સ્ત્રી રેખા (લાઈન ઑફ મેરેજ)	૧૪૭

વિષય		૫૯
વિવાહ સબધી કાળ નિર્ણય	...	૧૫૧
સ્ત્રી સખ્યા	..	૧૫૩
સ્ત્રીની મરણ સખ્યા		”
લગ્ન કયા વર્ષમા થશે		”
સત્તાન રેખા વર્ણન	---	૧૫૫
પ્રવાસ રેખા વર્ણન	..	૧૫૬
શત્રુ રેખા	...	૧૫૭

પ્રકરણ ૧૨ મુ

હાથ પરથી માણસનો અભાવ રૂચી વ્યવસાયાદિ
જાણવાના લક્ષણ

મહત્ત્વાદક્ષાની રેખા	...	૧૫૮
વિચારગ્રહિત ખાનપાનની રેખા		”
ઉત્તમ પુરુષના લક્ષણ	...	૧૫૯
ઉદાર અને દયાળુ માણસના લક્ષણ		૧૬૦
સત્યવક્તા અને ધર્માત્મા	---	”
ચોર માણસના લક્ષણ		૧૬૧
ખુની માણસના લક્ષણ		”
આત્મહત્યા કરનાર માણસના લક્ષણ		૧૬૨
શૃત્યુની નિક્ષા થાય તેના લક્ષણ		૧૬૩
નિર્ધન માણસના લક્ષણ	..	”
ધનલોભી માણસના લક્ષણ		૧૬૪
ઔપધી શાસ્ત્ર (વૈદ્ય, ડૉક્ટર, હકીમ)		૧૬૫
કાઈ ખાસ રોગનો ચિકિત્સક (એગિયાલીસ્ટ)		”
સરજન (શસ્ત્રક્રિયા કરવાવાળો ડૉક્ટર)		૧૬૬
ઔપધીનો શોધક	.	”
પશુનો ડૉક્ટર	..	”

વિષય	પૃષ્ઠ
પરિચારીકા (નર્સ)	”
યંત્રણ (મેકેનિક ઇજીનીયર)	”
શિલ્પજ્ઞ (કારીગર)	૧૬૭
સાધારણ વડીલ	”
ભેગીટ્ટ	”
અધીકારી અથવા ઓફીસર	— ૧૬૮
જજ (ન્યાયાધીશ)	”
નિશ્ચિનો હાથ	”
ગણિત શાસ્ત્ર	”
ગાયન જ્ઞાનો જોશુકાર	૧૬૯

પ્રકરણ ૧૨ એ

પરિતોનુ પરિણ	” ૧૭૦
હાથ ઉપરના પરિત અને તેના ગુણ	”
ગુરુતો પરિત	૧૭૧
ગુરુ વર્ગના માણસ	૧૭૪
સ્વભાવ	”
રુચી અને વ્યવસાય	૧૭૫
શની વર્ગના માણસ	૧૭૬
અભાવ	”
તારાનુ ચિન્હ	”
કોમનુ ચિન્હ	”
ચતુષ્રણુ ચિન્હ	”
જાગીનુ ચિન્હ	”
ક્ષની ગુરુના પદ	૧૭૮
શની, ગુરુ, ભુધના પરિત	”
ગની ભુધના પરિત	”

વિષય	પૃષ્ઠ
શની મગળના પર્વત	"
શની શુક્રના પર્વત	૧૭૬
શની ચંદ્રના પર્વત	"
શનીના પર્વત ઉપર સરળ રેખા	"
શનીની મુદ્રિકા	૧૮૦
સૂર્ય વર્ગના માણસ	૧૮૦
સ્વભાવ રૂચી વ્યવસાયાદિ	૧૮૧
યવ ખીંટુ અને ચતુષ્કોણનું ચિન્હ	૧૮૨
સૂર્ય છુવના પર્વત	"
સૂર્ય ચંદ્રના પર્વત	૧૮૩
રવિમગળ અને શનીનો પર્વત	"
રવિ શુક્રના પર્વત	"
બુધ વર્ગના માણસ	૧૮૪
બુધ શુક્રના પર્વત	૧૮૫
બુધ મગળના પર્વત	"
બુધ શુક્રના પર્વત	"
ત્રિકોણનું ચિન્હ	"
ચતુષ્કોણનું ચિન્હ	૧૮૬
યવ ખીંટુ અને જાળીનું ચિન્હ	"
બુધના પર્વતપર સરળ રેખા	"
બુધના પર્વતપર આડી રેખા	"
બુધના પર્વતપર બે, ચાર, સરળ રેખાઓ	૧૮૭
સૂર્યના પર્વત તરફ વળેલો બુધનો પર્વત	"
મગળ વર્ગના માણસ	૧૮૮
સ્વભાવ	"
મગળ અને સૂર્યના પર્વત	૧૮૯
શની અને મગળના પર્વત	"

વિષય	પૃષ્ઠ
તારાનુ ચિન્હ	૧૯૦
કૌસનુ ચિન્હ	.. .. ૧૧
ત્રિકોણનુ ચિન્હ	... ૧૧
ખીકુનુ ચિન્હ	. . ૧૧
ચતુષ્કોણનુ ચિન્હ	... ૧૧
જાળીનુ ચિન્હ	.. ૧૧
મગળના મેદાનમા તારાનુ ચિન્હ	૧૯૧
મગળના પર્વત ઉપર આડી રેખા	.. ૧૯૧
ચંદ્ર વર્ગવાળા માણસ	... ૧૯૨
સ્વભાવ	- ૧૧
૩વી વ્યવસાય	૧૯૩
ચંદ્ર ભુવના પર્વત	૧૯૩
ચંદ્ર શુક્રના પર્વત	. . ૧૧
ચંદ્ર શુક્રના પર્વત	... ૧૧
ચંદ્ર ગળીના પર્વત	૧૯૪
તારાનુ ચિન્હ	.. ૧૧
કૌસનુ ચિન્હ	.. ૧૧
ત્રિકોણનુ ચિન્હ	. ૧૧
ચતુષ્કોણનુ ચિન્હ	૧૯૫
યવ, વૃત્ત, ખીકુ, જાળીનુ ચિન્હ	.. ૧૧
શુક્ર વર્ગવાળા માણસ	૧૯૬
સ્વભાવ	.. ૧૧
૩વી વ્યવસાય	.. ૧૧
શુક્ર ગુરુનો પર્વત	૧૯૭
તારાનુ ચિન્હ	. ૧૧
કૌસનુ ચિન્હ	.. ૧૧
ત્રિકોણનુ ચિન્હ	.. ૧૧

વિષય			પૃષ્ઠ
ચતુષ્કોણનું ચિન્હ	—	—	”
યવ, વૃત્ત, ખીદુ જાળીનું ચિન્હ	—	—	”
જાળીનું ચિન્હ	—		”

પ્રકરણ ૧૩ મુ

આગળીઓનું વર્ણન		૨૦૧
લાખી આગળીઓ (લૉંગ ફીગર્સ)		”
ટુકડી આગળીઓ (શૉર્ટ ફીગર્સ)		૨૦૨
જાડી આગળીઓ (થીક ફીગર્સ)		૨૦૩
બહિર્નિત આગળીઓ		”
અતર્નિત આગળીઓ		”
વાકી, આગળીઓ	.	,
આગળીઓના વચનુ અતર		૨૦૪
નિગ્ધાગુલી		”
એક આગળી ખીજી આગળી તરફ વળેલી હોય		
તેનું ફળ	---	૨૦૫
આગળીઓના મુળ		”
ગુરૂની આગળી	—	૨૦૬
લાખી અતિલાખી		”
ટુકડી, વાકી		”
ગાંભીરી આગળી		”
લાખી, અતિનાખી		”
ટુખી વાકી		”
સૂર્યની આગળી		૨૦૭
લાખી અતિવાખી	—	,
ટુકડી, વાકી	---	”
જીવની આગળી		”

વિષય	પૃષ્ઠ
લાખી, અતિલાખી	.. .. "
દુકી, વાળી	"
આગળીઓના પર્વ (પેરવા)	"
પેરવાના સધી (ગાઠ) ...	૨૦૮
આગળીના અગ્રભાગ	.. ૨૧૦
તર્જની-ગુરની આગળી ...	... ૨૧૧
પર્વ (પેરવા) ...	૨૧૩
સધી (ગાઠ)	... "
મધ્યમા (રાનીની આગળી)	... ૨૧૬
પર્વ (પેરવા)	૨૧૭
પેરવાપરની રેખા	... ૨૧૮
તારાનું ચિન્હ	.. ૨૧૯
ત્રિકોણ અને બીજાનું ચિન્હ	.. "
શખ, ચક્ર, ચવનું ચિન્હ	. ૨૨૦
અનામિકા રવિની આગળી	"
પર્વ (પેરવા)	૨૨૧
પર્વપરની રેખાઓ	૨૨૨
અર્ધચંદ્ર, તાગ, શખ, ચક્ર	- ૨૨૨
અનિષ્ટિકા (બુધની આગળી)	૨૨૩
પર્વ (પેરવા)	૨૨૬
પેરવાપરની રેખાઓ	"
તારા, શખ, ચક્ર ચિન્હ	... ૨૨૭
અગ્રુષ્ટ	... ૨૨૮
નખ વિચાર (પાશ્ચાત્ય પદ્ધતિ)	૨૨૨

પ્રકરણ ૧૪ મુ.

[ચિન્હ વિચાર [પાશ્ચાત્ય પદ્ધતિ]

૨૮૬

વિષય		પૃષ્ઠ
સ્તાર-તાગનુ ચિન્હ	-- --	,,
મૌસ-પુલીનુ ચિન્હ	..	૨૩૭
સ્કવેઅર-ચતુષ્કોણુ	--	૨૩૮
આપલેડ-ટાપુનુ ચિન્હ	..	૨૩૯
સર્કલ-વર્તુળ	.	૨૪૦
પોટ-મીઠુ ડાઘા		,,
ગ્રીસ-ગળીનુ ચિન્હ	-- --	૨૪૧
ત્રિકોણનુ ચિન્હ	.	,,
આયુષ્યમા જનનારાણી વટનાઓનો કાળ		
નિર્ણય		૨૪૨

રેખા વિજ્ઞાન શાસ્ત્ર

પ્રથમ—વિભાગ.

પૌર્વાત્ય પદ્ધતિ

અર્થાત

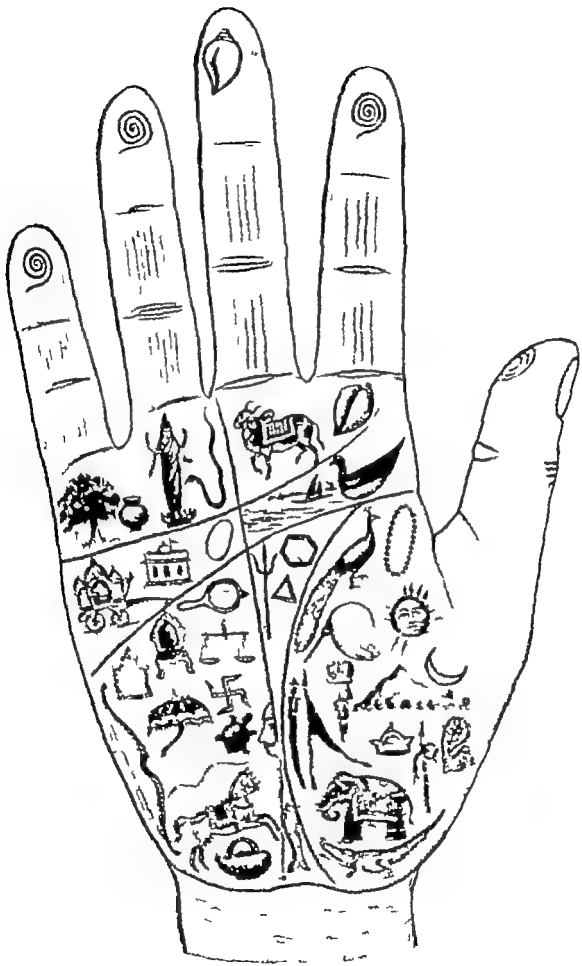
ઇન્ડિયન પામિસ્ટ્રી.

આ વિભાગ પૂર્વાચાર્યોના હસ્તલિખિત ગ્રંથના

આધારે લખાયો છે.

આફતી નં ૬

- આયુષ્ય વિદ્યા, ઝન, સતતી, સપત્તી, પદવી, ભાગ્યેદય, ગણ, મત્રી, આચાર્ય, ધર્મ, મગીત, કલા, આદિ બતાવનાર

મત્રીમ ચિન્હદર્શકે અસામાય હાય

રેખા વિજ્ઞાન શાસ્ત્ર

પ્રથમ પ્રકરણ

હાથનું વિશેષ મહત્ત્વ.

મનુષ્ય અને મનુષ્યેતર પ્રાણીઓના અગત્યના ઉપગ્રથી એમને સ્વભાવ, (સત્ત્વ, રજ, તમોગુણ) પ્રકૃતિ, વાત, પિત્ત, કફ, રસાદિ સમઘાતુ શરીરગુણ, અર્પણ વિગેરેથી થનાર સુખદુઃખાદિ જ્ઞાન તેમજ ભુત, વર્તમાન અને ભવિષ્યનું જ્ઞાન અર્થ શકે છે

સામાન્યતઃ ગુભાગુભ જ્ઞાન થતા માટે પૂર્વાચાર્યોએ શરીરના મુખ્યમ્યાન ૧૫ માન્યા છે — મસ્તક, છાતી, ગ્રામ્બો અને જમણો હાથ, ત્તન, નાભિ, ગુના, લલાટ, જઠર, કમર, પીઠ, વદા અને શ્રોણી

શરીરના હાથ મુખ્ય છે શરીરના શીર-મસ્તક ઉત્તરમાગ સમજનામા આવે છે પણ વિશેષ ગ્રણુને લીધે હાથ સર્વ શ્રેષ્ઠ છે

કર્મેદ્રિયમા હાથ મુખ્ય છે તેમજ જાનેદ્રિયની તુલ્યતા, અપર્જાદિ ક્રિયા કરનારી જ્ઞાનમા પણ હાથ વધારે ઉપયોગી છે આમુદ્રિકમા મુખ્ય તરફથી મુખ્ય છે તેમા નાક ઉત્તમ, અને નાક કરતા આખો ઉત્તમ, પણ હાથ ઉપર સર્વ વક્ષણ હોનાથી હાથ મર્વોત્તમ છે.

જોડે શાસ્ત્રકારેનો હેતુ સર્વ ગરીબ લક્ષણ ઉપરથી ગુલાશુભ ફલ કથન કરવાનો છે તથાપિ ગરીબના સર્વ અવયવોમાં મુખ અને હાથ આ બેજ અવયવોનું સુગમતાથી નિરીક્ષણ થઈ શકે છે

આ બે અવયવોનું નિરીક્ષણ કરવામાં અન્ય અવયવો જેવી મુઠકેલી નડતી નથી પુરોનો તો કન્યા મન્ત્ર, જાતી, જરૂર, નાભી, જનધ, કુખ, ગુપ્તેદ્રિયાદિ અવયવોનું નિરીક્ષણ કરી પણ ચકાસે છે પણ આયોના હાથઅને મુખ મિશ્રણના અન્ય અવયવો જેવામાં પુરોને માટે તો અતિ કઠિણતા ગ્રહેતી છે મન્ત્રથી પણ મુઠી સર્વ લક્ષણોની પરીક્ષા સર્વ અવયવોનું નિરીક્ષણ કરી કરવું મુઠકેલી ભરેલું હોવાથી જાતમાત્રિ પૂર્વ જ્ઞપિ મુનિઓએ હાથને સર્વ કાર્ય સાધક માનેલો છે

વૈદ્યલોક ગેગનું નિદાન કરતી વખતે હાથ જુએ છે દાના લોક દાન હાથેથી કરે છે અને દાન લેવા વાળા હાથ લાખા કરી આશીર્વાદ આપે છે

હાથ વડેજ વિવાહ, પૂજન, ભોજન, શાન્તિ, વિપક્ષ, વિધ્વસ વિગેરે પ્રમુખ ક્રિયાઓ માંથી શકાય છે

જેવી રીતે મનુષ્યના મનોવિકાસ અથવા અભાવ દર્શાવવામાં નેત્ર કાગળ ભૂત છે તેવીજ રીતે તે મનોવિકાસની પૂર્ણતા કરવા અથવા એના આગયને જાણના સાથે હાથજ એક ઉદ્દૃષ્ટ સાધન છે એ સર્વ હિંદુઓનું કામ ફતના સમાન કરવા વાળો છે આ કાગળથી તે “કર” ના નામથી ઓળખાય છે ત્યારે માણસને કોઈ આવે છે ત્યારે તે કોઈને વ્યક્ત કરવા માટે નેત્રની સાથે હાથની મુદ્રી પણ વાળે છે તેમજ કોઈના નમનના લાવને દર્શાવતી વખતે તે પોતાનો હાથ ઉઘાડી ગીધો કરે છે

કાર્તિક આદ્યગ્રંથિય કરતી વખતે મનોગત લાવના દર્શાવવા હાથ જોડીને પોતાની મનોગત નમ્રતા પ્રગટ કરે છે યાચના કરતી વખતે અને બીજા માગતી વખતે હાથ લાખા કરી પોતાની મનોગત લાવના યતાવે છે આ પ્રમાણે મનુષ્યના પ્રત્યેક ધર્મ, અર્થ, કામ અને મોક્ષ સાધનના કાર્ય તથા દાન, જપ, તપ, પૂજન વિગેરે ગુલાગુપ્ત સર્વ કામો કરવામાં હાથનો સમય હોય છે

હાથમા દેવ, ઋષિ, પિતૃ, ઇન્દ્રાદિ સર્વ તીર્થ છે હાથમાજ સર્વ દેવેનું નિવાસસ્થાન છે તેમજ હાથમા ઝરનશ્વર્ય જે ત્રણ રેખાઓ છે તે ગંગા, સરસ્વતી, યમુના, મહાનદીના નામની ઓળખાય છે અને તેના સગમને ત્રિવેણી સગમ યા તીર્થરાજપ્રયાગ કહેવાય છે

અક્ષયા જન્મ પત્રીયં વ્રહ્મણા નિર્મિતા સ્વયમ્ ।

વ્રહ્મા રેખા પ્રદાયસ્યાં યાવજ્જીવં વ્યવસ્થિતાઃ ॥

અર્થ — બ્રહ્મદેવે પોતે નિર્માણ કરેલી આ અક્ષય એવી જન્મ પત્રીકા છે, કે જેમા ગ્રહ, રેખા, વિગેરે બાબતો સદામાટે વ્યવસ્થિત કરેલી છે

નાસ્તિ હસ્તાત્પરં જ્ઞાનં ત્રૈલોક્યે સચરાચરે ।

તદ્વ્રહ્મા પુસ્તકં હસ્તે ધૃતં વૌધાય જન્મિનામ્ ॥

અર્થ — ચરાચર એના ત્રિલોકમા હાથ સિવાય બીજું જ્ઞાન નથી માટે બ્રહ્મદેવે પ્રાણીઓને બોધ કરનાસારુ પુસ્તક હાથમા ધારણ કરીધું છે

તીર્થકરાણાં પ્રતિમા હસ્તન્યસ્ત દશોઽશિલા ।

તદ્હસ્ત દર્શનાન્તાન્યત્ કેવલજ્ઞાન સાધનમ્ ॥

અર્થ — તીર્થકરોના હાથમા સર્વ ઠેકાણે પુસ્તક બતાવેનું છે, માટે કેવળજ્ઞાનનું સાધન હાથ સિવાય બીજું કઈ નથી

મનુષ્યના જીવન કાળની સર્વ કાર્યક્રમ સચક બદનાઓ હાથમાજ અકિત હોય છે, તેથી મનુષ્યનું કર્મ, પ્રારબ્ધ જોવાની સાચી માણસનો હાથજ કે આ કાગળથી હસ્ત નિરીક્ષણની પ્રથા ચાલુ થઈ છે અને હાથ પરથી લાવી પડનાઓનો વીચાર કરવાનો હોવાથી એ વિદ્યાનું નામ 'હસ્ત સામુદ્રિક શાસ્ત્ર' પડ્યું છે

જોકે શાસ્ત્રકારોનો હેતુ સર્વ શરીર લક્ષણ ઉપરથી શુભાશુભ ફલ કથન કરવાનો છે તથાપિ શરીરના સર્વ અવયવોમા મુખ અને હાથ આ બેજ અવયવોનું સુગમતાથી નિરીક્ષણ થઈ શકે છે

આ બે અવયવોનું નિરીક્ષણ કરવામા અન્ય અવયવો જેવી મુઠ્ઠેલી નડની નથી પુરૂષોનું તો દ્વય મન્ત્ર, છાતી, જઠર, નાભી, ગ્રંથ, કુખ, મુપ્તેદ્રિયાદિ અવયવોનું નિરીક્ષણ કરી પણ શકાય છે પણ સ્ત્રીઓના હાથઅને મુખ સિવાયના અન્ય અવયવો જેવામા પુરૂષોને માટે તો અનિ કીર્ણતા રહેલી છે મન્ત્રથી પણ સુધી સર્વ લક્ષણોની પરીક્ષા સર્વ અવયવોનું નિરીક્ષણ કરી કરવું મુઠ્ઠેલી ભરેલું હોવાથી જાતમાદિ પૂર્વ ઋષિ મુનિઓએ હાથને સર્વ કાર્ય સાધક માનેલો છે

વૈદ્યલોક રોગનું નિદાન કરતી વખતે હાથ જુએ છે દાતા લોક દાન હાથેથી કરે છે અને દાન લેવા વાલા હાથ લાંબા કરી આશીર્વાદ આપે છે

હાથ વડેજ વિવાહ, પૂજન, ભોજન, શાંતિ, નિપદા, વિશ્વસ વિગેરે પ્રમુખ ક્રિયાઓ સાધી શકાય છે

જેવી રીતે મનુષ્યના મનોવિકાર અથવા અભાવ દર્શાવવામા નેત્ર કાગળુ ભૂત છે તેવીજ રીતે તે મનોવિકારની પૂર્ણતા કરવા અથવા એના આશયને જાણના સાથે હાથજ એક ઉત્કૃષ્ટ સાધન છે એ સર્વ ઇન્દ્રિયોનું કામ દૂતના સમાન કરના વાળો છે આ કાગળુથી તે “કર” ના નામથી ઓળખાય છે જ્યારે માણુ-સને ક્રોધ આવે છે સારે તે ક્રોધને વ્યક્ત કરના સાથે નેત્રની સાથે હાથની મુદ્રી પણ વાળે છે તેમજ ક્રોધના ગમનના ભાવને દર્શાવતી વખતે તે પોતાનો હાથ ઉઘાડી સીધો કરે છે

કાઈનું આદ્યગતિથી કરતી વખતે મનોગત ભાવના દર્શાવવા હાથ જોડીને પોતાની મનોગત નમ્રતા પ્રગટ કરે છે યાચના કરતી વખતે અને બીક્ષા માગતી વખતે હાથ લાંબા કરી પોતાની મનોગત ભાવના મતાવે છે આ પ્રમાણે મનુષ્યના પ્રત્યેક ધર્મ, અર્થ, કામ અને મોક્ષ સાધનના કાર્ય તથા દાન, જપ, તપ, પૂજા વિગેરે શુભાશુભ સર્વ કામો કરવામા હાથનો સાધ હોય છે

હાથમા દેવ, ઋષિ, પિતૃ, અન્નાદિ સર્વ તીર્થ છે હાથમાજ સર્વ દેવોનું નિવાસસ્થાન છે તેમજ હાથમા જગત્પત્ય જે ત્રણ રેખાઓ છે તે ગંગા, સરસ્વતી, યમુના, મહાનદીના નામથી ઓળખાય છે અને તેના સંગમને ત્રિવેણી સંગમ યા તીર્થરાજપ્રયાગ કહેવાય છે

અક્ષયા જન્મ પત્રીયં ब्रह्मणा निर्मिता स्वयम् ।

ग्रहा रेखा प्रदायस्या यावज्जीवं व्यवस्थिताः ॥

અર્થ — અહરેવે પોતે નિર્માણ કરેલી આ અક્ષય એવી જન્મ પત્રીકા છે, કે જેમા ગ્રહ, રેખા, ત્રિગેરે બાબતો સદામાટે વ્યવસ્થિત કરેલી છે

नास्ति हस्तात्परं ज्ञानं त्रैलोक्ये सचराचरे ।

तद्ब्रह्मा पुस्तकं हस्ते धृतं बोधाय जन्मिनाम् ॥

અર્થ — ચરાચર એવા ત્રિલોકમા હાથ સિવાય બીજું જ્ઞાન નથી માટે અહરેવે પ્રાણિઓને બોધ કરનાસારુ પુસ્તક હાથમા ધારણ કરીધું છે

तीर्थकराणां प्रतिमा हस्तन्यस्त दशोऽखिला ।

तद्हस्त दर्शनान्तान्यत् केवलज्ञान साधनम् ॥

અર્થ — તીર્થકરોના હાથમા સર્વ ટેકાણે પુસ્તક બતાવેલું છે, માટે કેવળજ્ઞાનનું સાધન હાથ સિવાય બીજું કંઈ નથી

મનુષ્યના જીવન કાળની સર્વ કાર્યક્રમ સચક બટનાઓ હાથમાજ અકિત હોય છે, તેથી મનુષ્યનું કર્મ, પ્રારંભ જોવાની ચાવી માણસનો હાથજ છે આ કારણથી હસ્ત નિરીક્ષણની પ્રથા ચાલુ થઈ છે અને હાથ પરથી લાવી વટનાઓનો વીચાર કરવાનો હોવાથી એ વિદ્યાનું નામ 'હસ્ત સામુદ્રિક શાસ્ત્ર' પડ્યું છે

શાસ્ત્રનું પ્રાચીનત્વ અને ઇતિહાસ

સામુદ્રિક શાસ્ત્ર હિંદુસ્થાનમાં અતી પ્રાચીન કાળથી હસ્તી ધગવે છે. પ્રાચીન કાળમાં આ શાસ્ત્ર લક્ષણ શાસ્ત્રના નામથી ઓળખાતું હતું. આપણા શાસ્ત્રકારોએ પુસ્તકોના ૭૨ લક્ષણ અને સ્ત્રીઓના ૬૬ લક્ષણ માનેલા છે.

સ્ત્રીઓના ૬૬ લક્ષણ

આદૌ પાદતલં રેખા સ્તતોં ગુણંગુલી નચ્ચા ।
પૃથં ગુલ્ફ દ્વયં પર્ણિ જંઘે રોમાણિ જાનુનિ ॥૧॥

ઉરકટી નિતંબ સ્પિગ્ ગુહ્યો જઘન વસ્તિકે ।
નાભિઃ કુક્ષિદ્વયં પાર્શ્વોદર મધ્યબલિ ત્રયં ॥૨॥

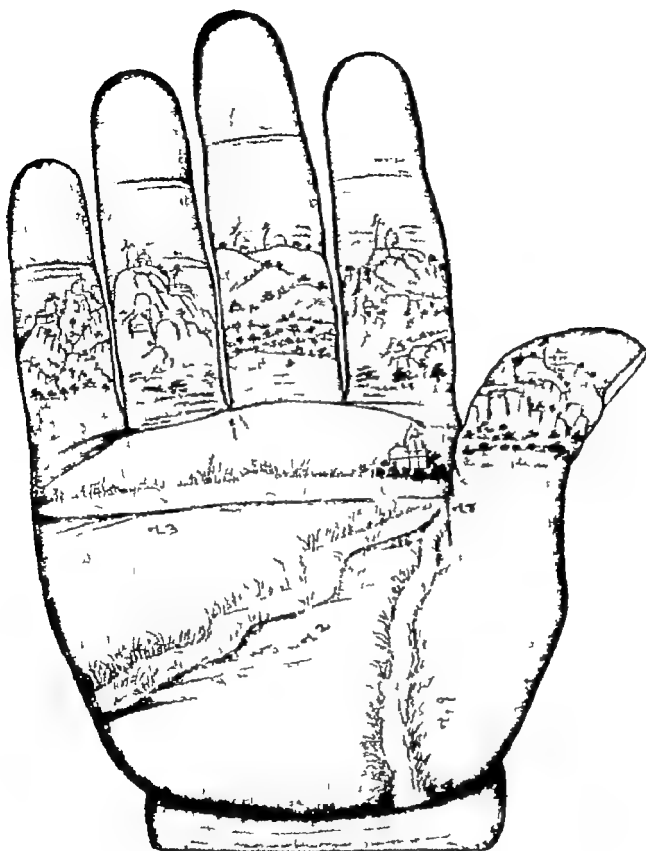
રોમાલી હૃદયં વક્ષો વક્ષોજ દ્વય ચૂચુકં ।
જતુસ્કંધાંશ કક્ષો દોર્મણિવંધ કરદ્વયં ॥૩॥

પાણિ પૃથં પાણિતલં રેખાંગુણંગુલી નચ્ચઃ ।
પૃષ્ઠિઃ કૃકાટિકા કંઠ ત્રિચુકચ હનુદ્વયં ॥૪॥

કપોલો વક્ત્ર મધરોત્તરોષ્ઠૌ દ્વિજ જિહ્વિકાઃ ।
ઘંટિકા તાલુ હસિતં નાસિકાક્ષુત મક્ષિણી ॥૫॥

પદ્મમ્ભૂ કર્ણમાલાનિ મૌલિ સીમંત મૌલિજાઃ ।
પષ્ઠિ પહુત્તરા યોષિદંગ લક્ષણ સત્ત્વનિઃ ॥૬॥

અતિ પ્રાચીન કાળમાં કાર્ધ વ્યક્તિને ગજપદ, આમાત્યપદ, વિગ્રાપદ, અથવા કેદાર ઉચ્ચપદ, તેમજ કાર્ધ સાથે અબધ કન્ટી રખતે તે મણુમની અથવા સ્ત્રીની સામુદ્રિક લક્ષણાનુમાન પરીક્ષા કરવામાં આવતી અને તે તે

આકૃતી નં ૧

ગંગા, સરસ્વતી, જમના, અક્ષયતીર્થ (પ્રયાગ) નું
સ્મરણ કરાવનાર પુણ્યકારક હાથ

- (૧) ગોત્ર, પિતૃદેખા—ગંગા નદી (૨) માતૃદેખા અથવા સરસ્વતી નદી
(૩) આશુદેખા અથવા જમના નદી (૪) અક્ષયતીર્થ (પ્રયાગ તીર્થ)

વ્યક્તિ આ પરીક્ષામાં યોગ્ય જણાતી તો તે વ્યક્તિ ઉચ્ચપદ ઉપર
અથવા સંબંધ કરવા હાયક ગણાતી

આના દાખલાઓ ગમાયણ, રકથપુગણ, અને પાડવોના
મમયમાં મુયોધનના કરતલગ્રંથ મચ્છ ચીન્હની જે રૂપા મહા ભારતમાં
આવેલી છે તે પરથી મળી આવે છે તેમજ જૈનોના કલ્પસૂત્ર, બારસામ્રત,
ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર વિગેરે માં તીર્થંકરોના શરીરના જે વર્ણનો આવેલા છે
તેપરથી આ શાસ્ત્ર અતી પ્રાચીન કાળમાં કેટલું પુર્ણાવસ્થામાં હતું તે
જાણી શકાય છે

અર્વાચીન સમયમાં આ શાસ્ત્રનું અનુદરણ પાશ્ચાત્ય દેશોમાં
થવા હાલુ છે પાશ્ચાત્ય દેશોનો ઈતીહાસ જોતા યુગ્પ દેસમાં આ
શાસ્ત્રની પ્રગતી અર્વાચીન કાળમાં થયેલી માલમ પડે છે

આ શાસ્ત્ર પ્રથમ ભારતથી ચીનમાં, ચીનમાંથી ગ્રીસમાં અને
ગ્રીસમાંથી યુરોપના અન્ય દેશોમાં પ્રસાર થયેલું જોવામાં આવે છે
ગ્રીસમાંથી યુરોપના અન્ય દેસોમાં પ્રસાર થયાનું પ્રમાણુ એ છે કે આ
શાસ્ત્રના નામ યુરોપમાં આજે જે પ્રચલીત છે તે સર્વ ગ્રીક ભાષાના છે
જેવા કે—કાયરોમન્સી, પ્રીજીઓમ્મી, કેનોલોજી વિગેરે શબ્દ ગ્રીક ભાષાના
હોવાથી આ શાસ્ત્ર ગ્રીસમાંથી યુરોપના અન્ય દેશોમાં પ્રસાર થયાનું
સિદ્ધ થાય છે

આ પરથી સિદ્ધ થાય છે કે ઈસ્વીસનના એ હજાર વર્ષ પહેલા
આ શાસ્ત્ર યુરોપ દેશમાં પ્રચલીત હતું નહીં આ એ હજાર વર્ષ પહેલા
એક હજાર વર્ષ ચીનમાં અને તે પહેલા ભારતમાં આ શાસ્ત્ર પૂર્ણ સ્થિતિમાં
હતું એવું આજના પાશ્ચાત્ય દેશોના શિરો, બેનહૅમ, સેન્ટ જેરમેન,
વિગેરે લેખકોએ લખેલા અનેક પુસ્તકો ઉપરથી જોવામાં આવે છે અને
ઉપરના પાશ્ચીમાત્ય લેખકોએ આ શાસ્ત્ર ભારતમાં અતી પ્રાચીન કાળથી
પ્રચલીત હોવાનું અને તે પરથી તેઓએ અભ્યાસ કર્યાનું જણાવ્યું છે
આપરથી આ શાસ્ત્ર ભાગતમાંથીજ અન્ય દેશોમાં પ્રસાર થયાનું સિદ્ધ
થાય છે

પ્રકરણ બીજું

હસ્ત દર્શન

હસ્ત દર્શનથી ભરીધ્ય વરનાઓનું અંગણ તરત થતું હોવાથી પૂર્વાચાર્યોએ નિત્ય પ્રાતઃકાળમાં ગયા છોડતી વખતે પ્રથમ હસ્ત દર્શન કરી પછી અન્ય કામોમાં જોડાવું એવું પ્રતિપ્રાપ્ત કરી છે

કર્મગ્રે વસતે લક્ષ્મી કરમધ્યે મરસ્વતી ।

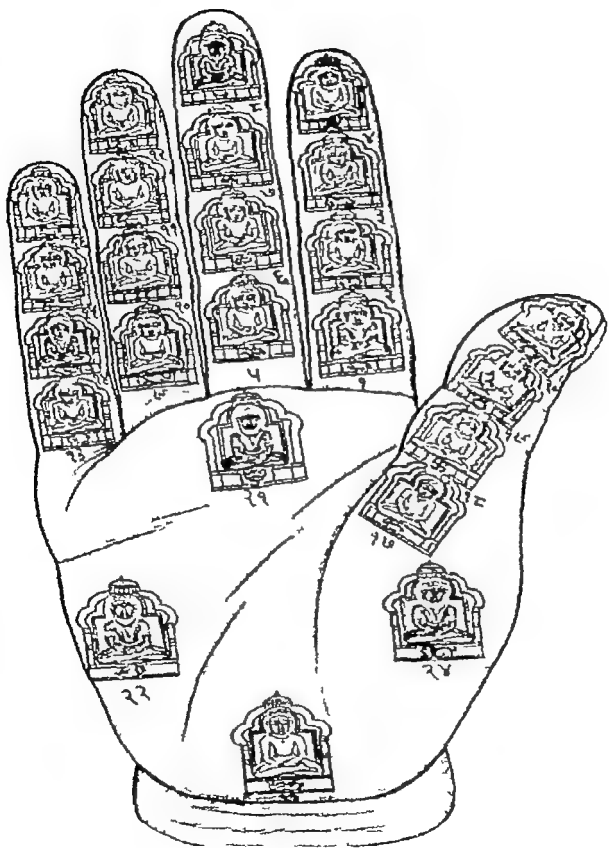
કરમૂલે સ્થિતો બ્રહ્મા પ્રભાતે કરદર્શનમ્ ॥

અર્થ — હાથના અથ લાગમાં એટલે ઉપરના લાગમાં વલ્લીનું નિવાસસ્થાન છે હાથના મધ્ય લાગમાં સન્વતીનું સ્થાન છે અને હાથના મૂળમાં અમ્હાનું સ્થાન છે માટે મહત્ત્વે હાથનું દર્શન કરવું

મૂલેગુપ્તમ્ય સ્યાદ્રામ્હં તીર્થં કાયં કાનિષ્ઠયોઃ ।

પિતૃયં તર્જન્યંગુષ્ઠા તદેવત ત્વંગુલી મુખે ॥

અર્થ — આગ્રહાના મૂળમાં અમ્હતીર્થ, કંગુલીના દેગ્રાણ કાપતીર્થ, તર્જની અને અંગુળના વચ્ચે પિતૃતીર્થ, અને અંગુલીના મુખમાં દેવતીર્થ છે

આકૃતી નં ૨

૫૫ પરમેષ્ઠિના ધ્યાનાર્થે શેવેલીસ જીન તીર્થ કરતી હાથ ઉપર સ્થાપના

શત્રુંજયસ્તુ તર્જન્યા મધ્યાયા ગુજ્જયંતકઃ ।

અર્બુદાઃ સ્વલુ સાવિત્ર્યાં કાનિષ્ઠાયા મમેતકઃ ॥

અર્થ — તર્જની આગુત્રીય ગરુડાય તીર્થ, મધ્યમા આગુત્રીય ઉચ્ચત્તર તીર્થ, અનામિકા આગુત્રીય આસુ તીર્થ, અને કનિષ્ઠા આગુત્રી પર અમેતત્રીય તીર્થ છે

અંગુષ્ઠેષ્ઠાપદ ગિરિ પંચતીર્યાન્યનુક્રમાત્ ।

સ્વહસ્ત દર્શને નૈવ વંધ તં તે પ્રાતરુત્તમઃ ॥

અર્થ — અંગુષ્ઠ ઉપર અષ્ઠાપદ ગીરી તીર્થ, આ પ્રમાણે અનુક્રમથી પાંચ તીર્થ છે આ તીર્થોનું દર્શન ઉત્તમ લોક પ્રાત્ર કાળમાં કરીને રહે (જુઓ આકૃતી નંબર ૧)

વિંશોપકા વિંશ જિનાંગુષ્ઠા દાય તીર્થપાત્ ।

પ્રત્યગ્ દક્ષિણ પૂર્વોદકતલે શેષાં ચતુર્જિનાઃ ॥

અર્થ — અંગુષ્ઠ આગળ આગળા ઉપર વીસ જીન તીર્થકર અને ચાર દિશામાં ચાર એવા ચોરીય તીર્થકરની સ્થાપના હાથપર સમજવી (જુઓ આકૃતી નંબર ૨)

પિતૃરેલા મન્વેત્ ગંગા માતૃરેલા સરસ્વતી ।

આયુરેલાત્ર યમુના તત્સંગસ્તીર્થ મલ્લયમ્ ॥

અર્થ — પિતૃરેખા ગંગા, માતૃરેખા સરસ્વતી, અને આયુરેખા યમુના, આ ત્રણેનો સંગમ તે અદાય તીર્થ સમજવું (જુઓ આકૃતી નં ૧)

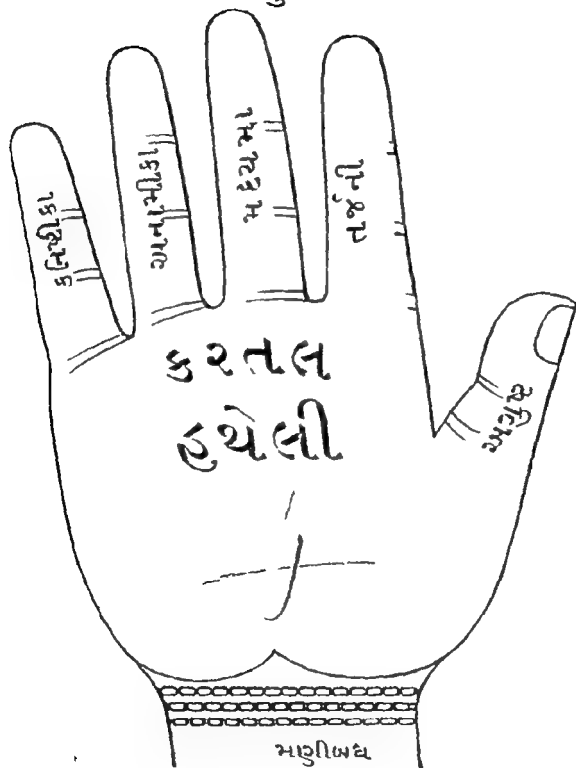
આ પ્રમાણે હાથઉપર તીર્થોના ધ્યાન અતાવ્યા છે પ્રાત્ર કાળમાં ઉઠી હાથનું હાથપરના તીર્થધ્યાનોનું દર્શન અને ધ્યાન કરવું જેથી નિર્મળ જાનવી પ્રાપ્તી થાય છે

પ્રાતઃકાળમાં નિત્ય હસ્તાવલોડન કરવાનો ખીતો હેતુ એ છે કે મનુષ્યને પોતાના જીવન કાળના ભારી ઈષ્ટાનિષ્ટ પ્રયત્નોનો બોધ થતો રહે અને પોતાની ભારી અશુભ વટનાઓથી મચવાનો યોગ્ય ઉપાય ગોધી કાઢવાનો વિચાર કરે અને ભારી સંકટથી મુક્ત થાય તેમજ શુભ વટનાઓનું જ્ઞાન થવાથી તેનો વિશેષ લાભ ઉઠાવવાના અવસરથી વચીત ન રહે, અને ભારી ગુલાગુલ વટનાઓની સ્મૃતિ થતી રહે તેથી અહ્યાગમ હસ્તાવલોડન કરવાની જરૂર છે.

અંગુલી

માણીબદ્ધ

આકૃતી ન ૩

પ્રકરણ ત્રિજી

હસ્તાવલોકન વિધી

दर्शनात् स्पर्शनाद्वापि तथा रेपा विमर्शनात् ।
हस्तज्ञानं त्रिधा प्रोक्तं पुरातन् महर्षिभिः ॥

અર્થ — હાથનું પૂર્ણજ્ઞાન દર્શન, સ્પર્શ, અને રેપા ત્રિધાનથી થઈ શકે છે આ પ્રમાણે હસ્તજ્ઞાન ત્રિધી છે એનું પૂર્વાચાર્યાનું માનવું છે

હાથનો નૈસર્ગિક વિભાગ.

- (૧) મણીમધ — પૂર્વાચાર્યોએ હાથનો પ્રથમ વિભાગ મણીમધ માનેલો છે [જુઓ આકૃતી નંબર ૩]
- (૨) કરતલ — હાથનો ખીત્તે ભાગ મણીમધથી લઈ અંગુલીના મૂળ પર્યંતનો ભાગ જે જ હાથનીના નામથી ઓળખાય (જુઓ આકૃતી નંબર ૩)
- (૩) અંગુલી — હાથનો ખિત્તે ભાગ અંગુલીનો છે (જુઓ આકૃતી નંબર ૩)
- (૪) અંગુષ્ઠ — હાથનો એથો ભાગ અંગુષ્ઠ એટલે હથેલીના પાછળનો ભાગ છે (જુઓ આકૃતી નંબર ૪)

(૫) નખ- હાથનો પાચમો ભાગ નખ છે (જુવો આકૃતી નંબર ૧)

(૬) રેખા- હાથનો છઠ્ઠો ભાગ રેખા છે (જુવો આકૃતી નં ૫)

(૭) ચીન્હ- હાથનો સાતમો ભાગ ચીન્હનો છે (જુવો આકૃતી નંબર ૬)

હસ્તાવલોકન વિધી.

૧ હાથની પરીક્ષા કરતી વખતે પ્રથમ હાથને સ્પર્શ કરવો નહિ. કારણ હાથને સ્પર્શ કરી તેનું નિર્મીલણ કરવાથી હાથનો જે નૈર્ગર્ભિક વર્ણ-રંગ હોય છે, તેમાં અમુક પ્રમાણમાં રંગાટ થવાનો સંભવ હોય છે અને હાથનો સ્વાભાવિક રંગ બદલાયથી પરીક્ષા કરવામાં ન્યૂનતા-ખામી ગ્રહે છે, માટે પ્રથમ હાથને સ્પર્શ ન કરતાં એનો નૈર્ગર્ભિક રંગ જુવો છે તે ધ્યાનમાં લેવો.

૨ હાથનો નૈર્ગર્ભિક આકાર જનક (હાથેથી તરફનો ભાગ) અને કુમ્ભ (હાથના પાછળનો ભાગ) તપાસી તેની હાથ ઉત્તમ, મધ્યમ, અને કનિષ્ઠ કયા પ્રકારનો છે તેનો નિર્ણય કરવો.

૩ કુમ્ભ ભાગપર નખ હોય છે, એટલે નખની પરીક્ષા કરી મનુષ્યના નખ ઉપરથી પ્રતી અને ગેગની પ્રતિનિધિ જ્ઞાન એટલે આગેમ્યનું જ્ઞાન થઈ શકે છે.

૪ હાથ મૃદુ, ક્રોમલ અથવા કઠિનું છે, તેનું જ્ઞાન હાથને સ્પર્શ કરી સ્પર્શી તેનાથી થઈ શકે છે.

૫ અંગુલી -નાખી, ટુંકી, નરહી, પાતળી, ચીલી, ચાકી, અંગુલીના પેન્ડા, એના અંધી, તે પગની ગુખાઓ અને ચીન્હા વિગત જાણીથી તપાસના તેપરથી મનુષ્યની યાગ્યતા અને સ્વભાવનું જ્ઞાન મારી શકે છે.

आकृति न ४

પ્રકરણ ચોથું

હાથનું વર્ણન

શુભ હાથ

उष्णो रुणोऽल्लिद्रो स्वेद स्निग्धश्च मांसलः ।

श्लक्ष्ण स्ताम्र नखो दीर्घांगुलीको विपुलः करः ॥

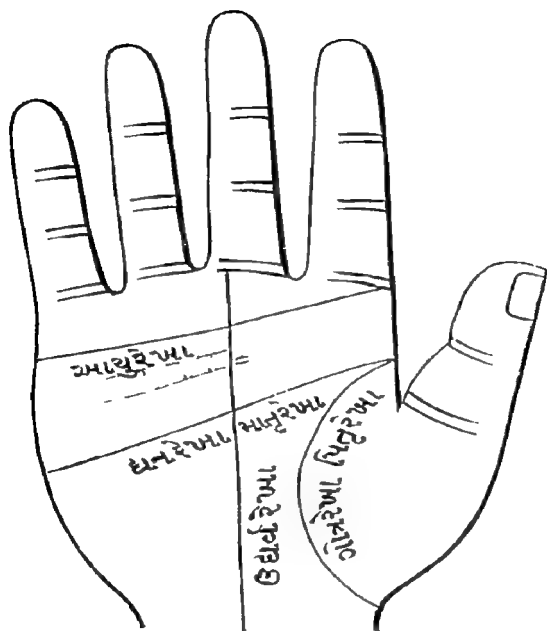
અર્થે .— ઉષ્ણ એટલે ગરમ, અમ્લ એટલે તેજની, ઝિદ્ર ન્હીત, પગમેવો ગ્હીત, સ્નિગ્ધ એટલે ચીડણો, માંસલ એટલે પુષ્ટ, શ્લક્ષ્ણ એટલે લીસો, તાપ્તાના રંગ જેવો, નખવાલો, લાંબી અંગુલીવાલો અને વિપુલ હાથ ઉત્તમ અમળવો નીર્યાધિમયી હાથ ઉષ્ણ, તાપ્તાના રંગ જેવો, અલિદ્ર અંગુલી વચ્ચે અતઃ ન હોય તેઓ, રસાવિમ્બથી પગમેવો ગ્હીત, સ્નિગ્ધ, પુષ્ટ, તેજની, ગુલાબી નખવાલો, અંગુલી લાંબી અને તળતુ નહ એવો હાથ ઉત્તમ અમળવો

અશુભ હાથ

कर फुडीयाय गूढ गुल्फा चिरंगुलि ।

विसमयच्च संवत्ता निम्न मम्म परा नराकृति ॥

અર્થે .— ગિયાળાની ઋતુ જરી અન્ય ઋતુના હાથ નહતો,

આકૃતિ નં ૫

કર્પુરાગ્નિનો ભાગ વધારે ખુલ્લો દેખાય, અગુલી વચ્ચે અતઃ પુષ્ટા દેખાય એવો, ઝોગણીસ અથવા એકવીસ અગુલીના પર્વણો, મામલીન, કાંણ, રક્ષા, હાથ અશુભ સમજવો એવા હાથનો માણસ પરમવા કૃત્રા વાલો હોય છે

હાથનો વર્ણ- ૨ગ

ધની પાણીતલે રક્તે નીલે મધ્યં પિવેન્નરઃ ।

અગમ્ય ગમનઃ પાતે કલ્મષે ધનવાર્જિતઃ ॥

અર્થ— હાથનો ૨ગ રાતો હોય તો ધનવાન, આમ્ભાતી રંગનો હાથ હોય તો મહાપિ [દાઢ પિરાનાવો] પિતા રંગનો હાથ હોય તે અગમ્ય ગમન કરવાવાલો અને દાળામ પડતો હાથ હોય તો માણસ દરિદ્રી હોય છે

શુભ મણી બધ.

પાણીમૂર્લં દટં ગૂઢં શ્લાઘ્યં સુશ્લિષ્ટ સાંધિકમ્ ।

શૂર્યં સશદ્ધં હીનંચ નિર્ધનત્વાદિ દુઃસ્વદમ્ ॥

અર્થ — મણીમંથ દટ, ગૂઢ, મજબુત સાધાનો કર્પુરાગ્નિ ન દેખાય એવો શુભ હોય છે

મણિબંધે યવશ્રેણ્ય તિસ્રશ્ચેત્તેન્ નૃપો ભવેત્ ।

યદિતઃ પાણિપૃષ્ઠેપિ તથોધિક તરં ફલં ॥

અર્થ — મણીબંધ હિપર યવ માના ત્રણ હોય તો ગુજા થાય છે અને હથેલીના પાછલા ભાગ હિપર પાંચ ત્રણ યવ માત્રા હોય તો એના કરતા પાંચ અધીક ફળ સમજવું

દ્વામ્યાંચ યવમાલામ્યાં રાજમંત્રી ધનિબુધ ।

એક યા યવ પંક્ત્યાતુ શ્રેષ્ઠી ચદ્ધ ધનોન્વિતા ॥

અર્થ — માણીયત્વ ઉપર જે મે યત્ન માના હોય તેો નવને મત્રી, ગ્રીમત, અને હોળીયાત માણુમ થાય ૭ એ માના હોય તેો ગીયો અને પુત્રી વનસાતો માણુમ થાય ૭ જે માણુમતા માણીયત્વ ઉપર ત્રણ યત્ન માના હોય તેને ધન, ગુરુજી, ગત રત્ન, બુદ્ધિ વિવિધ ગુણાપભાગ અને કલ્યાણની પ્રાપ્તિ થાય ૭

અશુભ માણી અંધ

ગિરીન, આરાજ કરાસાનો માણીયત્વ અશુભ અને નિર્ધનતાનું દુઃખ આપનારાલો હોય છે

કરતલ-હથેલી.

દાતોન્નતે કરતલે નિમ્ને ન સ્યાપ્તિતુર્ધનમ્ ।

ધની નિમ્નેચ સવૃત્તે નિર્ધનો વિપમે પુમાન્ ॥

અર્થ — હથેલી ઉભત એટલે ઉચી હોય તેો દાતા માણુમ હોય છે હથેલી ઉતરતી હોય તેો માણુમને વડીલોપાર્જીત ધન હોતુ નથી પણ પોતાના મેહનતથી કમાય ૭

ત્ત હથેલી મધ્યમ આકારની એટલે ઉચી નીચી હોય તેો તે માણુમ દિદ્ધો થાય છે

હથેલીનો મધ્યભાગ પાણી ન દેરે એવો અપાર હોય તેો માણુમ દાતા હોય ૭ જે હથેલીના મધ્ય ભાગમા પાણી રહે એવો હોય તેો તે માણુમ પોતે ધન કમાય ૭ પણ આમા માણુમને વડીલોપાર્જીત ધન, રાગો વિગરે મળતો નથી

ત્ત હથેલીનો મધ્ય ભાગ ગોવાકાર અને ખાત્ર હોય તેો માણુસ ધનવાન પણ દુપણ હોય ૭

તે હવેથી વિષમ એટલે અગ્રહીના મુળમાં જે ફેરાઓ ઉઠ્યા
લાગ તેને એ તે ફેરાઓ ખાદ્યો હોય અને મધ્ય ભાગ ખાદ્યતાના નેત્ર
એ તે ઉઠ્યા હોય તો માણુન નિર્ધન થાય ઇ

કરૃષ્ટ [હાથના પાંચાનો ભાગ]

કરૃષ્ટં સુવિસ્તીર્ણં પીનં સ્નિગ્ધ સમુન્નતં ।

શ્લાઘ્યં ગૂઢશિર્ષં નૃણાં ફળમૃત્ફળ મૌનિભમ્ ॥

અર્થ — કરૃષ્ટ મોટું, મામળ, [પૃષ્ઠ,] નેત્રની, ઉઠ્યા
નમે ન દેખાય એવો અને નાગની ફેણજેવો હોય તો ઉત્તમ નમજનો
(જુવો આટલી નમન ઇ)

અનુભ કરૃષ્ટ

વિવર્ણં પરુષં રૂર્ષં રોમ સમાંસ વજિતમ્ ।

મણિર્વંધ મમં નિમ્ન ન શ્રેષ્ઠં કરૃષ્ટકમ્ ॥

અર્થ — વર્ણહીન, અન્યથડો, રૂઝ, લોહી પિનાનો, પુરુષ
પાળતાનો નિર્માત્ર (સુકાયેના) ખાજતાનો, અને પાંચી જેવો ઉત્તમો
= ૫૪ અનુભ સમજવો

અંગુલી વિચાર

શુભ અંગુલી

દીર્ઘ નિર્માસ પર્વાણઃ સૂક્ષ્મા દીર્ઘાઃ સુકોમલા ।
સુધનાઃ સરલાઃ વૃત્તાઃ સ્ત્રીનોરંગુલ શ્રિયે ॥

અર્થ — લાંબી, માન્ય રહીત, સાધાવાલી અંગુલીના પર
હિતમ જાણના અંગુલી બાગીક, લાંબી, ક્રોમલ, પુષ્ટ, નરળ, ગોત,
અ-પુષ્ટોતી એવી અંગુલી લક્ષ્મી દાયક સમજવી

અશુભ અંગુલી

યચ્છંતિ વિરલ શુષ્કા સ્થૂલા વક્રા દરિદ્રતા ।
ઘાતં બહિર્નમ્ના શ્વેટત્વં ચિપિટાશ્રતાઃ ॥

અર્થ — એ અંગુલીના વચ્ચમા અતરવાલી, શુરક એટલે
નુકાયેલી, બહુમડી, વાકી, અંગુલી દરિદ્ર કારક સમજવી હસ્થપૃષ્ઠ
તરક વાકી વળેલી અંગુલી શસ્ત્રાધાતની દર્શક સમજવી અને
અપટ્ટી અંગુલી ઘસત્ય દર્શક સમજવી

વિરલ અંગુલી.

જેની અંગુલી પગલ (એ અંગુલીના વચ્ચમા અતર હોય તેવી)

હોય તો ધનહીન હોય છે અને જેની અગુલી અવિરલ (અગુલીના વચમાં અતર ન હોય) તે માણસ ધનવાન હોય છે નિર્મીત્ત અગુલીનાલો માણસ ધનવાન હોય છે અને ત્રિપદાગુલીનાલો માણસ દરિદ્રી સમજવો.

તર્જની અને મધ્યમાં અગુલીના વચમાં છિદ્ર હોય તો માતા-પિતાનું અને સપત્નીનું લાગ્ય હોવા છતાં બાલપણમાં મોજનનું સુખ માગતું નથી તરુણ પણમાં સ્ત્રિ પ્રિયદાદિ સુખનીરખતે દુષ્કામ પ્રાપ્ત થાય છે.

અંના કનિષ્ઠીકા અને અનામિકા અગુલીના વચમાં અતર ન હોય તો પૂર્વવચમાં-નાનપણમાં પિતૃ ગૃહનું સુખ મળે છે મધ્યમાં અને અનામિકાના વચમાં અતર ન હોય તો સ્ત્રિને તરુણપણમાં સુખ મળે છે, અને તર્જની અને મધ્યમાં અગુલીના વચમાં અતર ન હોય તો વૃદ્ધાવસ્થામાં પુત્રાદિકથી સુખ મળે છે.

સ્ત્રી સુખ

પુરવચના ડાબા હાથના તર્જની મધ્યમાં અગુલીના વચમાં અતર ન હોય તો બાલપણમાં સ્ત્રીજન તરફથી સુખ મળે છે મધ્યમાં અનામિકાની વચ્ચે અતર ન હોય તો તરુણપણમાં સ્ત્રી તરફથી સુખ મળે છે અને અનામિકા અને કનિષ્ઠીકા વચ્ચે અતર ન હોય તો વૃદ્ધાવસ્થામાં સ્ત્રી તરફથી સુખ મળે છે.

અંગુલીના પેરવાંપરની રેખાઓ

અનામિકાના છેવટના પેરવાંપરની રેખા કરતા કનિષ્ઠીકા અગુલીના છેવટના પેરવાંપરની રેખા લાંબી હોય તો માણસ સપત્નીવાન હોય છે આવા માણસને પિતા તરફથી સપત્ની મળે છે.

ડાબા હાથ પર જો આવી રેખા હોય તો માતૃપદ મોસાળ તરફથી સપત્ની મળે છે.

મધ્યમા અગુલીના છેદના પેન્સાપગ્ની રેખા કરતા તર્જની અગુલીના છેદના પેન્સાપગ્ની રેખા નાખી હોય તો પિતૃપત્ર ચૃષ્ટ અને ધાત્રાન હોય છે

અગ્ર અગુલીના પ્રમાણ કરતા વંશને લાગે અથવા વંશને દુન હોય તો ધન ધાન્યદીન આયુષ્યદીન માણસ થાય ૬

ભાર્યાહની યોગ

મધ્યમા અગુલી દીર્ઘ-લાંબી હોય તો ભાર્યાહની થાય છે [મધ્યમા અગુલી બીજી અગુલી કરતા લાંબી હાય જેજ પણ પ્રમાણ કરતા વધારે લાંબી હોય તો સ્ત્રિની હાની થાય છે]

અનામિત્રા દીર્ઘ-લાંબી હોય તો પુત્ર્ય વિદ્યાભાગી થાય છે અગુલી પેરવા ગદીન હોય અને અન્યત રક્તવર્ણ હોય તો માણસ દીર્ઘાયુષી થાય છે જે માણસના હાથ અને પગની અગુલીઓ પ્રમાણુકરતા વધારે લાંબી અને જોડાયેલી હોય તો ભાર્યા, પિત્ર થાય ૮ અને પ્રમાણ કરતા ટુટી હોય તો માણસ દિગ્દી થાય ૭

આયુષ્ય મર્યાદા

અનામિત્રાના ત્રિન પેરવા કરતા કનિષ્ઠા અગુલી લાંબી હોય તો શતાયુષી થાય છે જે પ્રમાણુમા ઓછી વધતી લાંબી, ટુટી, હાય તે પ્રમાણુમા ૬૦, ૮૦, ૭૦, વરસનુ આયુષ્ય હોય છે

અનામિત્રાના ત્રિજ પેરવા કરતા કનિષ્ઠા અગુલી પાંચ યવ લાંબી હોય તો ૧૦૦ વરસનુ આયુષ્ય હોય છે

ચાર યવ લાંબી હોય તો ૬૦ વરસનુ આયુષ્ય હોય છે ત્રણ યવ કનિષ્ઠા અગુલી લાંબી હોય તો ૮૦ વરસનુ આયુષ્ય હોય ૭ જે યવ કનિષ્ઠા લાંબી હોય તો ૭૦ વરસનુ આયુષ્ય હોય ૭ અને કનિષ્ઠા અગુલી જે અનામિત્રાના ત્રિજ પેરવા નુવીજ લાંબી હોય તો ૬૦ વરસનુ આયુષ્ય સમજવું

ન ખ વિચાર

નર્મ કુર્મોન્નતૈ રક્તૈઃ સર્પીઠૈ દીપ્તિસંયુતૈઃ ।

નરા નરાધિનાસ્યુ સહિતૈ પાટલૈઃ કૃશૈઃ ॥

અર્થ — નખ કાચખાના પીઠળેલા ઉચા, નના, અધુમ્ન
ગોટ્ટે અગુનીને બેડાયેલા તેજવી, ખારીક અને ગ્તાસ પડના રોગા
હોય તો ઉત્તમ અમજના આરા નખપાલો મનુષ્ય ગત થાય છે

સ્વર્પાકારૈ સ્તથા મર્મૈર્વક્રૈ શુક્તિયુતૈઃ ।

પ્રસ્થિનૈઃ પાઙ્ગમિ સ્તીર્ઘનૈઃ પુરુષા સ્યુ સુદુ સ્વીત ॥

અર્થ — નખ અપડા જેના, ફોટેલા, માદા, મજ
ડાનારાના, પગમેલો આરો એના, મદેઃ અને તીક્ષ્ણ હોય તો માણુન
દુખી થાય છે અશુભીના અગ્રભાગમા નખ દ્યાયેના હોય તો નિવ
અમજના

વર્તુલૈશ્ચ મહૈશ્વર્યં પુરીતૈ સુમગો ભવેત્ ।

સ્તિર્ઘૈ પીતયુતૈ સ્તામ્રૈ નર્મૈ ભવતિ ભૂમિપઃ ॥

અર્થ — નખ મોલાના હોય તો મોટો અૈશ્વર્યવાન માણુમ
થાય છે પુષ્ટ હોય તો ભાગ્યવાન માણુમ હોય છે સ્તિર્ઘ એટલે
ચીડણા નખ, પીનામ નાના, તાગાના નજ જેના નખ હોય તો માણુમ
ગત થાય છે

શ્વેતૈર્યતિત્વ મત્સ્યામૈ નૈલૈ પીતૈ સરોગતા ।
પુષ્પિતૈ દુષ્ટ શીલત્વં કૌર્યં વ્યાગ્રોપમૈ નૈલૈ ॥

અર્થ — નખ સફેદ રંગના હોય તો યતિત્વ, માછલીના રંગ જેવા અને પીલાગંગના હોય તો રોગ કારક, પુષ્પીત—સફેદ ભુગ રંગના હોય તો કુશીલ, અને વાદના નખ જેવા તીક્ષ્ણ હોય તો માણસ કુર થાય છે

શુક્ત્યામૈઃ ક્યામલૈઃ સ્થૂલૈઃ સ્ફુટિતાગ્રૈશ્ચ નીલકૈઃ ।
અદ્યોતિ રુક્ષૈર્વૈકૈશ્ચ નૈલૈઃ પાતકીનો જનાઃ ॥

અર્થ — રાખના રંગ જેવા, કાળા, સ્થૂલ, ફાટેલા અગ્રભાગ વાલા, નિહારંગના કાતીહીન, મુઝાયેલા, અને વાકા નખ જેવા હોય તે માણસ પાત્રી સમજવો

નૈલેષુ વિદવઃ શ્વેતાઃ પાણ્યોશ્ચરણયોરપિ ।
આગંતવઃ પ્રશસ્તાસ્યુઃ ઇતિ ભોજનૃપોઽમ્યધાન્ ॥

અર્થ — હાથ અને પગના નખ ઉપર સફેદ ખીદુ હોય તો ગુલલદાણુ સમજવું નવા સફેદ ખીદુ હાથ અને પગના નખ ઉપર ઉત્તમ થાય તો ઉત્તમ લલાણુ સમજવું આવા સફેદ ખીદુ નખ ઉપર ન્યાગથી આવે છે, લાન્ધી દુખ નષ્ટ થાય છે, અને પ્રતિદિન સુખ વધતું જાય છે

તર્જન્યાદિ નૈલૈર્ભૈર્જાત માત્રસ્ય તુ ક્રમાત્ ।
અર્ધ્ય ઋંશ ચતુર્થાશાષ્ટાંશાસ્યુઃ સહજાયુષ ॥

અર્થ — તર્જની ઇત્યાદિના નખ ક્રમથી ભ્રમ થયા હોય તો આયુષ્યનો અર્ધો, ત્રિજો, ચોથો, આઠમો ભાગ થાપી એવા ૬ એમ સમજવું.

અંગુષ્ઠસ્ય નલે મગ્ને ધર્મ તીર્થ રતો મત્તેત્ ।

કૂર્મોન્નત્વે ગુપ્ત નલે નરઃસ્યાદ્ભાગ્ય વર્જિત ॥

અર્થ — અંગુષ્ઠનો નખ ભમ થયો હોય તો તે માણસ ધર્મ તીર્થમાં રત થાય છે અને અંગુષ્ઠનો નખ ઝાઝાવાના પીંડ જેવો હોય તો માણસ ભાગ્ય હીન થાય છે

પ્રથમથી માણસ અધર્મી હોય તો પણ અંગુષ્ઠનો નખ ભગ્ન થયા પછી દાન, તીર્થ, દેવગુરૂના દેકાણે મેના તપ્ત હોય જે ઈશ્વર અંગુલીના નખ ઉત્તર હોય તો શુભ સમજવા પણ અંગુષ્ઠનો નખ ઉત્તર હોય તો અશુભ અને ભાગ્યહીન સમજવો

પ્રકરણ ૫ મું

રેખા વિચાર

ત્રિ અને પુરુષોના હાથ ઉપર પુરુષ રેખાઓ જોવામાં આવે છે પણ તેમાં આપણા નાભીરોએ મુખ્ય રેખા ચારજ માની છે અને બાકીની રેખાઓ આમાન્ય માની છે
(જુવો આકૃતી નંબર ૫]

આડ પુંસ વધળું કુલવંસ દેહ ધમ્મ સંપત્તી ।
પુવ્વં ભવસં વિયાળ પુન્નાળકહ રેહાડં ॥

અર્થ — આવજી, પુત્ર, ધન, કુલવંશ, દેહ, ધાન્ય સંપત્તી, પુખ્ત વિગેરેનો બોધ રેખાપરથી થાય છે

લાલાલાલ મુખદુખ, જીવન, મૃત્યુ, જય, વિજય વિગેરેનો વિચાર રેખાપરથી થઈ શકે છે

પુરુષના ડાબાહાથની રેખાપરથી ધન, ગત્ય, વાહન, ત્રિ વિગેરેનો વિચાર કરવો

પુરુષના જમણા હાથની રેખાપરથી જ્ઞાન, અશ્વર્થ, વશ વિગેરેનો વિચાર કરવો

ખાનું ગુણવર્ણન

શુભ રેખા.

સુક્ષ્મા સ્તિग्ધાશ્ચ ગંભીરા પ્રલંબા મધુ પિંગલા ।
અવ્યાવૃત્તા ગત ચ્છેદા કર રેખા શુભા નૃણામ્ ॥

અર્થ — બારીક, પ્રકાશમાન, લેજન્ડી, હડી, વિગેષવાળી, મંદનાગ જેવી, પાછળ ન ફરેલી, છેદ વગતી રેખા શુભ સમજવી

ત્યાગાય રક્ત ગંભીરાઃ સુખાય મધુપિંગલાઃ ।
સૂક્ષ્માશ્રિયે ભવેયુસ્તાઃ સૌભાગ્યાય સમૂલકાઃ ॥

અર્થ — લાવગતી અને હડી રેખા ત્યાગ દર્શક છે મંદનાગ જેવી રેખા સુખ આપનારી છે સુક્ષ્મ એટલે બારીક રેખા ધન આપનારી હોય છે અને છેદ ગ્રહીત રેખા સૌભાગ્યની દર્શક સમજવી

અશુભ રેખા

ઝિન્નાઃ સપ્છવાસ્થૂલાઃ વિષમ સ્થાનકચ્યુતાઃ ।
વિવર્ણાઃ સ્ફુટિતા રૂક્ષાઃ નીલાસ્તન્યશ્ચ નોત્તમાઃ ॥

અર્થ — છિન્ન એટલે વચસા તુટેલી, શાખા પુટેલી, જાડી, વિપમ— જ્યાં જાડી લેઈએ ત્યાં ખાગીડ અને જ્યાં ખાગીડ લેઈએ ત્યાં જાડી, પોતીડુ સ્થાન છોડી ખીજે ફેડાગે ગયેલી, વિવર્ણુ— ડાંતી રહીત, ફાટેલી, રક્ષ, નીનાગગની, અતી ખાગીડ રેખા અગુભ સમજવી

ક્લેશઃ સપહ્લવા રેખા છિન્નાજીવિત સંશયમ્ ।
કદન્નં પરુપા દ્રવ્ય વિનાશં વિપમાર્પયેત્ ॥

અર્થ — અપદ્મવ, કાટાવાલી રેખા હોય તો કલેશ આપનારી, ઊંચ હોય તો છનીત અગય, મ્મ હોય તો ક્ષાન્ન આપવાવાલી, વિપમ હોય તો ધનનો નારા ડગવા વાલી સમજવી

રેખાભિર્બહુભિઃ ક્લેશઃ સ્વલ્પાભિર્ધન હીનતા ।
રેખા ચતુર્ણંચ રેખામ્યો વ્રહુભેદા દરિદ્રતા ॥

અર્થ — પ્રમાણુ ડગતા વધારે રેખા હોય તો કલેશ આપવા વાલી હોય છે પ્રમાણુ ડગતા ઓછી રેખા હોય તો ધન હીનતા વાય છે આગે, પાચ અથવા અધીડ ભેદ હોય તો દરિદ્ર ડાગડ સમજવી

અંપત્તી કસર રેખા.

પદમના પાનજેરી [મુળમા જાડી અને પંજી ખાગીડ થયેલી] રેખા અગ્રીન્ન, માસલ મપર્ણુ, સ્ત્રીગ્ધ, ગ્લતવર્ણુ, ગુલાખી ગગની રેખા ધન આપનારી હોય છે

હજાર જેવી પીલારગની રેખા હોય તો ચોરીથી ધન મેળવ્યું છે એમ સમજવું

કાળા રંગનાલી અને તુટેલી રેખા હોય તો કાગળના
રામ થાય છે નીલા રંગની અને રુધિર રેખા હોય તો ગોઠ
ઉત્પન્ન થાય છે અને સમ એટલે મીઠી રેખા હોય તો
પુરુષ ઉપભોગ મળે છે

મનુષ્યના હાથ ઉપર અનેક રેખાઓ હોય છે પણ
તેમાં ૧ ગોત્રરેખા ૨ ધનરેખા ૩ આયુષ્યરેખા અને ૪ વી
ઉર્ધ્વ રેખા આ ચાર રેખાઓજ મુખ્ય માની છે અને બાકીની
રેખાઓ સામાન્ય માની છે
[જુલો આકૃતી નંબર ૫]

अरेखं बहुरेखा वा येषां पाणितलं नृणां ।

तेस्यु रल्पायुपो निस्वादुःखिता नात्रसंशयः ॥

અર્થ — જેના હાથ પર રેખાતો અલાવ હોય અથવા પુરુષ
રેખા હોય તે માણસ અપાયુ, દુઃખી, અને દુષ્ટ થાય છે

રેખાઓનું કથન.

रेखास्ति त्वाप्य मूर्येपां संपूर्णा दोष वर्जिताः ।

गोत्रे धने जीवितेच तेषां वृद्धिर्न संशयः ॥

અર્થ — આ રેખાઓ જેના હાથ ઉપર સંપૂર્ણ અને
તોય ગ્રહીત હોય તેનો વશ, ધન, અને આયુષ્યની વૃદ્ધિ થાય
છે એમાં સંશય નથી

રેખાઓની સંજ્ઞા

हस्तरेषा त्रयं चैत द्विश्वत्रय मुदा वृतम् ।

पितृरेपोर्ध्व लोकः स्थान्मातृरेषा च मानवी ॥

पाताल मायु रेषास्यादेता दक्षिण हस्तगाः ।

અર્થ — હાથ ઉપરની આ ત્રણ રેખા એટલે ત્રિલોક છે ગોત્ર અથવા પિતૃરેખા ધ્વજ લોક છે ધન અથવા માતૃરેખા માનવ લોક છે અને આયુષ્યરેખા પાતાલ લોક છે આપ્રમાણે જમણા હાથપરની રેખાઓ સમજવી [જુવો આકૃતી નંબર ૧]

રેખાઓની આવસ્થા.

પિતૃરેખા વાલ્યવય સ્તારુણ્યાં માતરેપિકા ।

વાર્ધક્યા માયુરેષાયાં વાયુઃ પિત્તં કફસ્તથા ॥

અર્થ — પિતૃરેખા પર બાલ્યાવસ્થા, માતૃરેખાપર તરુણ અવસ્થા અને આયુરેખાપર વાર્ધક્યનો વિચાર કરવો તેમજ પિતૃરેખાપરથી વાતનો, માતૃરેખાપરથી પિત્તનો અને આયુરેખા પરથી કફનો વિચાર કરવો.

રેખાપરથી સ્વભાવજ્ઞાન.

ચર સ્થિર દ્વિમાવઃ પું સ્ત્રી નપૂસકાભિધાઃ ।

નમ સ્થલાત્રુ ચારિણ્યઃ સત્ત્વ રજ સ્તમાત્ ॥

અર્થ — [૧] ચર એટલે ચચળ, સ્થિર એટલે ગમીર અને ઠિઠ્ઠવભાવ [૨] પુરુષ, સ્ત્રી, અને નપુસક [૩] આકાશ ગુણ, અને જલ [૪] સત્ત્વ, રજ, અને તમનો વિચાર અનુક્રમથી ગોત્રરેખા, માતૃરેખા, અને આયુ રેખાપરથી કરવો.

જન્મમૃત્યુનો વિચાર

યસ્યા પ્રાધાન્યમેતાસ્તુ તસ્યા રૂપં નિરૂપયેત ।
જીવસ્યા ગમનં વામે ગમનં દાક્ષિણે કરે ॥

અર્થ — આ રેખાઓમાથી જે રેખા પ્રાધાન્ય ધરાવે
દેખાતી હોય તેનું અપ્પીકરણ કરવું જન્મનો વિચાર ડાબા
હાથપરથી અને મૃત્યુનો વિચાર જમણા હાથપરથી કરવો

જીવ ક્યા અવસ્થામાથી જન્મેલો છે, એટલે જીવ ક્યા લોહમાથી
આવેલ છે તે ડાબાહાથપરની ત્રણ રેખામાથી જે રેખા પ્રમુખ
હોય — સ્પષ્ટ દેખાતી હોય તે લોહમાથી જીવ આવેલ છે
એમ સમજવું ઉદાહરણ — ડાબાહાથપર ને માતૃરેખા પ્રમુખ
દેખાતી હોય તો જીવ મૃત્યુ લોહમાથી આવેલ છે એમ જાણવું
અને જમણાહાથપર જે રેખા પ્રમુખ દેખાતી હોય તે લોહમા
જીવ જન્મેલો છે એમ સમજવું ઉદાહરણ — જે જમણા
હાથપર ત્રણ રેખામાથી ગોત્ર રેખા પ્રમુખ દેખાતી હોય તો
જીવ વ્યર્ગ લોહમા જન્મેલો છે એમ જાણવું

આ યુ રે ખા વિ ચા ર

આયુરેખા કનિષ્ઠાઞ્ચ અગુલીના નિચેથી નિઝલી તર્જની
અગુલીના નિચે જાય છે (જુવો આકૃતી નંબર ૮)

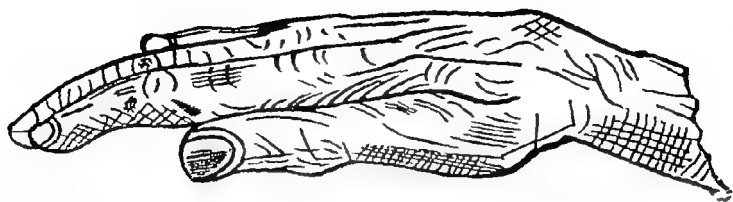
यावं त्र्यंगुलयो लंघया मूला जीवित रेखया ।
तावंत्य शरंदाजेया. पंचविंशतयो बुधैः ॥

અર્થ — આયુરેખા મૂળથી એટલે કનિષ્ઠાઞ્ચ અગુલીથી
જેટલી અગુલી ઉઠતી જાય છે તેટલા પચવીસ આયુષ્ય હોય
છે જો આયુરેખા કનિષ્ઠાઞ્ચ તર્જનીમુધી ગઈ હોય તો ૧૦૦
વરસનું આયુષ્ય સમજવું જો મધ્યમાસુની આયુષ્યરેખા ગઈ હોય
તો ૭૫ વરસનું આયુષ્ય સમજવું અનામિકા અગુલીમુધીજો જો
આયુરેખા ગઈ હોય તો ૫૦ વરસનું આયુષ્ય સમજવું
(જુવો આકૃતી નંબર ૮ માં ૧, ૨, ૩ ની રેખા)

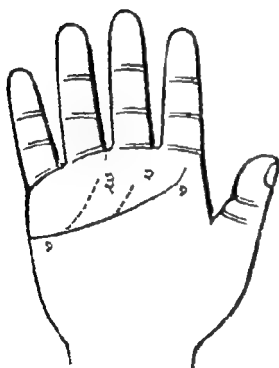
वामेच मित्र वेधेन जले मृत्यु समादिशेत् ।
रेषा सरल वेधेन शस्त्रेण मृत्युमादिशेत् ॥

અર્થ — આયુરેખાપર ડાબા બાજુથી મિત્રવેધ હોય
તો પાણીથી મૃત્યુ થશે એમ જાણવું મીઠી રેખાથી વેધ
થશે હોય — એટલે રેખા કપાઈ હોય તો શસ્ત્ર લાગનાથી
મૃત્યુ થશે એમ સમજવું

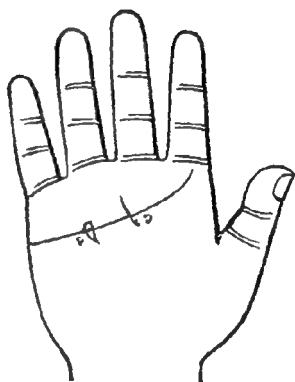
(જુવો આકૃતી નંબર ૯)

આટ્ટની નં ૭

આટ્ટની નં ૮

આટ્ટની નં ૯

દક્ષિણે દક્ષિણે વેધે વન્હીસર્પ મયાન્મૃતિ ।

વામ દક્ષિણ પાર્શ્વસ્યા વેધાન્મૃત્યુર્મહારુઙ્ગઃ ॥

અર્થ — આયુરેખાને જમણા ખાલુથી વેધ થયો હોય તો અગ્નિ, સર્પ, ભયથી મૃત્યુ અને ડાબા ખાલુથી જમણી તરફ વેધ પાછળના ભાગમાં થયો હોય તો મહારોગ — રૂક્ત પિત્તીયો મૃત્યુ થશે એમ સમજવું

(જુવો આકૃતી નંબર ૧૦ મા ૧)

પ્રાંતે જીવિત રેખાયા સ્તિર્યગ્ રેખા યદા મંગ્ત્ ।

તદાશ્વાત્પતિતો જ્ઞેયઃ સાશ્યામાચે ત્વરાદ્ઘ્રયમ્ ॥

અર્થ — આયુરેખાના યીમા ઉપર જો આડી — ત્રાગી રેખા હોય તો યોડા પરથી પડનાનો ભય હોય છે આ આડી રેખા જો કાળા રંગની હોય તો ગરેડા પરથી પડનાનો ભય હોય છે

(જુવો આકૃતી નં ૧૦ મા ૪)

આયુરેખા મધ્યમે ભાગે ઉમે રેપે વ્યવસ્થિતે ।

एका दीर्घालघुश्चैका तदोर्ध्वं निपतेगृह्णात ॥

અર્થ — આયુરેખાના મધ્યભાગમાં જો ઉભી રેખા, એક લાંબી અને એક ટૂંકી હોય તો ઉપરથી અથવા ધર ઉપરથી પડનાનો અવરમાત નહિ છે

(જુવો આકૃતી નંબર ૧૦ મા ૨)

આયુરેખા તલેવક્રા યા રેખાકુશ વદ્ધવેત ।

તદા હસ્તીમયં વિદ્યાદ્રેખા મિત્રે જલાદ્ઘ્રયમ્ ॥

અર્થ — આયુરેખાના નિચેના ભાગમા વાકી અડધા જેવી રેખા હોય તો હાથીનું ભય અમળવું અને આયુરેખા નો ભિન્ન એટલે કાટા કુટેના હોય તો પાણીથી ભિતી સમજવી (જુવો આકૃતી નંબર ૧૦ મા ૩)

આયુરેષા તલે વક્રા તદા રક્ત વિકારતઃ ।

ગંડવ્રણા દીર્ઘાતો વાતદ્વર્ષા ગમેથયમ્ ॥

અર્થ .— આયુરેખા નિચેના ભાગમા વાકી થઈ હોય તો રક્ત વિકાર ગડવ્રણાદિથી તે વરસના સમ્ભવાતમા ભય રહે છે (જુવો આકૃતી નંબર ૧૧ મા ૧)

આયુરેષાંતરે શુક્લા ચિંદવઃ સન્નિપાતદા ।

અગ્નિમિ ચિંદુમિ રક્તઃ શ્યામૈર્બંધ મયમ ભવેત્ ॥

અર્થ — આયુરેખામા સંદેહ બિંદુ હોય તો સન્નિપાતથી ભય, લાલ રંગના બિંદુ હોય તો અગ્નિથી ભય, અને ગાળારંગના ડાન્ના હોય તો કારાગ્રહનો ભય હોય છે

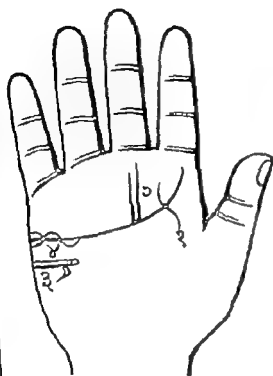
(જુવો આકૃતી નંબર ૧૧ મા ૨)

આયુરેખાને અશુભી તરફ કાટા હોય તો હાની સ્વચ્છ સમજવા

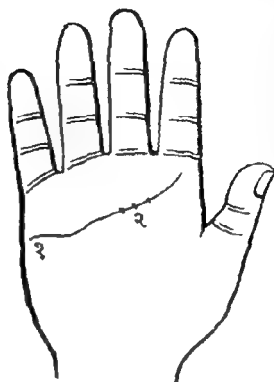
(જુવો આકૃતી નં ૧૨)

આયુરેખાની ગાખા અશુષ્ઠ તરફ જતી હોય તો સપત્તી કાગક સમજવી

(જુવો આકૃતી નંબર ૧૨)

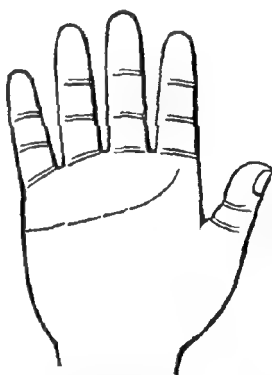
આકૃતી નં ૧૦

આકૃતી નં ૧૧

આકૃતી નં ૧૦

આકૃતી નં ૧૩

આયુરેષાં તરે છેદે જલાદ્વા જ્વરુનાદ્ધયમ્ ।

સ્ત્રી પ્રસંગાદય યશસ્તથાલ્પ મૃતિ સંભવ ॥

અર્થ — આયુરેષામાં છેદ હોય તો પાણી અને અગ્નિથી ભય સમજવું ડાબા હાથપર છેદ હોય તો સ્ત્રી પ્રસંગી અપયશ અને સ્ત્રીનો અપમૃત્યુ થવાનો સંભવ હોય છે (જુલો આકૃતી નંબર ૧૩)

અંતેયદાયુ રેખા રેષાંગુષ્ઠ ધનોન્મુખી ।

તદા પૂર્વે સુખી પશ્ચાદુ સ્ત્રી વા નિર્ધન પુમાન્ ॥

અર્થ — આયુરેખાના અંતમાં નિડેલેની રેખા અંગુષ્ઠ અને ધનરેખા સંનમુખ જતી હોય તો યુવાવસ્થામાં સુખી અને જ્ઞાવસ્થામાં દુઃખી અથવા નિર્ધન માણસ થાય છે

ધનરેખા—માતૃરેખા

ધનરેખા—આયુરેખાના નિચે પશ્ચિમ ત્રિશાખાથી નિઠ્ઠી અગુણ અને તર્જનીના મધ્યભાગ તરફ ત્રિવેણીસ્થાન સુધી જાય છે (જુવો આકૃતી નં ૧૪)

અસ્તાચલા દ્રવ્યરેખા રક્તાલ્હા ધનપ્રદા ।

તસ્યાચે ત્પલ્હવા જીવ રેખા મુલ્હ અપત્યદા ॥

અર્થ — પશ્ચિમ તરફથી નિઠ્ઠેલી ધનરેખા ગુપ્તવર્ણ-લાલગંભીર અને અખડ હોય તો ધન આપનારી હોય છે ધન રેખાને જીવરેખા તરફ ફાટા હોય તો સતનીદાયક હોય છે

અગુણમાંથી ધનરેખાને જેટલા ફાટા હોય તેટલા માર્ગ ધન મેળવવાના સમજવા

(જુવો આકૃતી નંબર ૧૫)

ધનરેખાનો છેદ — વચ્ચેમાં તુટેલી -- થયો હોય તો રાજ દડ થાય અને ધનરેખાનો વેધ (બીજા રેખા ઓથી ખડીત) થયો હોય તો ઓગથી દ્રવ્યની હાની થાય

(જુવો આકૃતી નંબર ૧૬)

પિતૃરેખામાથી એક રેખા નિઠ્ઠી જો ધન ધનરેખાને મળે તો પિતાના ધનનો ઉપભોગ મળે છે,

(જુવો આકૃતી નંબર ૧૭ મા ૨)

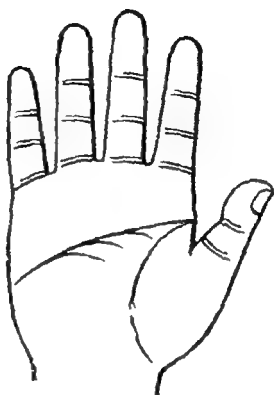
ધનરેખા યસ્ય દીર્ઘા તસ્ય ધાન્ય મહમ્દુતમ્ ।

મિત્તારેખા મ્વોદ્ધિન્નં દ્રવ્ય વ્યયસમાકુલમ્ ॥

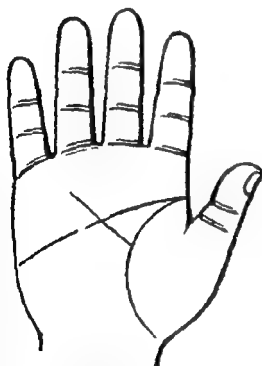
અર્થ — જેના હાથપર ધનરેખા લાગી હોય તેને પુષ્કળ

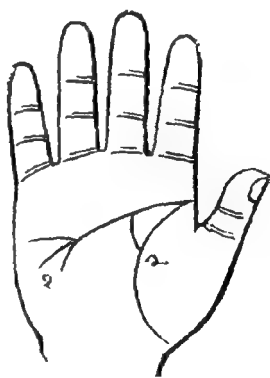
आङ्गुली १ १४

आङ्गुली १ १५

आङ्गुली १ १६

आङ्गुली १ १७

ધન ધાન્ય હોય છે ધન રેખા જે લિંગ (જે, ત્રણ ફાટા વાલી રેખા) હોય તો ૬૦૫ નો વ્યય—ખગ્ય વધારે થાય

(જુવો આકૃતી નં ૧ / મા ૧)

ધન રેખાને મૂળમા અથવા અતમા જે જે ફાટા હોય તો ધન નો ખગ્ય વધારે થાય

ત્રિશૂળ—ત્રણ ફાટા વાલી ધન રેખા હોય તો ધનસાખ્યા વખત સુત્રી ટકે નહીં ત્રિશૂળ જે ધન રેખાની રચમા હોય તો જગ, કપટ, ત્રિજેરે અનિતીના માર્ગથી ધન મેળવે છે

આયુ રેખા કરતા જે માતૃરેખા—ધન રેખા ટુકી હોય તો માણસના આયુષ્યમા ધનની હાની થાય છે

જે આયુ રેખા કરતા ધનરેખા લાંબી હોય તો માણસ જીવે ત્યા સુધી સ પતી રહે

જગૃષ્ઠથી નિઠળી એકાદી રેખા જે ધન રેખાને મળે તો પતિચમ દિશા તરફથી ધન લાભ થાય સત્તાનના ધનનો ઉપભોગ અથવા ખીત્તાની મીલકત મળે છે આ રેખા જે વજર રેખાને મળે તો મત્રીપદ મળે આયુરેખાની ગાખા જે ધન રેખાને મળે તો પુત્ર અથવા પુત્રી લાગ્યવતી થાય

ડાખા હાથપર ધનરેખા જમણા હાથ કરતા મોટી હોય તો તેનો સમરો શ્રીમાન હોય છે આ ડાખા હાથ ચરની વન રેખા જે આયુષ્યરેખાને મળી હોય તો સસરા તરફથી ધનનો લાભ થાય છે આ રેખામા છેદ હોય તો ધન મળતુ નથી

ગોત્ર રેખાની શાખા જે ધનરેખાને ડાખા બાજુથી મળે તો તેની મેન લાગ્યવતી થાય

ગોત્રરેખા—પિતૃરેખા

પિતૃરેખા અથવા ગોત્રરેખા મણીનધથી નિકળી અગુપ્ત અને તર્જનીના મધ્યભાગ તરફ જાય છે
(જુવો આકૃતી નં ૧૮)

કુલવાન માણસની રેખા.

ગોત્ર રેખાથયસ્ય સ્યાદર્શનં વેધ વર્જિતા ।
ગોત્રે સન્મુખમાયાતિ સર્વેષામાશ્રયઃ પુમાન્ ॥

અર્થ — જોની ગોત્રરેખા અખડ અને વેધ રહીત હોય છે તે માણસ પોતાના કુળમા મુખ્ય હોય છે અને તે માણસ સર્વનો આશ્રય સ્થાન બને છે

ગોત્ર રેખામા જો છેદ હોય તો તે માણસનો વશ દડતો નથી કાગળ તે માણસ પુત્ર હીન થાય છે પણ છેદના ટેકાણે જો ખીણ રેખા આવીને મળી હોય તો ખીજના સતનીથી વશ વૃદ્ધી થાય છે

(જુવો આકૃતી નં ૧૯ મા ૧)

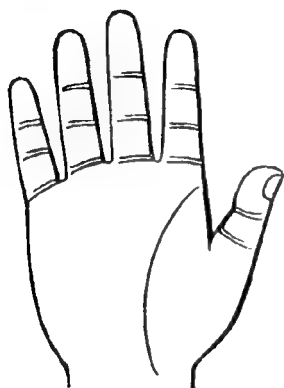
ગોત્ર રેખાના મૂળમા જો છેદ હોય તો જન્મ કર્મથી જન્મ થાય છે અથવા જન્મ વખતે પિતાને મરણ તુલ્ય દુઃખ થાય છે આવો માણસ કુળમર્યાદાનુ કિલ્લધન કરવા વાલો થાય છે

ગોત્રરેખાના મૂળમા જો માગ્લીતુ ચીન્હ હોય તો કુળ પતિન હોય છે (જુવો આકૃતી નં ૨૦)

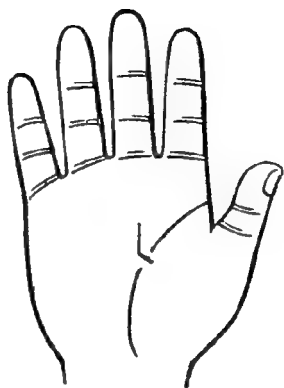
યાવંતઃ પલ્લવા અરયાં માયા સન્મુખ ગામિન ।

તાવંતઃ પિતૃદ્રવ્યસ્ય કવેયુર્ગંગ હારિણઃ ॥

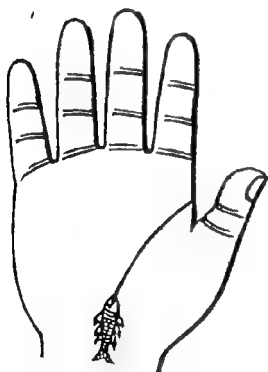

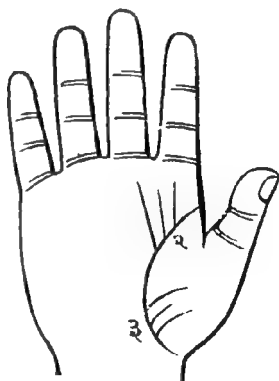
આકૃતી નં ૧૮

આકૃતી નં ૧૯

આકૃતી નં ૨૦

આકૃતી નં ૨૧

અર્થ —ગોત્ર રેખાને આગળી મન્મુખ જોટલી શાખા હોય તેટલા બાગીદાર વડીલોપાર્શ્વત મિહનના થાય છે અને ક્લેશ થાય છે (જુવો આકૃતી નં ૨૧ મા ૨)

યાવંતઃ પલ્લવા રાજોભિ મુલાસ્તે પ્રિયવંદાઃ ।

બ્રાતરઃ સ્વજનાઃ કાર્યેપુસ સાહાય્યકારિણઃ ॥

ગોત્રરેખાને અગ્રા તરફ જોટલી શાખા હોય તેટલા બધુ અને આપ્તજન સાથે સબધ સારો હોય છે અને આપ્તજન સાહાય્યકારી નિવડે છે (જુવો આકૃતી નં ૨૧ મા ૩)

મળીબધ ઉપયદ્યાપણ સિળીજાત્ર અદ્યગયારેદા ।

બહુવધુ સમાદનં કુલવસ નિહી સે તસ્ય ॥

અર્થ —મળી બધથી નીકલી થેટ તર્જની સુધી ગયેલી ગોત્ર રેખા પુષ્કળ બધુ, બાધન, મોટું કુટુંબના કુળની દરક બાલુરી.

ગોત્રરેખા દીર્ઘ એટલે લાંબી હોય તો કુળ વશ દીર્ઘ કાળ પર્વત હોય છે ને ગોત્રરેખા અતી બારીક હોય તો મરણનું પ્રમાણ બંદુ પ્રમાણમા કુળમા થાય

ગોત્રરેખા વચમા અદ્રસ્ય ચર્ષ હોયતો તેને છીન રેખા સમજવી અને અરભમા બે અથવા ત્રણ ફાટા હોય તો લિન રેખા સમજવી અને તે પ્રમાણે તેનું કુળાધીસ સમજવું

ઉર્ધ્વ રેખા અથવા ભાગ્ય રેખા.

મણિજ યથી નિકલી અગૃષ્ટ વિગેરે પાત્ર આગળી તરફ જવાવાળી
જે રેખા તેને ઉર્ધ્વરેખા—ભાગ્ય રેખા કહે છે આ ઉર્ધ્વ રેખા
પાત્ર પ્રકારની છે
(જુવો આકૃતી નં ૨૦)

अस्कंढा अण्डुडिया पल्लव रहिया तथा अग्रिच्छिन्ना ।
एगात्रि उद्धरेहा सहंस्त जण पोषणी ॥

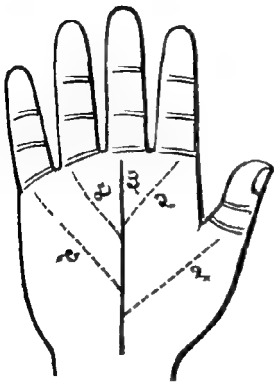
અર્થ —અખડીત, પલ્લવ શાખા રહીત, અવિચ્છિન્ન, આની
એક ઉર્ધ્વ રેખા જો માણસના હાથપગ હોય તો તે માણસ હજાર
જણાને પોષે છે આવી એકજ રેખા હાથ ઉપર હોય તો આતુ કળા
મળે છે, તો પત્ની જેના હાથપગ પાત્ર પ્રકારની ઉર્ધ્વરેખા હોય તેના
ભાગ્યનું પુછવું જ સુ ?

પાત્ર પ્રકારની ઉર્ધ્વ રેખા.

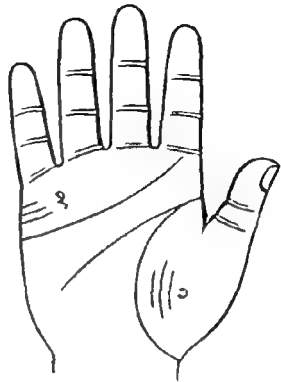
(૧) ઉર્ધ્વ રેખા મણિજ યથી નિકળી અગૃષ્ટ તરફ ગઈ
હોય તો તે માણસ રાજા થાય છે
(જુવો આકૃતી નં ૨૦ મા ૧)

(૨) મણિ જ યથી નિકલી તર્જની તરફ જેની ઉર્ધ્વરેખા
ગઈ હોય તે માણસ ગજ સુખ ભોગવા વાગે અથવા મનતો મત્રા
થાય છે
(જુવો આકૃતી નં ૨૨ મા ૨)

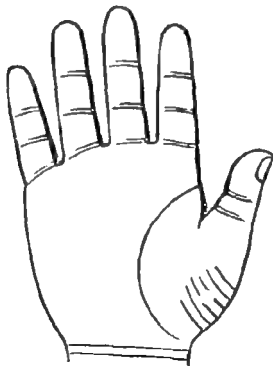
(૩) ઉર્ધ્વરેખા મણિ જ યથી નિકલી મધ્યમા અંગુલી તરફ
ગઈ હોય તો આચાર્ય અથવા પ્રખ્યાત મેનાપતી થાય કે
જુવો આકૃતી નં ૨૨ મા ૩)

આકૃતી નં ૨૨

આકૃતી નં ૨૩

આકૃતી નં ૨૪

(૪) મણી બધથી નીચલી અનામિકા આગુલી તરફ ઉર્ધ્વ રેખા ગર્હ હોય તો વેપારી, ધનનાન અને નેતા માણસ થાય છે

(જીવો આકૃતી ન ૨૨ મા ૪)

(૫) મણી બધથી નીચલી અનિષ્ટીકા આગુલી તરફ જો ઉર્ધ્વ રેખા જાય તો મહા યશસ્વી, સુખી અને ભાગ્યવાન માણસ થાય છે

(જીવો આકૃતી નંબર ૨૨ મા ૫)

સ્ત્રી રેખા.

સકીર્ણ રેખામા સ્ત્રિ રેખાનો વિચાર પ્રથમ કીધો છે કારણ સસારનુ મુળ સ્ત્રિ છે સ્ત્રિને અર્ધાંગી કહેવામા આવે છે માટે સ્ત્રિ રેખા બાબત નો વિચાર પ્રથમ કીધો છે

સ્ત્રીરેખા વામ હસ્તે સ્યાદાયુ રેખા સ્વભાવત ।

દાક્ષિણેઃ પછૃષ્ઠૈ સ્તસ્યાં સુખં યદિ દુઃખ વામતઃ ॥

અર્થ —પુરૂષના ડાબા હાથપગની આયુરેખા એજ પ્રભાવત સ્ત્રિ રેખા છે આ રેખાને જમણા બાજુ તરફ ગાખા હોય તો સ્ત્રિ સુખ મળે અને ડાબા બાજુ તરફ ગાખા હોય તો દુઃખ સમજવુ

(જુવો આકૃતી નં ૨૩)

આયુર્લેખા કનિષ્ઠાં તર્લેખાસ્યુ ગૃહિણી પ્રદાઃ ।

સમાભિઃ શુભ શીલસ્થા વિપમાભિઃ કુશીલકા ॥

અર્થ —આયુરેખા અને કનિષ્ઠીકા અશુભીના વચમા જેટલી રેખાઓ હોય તેટલી સ્ત્રિઓ મળે છે

(જુવો આકૃતી નં ૨૩ મા ૧)

આ રેખા મળણ હોય તો સુગીવ અને વાકી હોય તો કુટીય સ્ત્રિ મળે છે

આ સ્ત્રિ રેખા લાખી હોય તો કુમારી, અષ્ટરેખા હોય તો પુનર્લના સ્ત્રિ મળે છે મિનઘ રેખા હોય તો સ્ત્રિ તરફથી પુરુષ સુખ મળે જે હુટેલી રેખા હોય તો દુઃખ સમજવુ

આયુજ રૂળ સ્ત્રિઓના જમણા હાથ પગની પતીના સુખ દુઃખ બાબત સમજવુ

સ્ત્રિના જન્મણા હાથપગની આયુ રેખાને પતી રેખા માની છે જે આ રેખા નો બેદ—વચમાથી તુટલી હોય તો વિધવા યોગ સમજવો.

કનિષ્ઠીકા આગુલીના મુળથી મણિમધ્ય સુધી જે રેખાઓ હોય છે તે રેખાઓ જે સ પૂર્ણ અને સ્પષ્ટ હોય અને સિદ્ધાસન વિગેરે જે રાજ્યોગના લક્ષણ બતાવ્યા છે તે લક્ષણ હાથપર હોય તો આવા રાજ્યોગી માણસને કનિષ્ઠીકાથી મણિમધ્ય સુધી જેટલી રેખાઓ હોય તેટલી સ્ત્રિઓ મળે છે.

પિતૃરેખા અને અગુણના વચમા જેટલી ઉર્ધ્વ રેખાઓ હોય તેટલી સ્ત્રિઓ સાથે ઉપભોગ થશે એમ સમજવું.

(જુવો આકૃતી નં ૨૩ મા ૨)

યોગી, સાધુ, વિગેરેને સ્ત્રિ સગમ હોતો નથી માટે તેઓની સ્ત્રિ રેખાપરથી લક્ષ, શિષ્ય વિગેરેની કલ્પના કરવી.

યોગીની, સાધ્વી વિગેરેને પતિસુખ હોતું નથી માટે તેમના જન્મણા હાથ પરના પતીરેખા પરથી ગુરુ સુખ, યાત્રા, તપ શુદ્ધિ વિગેરેનો વિચાર કરવો.

મણિમધ્ય અને અગુણના વચમા જેટલી ઉર્ધ્વ રેખાઓ હોય તેટલી સ્ત્રિઓ સાથે પ્રેમસંયમ હોય છે.

સત્તાન રેખા.

કનિષ્ઠીકા અગુલીના નિચે અને સ્ત્રિરેખાના ઉપર જે ઉર્ધ્વ સરળ રેખા હોય છે તે સત્તાની રેખા સમજવી.

જો આ સતતીકારક રેખાની સખ્યામમ હોય તો પ્રથમ જ સતતી સમજવી અને જો વિપમ સખ્યા હોય તો પ્રથમ પુત્ર સતતી સમજવી

અગુણના મુળમાં મણીગધસુધી જેટલી ઉર્ધ્વ રેખાઓ હોય છે તે સતતીકારક રેખા સમજવી આ રેખાઓમાં જેટલી સરળ, લાંબી અને અપ્પર રેખા દેખાતી હોય તે પુત્ર સતતીકારક રેખા સમજવી અને જેટલી પાતલી અપ્પર અને ટુટ્ટી રેખા હોય તે કન્યા સતતીકારક રેખા સમજવી આ રેખાઓ અગ્નિ, વયમાથી તુટેલી ન હોય તો બાલક દીર્ઘાયુષી થાય છે અને જિજ્ઞ, ભીજ, અપ્પર રેખા હોય તો અરણ્યપિ થાય છે

બધુ લગિની દર્શક રેખા.

મણીગધથી અગુણના મૂળસુધી જેટલી રેખાઓ હોય છે તે બધુ લગિનીની દર્શક રેખા સમજવી

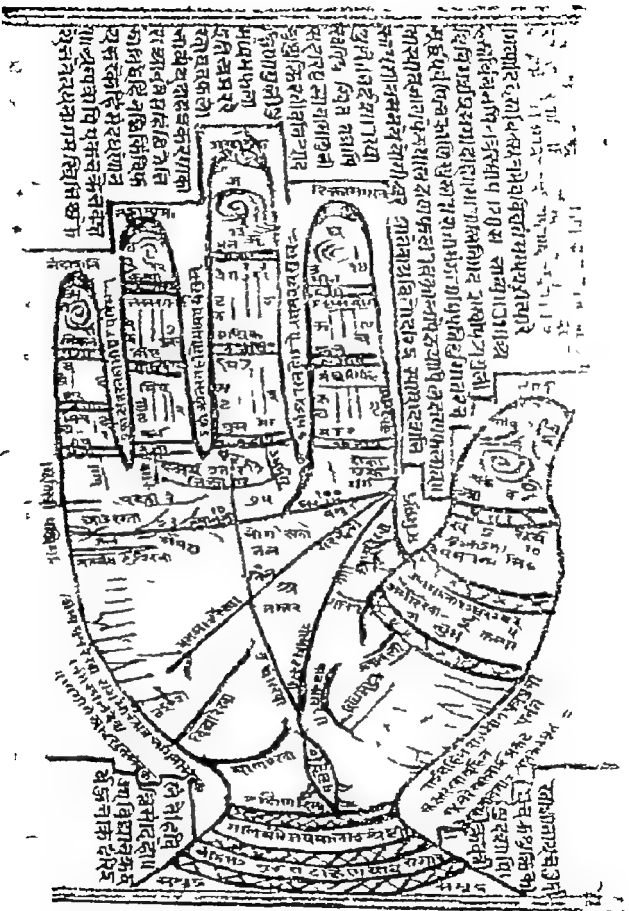
(ભુવો આકૃતિ ન ૨૪)

આ રેખા બાગીક હોય તો લગિની દર્શક સમજવી અને જો આ રેખા મોટી હોય તો બધુ દર્શક સમજવી

અગુણ તરકથી મણીગધ તરક આ રેખા તપાની જોતા પ્રથમ રેખા ટુટ્ટી હોય તો લગિની દર્શક સમજવી અને આ પ્રથમ રેખા જો લાંબી અને મોટી હોય તો બધુ દર્શક સમજવી

આ રેખાઓ મમ સખ્યામાં હોય તો પ્રથમ લગિનીનો જન્મ અને વિપમ સખ્યામાં હોય તો ન્યમ બહુનો જન્મ સમજવો

त्रयुक्तो वर्ष पूर्णनी हस्त लिखित ग्रन्थनी आहूती
आहूती न २५

આ રેખાઓમા નોટલી રેખા દિત્ર, હિત્ર, અને અરપટ હોય તેટલા બધુ અથવા ભગિની મૃત થયેલા સમજવા અને નોટલી રેખાઓ રપટ હોય તેટલા ભાઈ ખેન જીવતા સમજવા

ધનવૃદ્ધિ રેખા.

જીવ રેખા (આયુ રેખા) ની નોટલી શાખા કુળ રેખા - ગોત્ર રેખામુધી આવી હોય તે ધન વૃદ્ધિદારક રેખા સમજવી આ રેખા અખડ અને અપટ હોવી જોઈએ

(જુવો આકૃતી નં ૨૫)

પદવી રેખા.

અશુભના નિચે અને ગોત્ર રેખા સમીપ તિરછી રેખા હોય તો શ્રેષ્ઠપદ, રાજપદ, અથવા મત્રીપદ મળે છે એક રેખા હોય તો સાધારણ કુળ, બે રેખા હોય તો મધ્યમ કુળ, અને ત્રણ રેખા હોય તો ઉત્તમ કુળ સમજવું

ભાગ્ય રેખા.

કનિષ્ઠીકા અશુભીના મુળમાથી નિઝલી જીત રેખા સન્મુખ ને રેખા બાય છે તે ભાગ્યરેખા જાણવી આ રેખા અખડીત અને રપટ હોય તો સુખ આપનારી હોય છે

ધર્મ રેખા.

અનામિકા અશુભીના નિચે જીત રેખા સન્મુખ ને સરળ રેખા હોય છે તે ધર્મ રેખા સમજવી
(જુવો આકૃતી નં ૨૫)

વ્રત રેખા.

મધ્યમા અને અનામિડાના વચ્ચેમાથી જે રેખા નિકળે છે તે વ્રત રેખા સમજવી

ગૃહબધ રેખા.

પિતૃરેખા, ધનરેખા અને જીવન રેખાનું મિલન થાય તો તેને ગૃહબધ રેખા સમજવી, પિતૃરેખા, માતૃરેખા અને આત્મરેખા (આયુષ્ય રેખા) નો ત્રિવેણી સંગમ થાય અને અન્ય રેખાઓ તેમા મળી હોય તો રાજ્યસમૃદ્ધાય, પયકુલન્યાસ, વ્યગ્રથા વિગેરે બધ સમજવો. જો આવી રેખા ન હોય તો સર્વ વ્યવસ્થાનો વિનાશ સમજવો.

મૃત્યુ રેખા.

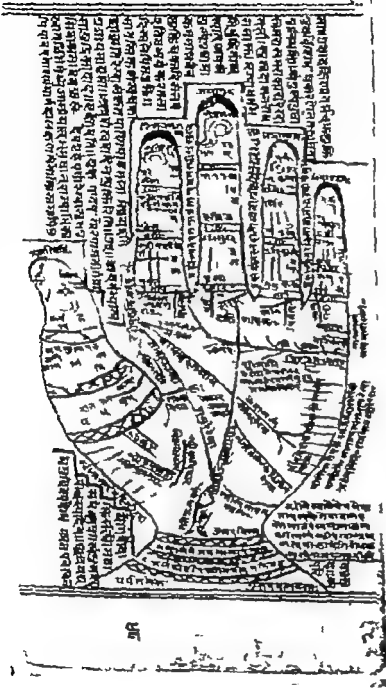
પૂર્વ સમુદ્ર (અગુષ્ઠ અને તર્જનીના મધ્યનો ભાગ) માથી નિઠ્ઠી ડરપૃષ્ઠ તરફ જે રેખા જાય છે તે મૃત્યુ રેખા સમજવી

યાત્રા રેખા.

અગુષ્ઠના મુળમાથી નિકળી પિતૃરેખાને જે આડી રેખા મળે છે તે યાત્રા રેખા સમજવી

વાહન રેખા.

પૂર્વસમુદ્રમાથી નિકળી ગોત્રરેખા અમીપમા સરળ રેખા અગુષ્ઠના મળસુધી જાય છે તે વાહનનું સુખ આપવાવાડી રેખા સમજવી

भाय, दासदासी, स्त्रीप्राप्ती, उपपत्ती, यात्रा, वाहन, वैलन, दारिद्र्य, राजमान निगरे गतावनार

पुरपत्ती राजो हाथ

आकृती नं० २६

આ રેખા વાફી હોય તો ઘોડાનું વાહન સુખ મળે, અને સરળ રેખા હોય તો પાલખીનું સુખ મળે

મિત્ર રેખા.

પુરૂષના જન્મણા હાથની અંગુલીના પહેલા પર ઉપર જોટલી સરળ—ઉર્ધ્વરેખા હોય તેટલા મિત્ર સમજના

(જુલો આકૃતી નં ૨૫)

શત્રુ રેખા.

પુરૂષના ડાબા હાથના અંગુલીના પ્રથમ પેરવા ઉપર જોટલી ઉર્ધ્વ—સરળ રેખા—હોય તેટલા શત્રુ સમજવા

(જુલો આકૃતી નંબર ૨૬)

પણ સ્ત્રીઓના ડાબા હાથ પરની આવી રેખાઓ મિત્રની દર્શક સમજવી.

કરપૃષ્ઠ ઉપરની રેખાઓનું ફળ.

અંગુષ્ઠ —અંગુષ્ઠના પાછળના ભાગપર નખના નિચેના ભાગપર જોટલી રેખાઓ હોય તેટલા વિસ્ત્રા આયુષ્ય સમજવું જોટલે એક રેખા હોય તો વીસ વરસનું આયુષ્ય, બે રેખા હોય તો ત્રાણીસ વરસનું આયુષ્ય, આ પ્રમાણે સમજવું અને તે માણસનો જન્મ અને મૃત્યુ રાત્રીનો સમજવો

તર્જની .— તર્જનીના પાછળના ભાગના પેરા ઉપર જોટલી દીર્ઘ—લાંબી રેખાઓ હોય તેટલા કલેશ, રોગ, બધ, અતી ઠડી વિગેરેની ઉત્પત્તી સમજવી આવા રોગ રાત્રીના સમયમાં ચાલ છે

મધ્યમા — મધ્યમા અંગીના પાછળના ભાગ ઉપરના રેખા પરથી ધન ચોરીથી મેળવેલું, પગ્ગ્રી લપટ, રાતના ભોજન કરના વાલો અને ગતના ભ્રમણ કરવાવાલો માણસ હોય છે

અનામિકા — અનામિકા અંગુલીના પાછળના પર્વ ઉપરની રેખાથી રાત્રી ભોજન ન કરવા વાલો, પરોપકારી, ધર્મમાં ધ્યાન રાખવાવાલો અને નિદ્રા સુખી સમજવો

કનિષ્ઠીકા — કનિષ્ઠીકા અંગીના પાછળના પેરના ઉપરની રેખા પરથી અધર્મ કર્મ કરવા વાલો, અન્યાયી, દુષ્ટ, અને ધર્મવ્રદેવી, માણસ સમજવો

પ્રકરણ ૬

બત્તીસ ચિન્હ—રેખા વિચાર.

પુ'કળ પુણ્યવાન, ધાર્મિક, અને ભાગ્યવાન માણસના હાથ ઉપર નિચેના ૩૨ ચિન્હરેખા જોવામા આવે છે

આપણા શાસ્ત્રકારોએ ચિન્હ રેખાને ધણુ મહત્ત્વ આપેલું છે જે પાશ્ચિમાત્ય શાસ્ત્રકારોના અથમા ખીલકુલ જોવામા આવતું નથી પુ'કળ વેળા હાથઉપર ભાગ્યરેખા—ધનરેખા વિગેરે સંપૂર્ણ અને અખડીત જોવામા આવે છે પણ આવા માણસને દ્રવ્યનુ સુખ હોતું નથી જ્યારે ઘણાઓના હાથ ઉપર ભાગ્યરેખા, ધનરેખાનો ખીલકુલ અભાવ હોવા છતાં આના માણસને ધનસુખ અને ઈતરસુખ પૂરેપૂરું જોવામા આવે છે

આ પરથી સાબીત થાય છે કે ફક્ત રેખા ઉપરજ આધાર ન રાખતા તે સિવાય ચિન્હ, લક્ષણ વિગેરેનો પણ વીચાર કરવો આવશ્યક છે, અને આપણા પૂર્વાચાર્યોએ એનો બારીકાથી વિચાર ક્રિષ્ટો છે

હાથ ઉપરની મુખ્ય રેખાઓ જોવામા—સમજવામા વિશેષ શ્રમ પડતો નથી પણ હાથઉપરના ચિન્હ — લક્ષણ સમજવામા એનું અહણુ કરવામા, ધણી મેહનત, નિરીક્ષણ અને અનુભવની ખાસ જરૂર છે આકૃતિ ન ૬ મા જે ચિન્હ બતાવેલા છે તે તેવાજ સ્વરૂપમા હાથ

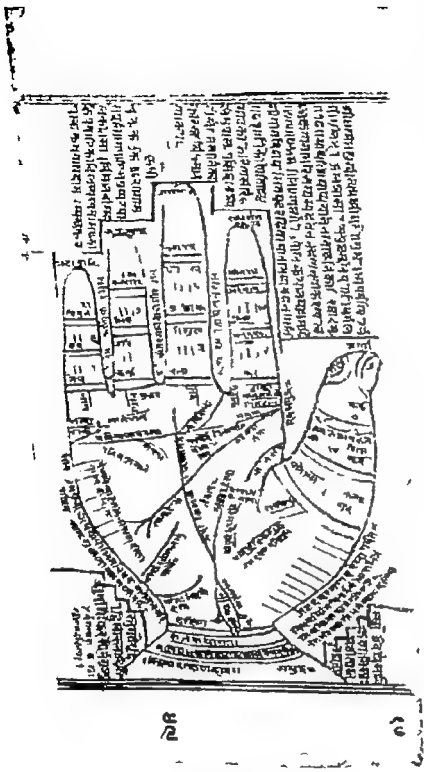

ઉપર જોવામા આવતા નથી ક્રક્ત રેખાઓની outline થી એની કલ્પના કરી શકાય છે કોઈ ચિન્હ ઉપરના ત્વચામા હોય છે જ્યારે કોઈ અતર ત્વચામા પણ જોવામા આવે છે જેથી એનું જ્ઞાન થના માટે ખાસ નિરીક્ષણ અને અનુભવ મેળવવાની જરૂર છે

જૈન શાસ્ત્ર ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રના આઠમા અને પદ્મમા અધ્યાયની દીકામા આવા ચીન્હ અને લક્ષણનું વર્ણન છે —

તીર્થંકર, ચક્રવર્તિના શરીરમા ૧૦૦૮ લક્ષણ હોય છે અને વાસુદેવ, પ્રતિવાસુદેવ, અને બલદેવના શરીરમા ૧૦૮ લક્ષણ હોય છે અને તેમના ડરતા નિચેના દરમ્ભવાલા રાજા વિગેરેના હાથઉપર ૩૨ લક્ષણ હોય છે (આજ કાલના જમાનામા પાંચ લક્ષણ હોય તો પણ શ્રેષ્ઠ સમજવા)

धर्म, दीक्षा, विधवायोग, साम्भ, असरा, नेह, धियर, नथुद, पतिभुण, सोडनी सतती विगेरे भतावनार

स्त्रीतो नभखो छाय

आकृती न २८

અતિસ ચિન્હ રેખા.

૧ છત્ર ૨ તોમર ૩ ધનુષ્ય ૪ રથ ૫ વજ્ર ૬ કાચબો
૭ અકુશ ૮ વાપી ૯ સ્વસ્તિક ૧૦ તોરણ ૧૧ સરોવર ૧૨ સિંહ
૧૩ વૃક્ષ ૧૪ ચક્ર ૧૫ શંખ ૧૬ ત્ર્યંબક ૧૭ સમુદ્ર ૧૮ કળશ,
૧૯ પ્રાસાદ ૨૦ મન્દિર ૨૧ ગદા ૨૨ ચૂપ ૨૩ સ્તંભ ૨૪ કમડકુ
૨૫ પર્વત ૨૬ ચામર ૨૭ દર્પણ ૨૮ બળદ ૨૯ પતાકા
૩૦ લક્ષ્મી ૩૧ માળા અને ૩૨ મોર.

(૧) છત્ર — જોના હાથપર છત્રનું ચિન્હ હોય તે માણસ કીર્તીમાન, છત્રપતી રાજા થાય, અને ધર્મની ઉભતી કરવા વાલો થાય (જુવો આકૃતી નં ૬)

(૨) તોમર — જોના હાથ ઉપર તોમરનું ચિન્હ હોય તે માણસ ધનવાન થાય છે

(૩) ધનુષ્ય — જોના હાથપર ધનુષ્યનું ચિન્હ હોય તે માણસ યોદ્ધો થાય, લડાઈમાં યશસ્વી થાય, બહાદુર અને લોકપ્રિય થાય છે

(૪) રથ — જોના હાથમાં રથનું ચિન્હ હોય તે માણસ ઉદ્યોગી, કુટુંબ પરિવાર વાલો, યશસ્વી, રથ, હાથી, ઘોડા, વિગેરે વાહન મુખ્ય ભોગનવાવલો થાય છે

(૫) વજ્ર — જોના હાથપર વજ્રનું ચિન્હ હોય તે માણસ અધીકારી થાય છે તેને રાજ્ય અને સત્તા મળે છે આના માણસ બેદરકાર પણ હોય છે

(૬) કાચબો — જોના હાથમાં કાચબાનું ચિન્હ હોય તે માણસ જીમિવતી થાય છે અધીકાર મળે, સમુદ્રમાં જહાજ ચલાવે અથવા દરીયાની મુસાફરી કરે

(૭) અકુશ — જેના હાથપર અકુશનું ચિન્હ હોય તે માણસ ગજપતી થાય — એના ઘેર હાથી હોય સપત્તીમાન થાય અને લખ્કરમા યગ મળે

(૮) વાપી — કુવાનું ચિન્હ જેના હાથઉપર હોય તે માણસ ઉદાર, શ્રીમત, ધર્મઉપર શ્રદ્ધા રાખવાવાલો, ખીજનને મદત કરવાવાલો થાય છે

(૯) સ્વસ્તિક — જેના હાથપર સ્વસ્તિકનું ચિન્હ હોય તેના ઘેર હમેશા આનંદ મગળ રહે તેની સલાહ ખીજા લોકો લેના આવે એના શબ્દ અને લેખ લોકો મનૂર રાખે અને વિદ્યાના બળથી દુનીયામા પ્રસિદ્ધિ પામે, વૃદ્ધાવસ્થામા સુખ મળે સ્વસ્તિક ડાબા હાથપર હોય છે

(૧૦) તોરણ — તોરણનું ચિન્હ જેના હાથપર હોય તેના ઘેર આનંદ મગળ રહે જાગીરદાર થાય, લુભીથી લાલ થાય ધર, હવેલી, બાગ બગીચાવાલો થાય, તોરણનું ચિન્હ ડાબા હાથપર હોય છે

(૧૧) સરોવર — સરોવરનું ચિન્હ જે માણસના હાથપર હોય તે માણસ ખીકણ હોય છે અને શરીરમા વાતનું જોગ વધારે હોય છે આવા માણસને દ્રવ્યની અડચણ પડતી નથી જમીનથી, ખેતીવાડીથી, કાયદો થાય છે ખીજનને ધન આપે પણ પોતે કરજદાર ન બને

(૧૨) સિહ — સિહનું ચિન્હ જેના હાથપર હોય તે માણસ રાજ થાય હુકુમત કરવાવાલો થાય, પરાજય ન પામે, અને મોટો બહાદુર થાય.

(૧૩) વૃક્ષ — જેના હાથપર વૃક્ષનું ચિન્હ હોય તે માણસ મોટો દાન કરવાવાલો, સપત્તીમાન, ભાગ્યવાન, જમીન જાગીરી મળે, મનની ઈચ્છાઓ પૂર્ણ થાય અને ખાનપાનથી સુખી રહે

(૧૪) ચક્ર — જે માણસના હાથપર ચક્રનું ચિન્હ હોય તે ચક્રવર્તિ રાજા થાય તેના ઘેર નવ નિધાન ૧૪ રત્ન અને અખટ સપત્તી રહે, પદ્મીની સ્ત્રી, હાથી ઘોડાનું સુખ મળે, વિજ્ઞાનોને મદત આપે અને ધર્મની સેવા કરે અગુલીપર ૧૦ ચક્ર હોયતો રાજા થાય અથવા યોગીશ્વર થાય

(૧૫) શખ — જેના હાથમા શખનું ચિન્હ હોય તે માણસ સપત્તીમાન થાય, દરીયાની મુસાફરી કરે અને તેથી તેને ફાયદો થાય પાછળના આયુષ્યમા દેવમંદીરની સ્થાપના કરે અને તીર્થોનું શુભોદ્ધાર કરાવે, જેના કરપૃષ્ઠમા શખ હોય તે માણસ લાખોપતી થાય

(૧૬) ધ્વજ — જેના હાથપર ધ્વજનું ચિન્હ હોય તેને હમેશા, માન સન્માન અને અખર મળે ધુળમા પ્રતાપી નિવડે, ધર્મની ઉત્તતી કરે, અને વૃદ્ધવસ્થામા સુખી થાય

(૧૭) સમુદ્ર — જે માણસના હાથમા સમુદ્રનું ચિન્હ હોય તે માણસ મોટો રાજા થાય છે

(૧૮) કળશ — જેના હાથપર કળસનું ચિન્હ હોય તે માણસ દરેક ઠેકાણે યશસ્વી થાય, દેવમંદીરની સ્થાપના કરે, તીર્થોના શુભોદ્ધાર કરે, અને તેના સર્વ મનોરથ પૂર્ણ થાય

(૧૯) પ્રાસાદ — દેવધરનું ચિન્હ જેના હાથપર હોય તે માણસને પ્રતિષ્ઠા અને સુખ મળે દેવધર જન્મણા હાથના અગુટ મૂળમા હોય છે

(૨૦) મચ્છ — જેના હાથમા માછલીનું ચિન્હ હોય તે સદ્ગુણધિપતી થાય એવ્યારામ ભોગવવાવાલો, દરીયાની મુસાફરી કરવા વાલો, અથવા સમુદ્રપર વેપાર કરવાવાલો થાય

(૨૧) ગદા — ગદાનું ચિન્હ જેના હાથપર હોય તે માણસ મોટો યોદ્ધા થાય ખીન્તપર હુકમત કરે, અને મોટો બહાદુર માણસ થાય

(૨૨) યૂપ — યૂપનુ ચીન્હ જેના હાથપર હોય તે માણસ ભાગ્યશાલી થાય

(૨૩) સ્તૂપ — સ્તૂપનુ ચિન્હ જે માણસના હાથપર હોય તે માણસ મોટો ધાર્મિક થાય

(૨૪) કમંડલુ — જેના હાથપર કમંડલુ ચિન્હ હોય તે માણસ ધાર્મિક થાય, સાધુલોકાની સેવા કરે, અથવા પોતે સાધુ બને, સુસાક્ષરી કરે અને ધર્મનુ જ્ઞાન ખીજાને શીખાવે, કમંડલુ જમણા હાથપર હોય છે

(૨૫) પર્વત — પર્વતનુ ચિન્હ જેના હાથપર હોય તે માણસ જવાહીરના વેપારથી ધન કમાવે, કૉટકટ લે, નદીનાલાપર પૂલ બાંધે ભૂમીથી લાભ થાય, ઘર, કીલ્લા, વીમાનના કૉટકટથી લાભ મેળવે

(૨૬) ચામર — ચામરનુ ચિન્હ જેના હાથપર હોય તે માણસ રાજા થાય અથવા રાજાનો મંત્રી થાય અને રાજ્ય ચલાવે, દેવમંદીરની સ્થાપના કરે, તીર્થોની વ્યવસ્થા સારી રાખે અને ધર્મની ઉત્તતી કરે

(૨૭) દર્પણ — જેના હાથપર દર્પણનુ ચિન્હ હોય તે માણસ અતિ રુપવાન હોય, દિવાન, મુત્સદી અને ખીજાપર હુકુમત કરે, જમીન ઇનામ મળે, તીર્થ ભુમીમા દેવમંદીર બાંધે, પાછળના આયુષ્યમા દીક્ષા અગીકાર કરે, દુનીયાને ધર્મની શિક્ષા આપે અને આત્મજ્ઞાની થાય

(૨૮) બળદ — બળદનુ ચિન્હ જે માણસના હાથપર હોય તે માણસ સેનાપતી થાય

(૨૯) પતાકા — જેના હાથપર પતાકાનુ ચિન્હ હોય તે માણસની કીર્તી હમેશા થતી રહે ખેતાના કુળમા પ્રતાપી થાય, અને ધર્મની ઉત્તતી કરે

(૩૦) લક્ષ્મી — લક્ષ્મીનુ ચિન્હ જેના હાથપર હોય તે

માણસ નો લગાર હમેશા ભરેલો રહે, જાગીરી મળે, ખતનચી થાય અને તેને ધનની અડચણ પડે નહીં

(૩૧) માળા — જેના હાથમા કુલની માળાનુ ચિન્હ હોય તે માણસ દેવગુરૂની સેવા કરે, ધર્મશાળા, દેવમંદીર બાંધે, દરેક ટેકાણે યશસ્વી થાય તેના મનોરથ પૂર્ણ થાય અને પોતાના ગામમા પ્રસિદ્ધ માણસ થાય

(૩૨) મોર — મોરનુ ચિન્હ જેના હાથપર હોય તે માણસ સંગીત કલાનો જાણુકાર થાય, દરેક ટેકાણે માન મળે, અને એવ આરામ ભોગવે

લક્ષણ વિચાર.

જે માણસની આખમા ગ્નેહ હોય તે હમેશા સૌભાગ્યવાન રહે જેના દાત સ્ત્રીગ્ધ હોય તેને ખાન પાનનું સુખ મળે જે માણસના શરીરની ચામડી મુલાયમ - સુવાળી - હોય તેને હમેશા આરામ, સ્નેહ સુખ મળે અને જેના નખ લાલ રંગના હોય તેના પાસે ધન હમેશા રહે

હાથ — ઉભા રેહવાથી જેના હાથ ઘુટણસુધી લાંબા હોય તે માણસ સુખી અને હીમતવાન હોય છે

આંગુલી — જેના હાથપગની આંગુલીઓ લાંબી હોય તે માણસની ઈર્જ્યત વધે, તે માણસ હેશીયાર હોય છે, અને અત ક્રરણુનો ઉદાર હોય તર્જની અંગુલી લાંબી હોય તો તામસી પ્રકૃતીવાલો પણ આરામ સુખ ભોગવવાવાલો હોય છે જેના હાથપગની અંગુલી આણીદાર હોય તે માણસ ભાગ્યવાન હોય છે

કપાળ — જેનું કપાળ ઉચ્ચ હોય તે માણસ ઉચ્ચ પદની મેળવે છે

દાત — જે માણસને પુરા ૩૨ દાત હોય તે ધનવાન અને ધર્મઉપર શ્રદ્ધા રાખવાવાલો હોય જેના ૩૧ દાત હોય તે પણ સારો હોય. અને જેને ૩૦ દાત હોય તેને મધ્યમ સુખ મળે અને જેને ૩૦ કરતા ઓછા દાત હોય તે માણસ કષ્ટથી જીવે ગુનારે

લલાટ રેખા — જેના લલાટપર પાંચ આડી રેખાપડી હોય તે માણસ ૧૦૦ વરસ જીવે ચાર રેખા જેના લલાટપર હોય તો ૮૦ વરસનું આયુષ્ય, ત્રણ રેખા હોય તો ૬૦ વરસનું આયુષ્ય, બે રેખા હોય તો ૪૦ વરસનું આયુષ્ય, અને એક રેખા હોય તો ૨૦ વરસનું આયુષ્ય સમજવું

મુખ—જે માણસનું મુખ પ્રસન્ન અને આનંદી હોય તે માણસ કોઈ દિવસ દુઃખી ન થાય અને આરામ સુખ ભોગવે

કમળા—જેના હાથમાં કમળનું ચિન્હ હોય તે માણસ હમેશા સુખી રહે એન ભોગે, જેના હાથમાં ભાલાનું ચિન્હ હોય તે લડાઈમાં બહાદુર હોય

ચક્ર—જેના હાથના સર્વ અંગુલીઓમાં ચક્ર હોય તે મુનિ થાય અથવા રાજા થાય નવ ચક્ર હોય તે દિવાન થાય આઠ ચક્ર હોય તે ધનવાન થાય. સાત ચક્ર હોય તે સુખી થાય છ ચક્ર હોય તે કામી માણસ થાય પાંચ, ચાર, ત્રણ બે અથવા એક ચક્ર હોય તે ગુણવાન માણસ થાય.

શંખ—જે માણસના બન્ને હાથના અંગુલીપર અને અંગુલપર જમણા હાથના અંગુલીપર દક્ષિણાવર્ત શંખ હોય અને ડાબા હાથના અંગુલીપર વામાવર્ત શંખ હોય તે માણસ હમેશા સુખી રહે

સીપ—જે માણસના હાથના અંગુલીપર અને અંગુલપર છીપનું ચિન્હ હોય તે માણસને મોહની કર્મના ઉદ્વેગથી દુઃખ થાય છે

અંગુલી પર્વ — અનામિકા અંગુલીના ત્રિજા પેરવા કરતા કનિષ્ઠિકા અંગુલી લાંબી હોય તો તે માણસ ધનવાન થાય છે અને આરામ સુખ ભોગવે છે મધ્યમા અંગુલીના ત્રિજા પેરવા કરતા તર્જની અંગુલી લાંબી હોય તો તે માણસ ભાગ્યવાન હોય છે

અંગુલીના મૂળ—અનામિકા અંગુલીના મૂળ કરતા કનિષ્ઠિકા અંગુલીનું મૂળ નિચે હોય તો તે માણસ વિવેકાન હોય છે અને મધ્યમા અંગુલીના મૂળ કરતા તર્જની અંગુલીનું મૂળ નિચે હોય તો તે માણસ પણ વિવેકાન અને સભ્યમા વ્યાખ્યાન આપવા લાગે હોય છે અનામિકા અંગુલીના નિચેના પેરવાપર જેટલી આડી રેખા હોય તેટલી તે માણસ હુકુમત ભોગે અને જેટલી ઉભી રેખા હોય તેટલી ધર્મ ઉપર શ્રદ્ધા તે માણસની હોય મધ્યમા અંગુલીના નિચેના પેરવાપર જેટલી આડી

રેખા અને ઉભી રેખા હોય તેટલી તે માણસમા હુકુમત અને ધર્મશ્રદ્ધા ઓછી સમજવી કનિષ્ઠીકા અગુલીના નિચેના બે પેરવાપર જેટલી ઉભી રેખા હોય તેટલું સુખ એન માણસને મળે

તર્જની, મધ્યમા, અને અનામિકા અગુલીના વચલા પેરવા પર જેટલી ઉભી રેખા હોય તેટલા તે માણસને મિત્ર હોય છે અને જેટલી આડી રેખા હોય તેટલા ગત્ત હોય છે

તર્જની અગુલીના નિચેના પેરવાપર જેટલી ઉભી અને આડી રેખા હોય તેટલા તે માણસને અવર્ણવાદ ઓલવા વાલો હોય અનામિકા અગુલીના નિચેના અને વચલા પેરવાપરની ઉભી રેખાને ધર્મરેખા માની છે

શરીરની ઉંચાઈ — જે માણસ પોતાના હાથની અગુલી થી ૧૦૮ અગુલી ઉંચો હોય તો તે માણસ તેજસ્વી થાય છે જેની ઉંચાઈ ૯૬ અગુલી હોય તે મધ્યમ અને જે માણસ ૮૪ અગુલી ઉંચો હોય તે સામાન્ય સમજવો અને એના કરતા ઓછી ઉંચાઈ વાલો માણસ કૃષ્ટથી જીવન ગુજારે છે શરીરના ઉંચાઈ માપવાની રીત આ પ્રમાણે છે — એક લાખી દોરી લેવી અને ઉભા થઈ પગના અગુલાથી દોરી દાખી રાખવી પછી દોરી મસ્તક સુધી લઈ જવી મસ્તકપર ન્યાથી ફેસની સરુવાત થાય છે ત્યાં સુધી દોરી લઈ જવી અને તે ઠેકાણે દોરીને શાઈથી નિશાની કરી રાખવી પછી અગુલીથી દોરી માખી જેવાવી ફેટલા અગુલી થાય છે તેનું માપ કાઢવું

નાકના છીદ્ર — નાકના બન્ને છિદ્રો ન્હાના હોવા ઉત્તમ છે જેનું નાક હમેશા સૂકું રહે તે માણસ લાભુ આયુષ્ય ભોગવે છે જેના કાન, નાક, હાથ, પગ અને આખો લાખી હોય તે માણસનું આયુષ્ય લાભુ સમજવું

આંખ — જેની આંખ કમળના જેવી સુદર હોય, બન્ને ડોના લાલ રંગના હોય, કીકી શામ રંગની હોય અને વચમા સંદેહ હોય તે

ઉત્તમ લક્ષણ મળજતું હાથીના નેત્ર જેના જેના નેત્ર હોય તે ફેળનો અંગીકારી થાય મોઝના જેવી આખો જેની હોય તે માણસ આધારણ રિતે આધુન્ય ગુનારે છે અને માજરી — ભુરા રંગની આખ વાલો માણસ અપમતલખી હોય છે

શરીરનો વર્ણ — જેના શરીરનો રંગ હીંગ, માણેક, મોતી, મોતુ અથવા હરતાલ જેવો ચળગતો હોય તે માણસ ભાગ્યવાન અને સુખ ચેન ભોગવા વાલો હોય છે જેના શરીર નો રંગ પ્રાણ અથવા ચપા જેવો હોય તે માણસ ઘણો બુદ્ધિ શાલી હોય છે

અવાજ — જેનો કુદરતી અવાજ સારમ, કોટીલ, ચક્રવાચ, કૌચ, હચ, વીણા અને સારંગીના સ્વર જેવો મીઠો હોય તે માણસ સુખી થાય છે અને એશઆરામ ભોગવે છે જેનો કુદરતી અવાજ વરસાદના જેવો બુલદ હોય તે માણસ મોટો ભાગ્યવાન થાય છે મધુર અને બુનદ અવાજ જે માણસનો હોય તે સુખ ચેન ભોગવે છે

ચાલ — જે માણસની ચાલ હસના જેવી, હાથી, સિંહ અને બળદ ના જેવી સારી હોય તેને હર ડેગણે માન સન્માન મળે જેના શરીરમા પિત્ત પ્રકૃતિ વધારે હોય તે પુરુષ હોય અથવા ઓ હોય વિન્દાન, ધાર્મિક અને જ્ઞાની હોય છે

તાગડી — જેના હાથમા તાગડીનું ચિન્હ હોય તે માણસ પન્દેરાની સફર કરે અને ધન કમાય.

અષ્ટકોણ — જેના હાથમા અષ્ટકોણનું ચિન્હ હોય તે માણસ વિન્દાન અને ભાગ્યશાલી થાય છે

કુંડલ — જેના હાથમા કુંડલનું ચિન્હ હોય તે માણસ પૈમા દાર થય છે

સર્પ — જેના હાથમા સર્પનું ચિન્હ હોય તે માણસની પ્રકૃતિ તામસી હોય છે

જવ — અગુષ્ટ અને અગુલીના પેરવાના સુધીપર જવના આકાર જેવા ડબલ કાપા હોય છે તેની સખ્યા દસકુગતા ઓછી હોય તે દીક્ર નહીં, પાર સખ્યા જવની હોય તો માણસ પૈમાદર થાય, પદર સખ્યા હોય તો માણસ શ્રીમત થાય છે, અને અક્ષર, વીસુ, અથવા પચીસ હોય તો માણસ જ્ઞાની અને એશ આરામભોગવે છે

વાળ — જે માણસના હાથપર થોડા થોડા વાળ હોય તે માણસ સુખ એત ભોગવે છે સ્ત્રીના હાથપર વાળ ન હોવા જોઈએ સ્ત્રીના હાથપર વળ હોય તો અશુભ લક્ષણુ સમજવું જે માણસના હાથની નસો ન દેખાતી હોય, માસથી હાથ પુષ્ટ હોય, તે માણસ આરામ ભોગાવે જે માણસના હાથનો અગુદો નાનો, ટુકો હોય તે દીક્ર નહીં અગુદાનો પેહલો પેરવો લાગે હોય તો તે માણસ ધર્મપર શ્રદ્ધા રાખવા વાલો હોય છે એવીજ રિતે બીજો પેરવો પણ લાગે હોય તો સાર લક્ષણુ સમજવું

ચક્ર — જે માણસના પાચે, આગળીના સીરા પર ચક્રનું ચિન્હ હોય તે માણસની કીર્તિ દુનીયામાં થાય છે, તેની સત્તા ચાલે છે તર્જની અગુલીના સીરાપર ચક્રનું ચિન્હ હોય તો તે માણસને મોટા માણસ સાથે મૈત્રી થાય અને તેનાથી તેને કાયદો થાય પણ ચક્ર દક્ષિણાવર્ત હોવું જોઈએ વામાવર્ત ચક્ર હોય તો કાયદો ઓછો મળે મધ્યમા અગુલીના તિગ્ગ પેગવાપર ચક્ર હોય તો તે માણસને ભુમિથી લાભ થાય અનામિદા અગુલીના તિગ્ગ પેરવા પર ચક્ર હોય તો તે માણસ વિજ્ઞાન થાય અને જુદી જુદી કલાનો જાણકાર થાય, અને જે કામ હાતમા પકડે તેમા યગ મળે જે આવો માણસ દુનિયાના કામ છોડી દિક્ષા લે તો રાગનો ગુર થાય જેના કનિષ્ઠીકા અગુલીના તિગ્ગ પેરવાપર ચક્ર હોય તે માણસ જુદા જુદા દેગોની સફર કરે અને ધન મેળાવે

જે માણસની પાચે અગળી પર રાખવું ચિન્હ હોય તે શુભ

ચિન્હ વિચાર]

લક્ષણ સમજવું જેની પાસે આગળીઓમા છીપવું ચિન્હ હોય તે માણસ કબુલ હોય છે જેની દશે અગળીમા ચક્રનું ચિન્હ હોય તે માણસ રાગ થાય છે, અથવા યોગીગજ થાય છે જેના પગ ઉપર ચક્રનું ચિન્હ હોય તે માણસ વનવાન અને અનકરણતો ઉદાર હોય છે જેના પગ ઉપર અગુહાથી નિકળી નવ આગળી લાખી ઉર્ધ્વ રેખા ગર્હ હોય તે રાગ અથવા યોગી થાય છે

ધ્વજ — જેના પગમા ધ્વજનું ચિન્હ હોય તેની દુનિયામા કીર્તિ થાય જેના પગમા શખનું ચિન્હ હોય તે માણસ વૈગવ્યથી સાધુ થાય

ચક્ર — જેના પગ ઉપર ચક્રનું ચિન્હ હોય તે માણસ દેવના સમાન પૂજનીય થાય

ત્રિશૂળ — જેના પગમા ત્રિશૂળનું ચિન્હ હોય તે માણસ દુનિયા છોડી દિક્ષા અગીકાર કરે પણ તેનાથી દિક્ષાનું પાનન થાય નહીં

મોર — જેના પગમા મોરનું ચિન્હ હોય તે શુભ લક્ષણ સમજવું તે માણસની ઇચ્છાઓ પૂર્ણ થાય

કાચ્યો — જેના પગ ઉપર કાચ્યાનું ચિન્હ હોય તે માણસ પાણીમા તરતા શકે અને સમુદ્રની મુસાફરી કરે

કમળ — જેના પગ ઉપર અષ્ટ પાખડી કમળનું ચિન્હ હોય તે રાગધીરાજ થાય. અને હુકુમ બળવે

જવ — જેના પગના અગુહા નિચે જવનું ચિન્હ હોય તે માણસ મોટો જગ બહાદુર અને પૈસાદાર થાય

પદમ — જેના પગ ઉપર પદમનું ચિન્હ હોય તે રાગધી રાજ અથવા રાજ ક્રપિ થાય

છત્ર — જેના પગ ઉપર છત્રનું ચિન્હ હોય તે છત્રપતી રાજા થાય અને હુકુમત કરે

ધનુષ્ય — જેના પગ ઉપર ધનુષ્યનું ચિન્હ હોય તે માણસ હમેશા ખીજા સાથે લડતો રહે. જેના પગ ઉપર સર્પનું ચિન્હ હોય તેનું મગણું વિપત્તી થાય

સ્વસ્તિક — જેના પગ ઉપર સ્વસ્તિકનું ચિન્હ હોય તે દુનિયા છોડી દિલ્લા અગીકાર કરે ધર્માચાર્ય અને અને દુનિયાને ધર્મનું શિક્ષણ આપે

પંચ દીર્ઘ ચતુર્હસ્તં ચતુઃ સુક્ષ્મં પદ્મનતં ।
સપ્ત રક્તં ત્રિ વિસ્તીર્ણં ત્રિગંભીરં પ્રશસ્યતે ॥

અર્થ — શરીરમાં પાંચ અવયવ લાગ્યા, ચાર અવયવ હુકા છ અવયવ ઉત્તમ — ઉંચા — ચાર અવયવ પાતળા હોવા સારા છે સાત અવયવ ગુણ વર્ણ — લાલ રંગના — ત્રણ વિસ્તીર્ણ, અને ત્રણ ગંભીર હોવા ઉત્તમ લક્ષણ હોય છે

બાહુ નેત્રાંતરં ચૈવ જાનુ નાસા સ્તથૈવચ ।
સ્તનયોરં તર ચૈવ પચ દીર્ઘ પ્રશસ્યતે ॥

અર્થ — હાથ, આંખ, જાનુ, નાક, અને છાતી આ પાંચ અવયવ લાગ્યા હોય તો ઉત્તમ સમજવા

ગ્રીવા પ્રજનન પૃષ્ઠીઃહસ્વેજઘે ચ પુજ્યતે ।
ઘ્રસ્ત્રાણીં યસ્યચત્વારિઃપૂજામાપ્નોતિ માનવ ॥

અર્થ :- જનુ નાક પોપટ ના ચતુ મમાન આશુનીતર હોય તે માણસ ધર્મપર શ્રદ્ધા રાખનાવાલો અને આગમ ભોગવના વાલો

હોય છે માન, પુરૂષ ચિન્હ, પીઠ અને જાઘ દુકી હોય તો માણસ નમીનમાન હોય છે

સુક્ષ્માણ્યગુલિ પર્વાણી કૈશાસ્થિ દશનાસ્તથા ।
ચતુ સુક્ષ્માણિયેવાંસ્યાત્ તે નરા દીર્ઘ જીવિન ॥

અર્થ — અગ્રહીના પેગવા, કેસ, અસ્થિ, અને દાંત પાતલા હોય તો તે માણસ દીર્ઘાયુષી યાય છે

કક્ષ કુક્ષિશ્ચ વક્ષશ્ચ ગ્રાણ સ્કધ લલાટિકા ।
સર્વ ભૂતેષુનિર્દિષ્ટં ષઙ્ગત પ્રશસ્યતે ॥

અર્થ — કુખ, પાસળી, છાતી, નાક, ખાંદો, અને કપાળ આ છ અંગન ઉત્તર એટલે ઉંચા હોવા ઉત્તમ લક્ષણુ ચિન્હ સમજવું

પાણિ પાદતલૌ રક્તૌ નેત્રાંતાનિ ન઱ા સ્તથા ।
તાલુજીવ્હાધરોઘૌચ સપ્ત રક્તોર્થવાન ભવેત્ ॥

અર્થ — હાતપગના તળીયા, આખના ખુણા, નખ, તાળુ, જીભ, હોઠ આ સાત અંગન જેના લાલ રંગના હોય તે માણસ એવઆરામ ભોગનવા વાલો હોય છે

ઉર શિરો લલાટંચ ત્રિવિસ્તિર્ણં પ્રશસ્યતે ।
સ્વરં સત્વચ નાભિશ્ચ ત્રિગમીર પ્રશસ્યતે ॥

અર્થ — છાતી મસ્તક, કપાળ, જેનું પોહોળું હોય તે માણસ સુખ એન ભોગવે છે અર એટલે અનાજ, હિમ્મત, અને નાબી ઉડી હોય તો યુદ્ધ લડાણી માણસ હોય છે

मुखचार्ध शरीरस्य सर्वं वा मुख मुच्यते ।
ततोपि नासिका श्रेष्ठा श्रेष्ठे तत्रैव चक्षुर्धौ ॥

અર્થ — શરીરનો અર્ધો ભાગ અથવા સર્વ શરીરમાં મુખ શ્રેષ્ઠ છે મુખ કરતા નાક શ્રેષ્ઠ છે અને નાક કરતા પણ નેત્ર સર્વોત્તમ છે માટે શાસ્ત્ર દ્વારા એ આખને રત્નની ઉપમા આપી છે

न स्त्री त्यजति रक्ताक्ष नाथः कनक पिंगल ।
दीर्घबाहु न चैश्वर्यं न मांसो पचित सुष ॥

અર્થ — જે માણસના આખોના ખુણા લાલ રંગના હોય તેને સ્ત્રી મુખ મળે છે મોના જેવી પીળા આખો હોય તો ધન મળે છે જેના હાથ લાંબા હોય તેને હુકુમત અને જમીન જાગીર મળે અને માસલ-પુષ્ટ ગરીર જેનું હોય તેને હર પ્રકારે આશમ મળે છે

ચિન્હ [વચાર]

ભાઈ વિરહ યોગ.

જે માણસની હાથ પગની આગળી લાખી (પ્રમાણ કરતા વચારે લાખી) અને જોડાયેલી હોય તો સ્ત્રીનો વિરહ થાય છે અને હાથ પગની આગળી ડુકી (પ્રમાણ કરતા વચારે ડુકી) હોય તો તે માણસ દરિદ્રી થાય છે

પાણીમાં મૃત્યુ.

તજની આગળીના નિચે અને ત્રિવેણી સગમના ઉપર જે રણ રેખા હોય અને આ રેખાનો ડાબા બાજુથી વેગ થયો હોય તો પાણીમાં મૃત્યુ થાય છે તેમજ ચાર રેખા હોય તો રણસગમપર યુદ્ધમાં મૃત્યુ થાય છે

માતા પિતાનો મૃત્યુ.

તજની આગળીના નિચે અને ત્રિવેણી સગમના છેડે જે બે રેખા હોય અને તેમાંથી પહેલી રેખા મોટી — લાખી હોય તો પિતાનો મૃત્યુ પહેલા થશે એમ સમજવું અને બીજી રેખા જે મોટી લાખી હોય તો માતાનો મૃત્યુ પહેલા થશે એમ સમજવું

સર્પ દશથી મૃત્યુ.

અગુષ્ઠ અને પિતૃ રેખાના વચમાં જે ચોકાણનું ચિન્હ હોય તો વિચ્છી અને સર્પદશથી મૃત્યુનો ભય હોય છે

અગુષ્ઠ અને પિતૃ રેખાના વચમાં જે ત્રિકોણ હોય તો વાઘ પિંગરે પ્રાણીથી ભય હોય છે અને તે ઠેકાણે જે શિંગ જેવા આગરનું ચિન્હ હોય તો શિંગવાળા પ્રાણીથી ભય સમજવું

જવમાળા તથા જવનું ફળ.

પુરુષના જમણા હાથના આગુક્ષાના વચમાં જવ હોય તો ફળ

પક્ષમાં દિવસનો જન્મ થયો છે એમ સમજવું અને ડાખા હાથના આગુહાના વચમાં જવ હોય તો ગુકલ પક્ષમાં રાત્રીનો જન્મ થયો છે એમ સમજવું જો જવ ડાખા અને જમણા બન્ને અગુહા ઉપર હોય તો કૃષ્ણ પક્ષમાં દિવસનો જન્મ થયો છે એમ સમજવું,

આગુહાના વચમાં જવ હોય તો તે માણસને વિદ્યા, પ્રસિધ્ધિ વૈભવ, અને યશ મળે છે ગદ્ય, કૃત્ત, અન્નપાન ઇત્યાદિ ભોગવના વાલો સદા સુખી અને ગીત વાદ્યાદિ કળા જાણવા વાલો માણસ થાય છે

જો માણસના હાથના મણીમધ ઉપર ત્રણ જવ માળા હોય તે આર્દ્રામ રાજ થાય છે જો જવ માળા હોય તો રાજ્ય અથવા રાજાનો મંત્રી થાય છે, અને એક જવ માળા હોય તો મોટો ધનવાન થાય છે

આંગળીના અગ્ર ભાગ પરના ચક્રનું વર્ણન.

આંગળીના અગ્ર ભાગ ઉપર ગોલ મહાકૃતિ ચિન્હ હોય છે તેને ચક્ર કહે છે આ ચક્ર બે પ્રકારના હોય છે, એક દક્ષિણાવર્ત જમણા ભાગ તરફ મુખ વાલો) અને બીજો વામાવર્ત (ડાખા ભાગ તરફ મુખવાલો)

પિતા પિતામહના ધનનો લાભ.

यस्याथ चक्रमगुष्टे यत्र पूर्णश्च दृश्यते ।

तदापितामहादीना मर्जीतं धनमाप्नुयात् ॥

तेनैव विपरीततु धનलाभ भवेन्नही ।

અર્થ, — જો માણસના આંગળીના અગ્ર ભાગ ઉપર ચક્રનું ચિન્હ હોય અને આગુહા પર જવ સંપૂર્ણ પડ્યો હોય તો તે માણસને

પિતા તરફથી અથવા પિતા મહત્તુ સપાદિત ધન મળે છે એના વિપરીત એટલે વામાવર્ત ચક્રતુ ચિન્હ હોય તો પિતાતુ અથવા પિતા મહત્તુ ધન મળતુ નથી

મિત્રથી ધનનો લાભ.

તર્જન્યામથ ચક્રંચ મિત્રદ્વારા ધનંભવેત્ ।
તેનૈવ વિપરીતંતુ વ્યયોમવતિ નિશ્ચિતં ॥

અર્થ — તર્જની આગળીના અગ્ર ભાગ ઉપર ચક્ર હોય તે મિત્રથી ધનનો લાભ થાય છે એના વિપરીત એટલે વામાવર્ત ચક્ર હોય તો મિત્રથી ધનની હાની થાય છે

દેવ કૃપાથી ધન લાભ.

મધ્યમાયાં સ્થિતેચક્રે દેવદ્વારા ધનં લભેત્ ।
તેનૈવ વિપરીતંતુ વ્યયોમવતિ નિશ્ચિત ॥

અર્થ — મધ્યમા આગુલીના અગ્રભાગ ઉપર ચક્રતુ ચિન્હ હોય તો દેવદ્વારા (દેવપૂજા, દેનાલયપર અધીકાર, યજ્ઞ, યાગ, દેવ કૃપા) દેવકૃપાથી ધનનો લાભ થાય છે ને વિપરીત લક્ષણ હોય એટલે સામાન્ય ચક્ર હોય તો ધનનો નાશ થાય છે

વ્યવહારથી ધન લાભ.

અનામિકાયાં ભવેચ્ચક્ર સર્વદ્વારા લભેદ્ધનં ।
તેનૈવ વિપરીતંતુ વ્યયો ભવતિ નિશ્ચિતમ્ ॥

અર્થ — અનામિકા આગળીના અગ્ર ભાગ ઉપર ચક્રતુ ચિન્હ હોય તો સર્વ વ્યવહારથી ધન નો લાભ થાય છે ને વિપરીત લક્ષણ હોય એટલે સામાન્ય ચક્ર હોય તો ધનની હાની થાય.

વેપારથી ધન લાભ.

કનિષ્ઠિકાયા ભવેચ્ચક્રં વાણિજ્યેન ધન લભેત્ ।
તેનૈવ વિપરિતંતુ વ્યયો ભવતિ નિશ્ચિતં ॥

અર્થ — કનિષ્ઠિકા આગળીના અગ્ર ભાગ ઉપર ચક્રનું ચિન્હ હોય તો વેપારથી ધન લાભ થાય છે અને વિપરીત લક્ષણ હોય તો વેપારથી ધનની હાની થાય છે

દશ આગળીમાથી જો એક આગળીપર ચક્ર હોય તે સુખી, બે આગળીપર ચક્ર હોય તો રાજપૂજ્ય, ત્રણ આગળીપર ચક્ર હોય તો ધનવાન, ચાર આગળીપર ચક્ર હોય તો દરિદ્રી, પાંચ આગળીપર ચક્ર હોય તો વિલામી, છ આગળીપર ચક્ર હોય તો વિપરીત, સાત આગળીપર ચક્ર હોય તો પુણ્યશીલ, આઠ આગળીપર ચક્ર હોય તો રોગી, નવ આગળીપર ચક્ર હોય તો ગણ, અને દશ આગળીપર ચક્ર હોય તો ચક્રવર્તી થાય છે

પગની આંગળીઓનું જ્ઞા.

સ્ત્રી હોગ સુખ પ્રાપ્તી

પ્રદોશીનીયદા દીર્ઘા અંગુષ્ઠચ વ્યતિક્રમેત્ ।
સ્ત્રી ભોગ લભતે નિત્યં પુરુષો નાત્ર સશય

અર્થ — પગની તર્જની આગળી લાંબી હોય અને આંગુલીથી આગળ પડતી હોય તો તે માણસને નિત્ય સ્ત્રી ભોગની પ્રાપ્તી થાય છે

ભાર્યા હાનિ યોગ.

મધ્યમાયાતુ દીર્ઘાયાં માર્યાહાનિર્વિનિર્દિશેત્ ।

પગની મધ્યમા — ત્રીસી આગળી લાંબી હોય તો સ્ત્રીની હાની થાય છે

વીદ્યા ભોગી

અનામિકાનુ દીર્ઘાયાં વિદ્યાભોગી ભવેચ્ચર' ।

સચ્ચ હ્રસ્વાભવેદ્યસ્ય તત્ત્વેદ્યા પરદારગમ્ ॥

અર્થ — પગની અનામિકા આગળી લાખી હોય તો મારુસ વિદ્યાનુ રાગી હોય છે અને અનામિકા ડુકી હોય તો પગ્ગી લપટ હોય છે

પ્રકરણ ૭ મું

સ્ત્રી લક્ષણ વિચાર.

સ્ત્રીના શુભ લક્ષણ.

જે સ્ત્રીનું મુખ ચદ્રમા જેવું સુંદર હોય, ઉદય પામતા સૂર્ય જેવી કાન્તિ હોય, પોહોળું મોઢું હોય, જેના લાલ હોઠ હોય, ઢીંચણ સુધી લાગ્યા હાથ હોય, રોમ વગરનું શરીર હોય, વશના પત્રની સમાન નિમ્નૃત જેની યોની હોય, કેડ લલાટ, તથા સાથળ, કાચખાની માફક ઉચ્ચા હોય, મ્તન પુષ્ટ હોય, ગડચળ પુષ્ટ હોય, દાંત ઘોળા તથા મરીખા હોય, આખો ડમળના જેવી હોય, હોઠ ખીચ ફળ જેવા હોય, નામિકા — નાક જેની લાખી હોય, હાથીના જેવી જેની ગતિ હોય, દક્ષિણા વર્તવાળી જેની નાખી હોય, મિનિવ — ચિદ્રામદા જેનું અંગ હોય, સુંદર જેનો વેગ હોય, ક્રોમળ તથા નિતાર વાળી યોની હોય, મન્નકના કેશ લાખા, ડાળા અને મુડાળા — મુઝાયમ હોય, જેનો ચ્વર ચીકો અને સુંલ હોય તે સ્ત્રી ઉત્તમ લલણ વાળી મમત્વી

સ્ત્રીના પગની આંગળીઓ.

સ્ત્રીના પગની આંગળીઓ કામચ, લ, ઉત્તમ અને અવિરલ હોય તો ઉત્તમ સમજવી જે સ્ત્રીના પગની આંગળીઓ ઘણી લાંબી હોય તે સ્ત્રી કુટીલ હોય છે અને જે સ્ત્રીના પગની આંગળીઓ ઘણી પાતળી — ખારીઠ — સુકારેલી હોય તે સ્ત્રી અતી નિર્ધન હોય છે

જે સ્ત્રીની પગની આંગળીઓ ટુકી હોય તે સ્ત્રી અદપાયુ થાય છે અને જે સ્ત્રીના પગની આંગળીઓ તુટેલી અને લાગેલી હોય તે સ્ત્રી કુટીય કપટવાલી હોય છે ચપટી આંગળીઓ જે જોની હોય તે સ્ત્રી દાસી થાય છે અને જે સ્ત્રીની આંગળીઓ વિરલ (ખે આંગળીના વચમાં પુઝળ અતર હોય) હોય તો તે સ્ત્રી દરિદ્રી થાય છે

જે સ્ત્રીના પગની આંગળીઓ એક ઉપર એક ચડેલી હોય તે સ્ત્રી પુઝળ પતીને મારનારી થાય છે અને ખીજની દૂતિ — કુટન — મને છે

માર્ગમાં ચાલતી વખતે જે સ્ત્રીના પગની ઘણી ધુળ જડતી હોય તે પાશુના નામની સ્ત્રી કહેવાય છે આના લક્ષણવાલી સ્ત્રી ત્રણે કુળની નાશવર્તી સમજવી

જે સ્ત્રીની પગની તર્જની આંગળી આગ્રહ કરતા લાંબી હોય તે સ્ત્રી સ્વજન કર્મચારિણી હોય છે અને પતીના ઘરથી નિકળી બીજે ઘર જાય છે આના લક્ષણવાલી સ્ત્રી કુમારી અસ્થામાજ નિ સદેહ વ્યભિચારીણી થાય છે

જે સ્ત્રીના પગની મધ્યમાં આગ્રહ આગ્રહ કરતા લાંબી હોય

પ્રકરણ ૭ મું

સ્ત્રી લક્ષણ વિચાર.

સ્ત્રીના શુભ લક્ષણ.

જે સ્ત્રીનું મુખ ચદ્રમા જેવું સુંદર હોય, ઉદય પામતા સૂર્ય જેવી દાન્તિ હોય, પોહોળું મોઢું હોય, જેના લાલ હોઠ હોય, ઢીંચણ મુઘી લામા હાથ હોય, ચેમ વગરનું શરીર હોય, વશના પત્રની સમાન વિન્નૃત જેની યોની હોય, કેડ લલાટ, તથા સાથળ, ઝાચ્યાની માદક ઉચા હોય, મ્તન પુષ્ટ હોય, ગડમ્બળ પુષ્ટ હોય, દાત ધોળા તથા સરીખા હોય, આખો દમળના જેવી હોય, હોઠ ખીખ ફળ જેવા હોય, નામિકા — નાક જેની લાખી હોય, હાથીના જેવી જેની ગનિ હોય, દક્ષિણ વર્તમાળી જેની નાખી હોય, ગ્નિગ્ન — ચિકાસદા જેનું અગ હોય, સુદર જેનો વેગ હોય, દ્રોમળ તથા નિસ્તાર વાળી યોની હોય, મમ્તકના કેશ લામા, ઝાળા અને મુલાળા — મુઝાયમ હોય, જેનો સ્વર મીઠો અને સુલ હોય તે સ્ત્રી ઉત્તમ લક્ષણ વાળી સમજવી

જે સ્ત્રીના હાથમા માછલીનું ચિન્હ પડેન હોય તે સ્ત્રી સંભાળ્યવતી થાય છે સાથીઆનું ચિન્હ હોય તો પુત્રાણી બને છે કમળના ચિન્હથી દાતાર થાય છે, અને ગજપુત્રનો જન્મ આપે છે

જે સ્ત્રીના હાથમા કમળ તથા પૂર્ણ કળાનું ચિન્હ હોય તો તે સ્ત્રી રાજપત્ની થાય છે તેમજ પુત્ર પૌત્રાદિની વધિ વાય છે

જે સ્ત્રીના સાથળ વિનમ્ર — ચીકાશદાર, મજબુત, ગોળ, નમ્ર ન દેખાય અને ગેમ — વાળ ગઢીત હોય તો તે સ્ત્રી રાજ પત્ની થાય છે

જે સ્ત્રીની યોનિના જન્મણી બાણુના ભાગમા તલનું ચિન્હ હોય તો તે સ્ત્રી રાજપત્ની થાય છે, અને ગાંધ્ય ચનારા યોગ્ય પુત્રનો જન્મ આપે છે જે સ્ત્રીની નામિકાના અગ્ર ભાગ ઉપર લાલ રંગનો મસો હોય તો તે સ્ત્રી ગજપત્ની બને છે

જે સ્ત્રીના પેટના ડાયા ભાગમા તલ કે મસો હોય તો તે સ્ત્રી નિ સંદેહ રાજ પત્ની થાય છે જે સ્ત્રીની યોનિના ઉપરના ભાગમા નિલિણાનર્ત ભમરો હોય તો તે સ્ત્રી ગજપત્ની થાય છે

સ્ત્રી લલાટ લક્ષણ.

જે સ્ત્રીના લલાટમા એ- રેખા પડી હોય તથા ત્રી વત્સનું અથવા સાથીયાનું ચિન્હ હોય તો તે સ્ત્રી ઉત્તમ લલણ વાળી અને સુખ દેનાર હોય છે

જે સ્ત્રીના લલાટમા ગળા અથવા પીળા રંગવાળું ત્રિશુળનું ચિન્હ હોય તો તે સ્ત્રી પાંચ પુત્રોનો જન્મ આપે છે અને ધન ધાન્યની વધારા કરે છે જે સ્ત્રીના લલાટમા ત્રિશુળના આકારની રેખા પડી હોય તો તે સ્ત્રી હમરે સ્ત્રીઓની માલીક બને છે

જે સ્ત્રીની જઘા, મ્તન અને હોઠ ઉપર વાળ હોય તો તે સ્ત્રી તરત વિધવા થાય છે

જે સ્ત્રીના યોનિ ઉપર ભમરાનો આવર્ત પડેલ હોય તો તે સ્ત્રી વિધવા થાય છે

જે સ્ત્રીના નાડના અગ્ર ભાગ ઉપર તલ અથવા મસો હોય, દાંત તથા છલ ઢાળી હોય તો તે સ્ત્રી દશ દિવસમાં વિધવા થાય છે

જે સ્ત્રીના ડામા મ્તન ઉપર તલનુ ચિન્હ હોય તે સ્ત્રી એક પુત્રનો જન્મ આપીને વિધવા થાય છે

જે સ્ત્રીના લલાટ, ઉદર, અને યોનિ, આ ત્રણ ઠેઠાણે આવર્ત—ભમરા પડેલ હોય તો તે સ્ત્રી લલાટના ભમરાથી દીયરને મારે છે ઉદર—પેટના ભમરાથી સસરાને મારે છે, અને યોનિના ભમરાથી પતિને મારે છે જે સ્ત્રીના હાથ ઉપર પુષ્કળ રેખાઓ હોય તે સ્ત્રી વિધવા થાય છે

રાજ પત્ની લક્ષણ.

જે સ્ત્રીના હાથમાં નદાવર્તનુ ચિન્હ હોય તો તે સ્ત્રી ચક્રવર્તીની પત્ની થાય છે રાખ, છત્ર, તથા કાચખાનુ ચિન્હ હોય તો તે સ્ત્રી રાજ માતા થાય છે

જે સ્ત્રીના હાથમાં ગદ, તથા તોચનુ આકારની રેખા પડી હોય તો તે સ્ત્રી દાસના કુળમાં—હલકા કુળમાં જન્મી હોય તો પણ તે સ્ત્રી રાજપત્ની બને છે

જે સ્ત્રીના હાથમાં કુડળી, ચક્ર, ચામડ, અકુશ અને ધનુષ્યના આકારનુ ચિન્હ પડેલ હોય તો તે સ્ત્રી રાજપત્ની થાય છે

જે સ્ત્રીના હાથમા માછલીનું ચિન્હ પડેલ હોય તે સ્ત્રી
મૌભાગ્યવતી થાય છે સાચાઆનુ ચિન્હ હોય તો પુત્રનાળી બને છે
કમળના ચિન્હથી દાતાર થાય છે, અને રાજપુત્રનો જન્મ આપે છે

જે સ્ત્રીના હાથમા કમળ તથા પૂર્ણ કળાનુ ચિન્હ હોય
તો તે સ્ત્રી રાજપત્ની થાય છે તેમજ પુત્ર પૌત્રાદિની દૃષ્ટિ
થાય છે

જે સ્ત્રીના સાથજ ત્રિગ્ધ — ચીકાશદાર, મજાનુત, ગોળ, નમ ન
દેખાય અને ગેમ — વાળ ગ્રીત હોય તો તે સ્ત્રી રાજ પત્ની
થાય છે

જે સ્ત્રીની ચોનિના જમણી બાજુના ભાગમા તલનુ ચિન્હ
હોય તો તે સ્ત્રી રાજપત્ની થાય છે, અને રાત્ર્ય ચત્રાના ચોગ્ર
પુત્રનો જન્મ આપે છે જે સ્ત્રીની નાચિત્રના અગ્ર ભાગ ઉપર લાલ
રંગનો મસો હોય તો તે સ્ત્રી રાજપત્ની બને છે

જે સ્ત્રીના પેટના ડાબા ભાગમા તલ કે મસો હોય તો તે સ્ત્રી
નિ સદેહ રાજ પત્ની થાય છે જે સ્ત્રીની ચોનિના ઉપરના ભાગમા
દલિણાનર્ત ભમગે હોય તો તે સ્ત્રી રાજપત્ની થાય છે

સ્ત્રી લલાટ લક્ષણ.

જે સ્ત્રીના લલાટમા એક રેખા પડી હોય તથા શ્રી વત્સનુ
અથવા સાથીયાનુ ચિન્હ હોય તો તે સ્ત્રી વિશ્વ લક્ષણ વાળી અને
સુખ દેનાર હોય છે

જે સ્ત્રીના લલાટમા ત્રણ અથવા પીળા રંગવાળુ ત્રિશુળનુ ચિન્હ
હોય તો તે સ્ત્રી પાંચ પુત્રોનો જન્મ આપે છે અને ધન ધાન્યની વૃદ્ધી
કરે છે જે સ્ત્રીના લલાટમા ત્રિશુળના આકારની રેખા પડી હોય તો
તે સ્ત્રી હનગે સ્ત્રીઓની માલીક બને છે

જે સ્ત્રીનું લલાટ નમો વગરનું, રોમ વગરનું અર્ધ ચંદ્રાકારનું ઉચ્ચ તથા આગ્રહ પ્રમાણનું હોય તો તે સ્ત્રી આરોગ્યવાન તથા સૌભાગ્યવાન થાય છે

જે સ્ત્રીના લલાટમા સ્વસ્તિક — સાથીનાનું ચિન્હ હોય તો તે સ્ત્રી રાજ્ય સપદા પામે છે

સ્ત્રી મસ્તકનું ફળ.

જે સ્ત્રીનું મસ્તક રોમ, રજ, અને નસો વાળું હોય તો તે સ્ત્રી રોગવાળી થાય છે જે સ્ત્રીનું મસ્તક જાડું હોય તો તે સ્ત્રી વિધવા બને છે લાંબા મસ્તકવાળી સ્ત્રી કુલટા — વેશ્યા જેવી થાય છે અને વિશાળ મસ્તક વાળી દૌર્ભાગ્ય વાળી થાય છે

સ્ત્રી છાતી લક્ષણ.

જે સ્ત્રીની છાતી ઉપર વાળ હોય તો તે સ્ત્રી પ્રિયરા બને છે અને દુઃખ પામે છે જે સ્ત્રીની છાતી અદાર આગ્રહાળી હોય, પોહોળી તથા પુષ્ટ હોય તેમજ ઉચ્ચ છાતી હોય તો તે સ્ત્રી સુખી થાય છે

સાથળ લક્ષણ.

જે સ્ત્રીના બે સાથળ હાવીની ગુદની માફક સરખા હોય તેમ વગરના હોય તો તે વણા ઉત્તમ સમજવા જે સ્ત્રીના સાથળમા નમન દેખાય, ગિન્ગ — ચીઝશદર, મજાશુત, ગોળ, અને વાળ ગીત હોય તો તે સ્ત્રી ગજપત્ની થાય છે

જે સ્ત્રીના સાથળમા રોમ હોય તો તે સ્ત્રી પ્રિયરા બને છે ચીપટો સાથળ હોય તો દૌર્ભાગ્ય ને પામે છે સાથળમા ઝિદ્ર હોય તો દુઃખી થાય છે ચામડી કડીલું હોય તો તે સ્ત્રી દરિદ્ર થાય

સ્તન લક્ષણ.

જે સ્ત્રીના સ્તન મૂળમાં મોટા પંછી ક્રમસર કૃશ — પાતળા હોય ઉપરનો ભાગ તીક્ષ્ણ હોય તો તે સ્ત્રી પ્રથમ વયમાં સુખ પામે છે

જે સ્ત્રીનો જન્મણે સ્તન ઉચ્ચે હોય તો તે સ્ત્રી પ્રથમ પુત્રનો જન્મ આપે છે, અને ડાબે સ્તન ઉચ્ચે હોય તો તે સ્ત્રી પ્રથમ પુત્રીનો જન્મ આપે છે

જે સ્ત્રીના સ્તનો લાંબા, પોહોળા, પેટ ઉપર પડતા હોય તો તે સ્ત્રી વિધવા બને છે જે સ્ત્રીના સ્તનો રોમવાળા હોય, કાન ઉચ્ચે નિચા હોય દાંત બચકર તથા નાના મોટા હોય તો તે સ્ત્રી બચ તથા કપેશને આપનાર થાય છે.

જે સ્ત્રીનું લલાટ નમો વગરનું, રોમ વગરનું અર્ધ ચદ્રાકારનું ઉંચું ત્રણ આંગુલ પ્રમાણનું હોય તો તે સ્ત્રી આરોગ્યવાન તથા સૌભાગ્યવાન થાય છે

જે સ્ત્રીના લલાટમા સ્વસ્તિક — સાથીગાનું ચિન્હ હોય તો તે સ્ત્રી રાજ્ય સપદા પામે છે

સ્ત્રી મસ્તકનું ફળ.

જે સ્ત્રીનું મસ્તક રોમ, રજ, અને નસો વાળું હોય તો તે સ્ત્રી રોગવાળી થાય છે જે સ્ત્રીનું મસ્તક જાડું હોય તો તે સ્ત્રી વિધવા બને છે લાંબા મસ્તકનાળી સ્ત્રી કુલટા — વેશ્યા જેવી થાય છે અને વિશાળ મસ્તક વાળી દૌર્ભાગ્ય વાળી થાય છે

સ્ત્રી છાતી લક્ષણ.

જે સ્ત્રીની છાતી ઉપર વાળ હોય તો તે સ્ત્રી વિધવા બને છે અને દુઃખ પામે છે જે સ્ત્રીની છાતી અદાર આગુળની હોય, પોહોળી તથા પુષ્ટ હોય તેમજ ઉંચી છાતી હોય તો તે સ્ત્રી સુખી થાય છે

સાથળ લક્ષણ.

જે સ્ત્રીના બંને સાથળ હાથીની સુઢની માફક સરખા હોય રોમ વગરના હોય તો તે ત્રણ ઉત્તમ સમજવા જે સ્ત્રીના સાથળમા નસ ન દેખાય, મિનઘ — ચીઝાચદાર, મજાશુત, ગોળ, અને વાળ રહીત હોય તો તે સ્ત્રી ગજપત્ની થાય છે

જે સ્ત્રીના સાથળમા રોમ હોય તો તે સ્ત્રી વિધવા બને છે ચીપટો સાથળ હોય તો દૌર્ભાગ્ય ને પામે છે સાથળમા ઝિદ્ર હોય તો દુઃખી થાય છે ચામડી ઝહીણુ હોય તો તે સ્ત્રી દરિદ્રી થાય છે

સ્તન લક્ષણ.

જે સ્ત્રીના સ્તન મૂળમાં મોટા પછી ક્રમસઃ કૃશ — પાતળા હોય ઉપરનો ભાગ તીક્ષ્ણ હોય તો તે સ્ત્રી પ્રથમ વયમાં સુખ પામે છે

જે સ્ત્રીનો જન્મણે સ્તન ઉચ્ચો હોય તો તે સ્ત્રી પ્રથમ પુત્રનો જન્મ આપે છે, અને ડાબો સ્તન ઉચ્ચો હોય તો તે સ્ત્રી પ્રથમ પુત્રીનો જન્મ આપે છે

જે સ્ત્રીના સ્તનો લાંબા, પોહોળા, પેટ ઉપર પડતા હોય તો તે સ્ત્રી વિધવા બને છે જે સ્ત્રીના સ્તનો રોમનાળા હોય, કાન ઉચ્ચા નિચા હોય દાંત વચકર તથા નાના મોટા હોય તો તે સ્ત્રી બય તથા ક્રોધેશને આપનાર થાય છે

પ્રકરણ ૮ મું

જન્મ કાળના ગ્રહના પ્રભાવથી

મનુષ્ય સ્વભાવ, રચી, વ્યવસાયાદિ ઉપર થતો અસર.

મનુષ્યના જન્મ કાળમાં જે ગ્રહ બલવાન હોય છે એટલે જે ગ્રહ મૃત, ઉચ્ચ, તથા મૂળ ત્રિકોણ ગતીમાં ગયો હોય અથવા કેદમાં પડ્યો હોય તે ગ્રહ બલવાન હોય છે. આને જે ગ્રહ બલવાન હોય તે ગ્રહના ગુણધર્મ, અરૂપ લક્ષણાનુસાર મનુષ્યના સારીર ઉપર પ્રભાવ પડે છે.

જે માણસના હાથમાં ગુરુની આગળી અથવા ગુરુનો પૂર્વત બીજી આગળીઓ અને બીજા ગ્રહના પૂર્વત કરતા વધારે પ્રભાવ રાલી હોય — ઉત્તર હોય તો તે માણસ ઉપર ગુરુના ગ્રહનો પ્રભાવ પડે છે. આવા ગુરુના પ્રભાવવાળા માણસને આપણા શાસ્ત્રકારો હસ સફાક મહાપુરુષ ના નામથી ઓળખે છે. જે માણસ રાનિ ગ્રહના પ્રભાવ વાળો હોય તે ગણ સફાક મહા પુરુષ, જે મંગળના પ્રભાવવાળો હોય તે રૂચક સફાક મહા પુરુષ, જે શુક્રના પ્રભાવવાળો હોય તે ભદ્ર સફાક મહા પુરુષ, અને જે સુક્રના પ્રભાવવાળો હોય તે માધવ્ય સફાક મહા પુરુષના નામથી ઓળખાય છે.

હસસજક પુરુષના લક્ષણ.

રક્તં પીન કપોલ મુન્નત નસં વક્ત્ર સુવર્ણોપમં ।
 વૃતંચાસ્ય શિરોક્ષિણી મધુનિભે સર્વેચ રક્તાનखाः ॥
 ચ્વગ્દામાંકુશ શેષ મત્સ્યયુગલ કત્વંગ કુમાંબુજૈ ।
 ચિન્હૈ હંસ કલ સ્વનઃ સુચરણો હંસઃ પ્રસન્નોદ્રિયઃ ॥

અર્થ — આરક્ત ગૌરવર્ણ—રંગ, પુષ્ટ ગાલ, ઉચી નાસિકા,
 સોના જેવી કાન્તિ, ગોળ મુખ, અને ગોળ મસ્તક, મનના રંગ
 જેવી (શુભાખી, લાલ, અથવા પિળો રંગ મિશ્રીત રંગ જેવી)
 આંખો, અને લાલ રંગના સર્વ નખ હોય છે હસસજક માણસના
 હાથમા માળા, દોરી, અકુશ, શખ, મત્સ્યયુગલ, પત્તાગ, કુલ, અને
 કમળાનુ ચિન્હ હોય છે હસના જેવો મધુર શબ્દ બોલના
 વાલો, ઉત્તમ પગ વાલો, સ્વચ્છ સુદર ઇન્દ્રિયો વાલો અને આનંદી
 માણસ હોય છે

રુચી વ્યવસાયાદિ.

હસ સજક માણસને પાણીમા વધારે પ્રીતિ હોય છે તે
 માણસ સમુદ્ર કિનારે રહેના વાલો, સમુદ્રની મુસાફરી વધારે કરવા વાળો
 જ્ઞાણશયનો પ્રેમી, અને પાણીસાથે સંબંધ રાખવા વાલી વસ્તુઓનો
 વેપાર કરના વાલો હોય છે હસ સજક માણસ અધિક વીર્યવાન
 હોય છે તેના શરીરનું વજન ૧૬૦૦ પલ પ્રમાણનું હોય છે
 શરીરની લંબાઈ ૯૬ આંગુલી હોય છે હસ સજક માણસ ખસ
 (ઉત્તર દેશમા પંજાબના આગળ નો દેશ) શૂરસેન (મથુરા નજીકનો
 દેશ) કદાહાર (ગાધાર દેશ) અને ગંગા તથા યમુનાના મધ્યના દેગમા
 રહેનારો, અથવા તે દેશસાથે વધારે સંબંધ રાખવા વાલો— વેપારાદિ
 કરવા વાલો હોય છે, અને રાજા જેવું સુખ વૈભવ ભોગવી ૯૦ વર્સનું
 આયુ પુર કરી મૃત્યુ પામે છે

શશ સજક પુરૂષના લક્ષણ.

જે માણસનો શનિ બલવાન હોય છે તે માણસ ઉપર શનિનો પ્રભાવ પડે છે. આવો માણસ શશ સજક પુરૂષના નામથી ઓળખાય છે.

થોડા ઉંચા ધારીક અને ટુન દાત, તથા નખ ઈંડાના અકૃતિ જેના નેત્ર, ગિદ્ધ ચાલના વાલો, વિગ્ધન, ગૌરિગદિ ધાતુ ઉપધાતુ ના ક્ય વીકયાદિ વેપાગમા કુશળ, પુષ્ટ ગાલવાલો શક (ધુર્ન) સેનાપતિ અથવા પુરૂષ મનુષ્યો પર અધિજાર — હુકુમત કરવા વાલો, મિય્યા સક્ત, પન્જીમા અસક્ત, ચમત્ત ચિત્તનો, શર, રીરન્વલાવનો, માતૃલકન વન, પર્વત, નદી અને કિરનાઓમા પ્રેમ રાખવા વાલો, તથા આસકન ચિત્ત, હર આગુતી ઉંચો, શકાયુક્ત ચલાવનો, વેપાર કરવા વાલો, રાત્રીના ઊદ્ર જાણવાવાલો બલવાન મગજનો, સ્થિર, અધીક સ્થૂલ સરીર ન હોય એવો, મધ્ય ભાગમા શરીર કૃશ, હાથ પગમા દાઘ, તલવાર, વીણા, પલંગ, માળા, મૃદગ, અને ત્રિશૂળનુ ચિન્હ અને ઉર્ધ્વ રેખા હાથ પગમા હોય આવા લક્ષણવાલો શશક પુરૂષ ગુહાવામી લોકનો રાજા અથવા માડલીક હોય છે. દિવ્યભૂમા સ્વાય અને સ્વગના પિડાથી પિડાતો ૭૦ વરસનુ આવયુ પુરૂ કરી મૃત્યુ પામે છે.

ભદ્રસજક પુરૂષના લક્ષણ.

જે માણસનો શુક્ર વધારે બલવાન હોય તે માણસ ઉપર શુક્રનો પ્રભાવ પડે છે. આવો માણસ ભદ્ર સજક મહા પુરૂષના નામથી ઓળખાય છે.

ભદ્ર સજકપુરૂષના એક સરખા, ગોલ, પુષ્ટ, અને લાંબા બાહુ હોય છે. તેના સરીરની ઉંચાઈ બંને બાહુ અને હાથના લબાઈના બરાબર હોય છે. કોમલ, બાગીક, સમન કેન વાલા ગાલ હોય જે તે માણસની ત્વચા મજબુત હોય છે. વીર્યવાન, મિસ્તીર્ણ અને પુષ્ટ જાતી વાલો, અને સત્વશુભી માણસ હોય છે. વાઘના મુખ જેવી

આકૃતિનુ મુખ, સ્તીર શુદ્ધિ, દયાળુ, ધર્મરત, ઉપકાર જાણુવા વાળો મદગતિ, અને પુષ્ટજ શાસ્ત્રનો જાણુકાર હોય છે જ્ઞાની, મજબુત બાધાનો, ઉત્તમ લજાટ અને શખના લક્ષણવાળો, નૃત્યાદિ કળાનો જાણુકાર ધૈર્યવાન, ઉત્તમ કુદી, કમળના ગાલા જેવા સુદર હાથ પગ વાળો યોગાભ્યાસી, મુન્દર નાક અને બન્ને ભવા મળેલા હોય છે તે માણસનુ ચિત્ત જગતી સ્તિચીન નવી જૂમિ, તમાલ પત્ર, કેશર, અગર, અને ધૂપના રંગધે વાલા પદાર્થોથી પ્રસન્ન રહે છે અથવા આવી વસ્તુઓનો વેર કરવાવાળો, અને તે વસ્તુઓમા પ્રેમ રાખવા વાળો હોય છે તે માણસના દરેક રોમરધમા એક એક કાળો વાળ હોય છે, અને ધોડા તથા હાથીના જેવી ગુપ્ત રહેવાવાળી ગુપ્તેન્દ્રિય હોય છે ભદ્રસરક પુરુષોના હાથમા તથા પગમા હળ, મુથળ, ગદા, તલવાર શખ, ચક્ર, હાથી, મગર, કમળ અને રથના ચિન્હની રેખાઓ હોય છે તેના સપત્તિનો ઉપ ભોગ લોકો લે છે તે માણસ સ્વજનોના અવિવેક ભર્યા કાર્ય ઉપર ક્ષમા કરતો નથી અને સ્વતંત્ર શુદ્ધિનો માણસ હોય છે

ભદ્રસરક પુરુષ ૮૪ અગુલી ઉંચો અને ૨૦૦૦ પલ વજન (૧ પલ - ૪ તોળા)નો અને મધ્ય દેશનો રાજા હોય છે ભદ્રસરક પુરુષ ૧૦૫ અગુલી ઉંચો હોય તો સર્વ પૃથ્વીનો રાજા થાય છે ભદ્રસરક પુરુષ સ્વપરાક્રમથી મેળવેલી પૃથ્વીનો ૮૦ વરસસુધી ઉપભોગ લઈ પુણ્ય ક્ષેત્રમા પ્રાણુ ત્યાગ કરી સ્વર્ગમા જાય છે

રુચક સરક પુરુષના લક્ષણ.

જે માણસનો મગળ વધારે બળવાન હોય તે માણસ ઉપર મગળનો પ્રભાવ પડે છે આવો માણસ રુચકસરક મહાપુરુષના નામથી ઓળખાય છે

રુચક સરક પુરુષના ભવાં સુદર હોય છે લાલ અને કાળા રંગના કેસ, કંઈ ઉપર ત્રણ પલ્લવ, અને થોડુ લાણુ મુખ હોય છે

તે પુરુષ શૂર, વીર, ક્રોધી, શ્રેષ્ઠ, પરામર્ગ કરવા લાયક, ચોરોનો રાજા અને મેહનતુ માણસ હોય છે. રચક સરક પુરુષનું જોડણી લાણુ મુખ હોય છે તેટલાજ લગાઈનું તેનું પેટ હોય છે. સુક્ષ્મત્વવાળા, રક્ત અને માસનો ભાગ બલવાન હોય છે. શત્રુઓને મારવા વાલો પોતાના સાહસ કર્મથી કાર્યની સિદ્ધિ કરવાવાલો હોય છે. રચક સરક પુરુષના હાથ પગમાં આયુધ (હત્યાર) વીણા, વૃષભ, ધનુષ્ય, વજર શક્તિ (બરછી) ચક્ર અને ત્રિશૂળના ચિન્હવાળી રેખાઓ હોય છે. તે પુરુષ ગુરુ, બ્રાહ્મણ, અને દેવતાઓનો ભક્ત હોય છે. તેના શરીરની ઉંચાઈ ૧૦૦ અંગુલીની હોય છે અને વજન ૧૦૦૦ પાનનું હોય છે.

રચકસરક પુરુષ મત્ર પ્રયોગ, જાળણુ મારણાદિ કાર્યોમાં તથા હા પ્રયોગમાં કુશળ હોય છે. તે માણસના હીચણુ અને પોટલીયો પાતલી હોય છે. તે પુરુષ વિષ્ણુ અને સહ્યાદ્રિ પર્વત અને ઉજ્જયની પ્રદેશમાં ૭૦ વર્ષ સુધી રાજ્ય કરે છે, અથવા તે દેશમાં વ્યવસાયબદ્ધ સુખાદિ ભોગ ભોગવી શક્તી અથવા અમિતી મૃત્યુ પામે છે.

માલવ્ય સરક પુરુષના લક્ષણ.

જે માણસનો ચુક બલવાન હોય છે તે માણસ ઉપર શુકનો પ્રભાવ પડે છે. આવો માણસ માલવ્ય સરક મહાપુરુષના નામથી ઓળખાય છે.

માલવ્ય સરક પુરુષના બાહુ હાથીના શુક જેવા હોય છે. હીચણુસુધી લાંબા હાથ હોય છે. માસથી પરિપૂર્ણ અને પુષ્ટ શરીરના સુધી હોય છે. ન અધિક ઉંચો ન અધીક નિચો સમ અને તેજસ્વી શરીર, મધ્ય ભાગમાં કૃથ (પાતલી કમર) હડપચીથી લગાટસુધી ૧૩ અંગુલ લાણુ મુખ અને જાનના છિદ્ર તિરછા (૩ અંગુલી થોડા ઓછા) ચન્દ્ર નેત્ર, સુદર ગાલ, એક સમાન પકિતના સફેદ દાંત, અંગીક માત્ર યુક્ત નહીં એવા અવરોષ્ટ હોય છે. માલવ્ય સરક પુરુષ સુદર શુદ્ધિનો

પર્વત ઉપર રહેવાવાલો, એ પરાક્રમથી દ્રવ્ય સંપાદન કરાવા વાલો રાજ્ય માણસ થાય છે તેના શરીરની ઊંચાઈ ૧૦૮ અંગુલી હોય છે તે માણસ રાજ્ય અથવા રાજ્ય જેવું વૈભવ ભોગવે છે માલવા, લગ્ન પ્રાપ્ત, કુટુંબ ગુજરાત, લાટ, સિંધ, વિગેરે સિંધ પ્રદેશમાં રહેવાવાલો અથવા તે દેશ ઉપર અધીકાર કરવા વાલો ૭૦ વગસ સુધી સુખ ભોગવી ઉત્તમ પુણ્ય ભૂમિ પર તપ કરી પ્રાણ ત્યાગ કરે છે

અગ સામુદ્રિક.

પૂર્વાચાર્યોએ અગ લક્ષણને ધણ મહત્વ આપેલું છે અગ લક્ષણનો અભ્યાસ કર્યાપિના કેવળ હાથ અને હાથ ઉપરની રેખાઓ પરથીજ દુર્લાબીય કહેવાથી તેમાં ન્યૂનતા — ખામી રહે છે માટે આ વિષય તરફ હસ્તપરીક્ષાભ્યાસિઓએ વિશેષ લક્ષ આપવાની જરૂર છે મસ્તકાદિથી પાદતળસુધી સંપૂર્ણ અગલક્ષણ અને તેનું દુર્લભ આ પ્રકરણમાં આપવામાં આવે છે

પુરૂષોના અને સ્ત્રીઓના અગલક્ષણનું દુર્લભ સંગ્રહ હોતું નથી પુરૂષોના સામુદ્રિક અગ લક્ષણ કરતા સ્ત્રીઓના સામુદ્રિક અગ લક્ષણ કાંઈ કેટલાં નિરાળા હોય છે જે લક્ષણ પુરૂષના માટે શુભ હોય છે તે લક્ષણ સ્ત્રીના માટે અશુભ હોય છે અને કાંઈ કેટલાં સ્ત્રીના માટે જે શુભ હોય છે તે પુરૂષના માટે અશુભ હોય છે સ્ત્રી અને પુરૂષના બાબતમાં આ વાત ધ્યાનમાં રાખવાની છે

મસ્તક.

જેનું મસ્તક ગોળ હોય તે ગાય, ભેંસ આદિ પશુઓને પાળના વાળો હોય છે જેનું મસ્તક ઉપરથી મોટું છત્રાંજર હોય તે રાજ્ય થાય છે ચપટું મસ્તક હોય તે માતાપિતા સહિત અય છે ઘટાકાર — ઘડાના જેવું મસ્તક હોય તે અધમ — નીચ માણસ સાથે મૈત્રી કરનાર થાય છે જે મસ્તક વાળો દરિદ્રી અને પાપી થાય

છે માછળીના જેવા મસ્તક વાળો દુખી થાય છે નીચે નમેલા માથા વાળો શુભ, પણ વધારે નીચે નમેલું મસ્તક હોય તો અશુભ સમજવું ઉચ્ચ નીચું મસ્તક હોય તો દરીદ્રી થાય છે લાંબું મસ્તક હોય તો દુખી થાય છે

સ્ત્રી — સ્ત્રીનું મસ્તક લાંબું અને નસો દેખાય એવું હોય તો વ્યભિચારીણી થાય છે અતિ લાંબું અને ચોકું હોય તો વિધવા અથવા વ્યભિચારીણી થાય છે

લલાટ.

જે માણસનું કપાળ પોહોળું ઉચ્ચ, અને ભરેલું હોય તે માણસ તીવ્ર બુદ્ધિનો હોય છે અતિ ઉચ્ચ, લાંબું અને અતિ પોહોળું હોય તો મૂર્ખ માણસ હોય છે નામિકા અમાન ઉચ્ચ હોય અને નાસિકાના લખાઈથી બમણું લાંબું હોય તો શ્રેષ્ઠ સમજવું અર્ધ ચંદ્રાકાર જેવું કપાળ હોય તો રાજા થાય છે છીપના જેવું ચમકદાર તથા વિશાળ કપાળ વાળો માણસ આચાર્ય થાય છે નાના કપાળ વાળો માણસ ધર્મમાં તત્પર હોય, વિપ્ર — ઉચ્ચ નીચું તથા આચ્છાદિત કપાળ વાળો ધનહીન થાય, નીચા કપાળ, વાળો માણસ વધ બંધનને પામે તથા કુર કર્મી થાય

જેના કપાળમાં તીર્છો પાચ રેખા હોય તો તે ૧૦૦ વર્ષ જીવે, તથા લક્ષ્મીવાન થાય ચાર રેખા વાળો માણસ રાજા થાય, અને ૮૦ વર્ષ જીવે, ત્રણ રેખાવાળો ૭૦, બે રેખાવાળો ૬૦, અને એક રેખાવાળો ૪૦ વર્ષ જીવે છે

બને ભ્રમર ઉપર રેખા હોય તો ૩૦ વર્ષ જીવે, પણ તે વાટી હોય તો માત્ર ૨૦ વર્ષ જીવે જેના કપાળમાં તુટી કુટી રેખા હોય તો તે પરસ્ત્રી લપટ થાય તેમજ કપાળમાં નાની રેખા હોય તો તે માણસ અદ્ય આયુષ્યવાળો થાય

ભમર.

જેની બને ભમર મળેલ ન હોય, રિંગ્લ હોય, બારીડ વાળથી યુક્ત હોય તે શ્રેષ્ઠ ગણાય છે પરંતુ પ્રમાણ હીન, જાડી, સૂક્ષ્મ ખરબચડી, પીળા રોમવાળી ભમર દરિદ્રકારક સમજવી ખીજના ચદ્ર જેવી દીર્ઘ, પોહોળી, ઉન્નત, શ્યામ, નારીસડાના અતથી નિકળેલ એવી ભમર વણા ધનને આપે છે

તુટેલી ભમર હોય તો દરિદ્રી, બને ભમર મળેલ હોય તો કામી માણસ હોય છે નેત્રના નિકટમાં ભમર હોય તો શુદ્ધિવાન માણસ થાય છે ભમરના વાળ કામળ હોય તો કામળ અત કરણનો, રાઠ વાળ હોય તો કઠોર અત કરણનો માણસ થાય છે પ્રારભમાં મોટી ભમર હોય તો દરેક કામ શીઘ્ર કરવાવાળો તીવ્ર શુદ્ધિનો માણસ હોય છે

સ્વચ્છ અને હિચી ભમરવાળા માણસો ધનવાન તથા સત્તાન વાન થાય છે પરંતુ નીચી ભમર વાળા દ્રવ્ય સુખ અને સત્તાન સુખ રહીત થાય છે

આંખ.

જેના નેત્ર કમળના પાખડી જેવા લાંબા, મોટા હોય તે માણસ ધનવાન થાય છે નેત્રના બને બાજુના કોણા તામ્ર જેવા લાલરંગના હોય તો માણસ લક્ષ્મીવાન થાય છે જે પુરુષના નેત્રો નિર્મળ નીલ સફીક જેવા, તથા લાલ કાઈક ચીકણા, ચમકાર, કળા હોય તો તે ધનવાન થાય

હડતાળના રંગ જેવા નેત્રવાળો પુરુષ ચક્રવર્તી થાય નીલ કમળના જેવા નેત્રવાળો માણસ માતી તથા પિન્ધન થાય લાખના

ગગ જેવા નેત્રવાળો માણસ રાજ્ય થાય, મોતીના જેવા સફેદ નેત્રવાળો શાસ્ત્રવેત્તા થાય, મધ તથા સોના જેવા પીળા નેત્ર વાળો ધણો ધનનાન થાય

હાથીના જેવા નેત્રવાળો મેનાપતિ થાય લાખી આખવાળો માણસ લાખા આયુષ્યવાળો આય પોહોળી આખવાળો ભોગી, પારેવાની આખવાળો કામી થાય ધુમાડાજેવા નેત્રવાળો માણસ સુંદર આય સ્નિગ્ધ નેત્રવાળો મોટો ભોગી, મોટા નેત્રવાળો જીવિત્વાન, દીન દૃષ્ટિવાળો ધનહીન થાય મોરના જેવી આખવાળો મધ્યમ પુરુષ યાય દેડકા, કાગડા તથા જીરારંગ જેવી આખવાળો માણસ અધમ થાય

સરળ મનવાળો માણસ સૌધુ જીવે છે પુણ્યવાનની દૃષ્ટી ઉંચી પડે છે પાપી માણસ નીચે જીવે છે, કોઈપણ માણસ વાકું જીવે છે જેની દૃષ્ટિ કારણ વગર કર્યા કરે તે લક્ષ્મી હીન થાય જેની દૃષ્ટિ મલીન તથા સ્નેહ વગરની હોય તો તે માણસ પાપી થાય સર્પના જેવી દૃષ્ટિવાળો માણસ રોગી થાય ખીલાડીના જેવી દૃષ્ટિવાળો સદા પાપી થાય જય કર દૃષ્ટિવાળો દુષ્ટ થાય, કુડડાના જેવી દૃષ્ટિવાળો માણસ લડાઈખોર થાય

ધ્રુવડાના જેવી દૃષ્ટિવાળો માણસ બહુ દુષ્ટ થાય વિષમ— ઉંચી નીચી દૃષ્ટિવાળો દુખી થાય, હસના જેવી દૃષ્ટિવાળો ધન હીન યાય વાઘના જેવી દૃષ્ટિ હોય તો ક્રૂર આય

અત્યન્ત સ્નિગ્ધ દૃષ્ટિવાળો માણસ જીવિત્વાન થાય, પણ આયુષ્ય અલ્પ હોય ઘણી પીળી, વિવર્ણ, બ્રાન્ત, ચચળ આખવાળો માણસ ખરાબ હોય, બહુહીણ, લાલ, લુખા, જળવાલુ, મળવાળા, નેત્રવાળો માણસ દરિદ્રી થાય છે

શ્રી — ની આખ પીળી હોય તો વ્યસિયારીશી, લાલ હોય તો કામાતુર, ઝાળી હોય તો વધ્યા, અથવા વ્યસિયારીશી થાય છે

નાક .

જેનું નાક લાંબુ હોય તે માણસ વિવિધ, પ્રબળ, અને સૌભાગ્ય યુક્ત થાય જેનું નાક ટુંકુ હોય તે માણસ ચોર થાય ચોપટના ચતુ સમાન નાક વાળો સુખી તથા શાસન કર્તા થાય છે જેનું નાક પાતળુ હોય તે વિવિધ અને દીર્ઘાયુષી થાય છે નાના છીદ્ર મોઢા હોય તો કવિ થાય, બહુ ઉંચા હોય તો હટ્ટી અને પ્રબળ શક્તિ વાળો થાય કાપેલ નાસિકા વાળો માણસ અગમ્યા સ્ત્રી રત થાય, ચીપટી નાસિકા વાળાનો મૃત્યુ સ્ત્રીના સબધથી થાતો લય હોય છે નાકનો અગ્ર ભાગ વાકો હોય તો ધન દાયક હોય છે જમણા બાજુ ભરફ વળેલું નાક હોય તો માણસ ખાદ્ય હોય છે

ભાગ્યવાન પુરુષનું નાક સરળ, બારીક, સુદૃઢ છીદ્રવાળા નાસા પુરતી યુક્ત હોય છે બહુલાખી, જાડી, મુખસુધી ગયેલી, વાકી, ચીપટી, સકુચીત, અને દબાયેલી નાસિકા કુખ આપવાવાળી ધન, શીઘ્ર ગતિ કરવા વાળી અને અગુણ સમજવી

સ્ત્રી — ની નાસિકા મોટી હોય તો શુભ, નાની હોય તો અશુભ, ચીપટી નાસિકા હોય તો વિષવા થાય છે નાસિકાનું અગ્રભાગ લાંબુ હોય તો ક્રોધીન સ્ત્રી થાય છે અને ઘોડાના જેવું નાસિકાનું અગ્ર હોય તો દાસી અને પરકર્મરત થાય છે

મુખ .

ચંદ્રના બીજ જેવું ગોળ, સૂક્ષ્મ, સ્નિગ્ધ, સૌમ્ય, સરખું સુગંધી હાથી તથા બિહના જેવું મુખ હોય તો રાજા થાય. ચોહોળું મુખ દુર્ભાગી માણસનું હોય છે સત્તાન રહીતનું મુખ સ્ત્રીના મુખ જેવું હોય છે ચોરસ મુખ ધૂર્તનું હોય છે, નાનું મુખ કૃપણતા સૂચવે છે

ખાંધી માણસનું મુખ લય કર હોય છે નીચું તથા વાકું મુખ

પુત્ર રહીતનું હોય છે લાજુ મુખ ધન રહીતનું હોય છે ગોળ મુખ
વાળો ભાગ્યશાલી થાય

પશુ સમાન મુખ — ગધેડા, ઉંટ, વાઘ, તથા વાઘરાના મુખ
વાળા માણસો દુર્ભાગી થાય, વાકુ, વિકારવાળું શુષ્ક તથા ઘોડાના જેવું
મુખનાળા માણસો દરિદ્રી થાય

ગાલ .

લાન, ઉંચો, મોટા અને પુષ્ટગાલ વાળો માણસ ઉત્તમ ભોગ
ભોગવાળો, સ્વાર્થી અને ઉચ્ચપદ ઉપર ચઢવા વાળો થાય છે પાતળા
અને રોમ યુક્ત, નીચા, માસવગરના ગાલ હોય તો તે માણસ દુખી,
પાપી, ભાગ્યહીન તથા દાસ થાય છે

સ્ત્રી — ના ગાલ રિનગ્ધ હોય તો ગ્રેમી, પીળા હોય તો દુષ્ટ
સ્વભાવવાળી, ગોલ અને પુષ્ટગાલ હોય તો શ્રેષ્ઠ હોય છે

હોઠ .

લાલ રંગના હોઠવાળો માણસ ધનાઢ્ય થાય, ગુલાબી રંગના
હોઠ વાળો સુખિવાન, પરવાળા જેવા હોઠવાળો માણસ રાજા થાય છે
જે માણસના ઉપર નીચેના હોઠ બે આશુલ પ્રમાણના, સૂકુભાળ મૃદુ,
મ્લિંગ્ધ હોય તો તે ધનવાન થાય છે

પુષ્ટ હોઠવાળો સુદર હોય, લાખા હોઠવાળો ભોગી થાય, ઉંચા
નીચા હોઠવાળો ભીંત હોય, નાના હોઠવાળો દુખી થાય. લુખા, પાતળા,
વિવર્ણ, કુટ્ટેલા, બડીત તથા જાડા હોઠ વાળો ધન મુખ વિનાનો થાય

દાંત.

જે માણસના દાંત સફેદ, ગ્લિન્ધ, જડા, મોટા, એક અમાન પકિતના, દાડમના દાણા જેવા આકારના સુદર હોય તો તે માણસ સુખી અને ધનવાન થાય છે રાક્ષસ તથા વાદરાના જેવા દાંત, વિકૃત, રક્ષ, થોડા અતર ઉપર હોય તો અશુભ સમજવા

ઉદરના જેવા ખારીક અને અતિ તીક્ષ્ણ દાંત હોય તો ભાગ્યવાન થાય લાખા, મોટા, આગળ નિકળેલા દાંત હોય તો વિવ્ધાન થાય મોટા દાંત હોય તો દીર્ઘાયુ અને દયાળુ માણસ થાય છે નાના દાંત હોય તો અદ્ય આયુષ્યનાજો થાય હિસડ પ્રાણી જેવા દાંત હોય તો કઠોર હૃદયનો થાય, દાંત ઉપર દાંત હોય તો બધુનો નાશ થાય અનાળુ ન દેખાય એવા દાંત હોય તો સત્યવાદી થાય, અતિ નાના, મોટા વાકા, રક્ષ, દાંત હોય તો અશુભ સમજવા જન્મતાની સાથેજ દાંત નિકળે અથવા પ્રથમ ઉપરના દાંત નિકળે તો અશુભ, બાળકને ખાર માસની અદર નિચેના ૨ દાંત નીકળે તો તે શુભ હોય છે

જે માણસને બરાબર ૩૨ દાંત હોય તે રાજા થાય ૩૧ દાંત વાળો ભોગી, ૩૦ દાંત વાળો સુખી, ૨૯ દાંત વાળો દુખી થાય અને ૨૮ - ૨૭ - ૨૬ - ૨૫ દાંત વાળો અતી દુખી થાય.

જીભ.

જે માણસની જીભ લાલ, લાખી, ખારીક, મૃદુ, પાતળી હોય તે માણસ મીઠાન ખાવાવાળો થાય, સુખ ભોગવાવાળો, વિવ્ધાન, ધન વાન અને સુખી પુરુષ થાય છે જેની જીભ આગલા ભાગમા સાકડી, ચીડણી, લાલ કમળના પાદડા જેવી ને જડી પોહોળી હોય તો તે રાજા થાય

ધોળી જીભવાળો રોગી અને આચાર બ્રહ્મ થાય કાળી જીભવાળો દાસ અને ધનહીન થાય કાખર ચિત્રી જીભવાળો પાપી

પુત્ર રહીતનું હોય છે લાણુ મુખ ધન રહીતનું હોય છે ગોળ મુખ વાળો ભાગ્યશાલી થાય

પશુ સમાન મુખ — ગધેડા, ઉંટ, વાઘ, તથા વાદરાના મુખ વાળા માણુમો દુર્ભાગી થાય, વાકુ, વિકારવાળું શુષ્ક તથા ઘોડાના જેવું મુખનાળા માણુમો દરિદ્રી થાય

ગાલ .

લાલ, ઉંચા, મોટા અને પુષ્ટગાલ વાળો માણુસ ઉત્તમ ભોગ ભોજવાવાળો, સ્વાર્થી અને ઉચ્ચપદ ઉપર ચઢવા વાળો થાય છે પાતળા અને રોમ યુક્ત, નીચા, માસવગરના ગાલ હોય તો તે માણુસ દુષ્ટ, પાપી, ભાગ્યહીન તથા દાસ થાય છે

સ્ત્રી — ના ગાલ રિનગ્ધ હોય તો પ્રેમી, પીળા હોય તો દુષ્ટ સ્વભાવવાળી, ગોલ અને પુષ્ટગાલ હોય તો શ્રેષ્ઠ હોય છે

હોઠ .

લાલ રંગના હોઠવાળો માણુસ ધનાઢ્ય થાય, ચુલાખી રંગના હોઠ વાળો સુખિધાન, પરવાળા જેવા હોઠવાળો માણુસ રાગી થાય છે જે માણુસના ઉપર નીચેના હોઠ બે આચુલ પ્રમાણુના, સુકુમાળ મૃદુ, મિનગ્ધ હોય તો તે ધનવાન થાય છે

પુષ્ટ હોઠવાળો સુદર હોય, લાખા હોઠવાળો ભોગી થાય, ઉંચા નીચા હોઠવાળો ભીડ હોય, નાના હોઠવાળો દુષ્ટ થાય લુખા, પાતળા, વિવર્ણ, કુરેના, ખડીત તથા જડા હોઠ વાળો ધન મુખ વિનાનો થાય

દાંત.

જે માણસના દાંત સફેદ, ગિનગ્ધ, જડા, મોટા, ઐક સમાન પકિતના, દાઢમના દાણા જેવા આકારના સુદર હોય તો તે માણસ સુખી અને ધનવાન થાય છે રાક્ષસ તથા વાદરાના જેવા દાંત, વિકૃત, રક્ષ, થોડા અતર ઉપર હોય તો અશુભ સમજવા

ઉદરના જેવા ખારીક અને અતિ તીક્ષ્ણ દાંત હોય તો ભાગ્યવાન થાય લાખા, મોટા, આગળ નિકળેલા દાંત હોય તો વિવ્ધન થાય મોટા દાંત હોય તો દીર્ઘાયુ અને દ્યાણુ માણસ થાય છે નાના દાંત હોય તો અદ્ય આયુષ્યવાળો થાય હિસડ પ્રાણી જેવા દાંત હોય તો કઠોર હૃદયનો થાય, દાંત ઉપર દાંત હોય તો બધુનો નાશ થાય અનાળુ ન દેખાય એવા દાંત હોય તો સત્યવાદી થાય, અતિ નાના, મોટા વાકા, રક્ષ, દાંત હોય તો અશુભ સમજવા જન્મતાની સાથેજ દાંત નિકળે અથવા પ્રથમ ઉપરના દાંત નિકળે તો અશુભ, ખાળકને ખાર માસની અદર નિચેના ૨ દાંત નીકળે તો તે શુભ હોય છે

જે માણસને બરાબર ૩૨ દાંત હોય તે રાગ્ન થાય ૩૧ દાંત વાળો ભોગી, ૩૦ દાંત વાળો સુખી, ૨૯ દાંત વાળો દુખી થાય અને ૨૮-૨૭-૨૬-૨૫ દાંત વાળો અતી દુખી થાય

જીભ.

જે માણસની જીભ લાલ, લાખી, ખારીક, મૃદુ, પાતળી હોય તે માણસ મીઠાન ખાવાવાળો થાય, સુખ ભોગવાવાળો, વિવ્ધન, ધન વાન અને સુખી પુરુષ થાય છે જેની જીભ આગલા ભાગમાં સાદરી, ચીન્સુરી, લાલ કમળના પાદ્મ જેવી ને જાડી પોહોળી હોય તો તે રાગ્ન થાય

ધોળી જીભવાળો રોગી અને આચાર બ્રહ્મ થાય જીભવાળો દાસ અને ધનહીન થાય કાપર ચિત્રી જીભવાળો

થાય જેની જીભ સ્વદ્ભ, લુખી, મેલી, જડી, સરખી, પોહોળી, મળ સહીત પીળી હોય તો તે માણસ મૂર્ખ અને દુખી થાય છે મોટી જીભવાળો અસત્યવક્તા અને કુર થાય

તાળવું.

કમળના જેવા લાલ તાળવાવાળો માણસ રાજ થાય ધોળા તાળવાવાળો ધનવાન થાય હાથીના જેવા તાળવાવાળો માણસ મહા ધીર રાજ થાય લુખુ, ચિત્રવિચિત્ર, મળસહીત તાળવાવાળો અગુલ કાળા તાળવાવાળો કુળનાશ કરે છે નીલ તાળવાવાળો માણસ દુખી, અને લાલ તાળવાવાળો મુણવાન થાય

સ્વર.

હસના જેવા સ્વર વાળો ઉત્તમ પુરુષ થાય છે મેવના જેવો સ્વર હોય તો ગમ થાય, ભોરાના જેવા સ્વર વાળો ભાગ્યવાન, કૌચ પદ્મીના સ્વર જેવો ધનવાન અને ભાગ્યવાન થાય છે ગધેડા, શુકર, કાગડા જેવા સ્વર વાળો નિર્ધન, પાપી, અને દુખી થાય છે

કાન.

નાના કાનવાળો માણસ મહાભોગી અને કૃપણ થાય છે લાંબા કાનવાળો મધ્યમ, માસ ગહીત કાનવાળો પાપી, વિસ્તીર્ણ અને પુષ્ટ કાનવાળો મુખી થાય છે વાળયુક્ત કાનવાળો દીર્ઘાયુ થાય લાંબી નમોવાળો કુર થાય છે

હડપચી.

મુણવાન માણસની હડપચી ગોળ, માસથી ભરપૂર, નાની અને મૃદુ હોય છે પાતળી, દુર્બળ, જડી, બે ભાગવાળી હડપચી દંડી માણસની હોય છે ક્રોમળ અને મોટી હડપચી હોય તો મુખાભિનાય

સક્ષણ વિચાર]

ચિપટી હોય તો કઠોર હૃદયનો તથા લોભી માણસ થાય દબાયેલી હડપચીવાળો મૂર્ખ અને કપટી થાય નોકવાળો હોય તો બુદ્ધિવાન, નાની હડપચી હોય તો બીકણ થાય

સ્ત્રી — ની હડપચી અતી લાખી અને રોમયુક્ત હોય તે વિધવા થાય છે

કેશ .

કેશ ચીકણા, સરળ, કેમળ, શાખારહીત, કાળા, લાખા, હોય તો શુભ હોય છે લુખા, ભુરા, વિપમ, આગળના લાગમા તુટેલા, ઘણા જાડા, વાકા, જુદા જુદા વિખરાયેલા હોય તો અશુભ, લાલ રંગના કેસ હોય તો સ્ત્રી લપટ થાય છે

ત્રીવા.

ચીપટી, શુષ્ક અને નસોવાળી ડોકનાળો માણસ નિર્ધન થાય, પાડા જેવી ત્રીવાવાળો શરવીર, વ્યભ જાળ જેવી ત્રીવાવાળો સત્વથી મૃત્યુ પામે, લાખી ત્રીવાવાળો ખાદાડ, વાકી ત્રીવાવાળો ચાડીયો થાય ત્રિવલી — ત્રણ રેખાવાળો રાજ થાય.

ભુજ .

હાથીના શુક જેવી જાળ, અને ઢીચણસુધી લાખી જુગ્મ હોય તો શર અને રાજ થાય છે રોમયુક્ત જુગ્મ હોય તો દીર્ઘાયુ અને ધનવાન થાય છે સમાન તથા મોટી હોય તો દેશાટન કરવાવાળો થાય છે નાની અને અતી રોમયુક્ત જુગ્મ હોય તો દરિદ્રી પુરુષ થાય છે

સ્ત્રી — ની જુગ્મ રોમયુક્ત હોય તો વિધવા થાય, શીરા યુક્ત અને નાની જુગ્મ હોય તો અશુભ સમજની.

છાતી.

છાતી ઉંચી હોય તો શર થાય, મોટી હોય તો ધનવાન થાય, ચોડી હોય તો સન્ન જન થાય, રોમ યુક્ત હોય તો દયાળુ અને શર થાય રોમ વગરની છાતી હોય તો ભીરુ અને નિર્દય માણસ થાય નાની છાતી હોય તો અભાગી થાય, ઉંચી નીચી છાતી હોય તો અકસ્માતથી મૃત્યુ પામે છે

સ્ત્રી — ની છાતી રોમયુક્ત હોય તો પતીને ધાનક થાય, અધીક લાખી અને ચોડી છાતી હોય તો વ્યભીચારીણી થાય, સમ હોય તો સુદર અને સુખી થાય, વિપમ હોય તો દુખી થાય.

સ્તન.

પુરુષના સ્તનનો અગ્રભાગ ઉંચો ન હોય તો ધનવાન થાય છે સમાન અગ્રભાગ હોય તો દુખી થાય, કઠીણ અને પુષ્ટ સ્તન હોય તો સુખી થાય, બંને સ્તનના અગ્રભાગ અસમાન હોય તો દુખી થાય

સ્ત્રી — ના સ્તન મોટા હોય તો શ્રેષ્ઠ, નાના અને રોમ યુક્ત સ્તન હોય તો વધ્યા થાય વિપમ હોય તો અગુલ અતિ અતર ઉપર સ્તન હોય તો વિપવા થાય, ચાલતી વખતે સ્તન એક બીજાને મળે તો અગુલ સ્તનાગ્ર લાખે હોય તો વ્યભીચારીણી થાય, અને ગોળ હોય તો ગુલ મમજવા

પીઠ.

સિદ્ધના જેવી પીઠવાળો ધનવાન થાય, કાચના જેવી પીઠવાળો માણસ ગર્જન થાય, પીઠ ઉપર કેરા હોય તો અગુલ, અને નિર્ધન માણસ થાય

પે ૮.

જે માણસનું પેટ હરણુ, મોર, મડૂકના પેટ સમાન હોય તે રાજા થાય છે સિદ્ધ તથા વાત્રના જેવું પેટ જેવું હોય તે માણસ ગજપતિ અને ધનવાન થાય, સિયાલ જેવું પેટ જેવું હોય તે માણસ અધમ થાય ઉંચું પેટ હોય તો શ્રેષ્ઠ, સપાટ હોય તો શુભ, ઘડાના જેવું અથવા લાણુ ઉંચું પેટ હોય તો દરીદ્રી થાય, પેટ ઉપર ઝેડ વધે — રેખા હોય તો શસ્ત્રથી લય, બે રેખા હોય તો સ્ત્રી ભોગી, ત્રણ રેખા હોય તો ઉપદેશક, ચાર રેખા હોય તો બહુ પુત્રવાન થાય, બીસડુલ રેખા ન હોય તો શ્રેષ્ઠ પુરુષ થાય છે સરળ રેખા ન હોય તો વ્યભિચારી થાય છે

નાભી.

ગોળ, ઉંડી અને વિસ્તીર્ણ નાભી વાલો માણસ સુખી અને વૈભવસંપન્ન થાય છે ઉંચી, નાની તથા અદૃશ્ય નાભીવાળો દરિદ્રી થાય, રેખાયુક્ત નાભી હોય તો અધીક સત્તાન થાય, રેખાની વચ્ચે નાભી હોય તો — અશુભ નાભીનું ચક્ર જમણી તરફ હોય તો અત્યુત્તમ કામી તરફ નાભીનું ચક્ર હોય તો કપટી સ્વભાવનો માણસ થાય, નાભીના મધ્યનો ભાગ ઉન્નત હોય તો રાજા માણસ થાય

કટિ ભાગ.

જે માણસના કેડનો ભાગ સિંહના કટિ સમાન હોય તે રાજા થાય છે ન્વાન, સિયાલ, ગર્દભ, અને ઉંટના સમાન જેની કેડ હોય તે માણસ દરિદ્રી થાય છે

છાતી.

છાતી ઉંચી હોય તો શર થાય, મોટી હોય તો ધનવાન થાય, ચોડી હોય તો સન્નિધિ થાય, રોમ યુક્ત હોય તો દયાળુ અને શર થાય. રોમ વગરની છાતી હોય તો બીડ અને નિર્દય માણસ થાય નાની છાતી હોય તો અભાગી થાય, ઉંચી નીચી છાતી હોય તો અકસ્માતથી મૃત્યુ પામે છે

સ્ત્રી — ની છાતી રોમયુક્ત હોય તો પતીને ધાનક થાય, અધીક લાખી અને ચોડી છાતી હોય તો વ્યભિચારિણી થાય, સમ હોય તો સુદર અને સુખી થાય, વિપમ હોય તો દુખી થાય

સ્તન.

પુરુષના સ્તનનો અગ્રભાગ ઉંચો ન હોય તો ધનવાન થાય છે સમાન અગ્રભાગ હોય તો દુખી થાય, કઠીણ અને પુષ્ટ સ્તન હોય તો સુખી થાય, બે સ્તનના અગ્રભાગ અસમાન હોય તો દુખી થાય

સ્ત્રી — ના સ્તન મોટા હોય તો શ્રેષ્ઠ, નાના અને રોમ યુક્ત સ્તન હોય તો વધ્યા થાય વિપમ હોય તો અશુભ અતિ અતર ઉપર સ્તન હોય તો વિવવા થાય, ચાલતી વખતે સ્તન એક બીજાને મળે તો અશુભ સ્તનાગ્ર લાખો હોય તો વ્યભિચારિણી થાય, અને ગોળ હોય તો શુભ સમજવા

પીઠ.

સિદ્ધના જેવી પીઠવાળો ધનવાન થાય, કાચખા જેવી પીઠવાળો માણસ રાગ થાય, પીઠ ઉપર કેશ હોય તો અશુભ, અને નિર્ધન માણસ થાય

પે ૮.

જે માણસનું પેટ હરણુ, મોર, મડૂના પેટ સમાન હોય તે રાગ થાય છે સિહ તથા વાવના જેવું પેટ જેનું હોય તે માણસ ગજપતિ અને ધનવાન થાય, સિયાલ જેવું પેટ જેનું હોય તે માણસ અધમ થાય. ઉંચું પેટ હોય તો શ્રેષ્ઠ, સપાટ હોય તો યુલ, ધડાના જેવું અથવા લાંબુ ઉંચું પેટ હોય તો દરીદ્રી થાય, પેટ ઉપર એક વલય — રેખા હોય તો શસ્ત્રથી લય, બે રેખા હોય તો સ્ત્રી ભોગી, ત્રણ રેખા હોય તો ઉપદેશક, ચાર રેખા હોય તો બહુ પુત્રવાન થાય, બીજકુલ રેખા ન હોય તો શ્રેષ્ઠ પુરુષ થાય છે સરળ રેખા ન હોય તો બ્યલિ ચારી થાય છે

નાભી.

ગોળ, ઉડી અને વિસ્તીર્ણ નાભી વાલો માણસ સુખી અને વૈભવસપન્ન થાય છે ઉંચી, નાની તથા અદ્રશ્ય નાભીવાળો દરિદ્રી થાય, રોમયુક્ત નાભી હોય તો અધીક સતાન થાય, રેખાની વચ્ચે નાભી હોય તો — અશુભ નાભીનું ચક્ર જન્મણી તરફ હોય તો અત્યુત્તમ કાખી તરફ નાભીનું ચક્ર હોય તો કપરી સ્વભાવનો માણસ થાય, નાભીના મધ્યનો ભાગ ઉન્નત હોય તો રાગ માણસ થાય

કટિ ભાગ.

જે માણસના કેડનો ભાગ સિહના કટિ સમાન હોય તે રાગ થાય છે શ્વાન, સિયાલ, ગર્દલ, અને ઉટના સમાન જેની કેડ હોય તે માણસ દરિદ્રી થાય છે

જનનેદ્રિ.

પુરુષની જનનેદ્રિ નાની, પાતળી, ઝાળી, કોમળ અને ખારીક નસો દેખાય એવી હોય તો ઉત્તમ, અત્યંત મોટી, બડી અને મોટી નસો દેખાય એવી હોય તો અશુભ સીડણા, સરળ અને ગોળ આકારની હોય તો ઉત્તમ કઠોર તથા વાકી ઇદ્રિ હોય તો અશુભ દક્ષિણા વર્ત ઇદ્રિ હોય તો બહુત પુત્રવાન થાય, અને વામાવર્ત ઇદ્રિવાળો કન્યા સતતીવાન થાય ઇદ્રિના અગ્ર ભાગની ત્રીજી સ્થૂલ હોય તો અનિસુખ ભોગવાવાળો થાય

અ ૩ કેશ.

એક વૃષણ હોય તો જલમૌઢ્યુ થાય એક વૃષણ મોઢું અને બીજું વૃષણ નાનું હોય તો સ્ત્રી લપટ, વિધવા થાય અને વૃષણ એક સમાન હોય તો રાજા થાય અતિ નાના વૃષણ હોય તો અદમ્યયુષી થાય લાખા વૃષણ વાળો દીર્ઘાયુ, ૧૦૦ વરસ સુધી જીવે

મૂત્રની ધારા.

મૂત્રની ધારા સશબ્દ હોય તો સુખ, નિશબ્દ હોય તે નિર્ધન થાય, મૂત્રની ધારા એક હોય અને જમણા બાજુ તરફ પડે તો રૂપવાન અને પૂત્રવાન થાય, બે, ત્રણ, ચાર ધારા પડે તો રાજા થાય અને ચોડી ધારા પડે તો ધનહીન થાય

વીર્ય.

જેના વીર્યમાં પુષ્પની ગંધ હોય તે માણસ ગજા થાય છે મધના જેવી ગંધ હોય તો બહુ ધનવાન, માછલીના જેવી ગંધ હોય તો પુત્રવાન થાય, સ્વરૂપવીર્ય હોય તો કન્યા સતતી થાય, વીર્યમાં માસ જેવી ગંધ હોય તો મહા ભોળી થાય, મધના જેવી ગંધ હોય તો યશ્ત કર્તા, અને ક્ષારના સમાન જેના વીર્યની ગંધ હોય તે

માણસ નિર્ધન થાય તો સમાગમમા બહુ સમય લાગે તો અટપાયુ,
અને થોડો સમય લાગે તો દીર્ઘાયુ થાય

પગ .

જેના પગ મૃદુ, કોમળ, કમળના ગાલા જેવા પીળા રંગના હોય, પરસ્પર મળેલી આંગળીઓ હોય, ચમકદાર લાલ રંગના નખ હોય, પગ ઉપર નસો ન દેખાતી હોય, સ્પર્શ કરાવાથી ઉધ્ધુ લાગતે હોય તો યુક્ત સમજવો જેના પગ રુક્ષ, સુપડા જેવા ચોડા, લાના, વાકા, ફોટેલા, શ્વેત નખવાળા, બહુ નસો દેખાય એવા, સુકાયેલા — સકુચીત હોય તો દરિદ્રી માણસ થાય, પગનો મધ્યભાગ ઊંચો હોય તો પગથી ઘણો પ્રવાસ થાય, કાળા રંગના અથવા કાળો અને લાલ રંગ મિશ્રીત રંગના જેવા પગ હોય તે માણસ વરુનો નાશકર્તા થાય તપાવેલા માટીના રંગ જેવા જેના પગ હોય તે અમ્બહૃત્યા કરવાવાળો થાય પીળા રંગના પગ જે માણસના હોય તે અગમ્યાગમન કરવાનાળો થાય

પગના તળીયાં.

જેના પગના તળીયાં મધ્ય ભાગમા સરળ હોય, આગુલી સુધી ઉર્ધ્વ રેખા ગર્ભ હોય, તો ગાડી, ઘોડાનું સુખ ભોગવાવાળો ભાગ્યશાલી માણસ થાય

પગના તળીયાંમા કમળનું ચિન્હ હોય તો રાજા અથવા મહા યોગી થાય

પગની આંગળીઓ.

જે પુરુષના પગની આંગળીઓ સરખી, લાખી, ઉંચી અને ગોળ હોય તો તે ઉત્તમ સમજવી

જેના પગની આગળીઓ નાની હોય અને પરસ્પર મળેલ ન હોય તો તે માણસ દાસ અને છે, અથવા દાસના જેવા કામો કરે છે જે માણસના પગના આગુલા કરતા તર્જની આગળી નાની હોય તો તે કલેશ કરાવે છે મોટી — લાખી હોય તો ભોગ સુખ ને આપે છે મધ્યમા આગુલી સરખી હોય તો સારી, કનિષ્ઠીકા આગુલી મોટી હોય તો સારી, લક્ષ્મી આપે છે જાડી હોય તો દુષ્ક આપે

જે માણસના પગની તર્જની આગુલી આગુલા કરતા મોટી હોય તો તે માણસ સ્ત્રી તરફથી સારું સુખ નિઃસંદેહ મેળવે છે. મધ્યમા આગુલી મોટી હોય તો તેની સ્ત્રી મરણ પામે છે

જે માણસના પગની અનામીકા આગુલી પ્રમાણથી લાખી હોય તો તે માણસ વિદ્યા તથા ભોગ સુખો સારા મેળવે છે પણ પ્રમાણથી નાની હોય તો સ્ત્રીનો વિયોગ રહે છે

જે માણસના પગની કનિષ્ઠીકા આગુલી પ્રમાણથી નાની હોય તે પર સ્ત્રીગમન ધરનાર અને છે પણ મોટી હોય તો ધનવાન અને છે

જે માણસના પગની તર્જની તથા કનિષ્ઠીકા આગુલી પ્રમાણથી જાડી હોય તો તેની માતા બાલપણમાં મરણ પામે છે

જે પુરુષના પાંચ અંગ લાખા, ચાર અંગ નાના, ચાર અંગ સૂક્ષ્મ, છ અંગ ઉંચા, સાત અંગ લાલ, ત્રણ અંગ ગભીર અને ત્રણ અંગ વિશાલ હોય તો તે માણસ ઉત્તમ લક્ષણવાળો ગણાય છે

પ્રકરણ ૯ મું શુભાશુભ ફળ વિચાર.

હાથ ઉપર વર્ષ, માસ, પક્ષ, તિથિ, વાર, નક્ષત્રાદિની
સ્થાપના અને તેનું ફળ.

મનુષ્યના હાથ ઉપરથી લાલ, અલાલ, સુખ દુઃખ, છત્રીત મરણ, ગમન આગમન, જય પરાજય, કાર્ય અકાર્ય શુભ અશુભ, લક્ષ્મી પ્રાપ્તિ, પુત્ર, કન્યા, યશસ્વિ વિગેરે પ્રત્ન જ્ઞાન તથા હસ્તસ્પર્શ જ્ઞાનમા ખાસ ઉપચારી નર્મ, માસ, તિથિ, વાર, નક્ષત્ર, રાશી, દિશાઓ વિગેરેની સ્થાપના હાથમા કેની રિતે કરી તે ૨૧ ચક્ર ઉપરથી બતાવે છે

૧ તિથિ ચક્ર ૨ વાર ચક્ર (૨) ૪ નક્ષત્ર ચક્ર ૫ ચદ્ર ચક્ર
૬ ગાત્રી ચક્ર ૭ વર્ષ ફળ ચક્ર ૮ જન્મ પત્ર ચક્ર ૯ માસ ચક્ર (૨)
૧૧ પદ્મ ચક્ર ૧૨ દિન ચક્ર ૧૩ ધર્મ ચક્ર ૧૪ દશા ચક્ર ૧૫ દિન
લક્ષ ચક્ર ૧૬ દ્રોણ ચક્ર ૧૭ યોગ ચક્ર ૧૮ દિશ્ ચક્ર ૧૯ દેહ ચક્ર
૨૦ હસ્ત ચક્ર ચક્ર (૨)

વર્ષ ફળ.

હાથ ઉપરથી શુભાશુભ વર્ષ જાણવાની રીત.

પુરુષના જન્મજ્ઞા હાથના કનિષ્ઠીકા આગળીના પ્રથમ પેરવાથી મરુનાત કરી કનિષ્ઠીકા આગળીના પ્રથમ પેરવાપર ૧ પીઞ પેરવાપર ૨ નિઞ પેરવાપર ૩ આ ક્રમથી આગળના તિઞ પેરવા ઉપર ૧૫ ની

સપ્તમા આવે છે, તે ૧૫ વર્ષ સમજવા ત્યાર પછી ઢાળા હાથના કનિષ્ઠીકા આગળીના પ્રથમ પેરવાપર ૧૬ ખીજ પેરવાપર ૧૭ તિજ પેરવા ઉપર ૧૮ આ પ્રમાણે ડાળા હાથના અગુલીના તિજ પેરવા ઉપર ૩૦ આવે છે તે પછી જમણા હાથના કનિષ્ઠીકા આગળીના પ્રથમ પેરવા ઉપર ૩૧ ખીજ પેરવા ઉપર ૩૨ અને તિજ પેરવાપર ૩૩ આ ક્રમથી વર્ષ ગણવા અને તે વર્ષમા શુભા શુભ ફળનો વિચાર કરવો

ઉદાહરણ તરીકે દર્શના કરો કે કોઈ પુરુષ તેનું ૩૮ મુ વર્ષ કેવું જશે તે જાણવા માગે છે તો તે પુરુષના જન્મજ્ઞા હાથના કનિષ્ઠીકા અગુલીના પ્રથમ પેરવાપર ૧ હુ વર્ષ આ પ્રમાણે સરનાત કરવાથી તેના આગુલાના તિજ પેરવાપર ૧૫ વર્ષ આવ્યા પછી ડાળા હાથના કનિષ્ઠીકા આગુલીના પ્રથમ પેરવા ઉપર ૧૬ વર્ષ, આ ક્રમથી ડાળા હાથના આગુલાના તિજ પેરવા ઉપર ૩૦ વર્ષ થયા પછી જમણા હાથના કનિષ્ઠીકા આગુલીના પ્રથમ પેરવા ઉપર ૩૧ મુ વર્ષ ખીજ પેરવા પર ૩૨ મુ તિજ પેરવાપર ૩૩ મુ અને અનામિકા આગુલીના પ્રથમ પેરવાપર ૩૪ મુ વર્ષ ખીજ પેરવાપર ૩૫ મુ તિજ પેરવાપર ૩૬ મુ અને મધ્યમા આગુલીના પ્રથમ પેરવાપર ૩૭ મુ વર્ષ અને મધ્યમા આગુલીના ખીજ પેરવાપર ૩૮ મુ વર્ષ આવે છે તે દેડાણે જોઈ જોઈ રેખા, ચક્ર અથવા યવ હોય તો તે વર્ષ શુભ ફળ દાયક, લક્ષ્મી પ્રાપ્તી, આરોગ્ય, પુત્ર પ્રાપ્તી, યશ વૃદ્ધિ ઝારક, નિનડે છે અને જો તે ભાગ ઉપર આડી અને જાડી રેખા, ઊંચ ભિન્ન રેખા, વેધ કરવાવાળી રેખા છીપ, ખીંકુ, નક્ષત્રાદિ અશુભ દર્શક લક્ષણ હોય તો તે વર્ષ દુષ્પ શોક, ભય ચીતા, કલહ, ધનહાનિ, રાત્રુવૃદ્ધિ વિગેરે અશુભ ફળ દાયક નિનડે છે

જો ઉપરોક્ત પદ્ધતિથી વર્ષ શુભ ફળ દાયક આવ્યું હોય અને હાથ ઉપરની આયુષ્યરેખા, ધનરેખા, ઉર્ધ્વરેખા, વિગેરે ઉપરથી પણ તે વર્ષ શુભ ફળ દાયક આવતું હોય તો અવશ્ય તે વર્ષ અતિ શુભફલ દાયક નિનડશે એમ સમજવું. અને જો ઉપરોક્ત પદ્ધતિથી વર્ષ શુભ ફળ દાયક આવતું હોય અને હાથઉપરની રેખાઓ, ચિન્હો વિગેરે પરથી

તે ર્ષ અશુભ ફળ દાયક આવતુ હોય તો તે વર્ષ મધ્યમ ફળ દાયક સમજવુ ઉપગ્ના બને પશ્ચતિથી તે ર્ષ અશુભ ફળદાયક આવતુ હોય તો તે ર્ષ અતિ કષ્ટદાયક જગે એમ સમજવુ

સ્ત્રી — ના બાળતમા ડાખા હાથના કનિષ્ઠીકા આગુતીના પ્રથમ પેરનાપરથી પ્રથમ ર્ષ, બીજા પેરનાપરથી બીજું વર્ષ, આ ક્રમથી વર્ષ ગણતરી કરવી

માસ સ્થાપના જમણા હાથમાં.

જમણા હાથના તળીયામા આપણુ માસ, અગ્રહામા ભાદ્રપદ, તર્જનીમા આશ્વીન, મધ્યમા આશુલીમા કાર્તિક, અનામિકામા માગસર, અને કનિષ્ઠીકામા પોષ માસ આ પ્રમાણે દક્ષિણાયનના ૭ માસ જમણા હાથમા સમજના

માસ સ્થાપના ડાખા હાથમાં.

ડાખા હાથના કનિષ્ઠીકામા માત્ર, અનામિકામા ફાલ્ગુન, મધ્યમા આશુલીમા ચૈત્ર, તર્જનીમા વૈશાખ, અગ્રહામા જેઠ, અને હાથના તળીયામા આશાઠ આ પ્રમાણે ડાખા હાથમા ઉત્તરાયણના ૭ માસ સમજના

હાથ બતાવના વાળો માણસ જે માસમા જે સમયમા હાથ બતાવા આવે તેજ આનુમાસ પ્રાત કાળમા ૫ ઘટિ દિવસ ચઢે ત્યા સુધી સમજવો ૫ થી ૧૦ ઘટિસુધી બીજો તે મહીનાના આગળનો મહિનો સમજવો આ પ્રમાણે દિવસ અને રાત્રીના ૬૦ ઘટિના પાચના ૧૬સાથે ૧૨ ભાગ કરના અને જે ભાગના સમયમા માણસ હાથ બતાવા આવે તે સમય સુધી માસની ગણતરી કરવી સુર્યોદયથી પાચ ઘટિસુધી એક માસ ૫ થી ૧૦ સુધી બીજો માસ આ પ્રમાણે હાથ બતાવા જે દાષ્ટમિમા આવ્યો હોય તે દાષ્ટમિસુધી ગણતરી કરી ફળા ખીચ કરેલુ

જે માણસની ગણતરી તર્જની, કનિષ્ઠાંગ, અને ડરનલ ઉપર આવે તો અશુભ ફળદાયક અનામિત્ર, મધ્યમા અને અગુષ્ઠ ઉપર આવે તો શુભફળ દાયક સત્રામના પ્રશ્ન સમય અગુષ્ઠ ઉપર માસ આવે તો ભગ દાયક, પણ તર્જની ઉપર આવે તો જ્ય દાયક કુતલ ઉપર તો માસ કોઈ વખત ગુલ હોતો નથી મધ્યમા ઉપરનો માસ ધન દાયક, અને અગુષ્ઠ ઉપરનો માસ પદ દાયક સમજવો ઉપાદેશ— દરેકના કરે કે કોઈ એક માણસ કાર્તિક માસમા ૫ વાગે ચંદ્રે સૂર્યોદયથી ૨૪ ઘટિ દિનચરે હાથ ખતાના આવે અને પ્રશ્ન કરે કે હાથ ઉપરથી કયો માસ શુભ અને કયો અશુભ આવશે તેનો વિચાર આ પ્રમાણે કરવો.

સૂર્યોદયથી ૫ ઘટિસુધી કાર્તિકમાસ, ૫ થી ૧૦ ઘટિસુધી માગસર, ૧૦ થી ૧૫ ઘટિસુધી પોષમાસ, ૧૫ થી ૨૦ ઘટિસુધી માઘ અને ૨૦ થી ૨૫ ઘટિસુધી ફાલ્ગુન માસ આવે છે, આ ફાલ્ગુનમાસ પ્રશ્ન સમયનો માસ જાણવો ફાલ્ગુન માસની સ્થાપના ગાળા હાથના અનામિત્ર આગળી ઉપર કરેલી છે અનામિત્ર ઉપરનો માસ શુભ ફળ દાયક હોય છે તેના આગળનો ચૈત્રમાસ મધ્યમા ઉપર આવે છે તે પણ શુભ ફળદાયક છે વૈશાખ તર્જની ઉપર આવે છે તે અશુભ ફળ દાયક હોય છે આ પ્રમાણે ફળાધીશ જ્ઞેતુ.

પક્ષની સ્થાપના.

જમણા હાથમા સૂર્ય પ્રધાન હોનાથી કૃષ્ણ પક્ષ ગાળા હાથમા ચંદ્ર પ્રધાન હોવાથી ગાળા હાથમા શુક્લ પક્ષ કૃષ્ણપક્ષમા જન્મેલાનો જમણો હાથ મુખ્ય, શુક્લપક્ષે જન્મ થયનાનો ગાળો હાથ મુખ્ય, કયા પક્ષમા જન્મ થયો તેની ખબર ન હોય તો તેજે પક્ષમા હાથ ખનાવા આવે તે પક્ષમા તેનો જન્મ થયો છે તેમ જાણી તે હાથ તેના મુખ્ય જાણવો જાણે ગાળુ જાણુવો.

તિથિઓની સ્થાપના.

નદા, ભદ્રા, જ્યા, રિક્તા, અને પૂર્ણા આ પાંચ તિથિઓ કનિષ્ઠીકાદિ પાંચે આશુલીઓમા અનુક્રમે સ્થાપી કનિષ્ઠીકા આશુલીના ત્રણ પર્વોમા નદા (એકમ, છઠ્ઠ, અને એકાદશ) કનિષ્ઠીકા આશુલીના પ્રથમ પેરવામા એકમ, બીજાપેરવામા છઠ્ઠ અને ત્રિજા પેરવામા એકાદશી, અનામિકા આશુલીના ત્રણ પેરવામા ભદ્રા (બીજા, સાતમ અને બારશ) મધ્યમા આશુલીના ત્રણ પર્વમા જ્યા (ત્રીજા, આઠમ અને તેરશ) તર્જની આશુલીના ત્રણ પર્વમા રિક્તા (ચોથ, નોમ અને ચૌદશ) આશુલીના ત્રણ પર્વમા પૂર્ણા (પાંચમ, દસમ અને પુનમ) આ પ્રમાણે સ્થાપના કરવી

જમણા હાથના આશુલીના ત્રિજા પર્વમા આમાસ અને ડાબા હાથના આશુલીના ત્રિજા પર્વમા પુનમની સ્થાપના કરવી

વાર સ્થાપના.

આશુલીના મધ્ય ભાગમા રવીવાર, આશુલીના નખ ઉપર ચંદ્ર તર્જનીના મુખ ઉપર મંગળ, આશુલીના મુળમા શુક્ર, મધ્યમાના મુખ ઉપર ગુરુ, અનામિકાના મુખ ઉપર શુક્ર, કનિષ્ઠીકાના મુખ ઉપર શની, અને હાથના પાછળના ભાગ ઉપર રાહુ તથા કેતુ વળણવા

નક્ષત્ર સ્થાપના.

હાથના તળીયાના મધ્યમા અશ્વની નક્ષત્ર સ્થાપવું પછી પૂર્વ દિશાની તળીયામા ભરણી, કૃતિકા, અને રોહણી દક્ષિણ દિશાના તળીયામા મૃગસર, આદ્રા, અને પુનર્વસુ પશ્ચિમ દિશાના તળીયામા પુષ્ય, અશ્લેષા અને મઘા, ઉત્તર દિશાના તળીયામા પૂર્વા ફાલ્ગુની, ઉત્તરા ફાલ્ગુની અને હસ્તા આ પ્રમાણે તળીયામા તેર નક્ષત્ર, પછી કનિષ્ઠીકા આશુલીના ત્રણ પર્વમા ચિત્રા, શ્વાતિ અને વિશાખા, અનામિકા

આગુલીના ત્રણ પર્વમા પૂર્વાશાઢા, ઉત્તરાશાઢા, અને અભિજીત તર્જની આગુલીના ત્રણપર્વમા શ્રવણ, ધનીષ્ઠા અને શતતામ આગુલીના ત્રણ પર્વમા પૂર્વા ભાદ્રપદ, ઉત્તરા ભાદ્રપદ અને રેવતિ આ પ્રમાણે હાથમા નક્ષત્રો જાણુરા

રાશિની સ્થાપના.

કનિષ્ઠીકા આગુલીના પ્રથમ પેરવાપર મેષ રાશિ, બીજા પેરવાપર વૃષભ, અને ત્રિજા પેરવાપર મિથુનરાશિ અનામિકા આગુલીના પ્રથમ પેરવાપર કર્ક, બીજા પેરવાપર સિંહ, અને ત્રિજા પેરવાપર કન્યારાશિ મધ્યમા આગુલીના પ્રથમ પેરવાપર તુલા, બીજા પેરવાપર વૃશ્ચિક, અને ત્રિજા પેરવાપર ધનુરાશિ તર્જની આગુલીના પ્રથમ પેરવાપર મકર, બીજા પેરવાપર કુમ્ભ, અને ત્રિજા પેરવાપર મીન રાશિઆપરી આગુલીના પ્રથમ પેરવાપર કર્ક, બીજા પેરવાપર સિંહ, અને ત્રિજા પેરવાપર કન્યારાશિ સ્થાપરી

રાશિના અધીપતિ.

મેષ રાશિનો અધિપતિ ઇંડ્ર, સિંહ રાશિનો અધિપતિ યમ, મકર રાશિનો અધિપતિ વઝ્ર, અને તુલા રાશિનો અધિપતિ કુમેર જાણુવો

કાલ સ્થાપના.

આગુલીમા દિનોદય, મધ્યમા આગુલીમા મધ્યાહ્ન, કનિષ્ઠીકા આગુલીમા સંધ્યાઅમય, અને હાથના ષષ્ઠભાગમા ગત્રી જાણુવી હાથના ત્રીયામા દિવસ જાણુવો હાથના ષષ્ઠભાગમા રાત્રી જાણુવી જમણો હાથ દિવસ જાણુવો અને ડાબો હાથ ને ગત્રી જાણુવી

ગ્રહનું ફળ.

જે જગ્યાએ પોતાની રાશિનો અધિપતિ ગ્રહ પડ્યો હોય અને ત્યાં શુભ લક્ષણ હોય તો અપૂર્ણ ફળ મળે છે. પોતાની રાશિનો મિત્ર ગ્રહ પડ્યો હોય તો પોણું ફળ મળે, સમગ્ર પડ્યો હોય તો અડધું ફળ મળે, અને સ્વ રાશિનો શત્રુગ્રહ પડ્યો હોય તો એથી ભાગ માત્ર ફળ મળે.

વર્ણ સ્થાપના.

અગ્રહામા સ્વેતવર્ણ, તર્જનીમા પીળો, મધ્યમા આગુલીમાં લાલ અનામિકામા લીલો, અને કનિષ્ઠાકામા કાળો વર્ણ જાણાવે.

પાંચ તત્ત્વની સ્થાપના.

તર્જનીમા પૃથ્વી તત્ત્વ, મધ્યમા આગુલીમા જલતત્ત્વ, અનામિકામા વાયુતત્ત્વ, કનિષ્ઠાકામા અમિતત્ત્વ, અગ્રહામા આકાશતત્ત્વ જાણવું.

રસની સ્થાપના.

આગ્રહામા મધૂર રસ, તર્જનીમા કટુરસ, મધ્યમા આગુલીમા તિષ્ઠો રસ, અનામિકામા કસાયેલો રસ, અને કનિષ્ઠાકામા અમ્લ રસ, જાણવો.

જાતિની સ્થાપના.

કનિષ્ઠાકા આગુલીને પ્રાચીણ, અનામિકાને દ્વાત્રિપ, મધ્યમા આગુલીને વૈશ્ય, અને તર્જનીને શૂદ્ર ગણે છે. આગુષ્ઠને નિર્મળ હોવાથી દસ ગણે છે.

દિશાની સ્થાપના.

તર્જની આગુલીમા પૂર્વદિશા, મધ્યમા આગુલીમા ઉત્તર દિશા
અનામિકામા દક્ષિણ, અને કનિષ્ઠીકા આગુલીમા પશ્ચિમ દિશા, મધ્ય
દેશમા મેઝ સમજવો.

સ્ત્રી પુરૂષની સ્થાપના.

પાંચે આગુલીઓમા વિષમાગુલીઓ — એક, ત્રણ અને
પાંચ (કનિષ્ઠીકા, મધ્યમા, અને અંગુષ્ઠ) ને પુરૂષ રૂપ ગણે છ અને
સમ આગળીઓને — બીજી અને ચોથી — (અનામિકા અને તર્જની)
સ્ત્રી રૂપ ગણે જે

સ્ત્રી પુરૂષની અવસ્થા.

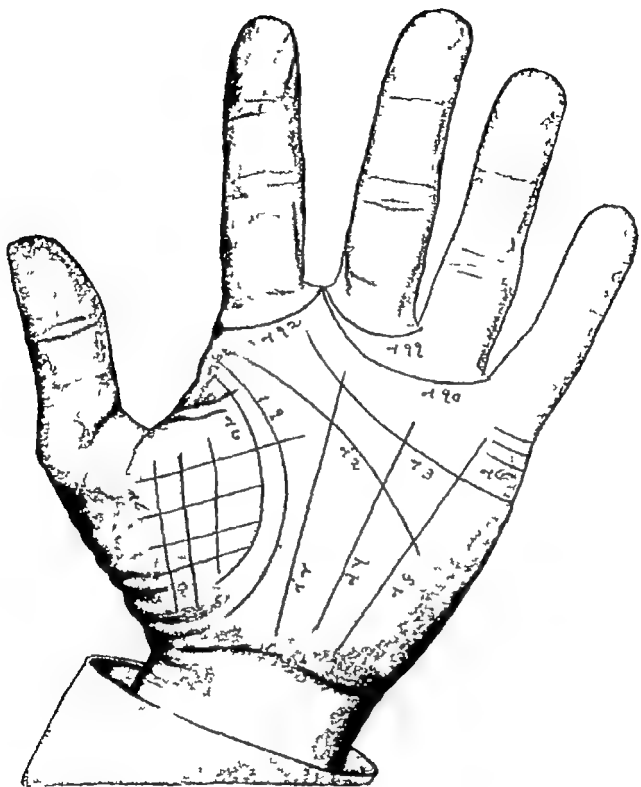
કનિષ્ઠીકા આગુલીમા બાહ્ય અવસ્થા, અનામિકામા કુમાર
અવસ્થા, મધ્યમા આગુલીમા તરણ અવસ્થા, તર્જની આગુલીમા પદ
અવસ્થા, અને અંગુળમા વૃદ્ધ અવસ્થા સ્થાપની

રેખા વિજ્ઞાન શાસ્ત્ર.
દ્વિતીય—વિભાગ
(પાશ્ચિમાત્ય પદ્ધતિ)

આ વિભાગ ઇંગ્લીશ ગ્રંથકોશના ગ્રંથના
આધારે લખાયો છે.

- (૧) આયુરેખા (૨) મસ્તકરેખા (૩) અત કર્ણરેખા (૪) ભાગ્યરેખા અથવા ધનરેખા
 (૫) સ્વયંરેખા અથવા યશરેખા (૬) બુધનીરેખા (૭) મંગળનીરેખા (૮) શુક્રનીરેખા
 (૯) શ્રીરેખા (૧૦) શુક્રવયસ (૧૧) નાનીની મુદ્રિકા (૧૨) ગુપ્ત કક્ષ

THE LINE OF LIFE.

આયુરેખા વર્ણન.

આયુરેખા અગુષ્ટ અને તર્જનીના મધ્યભાગમાથી નિઙ્ગી નિચે મણીમધ તરફ અગુષ્ટ મુળપામે શુક્રપર્વતને વળસો દઈ થેટ મણી મધ સુધી જાય છે (જુવો આકૃતી નં ૨૬ મા નં ૧)

કાઈ વખતે આ રેખા ઉપરના ભાગમાથી એટલે ગુરના પર્વત પામેથી નિઙ્ગે છે (જુવો આકૃતી નં ૨૬ મા નં ૨)

કાઈ વખતે આ રેખા નિચેના ભાગમાથી એટલે મગળના પર્વત પામેથી નિઙ્ગી મણીમધ તરફ જાય છે (જુવો આકૃતી નં ૨૬ મા નં ૩)

આ આયુ રેખા પ્રજ્ઞા, લાભી, અખડીત, હોતી જોઈએ વધારે પોહોળી નહી તેમ વધારે ઊંડી પણ નહી, વયમાથી તુટેલી, વયમ્મ ઝીણી થયેલી, અથવા એનાપર કાળા, અગ્મમાની, લાલ અથવા સફેદ રંગના ખીદુ ન હોના જોઈએ, અને આ રેખા જગા જગાપર અન્ય રેખાઓથી છેદીત ન થઈ હોય તો ઉત્તમ સમજવી આવી રેખા જેના હાથ પર હોય તે મનુષ્ય દીર્ઘાયુ, નિરોગી, મજબુત બાંધાનો અને શરીર સુખ ઉત્તમ ભોગવનારાજો હોય છે

૧ જો આ રેખા અગુષ્ટ અને તર્જનીના મધ્યભાગ માથી નિઙ્ગી શુક્રના પર્વતને વળસો દઈ છેક મણીમધ સુધી ગઈ હોય તો માણસ દીર્ઘાયુ થાય છે અને એની પચન ક્રિયા સારી હોય છે તેથી તે માણસમા **VITALITY** (જીવન શક્તિ) સારી હોય છે

૨ જો આ આયુરેખા ઉપરના ભાગમાથી એટલે ગુરના પર્વત પામેથી નિઙ્ગી નિચે મણીમધ સુધી ગઈ હોય તો તે માણસ

મહત્વાઝાહી, બીજા ઉપર હુકમન કરવાનાજો, વિવેકી અને પોતાના મનો વિકારપર કાબુ રાખવાવાજો હોય છે

૩ જે આ આયુરેખા નિયેના લાગમાથી એટલે મગળના પર્વત પાસેથી નિકળી મણીમધ તરફ ગઈ હોય તો તે માણસ ચચળ સ્વભાવનો, (જેનો પોતાના મનો વિકારપર કાબુ હોતો નથી) ક્રુષ્ણા ખેર ક્રોધી અને અવિચારી થાય છે

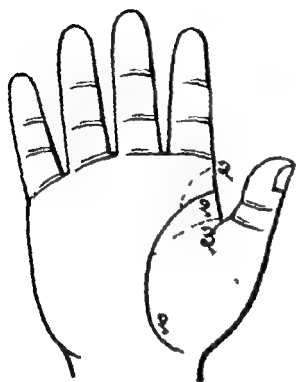
જે આ આયુરેખા શુક્રના પર્વતથી છેડી થઈને હથેલીના વચમાથી — મધ્યભાગમા થઈને ગઈ હોય તો તે માણસ મજબુત બાવાનો ઉત્સાહી, હિંમત અતઃકરણનો દીર્ઘાયુ સતતી, સપત્તી વાજો વિલાસી અને કામી પુરુષ હોય છે (જુવો આકૃતી નં ૩૦ મા ૧)

જે આ આયુરેખા શુક્રના પર્વતને વળગીને એટલે શુક્રના પર્વતપરથી નીચે જતી હોય તો માણસ કમ તાકત, નિશ્ચિંતાહી, ઉદાસ, રોગી, અત્યાચુપી થાય છે આવા માણસમા ચૈતન્ય રાક્ષી ઓગી હોવાને લીધે માણસ સતતીહીન થાય છે (જુવો આકૃતી નં ૩૦ મા ૨)

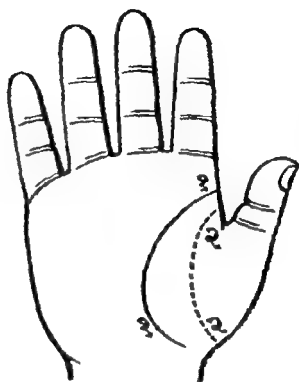
જન્મણા અને ડાબા હાથપર આ આયુરેખા લામી અને અખડીત હોય તો ૧૦૦ વરસનું આયુષ્ય જાણવું

જે બને હાથપર આ આયુરેખા ખડીત થઈ હોય તો આયુરેખાનું માપ ઝાલવું જે ૫૨મે આયુરેખા ખડીત થઈ હોય તે વરસમા તે માણસનો મૃત્યુ થશે એમ નક્કી સમજવું (જુવો આકૃતી નં ૩૧ મા ૧)

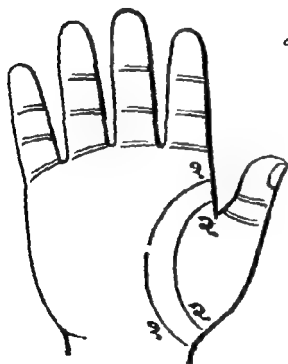
જે બે હાથમાથી એક હાથપર આયુરેખા ખડીત હોય અને બીજાહાથપર રેખા ખડીત ન હોય તો જે વરસમા આયુરેખા ખડીત થઈ હોય તે ૫૨મે કોઈ ભયકર બીમારી અથવા સકટ આપશે એમ સમજવું આની અગીય સૂચક રેખા હાથ ઉપર હોના છતાં જે સંક્ષિપ્ત

આકૃતી નં ૨૯

આકૃતી નં ૩૦

આકૃતી નં ૩૧

આકૃતી નં ૩૨

આયુરેખા વિચાર]

રેખા (જે મગજની રેખાના નામથી ઓળખાય છે) હાથ ઉપર હોય તો તે માણસ સ્વચ્છ અને સક્રિય અથવા કોઈ પણ રોગ માયી બની શકે છે

આ આયુરેખાના અદરના લાગની મગજનીરેખા મણુમને અનેક સક્રિય અને રોગથી બચાવે છે માટે એનું નામ સરલક રેખા પડ્યું છે (જુવો આકૃતી નં ૦૧ મા ૨)

એક મહત્વની બાબત યાદ રાખવાની છે તે એ કે આ આયુરેખા કયા પ્રકારની છે તેનો નિર્ણય કરી લેવો કાર્મના હાથપર આ રેખા ચોડી અને ઉન્નત જોવામા આવે છે જેના હાથપર આના પ્રનારનીરેખા હોય તે માણસમા શારીરિક બળ ભગ્પૂર હોય છે, પણ તેની મગજ શક્તી WILL FORCE નમળી હોવાથી કોઈ પણ રોગને પ્રતીકાર કરવાની શક્તી આવા માણસમા હોતી નથી જે માણસના હાથપર બારીક, પાતળી, સ્પષ્ટ અને ઊંડી રેખા હોય છે તે માણસમા માનસીક મગજ શક્તી ખીનેની હોય છે આવા માણસમા WILL POWER વગર હોવાથી કોઈપણ રોગના સામે પડવાની શક્તી તે માણસમા હોય છે

- ધણુઓના હાથ ઉપર આ આયુરેખા પુષ્કળ લાખી અને જડી થેટ શુક્રના પર્વત સુધી લાખી ગયેલી જોવામા આવે છે પણ આવા માણસનું આયુષ્ય લાંબુ હોતું નથી એવું જોવામા આવે છે કારણ આયુષ્યનો વિચાર કરતી વખતે ફક્ત આયુરેખા લાખી અને જડી હોય તેપર આધાર ન રાખતા તે સાથે લાઈન ઓફ હેલ્થ (આરોગ્ય રેખા) અને ખીચી રેખાઓનો પણ વિચાર કરવો અગત્યનો છે આરોગ્ય રેખાપર આયલેડનું ચિન્હ હોય અથવા આરોગ્યરેખા આયુરેખાને કાપતી હોય તો જે ઠેકાણે આયલેડ પડ્યું હોય અને જે ઠેકાણે આયુરેખા ત્રપા થેની હોય તે ઠેકાણે વયોમાનનું જે વર્ષ આવતું હોય તે વરસે મૃત્યુ થશે એમ સમજવું

રાત્રીના પર્વતપગથી એક જાડી રેખા નિકળી આયુ રેખાને મળે અથવા આયુરેખાને કાપે તો આ રાત્રીપરત્રી રેખા આયુરેખાને જે વયો માન વર્ષ હિપર કાપે અથવા આયુરેખાને મળે તે વરસે મૃત્યુ થવાનો સંભવ હોય છે

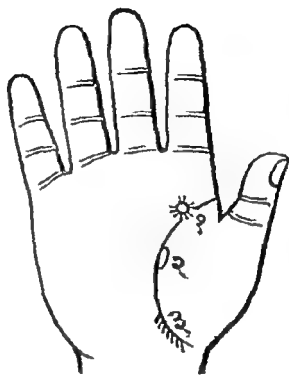
મૃત્યુ અથવા ખીમારીનો વિચાર કરતી વખતે બંને હાથ તપાસવાની જરૂર છે જો આયુરેખા ડાબા હાથપર કપાયેલી હોય અને જમણા હાથપર કપાયેલી ન હોય તો તે માણસનો મૃત્યુ થતો નથી પણ જે વરસના પ્રમાણમાં આયુરેખા કપાયેલી હોય તે વરસે કોઈ ભયદાર ખીમારી થશે પણ તેમાંથી મચી જશે જો બંને હાથમાં આયુરેખા કપાયેલી હોય તો તે વરસે મૃત્યુ ખાત્રીથી થવાનો સંભવ હોય છે

જ્યારે આ આયુષ્યરેખા દુષ્ટિત હોય છે (કપાયેલી, નષ્ટ, નિસ્તેજ, અથવા ખીજા અનુભવ ચિન્હોથી યુક્ત) ત્યારે તેને મગળની રેખા સહાય કરે છે તેનીજ રીતે બીજી બે રેખાઓ સહાય કરે છે એક મસ્તક રેખા Head line અને બીજી અતઃકણ રેખા Heart line જો આયુરેખા દુષ્ટિત અથવા નિર્જલ હોય અને આ બે રેખાઓ અપષ્ટ, અખડિત, અને હિન્ન હોય તો દુષ્ટિત આયુ રેખાથી થનારો અઘળ મૃત્યુ વિગેરેનો ભય આ બે રેખાઓ હોવાથી હોતો નથી માટે મૃત્યુનો વિચાર ફક્ત આયુરેખાપર ન રાખતા મગળની રેખા, અતઃકણરેખા, અને મસ્તકરેખા આ ત્રણ રેખાઓનો વિચાર કરી નીચું કરવો આયુરેખાપરથી માણસની ગાંઠિરીક તનદુરસ્તી Physical Strength આરોગ્ય અને રોગ પ્રતીકાર કરવાની શક્તિનો વિચાર થાય છે પણ મૃત્યુનો વિચાર આયુરેખાસાથે ઉપરની ત્રણ રેખાઓ જોવાથી થઈ શકે છે

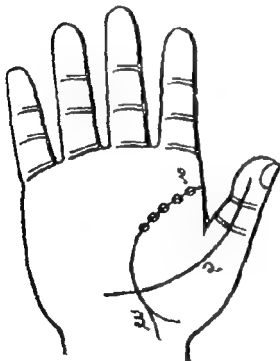
જો આયુરેખા હિન્ન હોય અને બંને હાથપર અતઃકણ રેખા ન હોય અથવા તુટેલી હોય તો તે માણસનો અકસ્માતથી મૃત્યુ થાય છે માટે આ અતઃકણ રેખાપર વિશેષ ધ્યાન આપવું જોઈએ

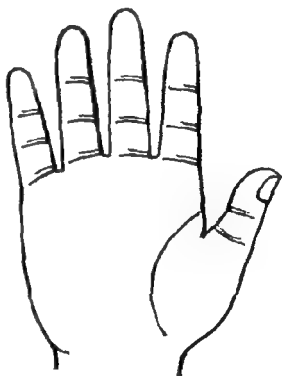
આકૃતી નં ૩૩

આકૃતી નં ૩૮

આકૃતી નં ૩૫

આકૃતી નં ૩૬

આયુરેખા વિચાર]

કારણ આ અતઃકરણ રેખાજ આયુષ્ય નિર્ધારક રેખા છે એવું આપણા પૂર્વાચાર્યોનું માનવું છે આપણા આચાર્યોએ આ રેખાનેજ આયુષ્ય રેખા માની છે

જો આયુષ્ય રેખામાથી ઉર્ધ્વ રેખા નીચળી અગ્રુષ્ટ તરફ જાય તો આયુરેખા માપનાથી જે વયોમાન વર્ષ પગ ઉર્ધ્વરેખા નિકળી હોય તે રૂપે આયુષ્યમા ધણા મહત્ત્વના ફેરફાર થાય છે તે માણસની શારિરીક અને માનસીક શક્તી રૂપે છે અને આયુષ્યમા મોટામા મોટી લાભગીરી જે કરનારી હોય તે આ વરસમા થાય છે (જુવો આકૃતી નં ૩૨)

જો આયુરેખામાથી એક ઉર્ધ્વરેખા નિકળી ગુરૂની આગળી તરફ જાય અથવા ગુરૂના પર્યંત ઉપર જાય તો જે વરસમા આયુષ્ય રેખામાથી એ ઉર્ધ્વ રેખા નિકળી હોય તે વર્સે માણસને માન સન્માન, કીર્તી, યશ, અને ધન મળે છે અને માણસની મહત્ત્વના લક્ષણ પૂર્ણ થાય છે (આકૃતી નં ૩૨ મા ૧)

આયુરેખામાથી એક ઉર્ધ્વ રેખા નિકળી શનીના પર્યંત ઉપર જઈ હોય તો તે માણસને સદાના વેપારથી ધન લાભ થાય છે જમીનથી, ખીંડીગત કાંદકૂટથી, ખેતી, વાડી, બગીચા નિગેરે સ્થાવર ઇન્દ્રિયથી લાભ થાય છે (જુવો આકૃતી નં ૩૨ મા ૨)

જો એક ઉર્ધ્વ રેખા આયુરેખામાથી નિકળી સૂર્યના પર્યંત ઉપર જાય તો તે માણસ કોઈ કલા, કુશરથી, પુષ્કળ ધન મેળવે છે આવો માણસ કોઈ ધરખાનાનો માલિક બને છે આરા માણસને યશ, કીર્તી, અખર અને ઉચ્ચ પદની કીર્તાય મળે છે [આકૃતી નં ૩૨ મા ૩]

જો એક ઉર્ધ્વ રેખા આયુરેખામાથી નિકળી જુધના પર્યંત ઉપર જઈ હોય તો તે માણસ મોટા વેપારી થાય છે અને વેપારથી પુષ્કળ ધન કમાય છે [જુવો આકૃતી નં ૩૨ મા ૪]

આયુરેખામાથી એક શાખા નિકળી ચઢના પર્વત ઉપર ગઈ હોય તો તે માણસ પરદેસમા જીવન ગાળે છે. એના આયુષ્યમા પ્રવાસ ઘણો થાય છે અને સ્થલાનર ધણા થતા રહે છે

જેવી રીતે આયુરેખામાથી ઉપર જવા વાળી ઉર્ધ્વ રેખા નિકળે છે તેનીજ રીતે અયોમુખ રેખા (નિચે મણીનધ તરફ જવા વાળી રેખા) નિકળે છે આવી રેખા આયુરેખાના જે વયોમાન વર્ષ ઉપર નિકળી હોય તે વરસે શારિરીક દુખ શકતીનો ક્ષય, ચિતા અને કોઈ સકલની ભીતી સુચવે છે [જુવો આકૃતી નં ૩૩]

જો આયુરેખાના અતમા ફાટા નિચેની તરફ જતા હોય તો તે વરસે માણસ ખીમાર પડે છે અને ઘડપણમા સપત્તી ગુમાવે છે (જુવો આકૃતી નંબર ૩૪ મા ૩)

જો આયુરેખાના અતમા કોંસ અવધા સ્ટાર હોય તો તે વરસે માણસનો મૃત્યુ થાય છે

જો આયુરેખાના આગલમા સ્ટાર હોય તો માતાનો મૃત્યુ નાનપણમા થયો છે એમ સમજવું (જુવો આકૃતી નંબર ૩૪ મા ૧)

આયુરેખા અને મગળની રેખાના વચમા આયુરેખાના આગલમા જો સ્ટારનું ચિન્હ હોય તો તે માણસના પિતાનો મૃત્યુ થયો છે એમ સમજવું

જો આયુરેખા સાકળ જેવી Chain line હોય તો તે માણસની તખીયત નરમ રહે છે અને અવાર નવાર ખીમારી ભોગવવી પડે છે [જુવો આકૃતી નંબર ૩૫ મા ૧]

જો આયુરેખાપર આયલેડનું ચિન્હ હોય તો તે માણસની હોન્ટી બગડે છે પચન શક્તી મદ પડે છે ખાધેલું પચતું નથી (જુવો આકૃતી નંબર ૩૪ મા ૨)

જે આયુરેખાના અતમા કોર્ક-શાખા-નિડળી હોય તો તે માણસ વડીલોપાછાંત મિલકત ગુમાવે છે અને ઘડપણુમા તેની તર્થીયત નરમ રહે તથા દ્રવ્યનો નાગ થાય
[જુવો આકૃતી નંબર ૩૬ મા ૨]

અગુણના પહેલા વેદામાથી એક રેખા નિકળી જે આયુ રેખાને કાપે તો શસ્ત્રથી મૃત્યુ વાય છે (આકૃતી નં ૩૫ મા ૨)

જે આયુરેખા શુક્રના પર્વતને ચીપડીને જતી હોય અને શુક્ર પર્વતના મધ્ય ભાગમાજ સમાપ્ત થતી હોય તો તે માણસની પ્રકૃતી બ્રાહ્મ નાણુક હોય છે તેના શરીરમા પોષક દ્રવ્યની ખામી હોવાથી આના માણસને સતતીનો યોગ હોતો નથી [આકૃતી નંબર ૩૬]

જે આરીજ રેખા આના હાથપર હોય તો તે આંત્રિ પ્રસન વેદના બોગની પડે છે અને કોઈ વખતે અતી પ્રસન વેદનાને લીધે પ્રાણુકાની થવાનો સંભવ હોય છે

આયુરેખામાથી નાની નાની શાખાઓ નિડળી શુક્રના પર્વત તરફ ગઈ હોય તો તે માણસને ઉપરથી પડવાનો અકસ્માત નડે છે તેવીજ રીતે રાત્રીના પર્વત પરથી રેખા નીડળી જે આયુરેખાને કાપતી હોય તો ઉપરથી પડવાનો આકસ્માત નડે છે (જુવો આકૃતી નં ૩૭ મા ૨)

મગળના પર્વત પરથી એક રેખા નિકળી આયુરેખાને કાપીને જે ગુણના પર્વતપર ગઈ હોય તો તે માણસના મનક કઠ અને કાન આ ત્રણુ ધ્યાનમાથી કોઈ પણ સ્થાનને રોગની પીડા થાય છે (આકૃતી નંબર ૩૭ મા ૧)

આયુરેખા અતમા અદરની બાજુએ શુક્ર પર્વત તરફ ગોળા દાર વળેલી હોય તો તે માણસને શાન્તિરીક દુષ્ક બોગવલુ પડે છે (જુવો આકૃતી નંબર ૩૭ મા ૩)

જે આયુરેખાપર કાળા રંગના બીદુ - ડાંધા હોય તો તે માણસને વિષમજનરથી પીડા થાય છે જે આવા કાળા રંગના અસ્માની રંગના ડાંધા આયુરેખાપર મગજની રેખા તરફ હોય તો તે માણસને તેના કોઈ નિકટના સગા સખથી તરફથી વિષ પ્રયોગ કરવામાં આવે છે અથવા ભૂનથી ઔષધના બદલામાં વિષ પિત્રામાં આવે છે (જુઓ આકૃતી નંબર ૪૧ મા ૨)

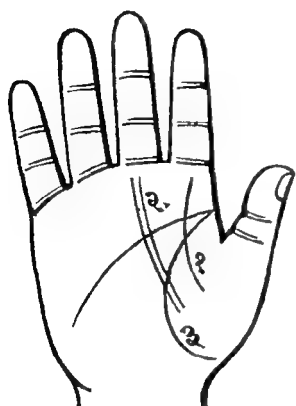
જે આયુરેખાપર સર્કલ-વર્તુલાકાર ચિન્હ હોય તો આખની ખીમારી થાય છે

આયુરેખા મધ્યભાગમાં બાગીક વાળના જેવી પાનળી અને આગળ પાછળ બીડી દેખાતી હોય તો જે વર્ષના પ્રમાણમાં આયુરેખા બારીક દેખાતી હોય તે વરસે તે માણસની પ્રકૃતી બગડે છે અને નબળાઈતું દુષ્ક્રિયા ભોગવતું પડે છે જે આવીજ રેખા ડાળા હાથપર હોય અને મગજની રેખા જેને સરક્ષક રેખા કહે છે તે હાથ ઉપર ન હોય તો તે વરસે માણસનો મૃત્યુ થાય છે (જુઓ આકૃતી નંબર ૩૮ મા ૧)

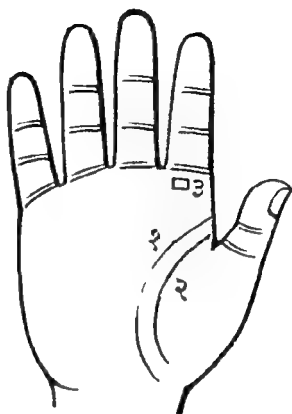
પણ શુક્રના પર્વતપર ચતુષ્કોણનું ચિન્હ હોય અને આયુરેખા ના સમીપમાં મગજની રેખા હોય તો તે માણસની આયુરેખા દૂરીત હોવા છતાં અપમૃત્યુનો ભય હોતો નથી [જુઓ આકૃતી નંબર ૩૮ મા ૨ અને ૩]

કોઈ વખતે હાથપર કાળા આયુરેખા, જેમાં આવે છે તે આની બેડી રેખા બંને હાથપર હોય તો તે માણસને અપમૃત્યુની ભિતી બીલકુલ હોતી નથી

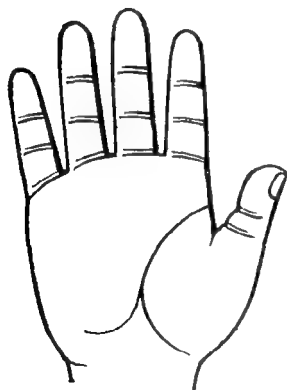
જે આયુરેખા લાલ રંગની અને ચોડી હોય તો તે માણસ ચિડ ચિડાયા સ્વભાવનો, ક્રોધી, મૂર્ખ, રોગી અને અત્રો આચરણ કરવા માગો હોય છે

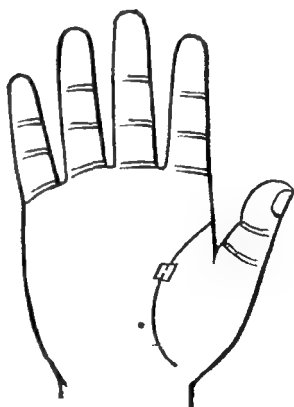
આકૃતી નં ૩૭

આકૃતી નં ૩૮

આકૃતી નં ૩૯

આકૃતી નં ૪૦

જો આયુરેખામાંથી નિચેના ભાગમાં એક ગાખા નિકળી ચક્રના પર્વતપર જાય તો તે માણુસને વિત્રાતી સુખ મળતુ નથી તેને દુઃ દુઃના પ્રવાસ વિરોધ કરીને થાય છે અને સમુદ્ર પાના (વિદાયત, અમેઝોન, જાપાન, વિગેરે પટ્ટેરા) નો યોગ આવે છે (જુવો આકૃતી નં ૩૯)

આયુ રેખા કોઈ પણ જગાપર તુટી હોય અને તુટેલો ભાગ રહેવેઅર - ચતુષ્કોણમાં ગયો હોય તો તે માણુસ સકટમાંથી બચી જાય છે (જુવો આકૃતી નં ૪૦)

જો આયુરેખાપર મગળની રેખા તરફ ચતુષ્કોણનુ ચિન્હ હોય તો તે માણુસપર ફેળદારી કેમ થનાનો ભય હોય છે અને તેના લિલે કાગઝહ વાસ પણ કોઈ વખતે ભોગવનાનો પ્રસંગ આવે છે (જુવો આકૃતી નં ૪૧ માં ૧)

જો આયુ ચિન્હ એક હાથ પર હોય અને બીજા હાથપર ન હોય તો ફેળદારી કેસ થાય છે ખરો પણ શિક્ષા ભોગવનાનો પ્રસંગ આવતો નથી

જો ગુરૂના પર્વતપર ચતુષ્કોણનુ ચિન્હ હોય તો તે માણુસ કોઈ પણ સકટમાંથી બચી રહે છે અને સાથે મગળની રેખા - સરક્ષકરેખા હોય તો તે માણુસના સર્વ સકટ નાશ થતા જાય છે અને આ મગળના રેખાના પ્રભાવથી તે માણુસને કોઈ આના વારસાનો હજ અથવા સપત્તી મળે છે

જો આયુરેખાના અંતમાં બે ફાટા થયા હોય અને તેમાંનો બાહ્યરના બાજુ તરફનો એક ફાટો - ચક્રના પર્વત તરફનો (જુવો આકૃતી નં ૩૯) બીજા ફાટા કરતા ઊંચવદાર હોય તો તે માણુસને હમેશા પ્રવાસ થતો રહે છે તે માણુસ પોતાની જન્મ ભુમી છોડી બીજા દેશમાં જન ગાળે છે અને તેનો મૃત્યુપણુ બીજા દેશમાં થાય છે

આયુરેખાના અતનો ખીને કાગે (ગુફના પરત તન્ના
(આ તી ન ૫૯) ને પહુના કાટા ડન્ના કિડાનર હોય તો તે માણુસ
પેતાની જન્મ ભુમી ગ્રાડા ખીજન દેગમા ગહેનો હોય તો પણ તન
અસાર નસાર પેતાના જન્મ ભુમીમા આવતુ પડ છે અને પરદેગમા
નહુના છતા તેનો મૃત્યુ જન્મ ભુમીમા થાય છે

જે આયુરેખાના આગમમા ટાપુનુ ચિન્હ Island પડયુ
હોય તો તે માણુસના જન્મનુ કાગલુ ગ્રહમય હોય ૭

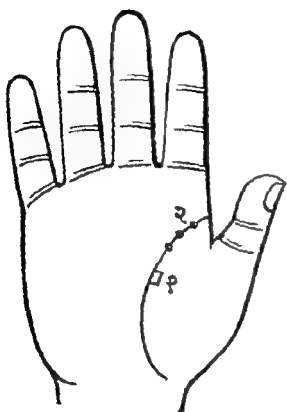
જો આયુરેખાને ગુફના પરત તન્કથી આડા રેખાઓ ડાપતી
હોય તો તે અકટ, ચીના, અને ખીજ તન્કથી અતગય સૂચવે ૭
જો આડા રેખા આયુરેખાના અરનાતમા આયુરેખાને ડાપે તો તના
સગા સબધી તન્કથી અને વિગેય ડર્ગને પુગ વ્યક્તા તન્કથી તે માણુસન
અતરાય નહે છે (જુવો આકૃતી ન ૪૨ મા ૧)

અને જે નિચેના ભાગમા એટલે ગુફના પરત તન્કથી આડા
રેખા આયુરેખાને કાપે તો ખીજ માણુસ તન્કથી અને વિગેય ડર્ગને
કાર્ધ સ્ત્રી તન્કથી અતગય નહે છે (જુવો આકૃતી ન ૪૨ મા ૨)

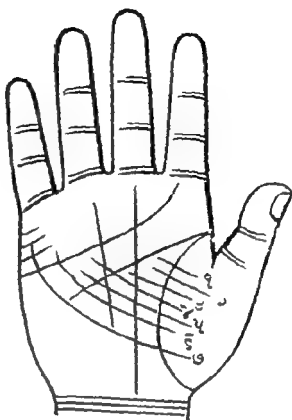
જો આડા રેખા ભાગ્ય રેખાને કાપે અથવા ભાગ્ય
રેખાને મળે તો તે માણુસને ખીજ તરફથી પૈસાના સમધમા
અતરાય નહે છે (જુવો આકૃતી ન ૪૨ મા ૩)

જો આડા રેખા સૂર્ય રેખાને (યજરેખા) ને કાપે તો તે
માણુસની કીર્તી અગત અને વટને ખીજ તરફથી વોકા પોહોચે છે
(જુવો આકૃતી ન, ૪૨ મા ૪)

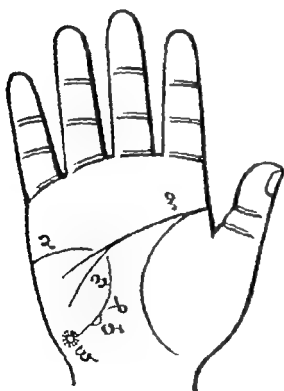
જો આડા રેખા મન્તર રેખાને કાપે તો તે માનની
ચીતાનુ કાગલુ થઈ પડે ૪ (જુવો આકૃતી ન ૪૨ મા ૫)

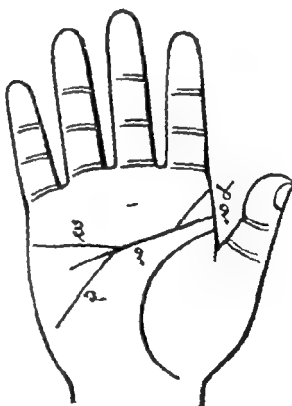
આડેલી નં ૪૧

આડેલી નં ૪૨

આડેલી નં ૪૩

આડેલી નં ૪૪

તે આવી આડીગેળા અત ડગળુ રેખાને નપે તો ખીન
 વ્યક્તિ ત ન્ધા તે માણસના પ્રેમમા અતનય પડે છે
 [જુવો આટલી ન ૧૨ મા]

તે આવી આડીગેળા આ રેખાને કાપે તો ખીન વ્યક્તિ ત ન્ધા
 આ મ " ૧મા અતનય પડે છે (જુવો આટલી ન ૧૨ મા)

THE LINE OF HEAD.

મસ્તક રેખા (હેડ લાઈન.)

માણુમના હાથની રેખાઓમા મ તપ્રેખા એક અતી મહત્વની રેખા છે મસ્તક રેખા પરથી માણુસની બુધ્ધીમત્તા, સ્મરણુ શક્તી, ધારણુશક્તી, મગજનીગત્તી **will Power** માનસીક શક્તી, એકાગ્રતા અને કર્તૃત્વ શક્તી વિગેરેનો વિચાર થાય છે

આ રેખા તપાસનામા પુષ્કળ ધ્યાન અને કાળજી રાખનાની જરૂર છે કારણુ કે બીજી રેખાઓ હાથઉપર સારા પ્રમાણુમા હોના છતાં જો આ મસ્તકરેખામા કંઈ દોષ હોય તો (ખડીત, નિસ્તેજ, અસ્પષ્ટ, અને તેનાપર ક્રૉસ સ્ટાર, ડૉટ-ડાયા, વિગેરે ચિન્હો હોય) માણુસનુ મગજ-બુધ્ધી-મન નમણુ હોય છે અને નમણા માણુસ તરફથી સાગ કામની આશા સખી શકાય નહીં માટે આ રેખા કેના પ્રકારની છે તે કાળજી પૂર્વક તપાસની

મન્તે હાથની મસ્તક રેખા ધ્યાનપૂર્વક તપાસની અને પત્રી દર્શાવીશ કહેવુ

ડાબા હાથની મસ્તક રેખાપરથી અનુસરીક સમ્પ્રદારનો વિચાર થાય છે એટલે જન્મનીઆયે વડીલો તરફથી વાગસામા જે ગુણુ ઉતરે છે તેનો વિચાર ડાબા હાથના મસ્તક રેખાપરથી થઈ શકે છે અને જમણા હાથની મસ્તકરેખા પરથી માણુમે પોતાના ઈચ્છાશક્તીથી, આત્મ બળથી, કેરાપ્રકારની મગજ શક્તી કમાવેલી છે અને બુધ્ધીની પ્રત્તા કેવી છે તેનો વિચાર થઈ શકે છે

મનકરેખા હાથ ઉપર ત્રણ જુદા જુદા કેન્દ્રોથી નિકળી મગળના પર્વત ઉપર અથવા ચંદ્રના પર્વત તરફ જાય છે

(૧) અગ્રુષ્ઠ અને તર્જનીના મધ્યભાગમાથી આયુરેખાને સ્પર્શ કરી નિકળે છે (જુવો આકૃતી નં ૪૩ મા ૧)

(૨) ખીજ પ્રકારની મનકરેખા આયુરેખાથી છુટી પડીને નિકળે છે [જુવો આકૃતી નં ૪૪ મા ૧]

(૩) તીજ પ્રકારની મનકરેખા આયુરેખાના અદ્યના ભાગમાથી નિકળે છે [જુવો આકૃતી નં ૪૫ મા ૧]

જે મનકરેખા ચંદ્ર અને મગળના પર્વતના મધ્ય ભાગસુધીજ જાય તો ઉત્તમ સમજવી

જે મનકરેખા ચંદ્રના પર્વતપર થઈને હાથના બહારના ભાગમા જતી હોય તો તે શ્રેષ્ઠ ન ગણાય

મનકરેખા પ્રમાણુ કરતા અતીશય લાંબી હોય (ચંદ્ર પર્વતપર થઈને બહાર જતી હોય) તો તે માણસ દુરાચારી, દુરાગ્રહી, નિગ્લજ્જ, અને ચચળ સ્વભાવનો હોય છે ગ્રહપ્રપચ ચલાવવાના કામમા આવો માણસ ઉપયોગી હોતો નથી આવો માણસ બુદ્ધીમાન હોય છે ખરેખર એક કામ છોડી બીજું પડડવું બીજું મુકી ત્રીજું પડડવું આવી રીતે અસ્થીર કામ કરના વાળો હોવાથી બ્યવહાર ચલાવવામા નિષ્પ્રયોગી થઈ પડે છે

મનકરેખા સરળ, હંડી, અને નાની હોય તો તે માણસ બ્યવહાર ચતુર હોય છે

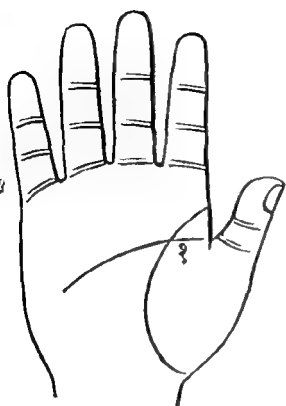
(૧) જે મનકરેખા આયુરેખાને સ્પર્શકરી નિકળી હોય તો તે માણસ *Sensitive* લાગણી વાળો, ખીડણુ, શાત સ્વભાવનો અને બુદ્ધીમાન હોય છે આ રેખા મગળ અને ચંદ્રના પર્વતના મધ્ય ભાગસુધી સંગમ થઈ હોય (જુવો આકૃતી નં ૪૩ મા ૧) તો તે માણસ

બુદ્ધીમાન, ચતુર, વિચારી અને યશસ્વી થાય છે તે આ રેખા આગળ વધીને મગળના પર્યંત ઉપર ગઈ હોય (જુલો અટૂતી નં ૪૦ મા ૨) તો તે માણસ નિઃશ્ચયી, નિહર, પોતાના વિચારમાં નદ વિશ્વાસ રાખના વાળો, અને ઉત્સાહી હોય છે તે આ રેખા નિચે ચઢતા પવત ઉપર ગઈ હોય (જુલો અટૂતી નં ૪૩ મા ૩) તો તે માણસ નિષ્વૃત્ત, બુદ્ધીમાન, ચતુર, કપિ, વિચારી અને યશસ્વી થાય છે તે આ મનઃકરેખા નિચે વળીને ચઢતા પર્યંતપર વાળી વળી હોય [જુલો અટૂતી નં ૮૩ મા ૪] તો તે માણસ ઉદાસ વૃત્તાનો, એકાન્ત પ્રીય હોય છે આવ માણસને એકાન્તનાસ ગમે છે તેના લીધે કુટુંબીઓને તપ્ત એકાન્તમાં જઈ રહે છે અને જો આ રેખાના અંતમાં આયલેડ - ટાપુ અથવા સ્ટાર - નક્ષત્રનું ચિન્હ હોય તો તે માણસ અત્મહત્યા પણ કરવાનાળો હોય છે [જુલો અટૂતી નં ૮૩ મા ૫, ૬]

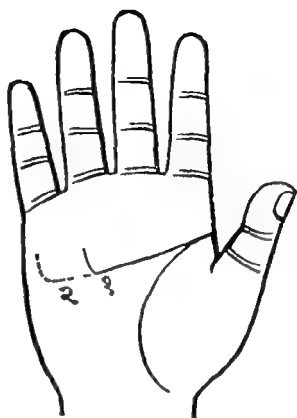
જો આ મનઃકરેખા ઉપરના ભાગમાં રીના પર્યંત તન્ન જાય તો તે માણસ આ કળાનો જાણકાર હોય છે સદ્ગતો વેપાર કરના વાળો, સાર્વજનિક કામમાં ભાગ લેનાનાળો હોય છે તેને માન, સન્માન કીર્તિ મળે છે અને સુખ સપતા ભેગવે છે [જુલો અટૂતી નં ૪૬ મા ૧]

જો આ રેખા ઉપરના ભાગમાં શુરની આગળી તન્ન જાય તો તે માણસ ગ્લાનિથી, ઉદ્વેગી, અને વેપાર, કૌતુકમાં પડતો થાય છે [જુલો અટૂતી નં ૮૬ મા ૨]

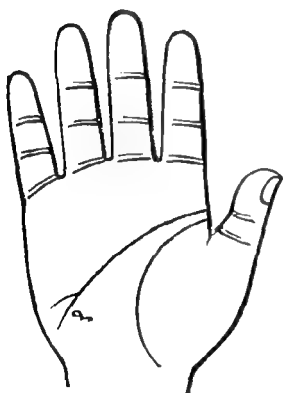
(૨) જો મનઃકરેખા આયુરેખાથી છુટી પડીને નિઃશ્ચયી હોય અને આયુરેખા તથા મનઃકરેખામાં અંતર વધારે ન હોય તો આ એક અતી ઉત્તમ લક્ષણ અમરજી આવી રેખાનાળો માણસ નાકેલુ બુદ્ધીનો નિહર, ઉત્સાહી, આગળી નરનાની લી મનનાળો હોય છે આના માણસમાં આત્મ વિજ્ઞાન ખુબ હોય છે તેથી પોતાના વિચારમાં મુક્તિ નથી ખુબ

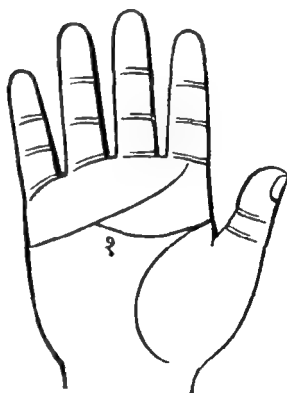
આકૃતી નં ૪૫

આકૃતી નં ૪૬

આકૃતી નં ૪૭

આકૃતી નં ૪૮

હીમત પૂર્વક કામ કરે છે અને યગ્મની નિરંતર છે તે આ રેખા આગળ વધીને મગળા પર્વત ઉપર જાય અને તેના ઉપરનો ભાગ ઉપર ગમે તો માણસ સાનજનીક કામમાં ભાગ લે છે અને તેમાં પ્રમુખ હોવા બંધ છે આવો માણસ સાનજનીક કામ માટે ગમે તે સ્વાર્થ ત્યાગ કરવાના હોય છે તે આ મન્તક રેખા નિચ ચઢના પર્વત ઉપર ગઈ હોય તો આવો માણસ બુદ્ધિમાળી, હોશિયાર હોય છે પણ એના સભાસ લેકરી હોવાથી મન્તકમાં આવે તે કામ કરે છે અને તેથી તેની શુદ્ધી નિરંતર થાય છે

તે મન્તકરેખા અને આયુરેખાના વચમાં અંતર પડે હોય (જુલો આકૃતિ નં ૪૪ મા ૧) તો આવો માણસ અત્યંત બુદ્ધિમાળી, દુનિયારી, દુરામીદી, મગર અને બેવડાઈથી કામ કરનાર હોય છે એના મન ઉપર એનો કાબુ રહેતો નથી

(૩) જો મન્તકરેખા આયુરેખાના અંતરના ભાગમાંથી નિકળે તો તે માણસ વહેલી વીડથીડીયા સભાસનો, ખીકણ, કોઈ, Nervous મદ બુદ્ધિમાળી, આત્મ નિશ્ચિન્તા અભાસના હોય અને વચળા સ્વભાવનો હોય છે

જો મન્તક રેખા ચઢના પર્વત ઉપર જાય અને ચઢતો પર્વત ઉપર અને બગાડાય હોય અને મન્તકરેખાના અંતમાં ઠીક રાખ્યા નિકળી હોય તો તે માણસ દર્પક, અતુલ, કાંવ, અને અચક્ષુષ હોય છે [જુલો આકૃતિ નં ૮૭ મા ૧]

જો આ ચઢના પર્વત ઉપર ગયેલી મન્તક રેખાના અંતમાં ગ્રાન્થ ચિહ્ન હોય તો તે માણસનો મત્સ્ય પાણીમાં ડૂબવાથી માય છે [જુલો આકૃતિ નં ૪૩ મા ૬]

જો મન્તક રેખા ડાબા - બેડી હોય તો તે માણસને જીવન બે ધંધાના સાધન વડે અપત્તી મળવાનો યોગ હોય છે

જો મસ્તક રેખા મધ્યભાગમાં શનીના પર્વત તરફ થઈને ગઈ હોય તો તે માણસ અનુભવ, હઠી વ્યભાવનો અને અપ્રામાણીક હોય છે

જો મસ્તક રેખા અને અતઃકણ રેખાના વચ્ચે અધીક અંતર હોય તો તે માણસ કિંદાર વૃત્તાનો અને નિષ્કપટી હોય છે પણ જો આ અંતર, પ્રમાણ કરતા વધારે હોય તો માણસ ભોળા સ્વભાવનો હોય છે આવો માણસ ખીજાનું કપડાં જળ ન સમજાવાયો હોવાથી ખીજાના જળમાં ફસાય છે

જો મસ્તક રેખા વાકી થઈને અતઃકણ રેખાને મળે તો તે માણસ ઉન્મત્ત અથવા બુદ્ધીભ્રષ્ટ હોય છે અથવા તે માણસ હા, ચોર, ધાતકી, અને કૃતક્રિ હોય છે [જુલો આકૃતી નં ૪૮ માં ૧]

જો મસ્તક રેખા મધ્યભાગમાં તુટેલી હોય તો તે માણસના મસ્તકમાં હાથ કરેલા વાત થવાનો સંભવ હોય છે

જો મસ્તક રેખા સાકળના આકારની હોય તો મસ્તકમાં ખીડા થાય છે તે માણસ મદ બુદ્ધીવાળો હોય છે અને તેના વીચારમાં દૃઢતાનો અભાવ હોય છે (જુલો આકૃતી નં ૪૯ માં ૧)

જો આવી સાકળ જેની મસ્તક રેખા હોય અને આયુરેખાપર આપલેડનું (ટાપુનું) ચિન્હ હોય તો તે માણસને હાથ રોગ લાગ પડે છે [જુલો આકૃતી નં ૪૯ માં ૨]

જો રવીના આગળી નિચે મસ્તક રેખાપર સર્કલ (વર્તુળ) નું ચિન્હ હોય તો નેત્ર પિડા થવાનો સંભવ હોય છે [જુલો આકૃતી નં ૫૦ માં ૧]

મસ્તકરેખાપર ખીડના ચિન્હ હોય અને આ ખીડ કાળા રંગના અથવા આગમની રંગના હોય તો વિષમ જીવ અથવા વિષયોગનો ભય હોય છે જો આના ખીડા બીજાના મસ્તક રેખાપર હોય તો વિષ પ્રયોગથી

અવશ્ય મૃત્યુનો ભય ગ્રહે છે નો આ ખીંકુ લાન ગંગના હોય
 ને મસ્તકમા અઘાત થાય છે અને શ્વેત - સફેદ રંગના ખીંકુ
 હોય તો તે માણસ બહેરો થાય છે
 [જુવો આકૃતી નંબર ૫૦ મા ૨]

મસ્તક રેખા સાઝગ જેની હોય અને નિચે ચઢતા પર્વત
 ઉપર ગઈ હોય તો તે માણસ ગેવો હોય છે અને પેનજાની
 લેહરમા આત્મહત્યા કરી બેસે છે
 [જુવો આકૃતી નંબર ૫૧ મા ૫]

જો મસ્તકરેખાપર આયલેડ - ટાપુનુ ચિન્હ હોય તો મગજ
 નબળુ હોય છે અને જો આ આયલેડ ગુડની આગળી નિચે હોય
 તો નાનપણમા મગજ નબળુ હોનાને લીધે અભ્યાસ થઈ શકતો નથી
 [જુવો આકૃતી નંબર ૫૨ મા ૧]

જો આ ટાપુનુ ચિન્હ શનીના આગળી નિચે હોય તો
 માથામા દુખાવો થવાની પિડા થાય છે [જુવો આકૃતી નંબર
 ૫૨ મા ૨]

જો આ આયલેડ રમિની આગળી નિચે હોય તો દ્રષ્ટીમાઘ
 થાય છે [જુવો આકૃતી નંબર ૫૨ મા ૩]

જો આયલેડ બુધની અગળી નિચે હોય તો ઘડપણમા ચિતા
 સકટ અને કાળજીથી મગજ શક્તિ નષ્ટ થાય છે
 [જુવો આકૃતી નંબર ૫૨ મા ૪]

મસ્તક રેખાપર કૌસ-કુશીનું ચિન્હ હોય તો અકસ્માતથી
 મગજને ઈજા થવાનો સંભવ હોય છે
 [જુવો આકૃતી નંબર ૫૨ મા ૫]

જે મસ્તક રેખાપર ચંતુદ્રાણુ ચિન્હ હોય તે અકસ્માત થી બચી જાય છે (જુવો આકૃતી નંબર પર મા ૨)

મસ્તક રેખાના અતમા જે fork શાખા નિકળી હોય તે તે માણસ વ્યવહાર જ્ઞાનમાં કુશળ Practical હોય છે

મસ્તકરેખા અતી ઉં' હોય તે તે માણસને વાતના રોગથી પિડા થાય છે જે મસ્તકરેખા પોહોળી અને ઢાળી હોય તે તે માણસનું Lipg દેક્ષુ નબળું હોય છે

મસ્તકરેખા લાખી હોય અને અગુષ્ટ લાખો, જડો અને પુષ્ટ હોય તે તે માણસ જીવંતી થાય છે

મસ્તકરેખા અને અત કરણુરેખાના વચ્ચેમાં જે અતી થોડું અંતર હોય તે તે માણસને હૃદય નો વિકાર થાય છે

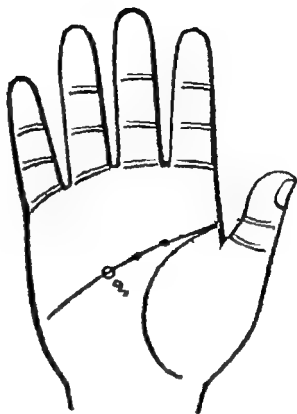
મસ્તકરેખા લાલ રંગની હોય અથવા શનીની આગળી નિચે મસ્તક રેખાપર લાલરંગના બીકુ - ડાગ હોય અને મસ્તકરેખા મગળના પર્વત ઉપર ગઈ હોય અને મગળનો પર્વત બીજા પર્વતો કરતા ઉંચો હોય તે તે માણસ ખુની - ખુન કરનાવાળો થાય છે

મસ્તકરેખામાંથી એક શાખા નિકળી અત કરણુ રેખાને મળે તે તે માણસ સ્ત્રી સબધી પ્રેમ પાશમાં પડે છે અને તેની ચિતાના પરીણામ તેને ભોગવવા પડે છે
[જુવો આકૃતી નંબર ૫૩]

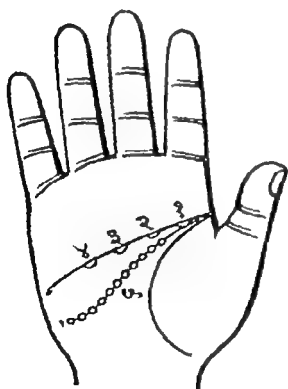
જે મસ્તકરેખા શનીની આગળી નિચે અત કરણુરેખા સુધી ગઈ હોય અને ત્યાંથી એકદમ નિચે ચઢના પર્વત ઉપર ઉતરતી હોય તે તે માણસનું મન સિંથીન હોય છે તેથી આના માણુમના ખુશીપર પ્રેમનો પ્રભાવ સીધા પડે છે અને તે માણસ પ્રેમમાં નિર્બુધ્ધ થઈ

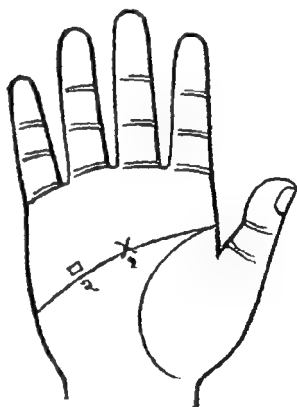
આકૃતી નં ૪૯

આકૃતી નં ૫૦

આકૃતી નં ૫૧

આકૃતી નં ૫૨

પ્રેમ પાશમાં ફસાય છે (જીવો આકૃતી નળ પૃષ્ઠ)

મન્તર રેખાના ઉચ્ચ ગ્થાનમાંથી એક સરળરેખા નિકળી ને ગુરૂના પર્વત ઉપર ગઈ હોય તો તે માણસની સર્વ ઈચ્છાઓ પૂર્ણ થાય છે, અને આવો માણસ ઉદાર યુધ્ધીનો હોય છે

મન્તર રેખાપર શનીના પર્વત નિચે ને કાળા રંગનો બાંદુ ડાવ હોય તો તે માણસને દાતનો નિકાર થાય છે અને તે શ્વેત, અથવા લાલ રંગનો બાંદુ હોય તો ખુની માણસ થાય છે ખુની માણસની મન્તરેખા લાલ રંગની હોય છે અને મગગના પર્વત ઉપર જાય છે અને મગગનો પર્વત ધણો ઉંચો અને ઢંઢો હોય છે

ને મન્તર રેખા સરળ, લામી અને ઉંડી હોય અને આ રેખાને લીધે ડરતલ - હથેલીના ભાગ સમ સમાન - અર્ધો નિચે અને અર્ધો ઉપર - થયો હોય તો તે માણસ ગણીત પ્રિયમાં મોટો વિવદ્ધન થાય છે આની રેખા સાથે ગુરૂના પર્વતપર ત્રિકોણનું ચિન્હ પણ હોય છે

મન્તર રેખા ખેવડી હોય અને યુધ્ધનો તથા ગુરૂનો પર્વત ઉડાવત્તર હોય તો તે માણસ મોટો વેપારી અને ટેલીયો થાય છે

મન્તરેખા વાળી સુકી થઈને મધ્યમાં અગુલીના નિચે એક દમ નિચે ઉતરતી હોય તો તે માણસનું ધન અકસ્માત - એકદમ ચાલ્યું જાય છે

શનીના પર્વત નિચે મન્તરેખાપર જનનું ચિન્હ હોય તો તે માણસના ગુપ્તેશ્વરમાં પિડા થાય છે

મન્તર રેખાપર નક્ષત્રનું ચિન્હ હોય તો તે માણસના મન ઉપર કોઈ જાતનો અસર થાય છે

THE LINE OF HEART.

અ તઃ કરણુરેખા (હાર્ટ લાઈન.)

અતઃ કરણુ રેખાપરથી માણસના હૃદયની રચના કેવી છે તે નિરોગી અને મજબુત છે કે નબળું છે સક્યુલેશન-રૂધિગલિમ્બ-ણુ બરાબર નૈસર્ગિક સ્થિતિમા થાય છે અથવા કોઈ અડચણુ નડે છે હાર્ટ ડિસીઝ નિગેરે થવાનો સભન છે કે કમ વિગેરેનો વિચાર આ રેખાપરથી થઈ શકે છે તેમજ માનસનુ અતઃ કરણુ કોમળ છે કે કઠણુ છે, દયાળુ છે કે નિર્દય છે, પ્રેમી છે કે દાભીડ છે તેનો વિચાર આ રેખાપરથી થઈ શકે છે

અતઃ કરણુરેખા ગુરૂની આગળીના નિચેના ભાગમાથી નિકળી બુધના પર્વતના નિચેના ભાગ મુધી જાય છે
(જુવો આકૃતી નંબર ૫૫ મા ૧)

આ અતઃ કરણુરેખા નિચે પ્રમાણે જુદા જુદા દેગણુથી નિકળે છે

(૧) સિધી ગુરૂના પર્વત ઉપરથી નિકળી બુધના પર્વત નિચે જાય છે

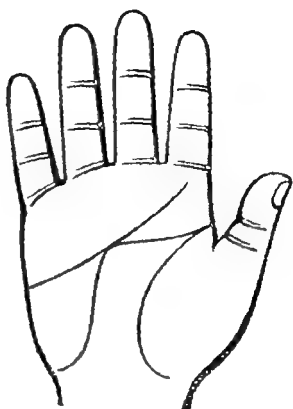
(૨) ગુરૂના પર્વતના નિચેના ભાગમાથી હાથના બાહેગના ભાગમાથી સગળ નિકળી બુધના પર્વત નિચે જાય છે
(જુવો આકૃતી નં ૫૫ મા ૨)

(૩) ગુરૂ અને શનીની આગળીના વચમાથી નિકળે છે
(જુવો આકૃતી નંબર ૫૫ મા ૩)

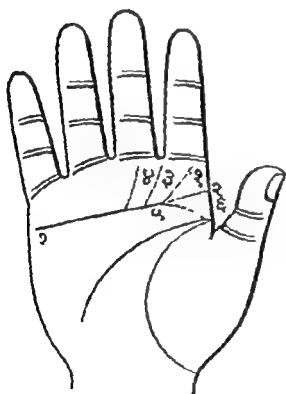
(૪) ચેટ રાત્રિના પર્વત ઉપરથી નિકળી બુધના પર્વત નિચે જાય છે [જુવો આકૃતી નંબર ૫૫ મા ૮]

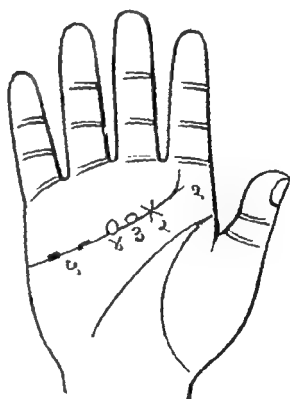
આકૃતી નં ૫૩

આકૃતી નં ૫૪

આકૃતી નં ૫૫

આકૃતી નં ૫૬

(૫) શનિના પરિતના નિચેના ભાગમાથી નિઝળી બુધના પરિત નિચે ગય છે [જુવો આકૃતી નં ૫ મા ૫]

આ અત કરણુ રેખા લાખી, ઉઠી, મ્પષ્ટ, ગુનાખી ગગની હોય અને ગુરના પરિત ઉપરથી નિઝળી હોય તો હિતમ સમજવી

૧ જો અત કરણુ રેખા ગુરના પરિત ઉપરથી મીધી નિઝળી હોય તો તે માણસ ઉદાર અત કરણુવાળો, રાત સ્વભાવનો, ઉચ્ચ-કોટીની પ્રેમની ભાવના રાખવાવાળો, મહત્વાકાંક્ષી, સત્યવક્તા, સદાચારી પરોપકારી અને શુદ્ધ અત કરણુનો હોય છે

૨ જો અત કરણુ રેખા ગુરના પરિતના નિચેના ભાગમા હવે લીના બહારના બાજુમાથી નિઝળી હોય તો તે માણસ અધ્યત્રાગુ હોય છે આના માણસની પ્રેમસબધની ડરના વિચિત્ર હોય છે તેથી આના માણસને પ્રેમસબધથી દુઃખ ભોગવવું પડે છે [જુવો આકૃતી નંબર ૫ મા ૨]

૩ જો આ રેખા ગુર અને શનિની આગળીના વચમાથી નિઝળે તો તે માણસ વ્યવહારજ્ઞાનમા કુશળ Practical હોય છે આવો માણસ મનો વિકારપર કાણુ રાખનાવાળો અને સ્વાર્થી હોય છે અને સ્વાર્થની ખાતર પ્રેમમા પડે છે [જુવો આકૃતી નંબર ૫ મા ૩]

૪ જો અત કરણુ રેખા થેટ શનિના પરિત ઉપરથી નિઝળી હોય તો તે માણસ વિષયી, કામાતુર, અસતુષ્ટ, સ્વાર્થી, અપ્રામાણીક હોય છે [જુવો આકૃતી નંબર ૫ મા ૪]

૫ જો અત કરણુ રેખા શનિના પરિતના નિચેના ભાગમાથી નિઝળે તો તે માણસ અપાયુ થાય છે અને આવો માણસ સ્ત્રી

ઉપર અભાવ ગખવા વાળો હોય છે

(જુવો આકૃતી નંબર ૫૫ મા ૫)

જો શુભના પર્વત ઉપર અત ક્રણુ રેખાને એક અથવા બે
ગાખા Fork નિહોતો તો તે માણસ જાગ્યવાન, મિત્ર અને સ્ત્રી
ઉપર પ્રેમ ગખવા વાળો અને વૃદ્ધાવસ્થામાં વન સુખ ભોગવવા
વાળો હોય છે (જુવો આકૃતી નંબર ૫૬ મા ૧)

જો અત ક્રણુરેખાની એક શાખા નિચે મન્તકરેખામાં ગર્જ
હોય તો તે માણસને પ્રેમસંબંધમાં અપયજ મળે છે અને તેનાવી
દુખી થાય છે

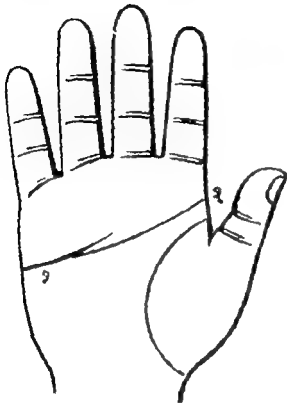
[જુવો આકૃતી નંબર ૫૫ મા ૬]

જો અત ક્રણુ રેખા પીળાગંગી હોય અને આયુ રેખાપગ
જવનુ Island ચિન્હ હોય તો તે માણસને પુત્રપુત્રીનો રોગ અને
કંકલય લાચ પડે છે

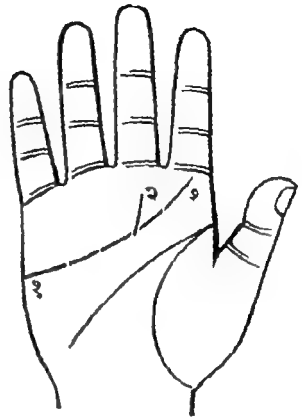
જો અત ક્રણુ રેખા અતી લાલગંગી હોય તો તે માણસ
દુષ્ટ અને ક્રોધાગ્રસ્ત હોય છે

અત ક્રણુરેખા અને મન્તકરેખાના વચમાં અતી થોડું અંતર
હોય તો તે માણસ ઈર્ષાળુ, લાચનિપતજોર, અને દુષ્ટપ્રકૃતિનો હોય
છે

જો અત ક્રણુ રેખા પોતાનું ગ્ધાન છોડી નિચે મન્તક
રેખાના અતી સમીપમાં નિહાળી હોય તો તે મન્તક રેખા અને અત
ક્રણુ રેખા મળી એક લીટીના આકાર જેવી દેખાતી હોય અને હડી
હોય તો તે માણસ કાઈપણ પ્રિયમાં ધ્યાન આપે તો અત ક્રણુના
ઉગમથી આપે છે જો આવો માણસ પ્રેમના સંબંધમાં પડે તો
પ્રેમમાં જતે છે પ્રેમસંગ એને દુનિયા તુલ્ય લાગે છે આવો માણસ

આકૃતી નં ૫૭

આકૃતી નં ૫૮

આકૃતી નં ૫૯

આકૃતી નં ૬૦

અધત્રદાને લીધે દુખમા પડે છે આના માણસને લય કર અપનાતથી દુખાપત થાય છે અને ધણુડીને આના માણસનું Violent Death થાય છે (જુવો આકૃતી નંબર ૫૭ મા ૧)

જો અત કચ્છરેખા જગા જગાપર ઘુટેલી હોય અથવા ખીન્ન રેખાઓથી કપાયેલી હોય તો આના માણસનો પ્રેમભગ થરાથી દુખ ભોગવવું પડે છે જે ઠેગણે આ રેખા ઘુટી હોય ત્યાંથી એક શાખા આ રેખામાંથી નિહળે તો ફરીથી આ માણસ ખીન્ન સ્ત્રીના પ્રેમપાસમા પડે છે આવા માણસના હાથમાંથી ગયેલી સ્ત્રી પાછી કાઢી કારણ મર તેને મળે છે (જુવો આકૃતી નંબર ૫૮ મા ૧ અને ૨)

જો આ રેખાનો રંગ લાલ હોય તો ગયેલી સ્ત્રી જલદી પાછી મળે છે જો પીળા રંગની રેખા હોય તો વિલંબથી મળે, અને જો કાળા રંગની રેખા હોય તો ગયેલી સ્ત્રી પાછી મળતી નથી

જો અત કચ્છરેખામાંથી એક શાખા નિકળી શનિના પર્વત હિપર જાય તો તે માણસ પોતાની સુદર સ્ત્રીનો ત્યાગ કરી વેત્સ્યાનુ ગામી બને છે આવી રેખાવાળા પુરુષસાથે જે સ્ત્રીના લગ્ન થાય તે સ્ત્રી ભાગ્યદીન અને દુખી થાય છે

અત કચ્છરેખામાંથી મસ્તકરેખા તરફ ઝીણી ઝીણી શાખાઓ નિકળી હોય અને આ શાખાઓ ખીન્ન રેખાઓથી હેદીત થઈ હોય તો તે માણસ સ્ત્રીના પ્રેમસબ્ધમા પડનાથી અતમા નિરાશ બને છે આ રેખા જેટલીવાર છેલ્લું હોય તેટલીવાર પ્રેમસબ્ધમા નિરાશા ભોગવવી પડે છે જો આવી રેખા સ્ત્રીના હાથપર હોય તો સ્ત્રી પરપુરુષ રત (અપખીચારીણી) થાય છે જો આ અત કચ્છરેખાપર બીજી-પ્રધા હોય તો તે સ્ત્રી પ્રેમાધ બને છે અને અતમા દુખી થાય છે (જુવો આકૃતી નંબર ૫૬)

જો અત ક્રરણુ રેખા સાકળ જેવી હોય તો આવા માણુ સનુ પ્રેમ ક્ષણીક હોય છે આવી માડળ જેવી રેખા હાયપર હોય અને તેમાથી એક શાખા નિકળી શનિના પર્વત ઉપર ગઈ હોય તો ઇંદ્રી નિર્ભળ હોય છે (નપુમક) આવા માણુસને રસ્ત્રી અથવા પગ્ત્રી ઉપર અભાવ હોય છે (જુલો આકૃતી નંબર ૬૦)

જો અત ક્રરણુરેખા ઉપર Island ટાપુનુ ચિન્હ હોય તો ઇંદ્રી દુર્બળ હોય છે અથવા ભાગ્યહીન ઓસાથે વિવાહ થાય છે (જુલો આકૃતી નંબર ૫૬ મા ૩)

મન્તકરેખા અને અત ક્રરણુ રેખાના વચ્ચે ભાગ કોંસ કુલીના ચિન્હથી વ્યાપ્ત થયો હોય તો શત્રુના હાયથી મૃત્યુ આવે છે આ કુલીઓ જેટલી હોય તેટલા વખત મનુષ્યને શત્રુના ડાનમા ક્રમ બાનો યોગ આવે છે [જુલો આકૃતી નંબર ૬૧]

અત ક્રરણુરેખા વચમાથી કોઈ પણ ઠેકાણે તુટલી ન હોય અને આ રેખાપર પીળાગંગા બીદુ-ડાવા વિગેરે ચિન્હ ન હોય તો તે માણુસ શાત્રવબાબનો, નિંકપટી, પરોપકાર, દેવધર્મપર વ્રધ્ના ગમ્પવાવાળો, મત્યવાદી, દયાળુ, શુદ્ધઅત ક્રરણુનો, પ્રેમી અને દીધાયુ થાય છે

અત ક્રરણુ રેખામાથી એક શાખા નિકળી આયુરેખાપર ગાય તો હાની થાય છે વિગેરે કરીને કોઈ પ્રેમી મિત્રના મૃત્યુની સૂચક હોય છે

અત ક્રરણુ રેખાપર તાપાના જેવા લાલ ગંગા અથવા મકેદ ગંગા બીદુ-ડાવા હોય તો તે માણુસ વૈનજ્યશીલ અને છે

જો મન્તકરેખા અને અત ક્રરણુરેખાનો અયોગ નનિના પર્વત નિચે થતો હોય તો તે માણુસનો મૃત્યુ અડમ્માનથી થાય છે (જુલો આકૃતી નંબર ૬૨ મા ૧)

જો અત કરણુ રેખાપર ક્રૌંસનુ ચિન્હ હોય તો પ્રેમના સબધથી કષ્ટ થાય છે (જુવો આકૃતી નંબર ૫૬ મા ૨)

જો અત કરણુ રેખાપર વર્તુળનુ ચિન્હ હોય તો અધળા-પણુ આવે છે (જુવો આકૃતી નંબર ૫૬ મા ૪)

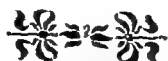
અત કરણુ રેખામા આઝમાની રગના ડાંધા હોય તો ધ્રુવી નિર્બળ હોય છે અને મહેરીયા તાવથી પિડા તથા કમરમા વાતથી પિડા થનાનો સંભવ હોય છે (જુવો આકૃતી નંબર ૫૬ મા ૫)

જો અત કરણુરેખા ડબલ-મેન્ટી હોય તો તે માણુસનુ પોતાના સ્ત્રી ઉપર અત્યંત પ્રેમ હોય છે પણ તેનો પરીણામ દુષ્ક્રમ્ય આવે છે કારણુ તેને સ્ત્રીના સિવાય અન્ય જગત સુચ્છ લાગે છે

આ અત કરણુ રેખામાથી નિકળેલી ગાખાઓના મુખ ઉપરની તરફ હોય તો આશાજનક સમજવા અને નિચેની તરફ જવાવાળા હોય તો નિરાશા જનક સમજવા

જો અત કરણુરેખા, મસ્તકરેખા અને આયુરેખા આ ત્રણુ રેખાઓ એકત્ર મળી હોય તો તે માણુસ કોઈ સ્ત્રીના પ્રેમથી અથવા લમ નહીં થનાના કારણુથી દુઃખી થાય છે (જુવો આકૃતી નંબર ૬૩ મા ૧)

અત કરણુરેખા જો અખડ હોય અને તર્જની આગળીને વેજન કરતી હોય તો તે માણુસ શાસ્ત્રીયજ્ઞાનનો ભોક્તા અને મોટો સામર્થ્યવાન તથા યોગી થાય છે

THE LINE OF FATE OR DESTINY.

ભાગ્યરેખા - ધનરેખા - ઉર્ધ્વરેખા -

અથવા

શનીરેખા વણેન.

— ધનરેખા —

હાથ ઉપરના રેખાઓમાં ધનરેખા એક અતી મહત્વની રેખા છે આ રેખાપરથી મનુષ્યનું ભાગ્ય (પૂર્વજન્મકૃત પુણ્ય) ધન, સુખ, સપત્તી, વૈભવ દિગ્દર્શનો નિચાર થાય છે

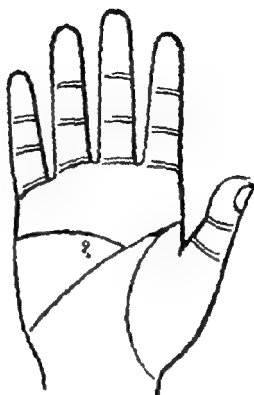
જો માણસના હાથ ઉપર આ ધનરેખા ન હોય તે માણસ નિર્ધન થાય છે તેને અતી કષ્ટથી જીવગી ગુજરવી પડે છે આના માણસને દ્રવ્યનું સુખ હોતું નથી અતી મેદનત કરનાથીજ તેનો ગુજરો થઈ ગયે છે

જો માણસના હાથઉપર આ ભાગ્યરેખા ઉત્તમ પ્રકારની હોય તે તે માણસ શ્રીમાન, ધનવાન, નિદ્રાન, જીદ્દાના હોય છે આવો માણસ ધનસુખ, સપત્તી અને વૈભવ ભોગવના વાળો હોય છે

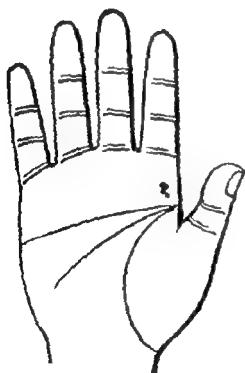
માધારણ મધ્યમ ગિયતીના માણસના હાથ ઉપર આ ભાગ્ય રેખા ન્યનાધિક પ્રમાણમાં જોરામાં આવે છે જો પ્રમાણમાં આ ભાગ્યરેખા હોય તે પ્રમાણમાં ધનઆદિનું સુખ મળે છે

આડૂલી નં ૬૧

આડૂલી નં ૬૦

આડૂલી નં ૬૩

આડૂલી નં ૬૪

જે લોકોનો ધ દો હાથેથી કામ કરાવે છે તેવાં — સુતાર, સોની, લુકાર, ફીટર, ગવડી અને મજદુર વિગેરે લોકોના હાથઉપર અતીકામ કરવાને લીધે તેઓના હાથની આમડી અતી કઠણ થાય છે તેઓના હાથઉપર ભાગ્યરેખા હોવા છતાં તે લુપ્ત થઈ હોય એવો ભાગ્ય થાય છે આના લોકોના ધનસુખનો વિચાર તેઓના કામના હાથપરથી, કપાળના રેખાપરથી અને નરીના ખીજા શુભાશુભ ચિન્હોપરથી થઈ શકે છે વિશેષ કરીને જે લોકોના ધ દો હાથેથી કામ કરાવે છે તેઓ નથી જેવાં — આંદોસર, માહુકાર, વકીલ, ખેરીઝર, ડૉક્ટર, રાજા, મહારાજા, જાગીરદાર જમીનદાર વિગેરે શ્રીમાન લોકો તેમજ તેવા પ્રકારની ભાગ્યવાદીઓના હાથઉપર આ ભાગ્યરેખા ઉત્તમ પ્રકારની જોવામાં આવે છે

આ ભાગ્યરેખા અથવા ધનરેખા હાથઉપર જુદા જુદા ચાર દેકાણેથી નિકળી શનીના પર્વત ઉપર જાય છે

૧ પ્રથમ પ્રકારની ભાગ્યરેખા મધ્યમધના મધ્યભાગમાંથી નિકળી હથેલીના મધ્યભાગમાં થઈ સરળ મધ્યમાણનીના મુળ સુધી અથવા શનીના પર્વત ઉપર જાય છે (જુઓ આકૃતી નંબર ૬૪ માં ૧)

૨ બીજા પ્રકારની ભાગ્ય રેખા આયુરેખામાંથી પ્રારંભ થાય છે મધ્યમધથી આયુરેખા અને ભાગ્યરેખા મળેલી એકરૂપ થયેલી હોય છે પણ આગળ જતા ભાગ્યરેખા આયુરેખામાંથી છુટી પડે છે (જુઓ આકૃતી નં ૬૪ માં ૨)

૩ ત્રીજા પ્રકારની ભાગ્યરેખા ચંદ્રના પર્વત ઉપરથી નિકળી હથેલીના મધ્યભાગમાં થઈ શનીના પર્વત ઉપર જાય છે (જુઓ આકૃતી નં ૬૪ માં ૩)

૪ ચોથા પ્રકારની ભાગ્યરેખા મગજના મેદાનમાંથી નિકળી સીધી શનીના પર્વત ઉપર જાય છે [જુઓ આકૃતી નં ૬૪ માં ૪]

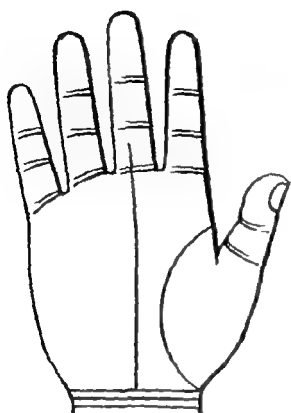
કોઈ વખતે હાથ ઉપર ભાગ્યરેખાનો અભાવ પણ જોવામા આવે છે જો ખૂબ હાથ ઉપર ભાગ્યરેખા ન હોય તો તે માણસની જીવન મહાન ઘટના રહીત હોય છે

ઉપર પ્રમાણે ભાગ્યરેખા જુદા જુદા સ્થાનથી ઉદય થતી હોવાથી તેના સ્થાન પ્રમાણે જુદા જુદા ફળ મળે છે

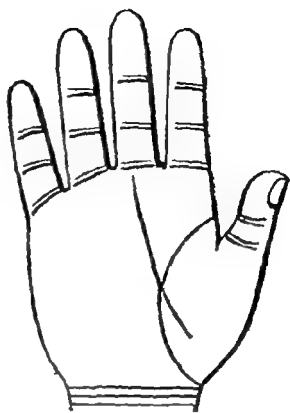
૧ જો ભાગ્ય રેખા મહાભાગ્યના મધ્યભાગમાંથી નિકળી શરીરની પર્વત ઉપર જાય [પ્રથમ પ્રકારની ભાગ્યરેખા] તો આ એક અતી ઉત્તમ ભાગ્યશાલી માણસનું લક્ષણ સમજવું આવે માણસને વડીલોપાશ્વર્ત સ્થાવર સપત્તીનો વારસો મળે છે આવો માણસ સુખી હોય છે નાનપણથીજ ધન સુખ ભોગવવાવાળો હોય છે આવો માણસ દરેક જાતનો વેપાર, સ્વતંત્ર ધંદો — વકીલ, બેરોગ્ટર, ન્યાયાધીશ ડાક્ટર વૈદ્ય, જોતીથી વિગેરે વિદ્યાના બળથી ધંદો કરી ધન કમાય છે આવી રેખાવાળો માણસ ભાગ્યવાન હોય છે અને બાલ્યાવસ્થાથી મરણાવસ્થા સુધી ઉત્તમ પ્રકારનું સાપત્તીક સુખ ભોગવે છે જો આ ધનરેખા મધ્યમાં આગુલીના ત્રીજા પેરવાઉપર ગઈ હોય તો તે માણસ નિર્ધન થાય છે આ રેખા તપાસતી વખતે આ ખીના ધ્યાનમાં રાખવી [ધનરેખા મધ્યમાં આગુલીના મૂળ સુધીજ ગઈ હોય તો ઉત્તમ સમજવી] પણ આગળ વધીને મધ્યમાં આગુલીના ત્રીજા પર્વ ઉપર ચઢી હોય તો માણસ દરીદ્રી થાય છે (જુવો આકૃતિ નં ૬૫)

૨ જો ધનરેખા આગુરેખામાંથી નિકળી શરીરની પર્વત ઉપર જાય તો (ખીજા પ્રકારની ધનરેખા) તે માણસ સ્વપરાક્રમથી પરીશ્રમ, કુષ્ટકરી ને ધન કમાય છે આવા માણસને વડીલોપાશ્વર્ત મિલકત વારસો વિગેરે કઈ હોતો નથી આવો માણસ જો ગરીબ કુટુંબમાં જન્મેલો હોય તો પણ તેના સ્વપરાક્રમથી તેનો ઉદય અવસ્ય થાય છે

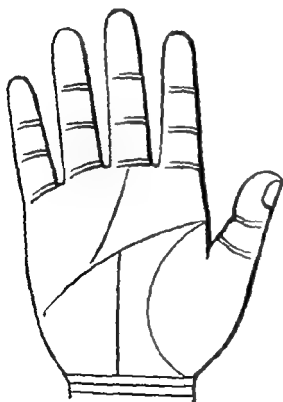
૩ જો ધન રેખા ચંદ્રના પર્વત ઉપરથી નિકળી શરીરની

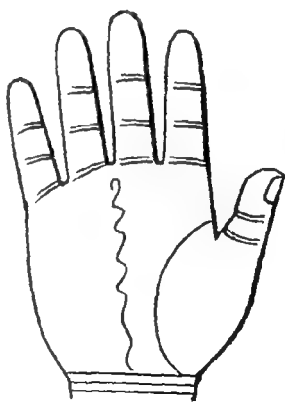
આકૃતી નં ૬૫

આકૃતી નં ૬૬

આકૃતી નં ૬૭

આકૃતી નં ૬૮

પર્વત ઉપર ગઈ હોય તો (ત્રીજા પ્રકારની ધનરેખા) તે માણસની ચિંતી દરીયાના ભરતી, ઓટની માફક ચડતી પડતી રહ્યા કરે જે આવા માણસના આયુષ્યમાં ઘણા ફેરફાર થાય છે મ્થતાતર થાય છે પ્રવાસ પુષ્કળ થાય છે આવા માણસ ઉપર ખીજા કોઈ વ્યક્તિનો પ્રભાવ હોય કે આવા માણસને લોટરી, અથવા ખીજાનું કમાયેનું ધન અથવા કોઈ સ્ત્રીનું ધન મળે છે

આ ચંદ્રના પર્વત ઉપરથી ઉદય થવાનાળી ભાગ્યરેખા જો ગુરુના પર્વત ઉપર જાય તો શુભ લક્ષણ સમગ્રજી આવા માણસની સર્વ આકાંક્ષા પૂર્ણ થાય છે તેની ઉત્તતી કુટુંબી જનોથા ન થતા બાહેરના કોઈ પર પુરુષથી થાય છે

સ્ત્રીના હાથ ઉપર જો આવી રેખા ચંદ્રના પર્વત ઉપરથી નિકળી ગુરુના પર્વત ઉપર જતી હોય તો તે ધનવાન પુરુષથી સ્ત્રી થાય છે અને ભવિષ્યમાં ઉત્તમ સુખ અને કોર્તીને પામે છે

જો આવી ભાગ્યરેખા ગુરુના પર્વત ઉપર ન જતા સૂર્યના પર્વત તરફ જાય તો તે માણસ કલાકૌશલ્ય જાણનાવળો, છુપ્પીમાન યગમ્બી અને ધનનો ઉપભોગ લેવાવાળો થાય છે આવા માણસ લોકપ્રિય થાય છે અને મિત્રાથીપણ ધનનો લાભ મેળવે છે

૪ જો ધનરેખા મગળના મેદાનમાંથી નિકળી હોય તો તે માણસને પુષ્કળ સમયમુધી આપદાઓ વેદની પડે છે અને પ'ગે સફળતા મળે છે

જો મગળના મેદાનમાંથી ઉદય પામી ભાગ્યરેખા ગુરુના પર્વત ઉપર જાય તો તે માણસને વેપારથી અથવા શાસ્ત્રીય જ્ઞાનના પ્રલાવથા દ્રવ્યનો લાભ થાય છે અને તે માણસ શ્રીમાન થાય છે જો આવી રેખા શનીના પર્વત ઉપર ગઈ હોય તો તે માણસનું આલપણુ ગરીબીમાં જાય છે

તે આ ભાગ્યરેખા સૂર્યના પર્વત ઉપર જાય તો તે માણસ અથકર્તા થાય છે અથવા નાટક વિગેરે લખી તેનાથી દ્રવ્ય કમાય છે. જો આવી ધનરેખા ગુરુના પર્વત ઉપર જાય તો તે માણસ મેટા સન્માનનીય અને મહત્વાકાંક્ષી થાય છે.

ભાગ્યરેખા જો આયુરેખાના અઘ્ગના ભાગમાંથી શુક્રના પર્વત ઉપરથી નિકળી આયુરેખાને છેદીને શનીના પર્વત ઉપર ગઈ હોય [જુવો આકૃતી નંબર ૬૬] તો તે માણસ બાત્યાવસ્થામાં પરત્રમાં રહે છે અને જો ઠેકાણે આ ભાગ્યરેખા આયુરેખાને ઢાળે છે તે ઠેકાણે જો વયોમાનનું વર્ષ આવે તે વરસે તે માણસ સ્વતંત્ર થાય છે.

આવું જ કૃણ જ્યારે ભાગ્યરેખા અને આયુરેખા અતી સમી પમા દેખાતી હોય ત્યારે સમજવું.

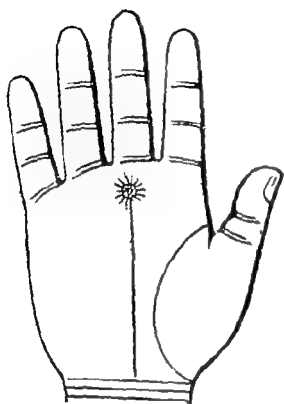
જો ભાગ્યરેખા આયુરેખાને મળેલી હોય તો તે માણસની પ્રકૃતિ અવાર નવાર બગડે છે અને તેથી તે ના ઉમેદ રહે છે.

જો ભાગ્યરેખા વચમાં અટકી ગઈ હોય અને તે ઠેકાણેથી ખીણ શાખા નિકળી હોય તો (જુવો આકૃતી નંબર ૬૭) જો વયોમાન વર્ષ ઉપર શાખા નિકળી હોય તે વરસે આયુષ્યમાં ફેર ફાર થાય છે. ઉપર જવાવાળી શાખા જો આગળી તરફ જાય તે પ્રમાણે કૃણ મળે છે.

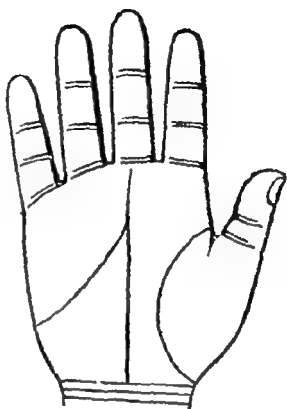
લેહગતી-કપાયમાન ભાગ્યરેખા હોય તો તે માણસની સ્થિતિ અનિશ્ચીત હોય છે એક સરખી અવસ્થા હોતી નથી આની રેખાવાળો માણસ કાઈ મોટું કામ કરવા લાયક હોતો નથી દુદ્ધતાના અભાવે તે પોતાની જીવગતી બગાડે છે (જુવો આકૃતી નંબર ૬૮)

આ ભાગ્યરેખા કપાયેલી, વક્રી ચુક્રી અથવા લેહગતી-કપાય માન હોય તો તે માણસથી ધનનો સચ્ચ થઈ શકતો નથી અને

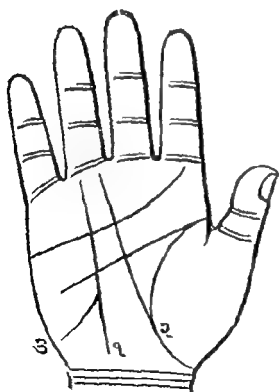

આકૃતી નં ૬૯

આકૃતી નં ૭૦

આકૃતી નં ૭૧

આકૃતી નં ૭૨

જામ ધંદોપણુ નિયમીત મળી શકતો નથી અને તેના જીવનમા મહત્વના ફેરફાર થયા કરે છે

ભાગ્યરેખાને આડી રેખાઓ ઝાપતી હોય તો ભાગ્યોદય થવાના માર્ગમા વિઘ્ન થયા કરે છે

ભાગ્યરેખા ખેડડી-જવન હોય તો શુભ લક્ષણ સમજવું તેનાથી ઉત્તતી થાય છે અને જો ખીજી રેખા પ્રથમ રેખાના સમીપ મા હોય તો જીદગીમા ફેરફાર થવાવીનાજ અવસ્થામા ઉત્તતી થાય છે અને જો ખીજી રેખા પ્રથમ રેખાથી અતર ઉપર હોય અથવા ખડીત હોય તો અવસ્થામા ફેરફાર થાય છે ઘટ્ટા વિગેરે બદલવાથી ઉત્તતી થાય છે

જો ભાગ્યરેખા અત ડરણુ રેખાને ઉલ્લંઘન કરી આગળ મીધી ગઈ હોય અને સ્પષ્ટ દેખાતી હોય તો તે માણુસ પચાસ વર્ષની ઉંમર વયા પછી દ્રવ્યનું સુખ ભોગવે છે

જગા જગાપર કપાયેલી, ખેડડી ભાગ્યરેખા હોવાથી તે માણુસને વજ્રુ નુકસાન થવું નથી, પણ જો ઠેકાણે રેખા કપાયેલી હોય તે વયોમાન વર્ષમા તેના જીદગીમા મહત્વના ફેરફાર થયા કરે છે.

ભાગ્યરેખાના વચમા જો જવ-ટાપુનું ચિન્હ હોય તો તે માણુસની માનહાની થાય છે અને નોકરી ધંદોપણુ છુટી જાય છે

જો સ્ત્રી, પુરુષના ભાગ્યરેખાપર જવનું—ટાપુનું ચિન્હ હોય તે સ્ત્રી પુરુષ પરસ્પર એક ખીજાને જોતાજ તાત્કાળ વશ થઈ જાય છે

જો ધનરેખાના આરભમા ટાપુનું ચિન્હ હોય તો તે માણુસ ના જન્મ સમયમાજ કોઈ દુર્ધર ભયાનક પ્રસંગ આવેલો હોય છે

ભાગ્યરેખાપર ટાપુનું ચિન્હ હોય તો સુખહીન જીવન અને ભાગ્યહીન સ્ત્રી સાથે સંબંધ થાય છે

જો ભાગ્યરેખાપર તારાનું ચિન્હ હોય તો તે માણસને વિશેષ ધનહાની થાય છે અને તેની ચિંતા ગહુયા કરે છે શનીના પર્વત ઉપર ગયેલી વનરેખાપર તારાનું ચિન્હ હોય તો તે માણસનું મરણ અકસ્માતથી થવાનું ભય રહે છે (જુઓ આકૃતી નં ૬૯)

ભાગ્યરેખામાંથી શાખાઓ નિકળી ઉપરની તરફ જતી હોય તો જો વયોમાન વર્ષમાં આવી શાખાઓ નિકળી હોય તે તે વરસે તે માણસની ઉત્તની, સાહસ, બુદ્ધિ, ઉદ્યોગમાં સફળતા અને યશની પ્રાપ્તિ થાય છે

જો ભાગ્ય રેખામાંથી શાખાઓ નિકળી નીચેની તરફ જતી હોય તો જો વયોમાન વર્ષમાં આવી શાખાઓ નિકળી હોય તે વરસે ધનની હાની અને અપયજન મળે છે

મણિબંધમાંથી સરળ ઉર્ધ્વરેખા નિકળી હોય [નંબર ૧ ની રેખા] અને ચંદ્રના પર્વત ઉપરની ભાગ્યરેખા આ રેખાને મળતી હોય તો તે માણસના વ્યવસાયમાં ભાગીદાર હોય છે અને તે માણસને ભાગીદારીથી ફાયદો થાય છે તેમજ તેના સ્ત્રીનો પ્રભાવ તેનાપર પડે છે અને આવી રેખાવાળા પુરુષને સ્ત્રી તરફથી ધનનો લાભ થાય છે (જુઓ આકૃતી નંબર ૭૦)

જો આવી ચંદ્ર ઉપરની ભાગ્યરેખા નંબર ૧ ના ધન રેખાને ન મળતી હોય તો તે માણસને ધનવાળી સ્ત્રી મળનાનો યોગ આવવા છતાં નિષ્ફળ જાય છે જો આવી રેખા નંબર ૧ ની રેખાને કાપીને આગળ ગઈ હોય તો તે માણસને ભાગીદારીથી હાની થાય છે અને પોતાના સ્ત્રીસાથે ઐર્ષ્યા રહે છે

હાથ ઉપર બેસી ધનરેખા હોય તો આયુષ્યમા અધીક સહાયતા મળે છે અને જો સ્ત્રીના હાથમા આની બેસી ધનરેખા હોય તો તે સ્ત્રી સ્વનત્રતાવાળી હોય છે અને તે સ્ત્રીને પિતા તરફથી ઉત્તમ પ્રકારનું ધનસુખ મળે છે

લાગ્યરેખાપર ફોમનુ પુટીનુ ચિન્હ હોય તો તે માણસના સ્થિતિમા અઘ્ઘમાત ફેર બદલ થાય છે જેવી કષ્ટ સહન કરેનું પડે છે

જો આવું ફોમનુ ચિન્હ લાગ્યરેખા ઉપર ન હોય પણ રેખાના સમીપમા હોય તો માણસને ઘર્ષ ધનીષ્ટ મિત્ર સબધી ઉપર રોકા લય પ્રાપ્ત વાય છે

જો લાગ્યરેખા સાઢળના જેવી હોય તો જીદગી દુખ કારક નિરડે છે અને જો આવી લાગ્યરેખા મસ્તકરેખા ઉપર જઈ સમાપ્ત થતી હોય તો તે માણસના ભૂવનો પરીણામજ તેના દુખનું કારણ થઈ પડે છે

શુક્રના પર્વત ઉપરથી એક રેખા નિઢળી આયુરેખા અને ધનરેખાને છેદન કરતી હોય તો સ્ત્રીના સબધથી આત્મરાત કરનાનો પ્રયગ આવે છે

જો લાગ્યરેખાના ઉદયસ્થાનમા તારાનું ચિન્હ હોય અને શુક્રના પર્વત ઉપર પણ તારાનું ચિન્હ હોય તો તેના માતા-પિતા માધ્યાવસ્થામાજ મૃત્યુ પામે છે

ધનરેખાના મુળમા તારાનું ચિન્હ માતાપિતાને દુખ આપના વાળા માણસના હાથમા હોય છે

મુર્યરેખા, ધનરેખા અને જીવનની રેખા આ ત્રણ રેખાઓ કરતનમા મધ્યભાગ સુધીજ ન જતા જો અતઃકરણ રેખાના ઉપર

ગઈ હોય તો તે માણસ ઉત્તમ પ્રકારનું શારિરિક સુખ ભોગવવાનાળો ખુત્રાદિ સતતીવાળો, મોટો ધનવાન, માન કીર્તી અને વૈભવ ભોગવવાનાળો હોય છે

શ્રીમાન માણસના હાથ ઉપર ચાર પ્રકારની ધનરેખાઓ જોવામા આવે છે એક મણીબધથી સીધી નિઝળો મધ્યમા આગુ લીના મુળ સુધી જાય છે બીજી આયુરેખામાથી નિકળી મધ્યમા અગુલીના મુળ સુધી જાય છે ત્રીજી ચંદ્ર પર્વતના મધ્ય ભાગમાથી ઉદય પામી સૂર્યના પર્વત ઉપર જાય છે અને ચોથી મૂર્ધરેખા મન્તકરેખામાથી ઉદય થઈ સૂર્યના પર્વત ઉપર જાય છે

આવા પ્રકારની ચાર ધનરેખાઓ જે માણસના હાથપર હોય તે માણસ મોટો શ્રીમાન, જગીરદાર, ભાગ્યવાન, યશસ્વી, સુખી, ઉત્તમ પ્રકારની કીર્તીવાળો, સતતી અને સપત્નીથી યુક્ત હોય છે

જો હાથ ઉપર ઉપરોક્ત ચાર પ્રકારની ધનરેખાઓ ન હોય અને નિચેના લક્ષણ હાથ ઉપર હોય તો પણ માણસ શ્રીમાન થઈ શકે છે

જેના હાથ ઉપર મન્તકરેખા ડબલ-મેવડી હોય તે માણસ શ્રીમાન થાય છે

મૂર્ધના પર્વત ઉપર બે મીધી રેખાઓ હોય તો ધન અને સુખને આપવાવાળી હોય છે

મન્તક તથા આયુરેખામાથી ડબલગ્રેખા નિકળી મીધા શનિના પર્વત ઉપર ગઈ હોય તો અકસ્માત ધનલાભ-ઝોટરી વિગેરેથી ધન મળે છે જે માણસના હાથમા ચૂરના પર્વત ઉપર કાસ અથવા તારાનું ચિન્હ હોય તો તે માણસને તેના વિવાહ સમયમા સ્વચ્છર તરફ ધનનો લાભ થાય છે

મન્તકરેખાપર સ્વેત રંગનો બીડો અથવા જનનું ચિન્હ હોય

તો અડસ્તીઠ ધનલાભ થાય છે

મણીમધ ઉપરની રેખા સાઘા જેની સપૂર્ણ હોય તો પરિશ્રમથી ધન કમાય છે

ખન્તે હાથમા યુધના પર્વત ઉંચા ઉદાનમર હોય અને તેનાપર મસ્તકરેખામાથી ધનરેખા ગઈ હોય તો વેપારથી ધનનો લાભ થાય છે

જો ધનરેખા મણીમધથી નિકળી ગુરુના પર્વત ઉપર ગઈ હોય તો તે માણસ કાપદાના જ્ઞાનથી વખીન, જેરીસ્ટર આદિનુ કામ કરવાથી લાઘ્યનાન અને શ્રીમાન થાય છે

મધ્યમા આગુલીના તિમ્મ પેરાપર જો ત્રણ અથવા ચાર સરળ રેખાઓ સ્પષ્ટ દેખાતી હોય અને મણીમધ ઉપર કૌસ-કુલીનુ ચિન્હ સ્પષ્ટ દેખાતું હોય તો મૃત્યુપત્ર વદારા ધન મળે છે

મણીમધ ઉપર ત્રિકોણનુ ચિન્હ હોય અને તેના સમીપમા મન્ઠ ચિન્હ હોય તો તે માણસ મોટો ધનવાન, યુધ્દીનાન, પરોપકારી, ધાર્મિક, પ્રવાસી, તીર્થયાત્રાદિ પૂજ્યજીમીમા પ્રવાસ કરવાનાજો જ્ઞાની, કુટુંબનો પાલનકર્તા અને પ્રસિદ્ધ પુરુષ થાય છે

મણીમધમાથી એક ઉર્ધ્વગામીરેખા સરળ નિકળી કનિષ્ઠીકા અને અનામિકા આગુલીના મધ્યભાગ સુધી જાય તો તે માણસનો લાઘ્યોદય ઉત્તમ થાય છે

THE LINE OF SUN.

સૂર્ય રેખા યશ રેખા

અથવા

કીર્તી રેખા નુ વર્ણન.

આ રેખાપરથી માણુચની તેજમ્મીના, યશ, કીર્તી અને
જ્ઞાનો વિચાર થઈ મોકે છે

૧ આ સૂર્યરેખા મણીમધમાથી સરળ નિઙ્ગી હથેલીના
મધ્યભાગમાથી મગળના મેદાનમા થઈ સીધી સૂર્યના પર્વત ઉપર
જાય છે (જુવો આકૃતી નંબર ૭૧ માં ૧)

૨ આયુરેખામાથી નિઙ્ગી સૂર્યના પર્વત ઉપર જાય છે
(જુવો આકૃતી નંબર ૭૧ માં ૨)

૩ ચંદ્રના પર્વત ઉપરથી નિઙ્ગી સૂર્યના પર્વત ઉપર જાય
છે. (જુવો આકૃતી નંબર ૭૧ માં ૩)

૪ મસ્તકરેખામાથી નિઙ્ગી સૂર્યના પર્વત ઉપર જાય છે
જુવો આકૃતી નંબર ૭૨ માં ૧)

૫ અતઙ્ગ્ય રેખામાથી નિઙ્ગી સૂર્યના પર્વત ઉપર જાય
છે (જુવો આકૃતી નંબર ૭૨ માં ૨)

આ પ્રમાણે જુદે જુદે ઠેકાણેથી ધનરેખા પ્રમાણેજ આ સૂર્યરેખા પણ નિકળે છે. ધનરેખા અને સૂર્યરેખામા ફરક એટલોજ છે કે ધનરેખા શનીના પર્વત ઉપર જાય છે અને રતીરેખા અનામિકા આગળના નિચે સૂર્ય પર્વત ઉપર જાય છે.

જો ધનરેખા હાથપર ન હોય તો તેનું કામ આ સૂર્યરેખા કરે છે.

જો આ સૂર્યરેખા સરળ, સ્પષ્ટ અને અખડીત હોય તો સપત્તી, એકઆરામ, અને યશ કીર્તિ આપે છે.

ભાગ્યહીન, નિર્ધન, અપયશી, અવિવ્ધાન, મદ્યુષ્ઠી અને અપ્રસિદ્ધ પુરૂષના હાથ ઉપર આ સૂર્યરેખા જોનામા આવતી નથી. જે માણસના હાથઉપર આ સૂર્યરેખા હોય છે તે માણસ ભાગ્યશાલી પશરની, તીવ્રબુદ્ધીનો, વિવ્ધાન, ધનવાન, ન્યાયી, કસાકુશળ અને રાજસ્થાનમા ઉત્તમ માનપ્રતીષ્ઠાનાજો પ્રસિદ્ધ પુરૂષ હોય છે. આવો માણસ ઉદ્યોગી, સતેજ અને કર્મદક્ષ હોય છે.

આયુરેખા અને અતઃકરણરેખા હાથઉપર ઉત્તમ પ્રકારની હોય અને રતીરેખા પણ સારા પ્રમાણમા હોય અને ખીજરેખાઓ તથા બીજા ઉત્તમ ચિન્હો હાથઉપર ન હોય તો પણ તે માણસ દીર્ઘાયુ થાય છે અને સતતની સપત્તી ભોગવે છે. તે માણસ વિવ્ધાન હોઈ વડીલ અથવા બેરીન્ટર થાય છે. રાજા મહારાજા, સન્દાર, જગીરદાર વિગેરે લોકોના હાથઉપર આ રેખા અવસ્ય હોય છે.

રતીરેખા હાથઉપર હોના છતાં પણ જે માણસ દુખી અને ઉત્તમ ગિચ્છીમા હોતા નથી તે માણસની આગળીઓ વાકી સુકી હોય છે અને કરતલ-હથેલીમા ખાડો પડેલો હોય છે. ગુરુ શુક્ર અને રતીના પર્વત ઉંચા ઉઠાનદાર હોય અને ધનરેખા ઉત્તમ પ્રકારની હોય તો રતીરેખા સાડ ફળ આપે છે. આવા માણસને કોઈ સગા સબધી તરફથી ઈરોટ વારસો વિગેરે મળે છે.

વાસ્તુત્વ વેપારથી ધન મળશે એમ મનજીવે તો રતીના તરફ આવી રેખા જાય તો જમીનથી, ખેતીવાડીથી ધન મળે છે

રતીરેખાને આડી રેખા કાપતી હોય તો ધન મેળવવામાં નિષ્ફળ નહે છે

રતીરેખા અને મસ્તકરેખા ઉત્તમ, અષ્ટ અને લાખી હોય અને મધ્યમાં અગુલી પ્રમાણુ કરતા વધારે લાખી હોય તો તે માણસ સદાના વેપારમાં કુશળ હોય છે અને ગેર, આદી, કપામ વિગેરે સદાના જે જે વેપાર છે તેમાં વિચાર કુશળ હોય છે અને આવા માણસને સદાથી ઉત્તમ પ્રકારનો લાભ થાય છે અને તેથી લાખ્યોદય થાય છે આવા માણસની મસ્તકરેખાનો અતલાગ ઉપરના તન્દ્ર (બુધના તરફ) ગયેલો હોય છે અને શનિના પર્વત ઉપર આયુરેખામાંથી નિકળો બે સરળ રેખાઓ આવેલી હોય છે (જુલો આકૃતી નંબર ૭૨ માં ૩ અને ૪)

રતીરેખાને ઉપરના ભાગમાંથી અથવા મધ્યભાગમાંથી ત્રણ શાખાઓ નિકળી એક શનિના પર્વત ઉપર બીજી રતીના પર્વત ઉપર અને ત્રીજી બુધના પર્વત ઉપર ગઈ હોય તો તે માણસ મોટા સપત્તીમાન, પ્રમિદ્ધ અને કીર્તીમાન થાય છે આ રેખામાંથી નિઃજનારી ગાખાઓ ઉર્ધ્વગામી હોય તો અત્યંત સુખ સપત્તી અને ઉર્ધ્વપદાયક હોય છે (જુલો આકૃતી નંબર ૭૩ માં ૧, ૨ અને ૩)

આ રતીરેખા રાતા રગની હોય તો ઉત્તમ, પિંગારગની હોય તો મધ્યમ, અને કાળા રગની હોય તો કનિષ્ઠ મનજીવી

આ રતીરેખા જે અત કશુ રેખામાંથી નિઃજીવીની પર્વત ઉપર ગઈ હોય તો તે માણસ મધ્યમ અવસ્થા પડી ઉત્તર વયમાં યગત્તી યાય છે અને દ્રવ્યોપાર્જન કરે છે આવા માણસ સુખી સુસ્વભાવી, પશ્ચિમ દરવાજાનો, પગેપકાગી, મધ્યમ કન્વાજાનો રુપ રીત અને અરપ મઝાડી હોય છે

રવીરેખા ઉપરથી મનુષ્ય દ્રવ્ય સચય કરનાનાળો જે કે ઉડાવુ છે તે સમજી શકાય છે

મસ્તકરેખા જેના હાથઉપર સિધી અને લાખી હોય છે તે માણુમના હાથઉપર બહુના રવીરેખા હોય છેજ

મસ્તકરેખા અને રવીરેખા હાથ ઉપર ઉત્તમ પ્રકારની હોય તો તે માણુસ દીર્ઘદૃષ્ટીવાળો, વિચારનાન હોય છે આ રેખાઓના હાથઉપર અભાવ હોય તો માણુસ દરિદ્રી હોય છે આવો માણુસ મોઠો ખર્ચાળુ અને દ્રવ્યની બેપવાં કરવાનાળો હોય છે આ કારણથી તેનાપાસે દ્રવ્યસમ્રહ હોતો નથી

જો રવીરેખા મળના રેખામાથી (આયુરેખાના અદરની રેખા) નિડળતી હોય તો તે માણુસને કાઈ પ્રેમી સ્ત્રી તરફથી અથવા વિવાહીત સ્ત્રીના તરફથી ઉત્તમ પ્રકારનો ધનલાભ થાય છે આ રેખાને કાઈ બીજી રેખા આવીને મળતી હોય તો બીજા માર્ગથી ધન લાભ થનાનો સંભવ હોય છે (આકૃતી નંબર ૭૩ મા ૪)

જે માણુસના હાથ ઉપર આ રવીરેખા જગા જગાપર કપા યમાન અથવા કપાયેલી દેખાતી હોય અને અનામિકા અગળી જે મધ્યમા અગળી કરતા વધારે લાખી હોય તો સદ્દાના વેપારથી તે માણુસને ઢાની થાય છે જો આ રવીરેખા મધ્યભાગમા ડબ્બા હોય તો જે વયોમાન વર્ષમા ડબ્બા દેખાતી હોય તે વરસમા ક્ષાંટરી પ્રિગેર આક્રમીક કારણથી ઓગ્તીતો લાભ થાય છે

THE LINE OF HEALTH

આરોગ્ય દર્શક રેખાનું વર્ણન.

સ્વાસ્થ્ય રેખા, આરોગ્ય રેખા,

અથવા

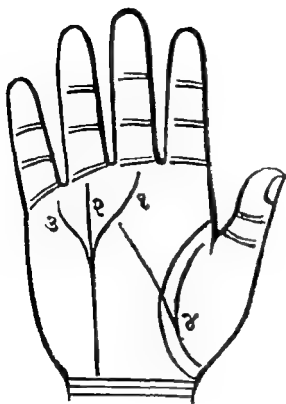
— યુધની રેખા —

આ આરોગ્યરેખાનો ઉદય બહુધા બે ઠંડાણેથી થયેલો જોવામા આવે છે (૧) આયુરેખાના મુગમાથી નિકળી કરતલના-હથેલીના મધ્યભાગમા થઈને સીધી યુધના પર્વત ઉપર જાય છે (૨) આયુરેખાથી છુટી થઈને હથેલીના વચ્ચમાથી સીધી યુધના પર્વત ઉપર જાય છે [જુવો આકૃતી નંબર ૭૪]

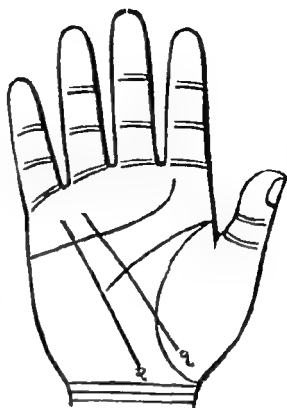
આ આરોગ્ય દર્શક રેખા કેટલાક માણસોના હાથ ઉપર જન્મથીજ હોય છે અને કેટલાક માણસોના હાથ ઉપર તેમની પ્રકૃતિમા સુધારો થયા પછી અથવા વેપારમા યશ પ્રાપ્તી થયાનો ઉદય કાળ આવે છે તે વખતે જોવામા આવે છે

આ આરોગ્ય દર્શક રેખા સર્વ માણસોના હાથ ઉપર હોય છેજ એવો કંઈ નિયમ નથી આ રેખા હાથ ઉપર ન હોય તોજ સારુ ક્ષણ મળે છે તે માણસનું આરોગ્ય સારુ હોય છે આ રેખા હાથ ઉપર ન હોવાથી તે માણસ યુષ્ઠ અને મજબુત બાધાનો હોય છે

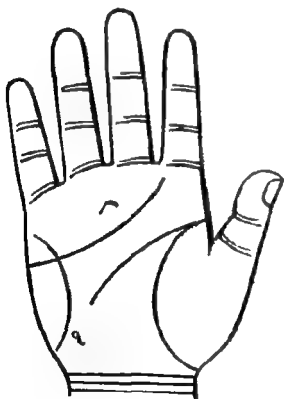
જો આ આરોગ્ય દર્શક રેખા હાથ ઉપર હોય તો તે સીધી

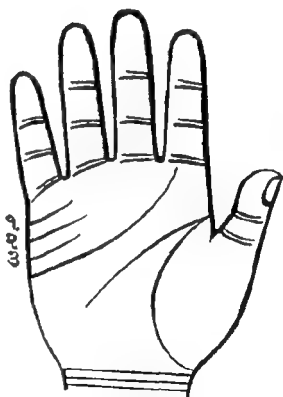
આકૃતી ન ૭૩

આકૃતી ન ૧૩૪

આકૃતી ન ૧૩૫

આકૃતી ન ૭૬

લાખી, ઝીણી અને સ્પષ્ટ હોવી જોઈએ તેથી મનુષ્યની પાચન શક્તિ અને સાધારણ સ્વાસ્થ્યનો વિચાર થઈ શકે છે

આ રેખા જો વયમા ઢાઈ ટેકાણે તુટેલી ન હોય અને મીઠી ખુવના પર્વત ઉપર ગઈ હોય તો તે માણસ નિરોગી, ઉત્સાહી ખુદીમાન, વિલાસી અને યશસ્વી થાય છે આ રેખાસાથે જો ધન રેખા અને રવીરેખા પણ હાથ ઉપર સારી ઉદાવદાર હોય તો તે માણસ સદા સુખી રહે છે અને દરેક કામમા ઉત્તતી અને સફળતા મેળવે છે

ખુદનો પર્વત ઉત્તમ પ્રગરનો ઉદાવદાર હોય અને આરોગ્ય રેખા તેના ઉપર જતી હોય તો તે માણસ સ્વતંત્ર ધદામા પોતાનો કિય કરે છે વેપારમા તેને યશ મળે છે અને ઉત્તમ પ્રકારનો ધન લાભ થાય છે શરીર નિરોગી અને બલવાન હોય છે અને દીર્ઘાયુ થાય છે

જો આ આરોગ્ય દર્શક રેખા વાઢી ચુકી-ક પાયમાન હોય તો તે માણસ વિશ્વાસનાત ડરવાવાળો હોય છે તેના ફેફસામા કાઈ રોગ થનાનો સભવ હોય છે આવા માણસનો હાથ જો થડો લાગતો હોય તો તેની પ્રાણહાની થનાનો સભવ હોય છે

જો આ આરોગ્ય દર્શક રેખા જગા જગા ઉપર ખડીત થઈ હોય તો તે માણસને અપચો લાગુ પડે છે જો આ રેખા ખડીત હોય અને રાનીનો પર્વત ઉત્તમ ઉદાવદાર હોય તો તે માણસને દાતના રોગ થાય છે

આરોગ્ય રેખાપર જો ટાપુનું ચિન્હ હોય તો અશુભ લક્ષણ સમજતુ તેથી શરીરના અદરના ભાગમા રોગ થવાનો ભય હોય છે અને તેથી ઑપરેશન કરવાનો પ્રસંગ આવે છે મન્ટકરેખા અને આરોગ્ય રેખાપર ટાપુનું ચિન્હ હોય અને નખોના લક્ષણ

અશુભ હોય તો ક્ષયરોગ થાય છે

સ્ત્રીના હાથ ઉપર આરોગ્ય રેખાપર અંત કરણુરેખા સમીપ તારાનુ ચિન્હ હોય તો તે સ્ત્રીને પ્રસૂતી વખતે પીડા થાય છે આરોગ્ય રેખાપર ક્રોસ-કુલીનુ ચિન્હ હોય તો શરીર હમેશા રોગી રહે છે

જો આરોગ્યરેખા સપૂર્ણ ન હોય અંત કરણુરેખા અને મસ્તક રેખાના મધ્યભાગમાથીજ નિઙ્ળા બને રેખાઓને જોડાતી હોય તો તે માણસનું મસ્તક-મેદુ બગડવાને ભય હોય છે અને જીવનની પીડા પણ ભોગવવી પડે છે

આ આરોગ્યદર્શક રેખા આયુરેખાને જે ઠેકાણે મળતી હોય અને આરોગ્ય રેખાથી આયુરેખા કપાયેલી હોય તો તે મધ્ય સુધી આયુરેખા માપવાથી જે વયોમાન વર્ષમા આયુરેખા કપાયેલી હોય તે વર્ષથી તેને અપચો લાગુ પડશે અને તે સુખાન્વેષ દષ્ટમાધ્ય ચર્ધ પડશે અને આયુરેખા કરતા આરોગ્યની રેખા જો અધીક સ્પષ્ટ દેખાતી હોય તો મૃત્યુ થવાનો ભય હોય છે

આરોગ્યરેખા વાળજેવી ગ્રીણી હોય તો તે માણસ નિર્દયી હોય છે

આરોગ્યરેખા શુધના પર્વત ઉપર જતી વખતે લાલરંગની અને ગ્રીણી દેખાતી હોય તો તે માણસને મસ્તક લાળની પીડા ભોગવવી પડે છે મધ્યભાગમા આ રેખા સતારગની દેખાતી હોય તો અવાર નવાર જીવનની પીડા ભોગવવી પડે છે અને આરભમા જો આ રેખા લાલરંગની દેખાતી હોય તો છાતીમા કમળેરી રહે છે અને જો સપૂર્ણ આરોગ્યરેખા લાલરંગની હોય તો તે માણસ અહ કારી અને પશુતુલ્ય કામ કરવાવાળો હોય છે

જો આ આરોગ્યરેખા સફેદ રંગની અને ચોડી હોય તો

લાભા સમયસુધી અપચાનો બાધી રહે છે

આરોગ્ય રેખાને ઉપરના ભાગમાંથી શાખાઓ નિકળી હોય અને તેમાંથી એક શાખા મસ્તક રેખાને મળતી હોય અને તેના સંયોગથી ત્રિકોણનું ચિન્હ થયું હોય તો તે માણસ સદ્ગુણી અને લોકોમાં માન પ્રતીષ્ઠા પામવા વાળો હોય છે તેમજ યોગવિદ્યા, વિદ્યુતશક્તિ, શોધક, જાદુ અને ગુપ્તવિદ્યા જાણવાવાળો હોય છે આવી રેખાવાળો માણસ મૈત્રેનિકલ ઇજીનીયર અને શોધક હોય છે ખીજી રેખાઓથી જો આરોગ્યની રેખા કપાયેલી હોય તો તે માણસને પિત્તાના બગાડથી મસ્તકની પિડા અથવા ખીજી પિડા થાય છે

આરોગ્યરેખા અને ધનરેખાના સંયોગથી મસ્તકરેખાના નિચે ત્રિકોણનું ચિન્હ થયું હોય તો તે માણસ યશસ્વી, દીર્ઘદર્શી અને શાસ્ત્રીય જ્ઞાનનો મિમાસક થાય છે

આરોગ્યરેખા જો ચંદ્રના પર્વત ઉપરથી ગર્ભ હોય તો તે માણસ હમેશા અત્યંત ચિંતામસ્ત રહે છે

આરોગ્ય રેખાપર ટાપુનું ચિન્હ હોય તો તે માણસ નિદ્રામાં જોર જોરથી બધ્યા કરે છે

જો આરોગ્યની રેખા વધારે ઊંડી સનારગની હોય તો તે માણસની તખીયત નાજુક અને રોગી હોય છે

આ આરોગ્યરેખાના સમીપમાં જ કોઈ ક્રોસ-પુત્રીનું ચિન્હ અથવા સર્કલ-વર્તુળનું ચિન્હ હોય તો શરીર ઉપર કોઈ ઠેકાણે જખમનું ચિન્હ હોય છે

આ આરોગ્યરેખાને ઊંધના પર્વત ઉપર શાખા નિકળતી હોય તો તે માણસ અનેક કામ હાથમાં લે છે પણ તેમાંથી એકપણ પુર કરી શકતો નથી

THE LINE OF INTUITION

ચંદ્ર રેખા અથવા અંતર્જાનની રેખાનું

વર્ણન.

આ રેખા ચંદ્રના પર્વત ઉપરથી નિકળી સુધના પર્વત ઉપર અર્ધ વર્તુળાકાર ભય છે (જુઓ આકૃતી નંબર ૭૫)

આવી અર્ધવર્તુળાકાર રેખા જે માણસના હાથ ઉપર હોય તે માણસ ગુપ્ત વિદ્યા જાણવાવાળો, સમાધી લગાવાવાળો, અમરતાર ખતાવવાવાળો અને હિમાયિક પ્રયોગ કરવાવાળો હોય છે

જો આ રેખા ચંદ્રના પર્વત ઉપરથી નિકળી સુધના પર્વત ઉપર અર્ધ ચંદ્રાકાર બંધ હોય અને આ રેખા અખડીત, રૂપદ, અને ખારીક હોય તો તે માણસ મોટો યોગી હોય છે અને અતદ્વિતી સર્વ વાતો જાણવાવાળો હોય છે

જો આ રેખા ઢીલી હોય, ગુરૂની આગળી-તર્જની નોકવાળી હોય, અને ચંદ્રનો પર્વત હિલવદાર હોય તો તે માણસનો ગુપ્ત પ્રભાવ અધીર પડે છે આ રેખાપર ટાપુનું ચિન્હ હોય તો અદ્વિતીક પદાર્થ જોવાની શક્તિ તે માણસમા હોય છે

જે માણસના હાથઉપર આ ચંદ્રરેખા હોય, રાત્રી શુક્રના કંકણ-વર્તુળ હાથઉપર હોય અને હથેલીના મધ્યભાગમા ત્રિકાશુનું ચિન્હ હોય, તેમજ ગુરૂના પર્વત ઉપર ક્રોચ અથવા ચતુષ્કાશુનું ચિન્હ હોય તો તે માણસ મોટો મહાત્મા પુરુષ, ત્રિકાલજ્ઞ, ઈશ્વર સાક્ષાત્કારી, જ્ઞાની અને યોગી થાય છે.

THE LINE OF MARRIAGE.

સ્ત્રી રેખા અથવા વિવાહ દર્શક રેખાનું
વર્ણન.

શુદ્ધરેખાઓમા વિવાહ સબધી રેખાઓ મુખ્ય છે પુષ્કળ લોકોને સ્ત્રી પ્રાપ્ત થયો કે નહી, જો સ્ત્રી મળે તો તે કેવી હશે સુસ્વભાવવાળી, સુસ્વરૂપ, ખાનદાન કુટુંબની, શ્રીમત અથવા ગરીબની, તેમજ વિવાહપત્રી બન્નેમા પરસ્પર પ્રેમ સબધ કેવો હશે ઇત્યાદિ જાણવાની જાણાસા અને ઉત્સુકતા હોય છે માટે આ રેખાનો વિચાર પ્રથમ અત્રે કરવામા આવે છે.

કનિષ્ઠીકા આગળીના નિચે બુધના પર્વત ઉપર કરપૃષ્ઠ તરફથી જે આડી રેખાઓ આવેલી હોય છે તે સ્ત્રી સબધી રેખા અથવા વિવાહની રેખા સમજવી.

(જુવો આકૃતી નંબર ૭૬ મા ૧, ૨ અને ૩)

આ બુધના પર્વત ઉપરની આડી રેખા સ્પષ્ટ, અખડીત અને સીધી હોય તોજ વિવાહ દર્શક રેખા સમજવી અને જે રેખા ટુકડી, ત્રીણી, ખડીત વાકીચુકી હોય તે ઉપપત્ની દર્શક રેખા સમજવી

જે પ્રમાણમા આ રેખા ઉડી અને છેદ રહીત હોય તે પ્રમાણમા સ્ત્રીનું પ્રેમ અધીક અને ટકાઉ હોય છે

બુધન પર્વતને ઉલ્લઘન ન કરવાવાળી રેખા ઉપપત્ની-પ્રેમી સ્ત્રીની દરક હોય છે પણ આવા પ્રજનની રેખા હાથ ઉપર હોવા છતાં ઘણાઓના વિવાહ થતા નથી એવુપણુ જોવામા આવે છે આવા અવિવાહીત પુરૂષોના હાથ ઉપર નાની નાની રેખાઓ હોય છે પણ આ રેખાઓની લખાઈ હાથના બાહરના ભાગ તરફ અધીક પ્રમાણમા હોવાથી આવા પુરૂષોના વિવાહ થવાનો પ્રસંગ આવવા જતા કોઈ કારણસર લગ્ન થઈ શકતુ નથી પરંતુ હાથ ઉપર કમ્પ્ર પ્રમાણમા રેખા હોવાના કારણે કોઈ સ્ત્રી સાથે પ્રેમ સબંધ તો જરૂર થાય છેજ

જો આ સ્ત્રીરેખાનો છેવટનો ભાગ નિચે અત કરણુરેખા તરફ ન જતા ઉપર બુધના આગળી તરફ જાય તો તે પુરૂષનો વિવાહ કોઈ દિવસ થવાનો નહીં એમ નક્કી સમજવુ
(જુવો આકૃતી નંબર ૭૭ મા ૧)

જો સ્ત્રીરેખાનો છેવટનો ભાગ નિચે અત કરણુરેખા તરફ ગયો હોય તો તે માણસની સ્ત્રી મૃત્યુ પામશે એમ સમજવુ
(જુવો આકૃતી નંબર ૭૭ મા ૩)

સગળ અને ઉડી સ્ત્રીરેખા જો અત કરણુરેખાના સમીપમા હોય તો તે પુરૂષનો વિવાહ નાનપણમા થાય છે. આ સ્ત્રીરેખા અત કરણુરેખાથી જોટલી છેડી હોય તેટલા પ્રમાણમા તે માણસનો વિવાહ થવામા ટાઈમ લાગે છે જો અત કરણુરેખા અને ઝનિષ્ટીના આગળીનુ મુળ એના મધ્યભાગમા સ્ત્રીરેખા હોય તો તે માણસનુ અર્ધુ આવજી વિત્યાબાદ વિવાહ થાય છે

હાથ ઉપર સ્ત્રીરેખા હોય પણ તેમાથી ઝીણી ઝીણી રેખાઓ-ફાટા નિચેની તરફ નિકળ્યા હોય તો માણસના વિવાહમા વિધિ નડે છે અને તેનુ કારણ તેના સ્ત્રીની નાનુક અવવા

બીમાર પ્રકૃતી હોય છે (જીવો આકૃતી નંબર ૭૭ મા ૨)

જો આ શ્રીરેખા નિચે અત કરણરેખા તરફ વાકી વળેલી હોય અને તે ઠેકાણે જો આ રેખા બીજા રેખાથી કપાયેલી હોય તો તે માણસની સ્ત્રીનો મૃત્યુ દ્રઘ અકસ્માતથી અથવા દ્રઘ શીઘ્ર મૃત્યુકારક રોગથી થાય છે (જીવો આકૃતી નંબર ૭૮ મા ૧) અને જો આવા પ્રકારની રેખા કપાયેલી ન હોય પણ નિચે અત કરણ રેખાને કાપીને જતી હોય તો તે માણસના સ્ત્રીનો મૃત્યુ શીઘ્ર ન થતા વણા દિવસ રોગથી પિડાઈ ને થાય છે (જીવો આકૃતી નંબર ૭૮ મા ૨)

શ્રી રેખાને આરભમા જો આયલેડ-ટાપુનુ ચિન્હ હોય તો તે માણસનું લક્ષ્મ થનામા લીલ થાય છે અને લક્ષ્મ થના પહેલા બન્ને જણુ એક બીજાથી જુદા પડે છે (જીવો આકૃતી નંબર ૭૮ મા ૩) અને જો આ ટાપુનુ ચિન્હ શ્રીરેખાના મધ્યભાગમા પડયુ હોય તો તે માણસને સ્ત્રીના વિરહનુ દુઃખ સહન કરવુ પડે છે આ Separation જુદા પણ લક્ષ્મ થયા પછી આયુષ્યના મધ્ય વયમા થાય છે

જો આ ટાપુનુ ચિન્હ શ્રીરેખાના છેવટના ભાગમા પડયુ હોય તો બન્ને વચ્ચે વિરહ થાય છે અને જુદાપણુ કાયમને માટે રહે છે આવા ચિન્હવાળા યુગલનો પરસ્પર મિલાપ પાછો થઈ સકતો નથી (જીવો આકૃતી નંબર ૭૮ મા ૪)

શ્રી રેખાને જો ફોર્ક શાખા હોય તો [જીવો આકૃતી નંબર ૭૯ મા ૧] બન્નેજણુ એક બીજાથી જુદા રહે છે અને જો આ શાખા નિચે અત કરણરેખા તરફ જતી હોય તો જોજણુ વચ્ચે કાય દેસર જુદા પણુ થાય છે અને જો આ શાખા અત કરણ રેખાને કાપીને નિચે પ્લેન ઑફ માર્સ [મગળનુ મેદાન] અથવા મગળના પર્વત ઉપર જતી હોય તો Divorce થાય છે

એક આડી રેખા ગુફ પર્વત ઉપરથી નિકળી સ્ત્રી રેખાને દાપતી હોય તો પત્ની પત્નીમા એ બનાવ ગ્રહે છે અને બન્ને જાણ એક બીજાથી છુટા પડવાના વિચાર ધરાવે છે

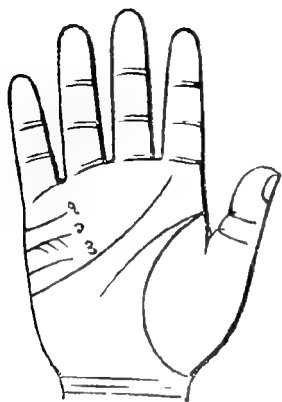
જો સ્ત્રી રેખા ઉપર નાના નાના પુષ્કળ આયલેડ હોય અથવા સ્ત્રી રેખા સાટળના જેવી હોય તો તે માણસે વિવાહ ન કરવો જોઈ એ કારણ સ્ત્રી હમેશા બીમાર રહે તેથી સ્ત્રી સુખ મળે નહી

સ્ત્રી રેખા જો વચ્ચેથી ટપાયેલી હોય એ દટણ થયા હોય તો તે માણસને સ્ત્રી સુખ મળતુ નથી ગમે તેટલા સુખી પતિ પત્ની રેખાતા હોય તે છતા જો વયોમાન વર્ષમા આ સ્ત્રીરેખા ટપાયેલી હોય તે વર્ષે બન્નેના પ્રેમમા ભગાણુ પડે છે

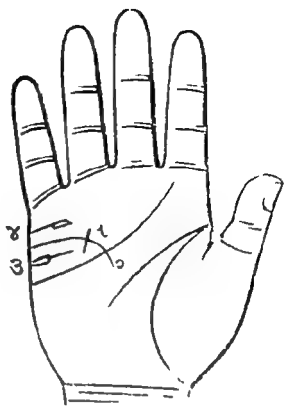
સ્ત્રી રેખા અથવા સ્ત્રીરેખાની ગાખા સૂર્યના પર્વત સુધી ગઈ હોય અને સૂર્યરેખાને ઉપરના ભાગમા મળતી હોય તો તે માણસનો વિવાહ શ્રીમત કુટુંબની સ્ત્રી સાથે થાય છે (જુવો આકૃતી નંબર ૭૬ મા ૨) અને જો આની રેખા સૂર્ય પર્વતના ઉપરના ભાગમા ન જતા નિચે વળી હોય અને સૂર્ય રેખાને દાપતી હોય તો તે માણસનો વિવાહ ગરીબ કુટુંબની સ્ત્રી સાથે થાય છે અથવા વિવાહ પછી સાપતોડ ગિચતી બગડે છે [જુવો આકૃતી નંબર ૭૬ મા ૩]

કુમરના પર્વત ઉપરથી એક ઉની રેખા નિકળી નિચે સ્ત્રી રેખામા મળતી હોય તો તે માણસના વિવાહમા વિત્ર નડે છે પણ જો આ સ્ત્રી રેખા ઉત્તમ પ્રકારની હોય તો આ વિત્ર ટળીને તે માણસનુ લક્ષ થાય છે [જુવો આકૃતી નંબર ૮૦ મા ૧]

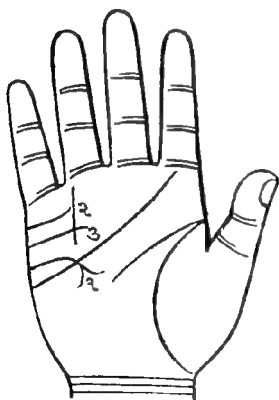
મગળના પર્વત ઉપરથી આડી રેખા નિકળી જો સ્ત્રીરેખાને મળતી હોય તો તે માણસનુ લક્ષ ચલામા વિત્ર નડે છે આ રેખા મગળના પર્વત તરફથી આવતી હોવાથી લગ્નમા નરો ઉપચિત થાય છે અને જો આ મગળની રેખાથી સ્ત્રી રેખા કપાતી

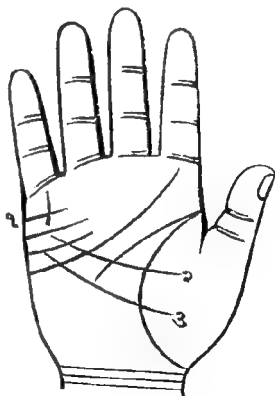
આકૃતી નં ૭૭

આકૃતી નં ૭૮

આકૃતી નં ૭૯

આકૃતી નં ૮૦

પ્રભાતની રેખાને નાની નાની રેખાઓ કાપતી હોય તો વિવાહ થનામા વિત્ત પડનાની સૂચના સમજવી.

ચંદ્રની પ્રભાત રેખા વચ્ચે ખડીત થઈને આગળ લાગ્ય રેખાને મળે તો સગાઈ તુટનાની સૂચના દર્શાવે સમજવી પણ પ્રભાતની રેખા ભાગ્યરેખાને મળતી હોવાથી પાછો સંબંધ થાય છે

પ્રભાતની રેખા ઉપર સ્ટાર-કુલીનું ચિન્હ હોય તો પ્રેમી જોના મૃત્યુથી શોક થાય છે

સ્ત્રીની સંખ્યા

બુધના પરિતને ઉત્તરવન કરી જોટલી લાખી સ્ત્રી રેખાઓ ગઈ હોય તેટલી વિવાહીત સ્ત્રીઓ તે માણસને યશો એમ સમજવું અને જે રેખાઓ ટુકડી અને ઝીણી હોય તે પ્રેમ સંબંધી સ્ત્રીઓની સમજવી જો બે, અથવા ત્રણ રેખાઓ લાખી અને સ્પષ્ટ દેખાતી હોય તો બે, ત્રણ સ્ત્રીઓ સાથે વિવાહ થનાનો યોગ સમજવો

સ્ત્રીની મરણ સંખ્યા.

સ્ત્રી રેખાઓમાંથી જે રેખાઓના અગ્રભાગ નિચે નમીને અત કરણ રેખા તરફ ગયા હોય અથવા અત કરણ રેખાને સ્પર્શ કરતા હોય તેટલી સ્ત્રીઓ તે માણસની મૃત થશે એમ સમજવું જો સ્ત્રીરેખા વચ્ચે ખડીત થઈ હોય તો પણ આવુજ ફળ સમજવું આ પ્રમાણે ખીન્ન ચિન્હોથી પણ જો રેખા ખડીત થઈ હોય તો તેટલી સ્ત્રીઓ તે માણસની મૃત થાય છે આવોજ યોગ સ્ત્રીના હાથ ઉપર હોય તો તેના પતિનું મરણ સૂચક સમજવું

લક્ષ કયા વર્ષમાં થશે

લક્ષ કયા વર્ષમાં થશે એનો નિર્ણય કરવો હોય તો અત કરણ રેખા

અને કનિષ્ઠીકા અગ્રીની મૂળ આ બેના વચ્ચેના જે અંતર છે તે ૭૫ વરસનું માપ સમજવું અને તેના પાંચ ભાગ કરવા દરેક ભાગ ૧૫ વરસનો સમજવો. અતઃ કુલ રેખા તરફથી સરવાળા કરી આ પાંચ ભાગમાર્થી જે ભાગમા સ્ત્રી રેખા સ્પષ્ટ દેખાતી હોય તે ભાગ ઉપર જે વયોમાનનું વર્ષ આવતું હોય તે વરસે વિવાહ થશે એમ સમજવું.

જો આ ભાગ ઉપર કોઈ અશુભ ચિન્હથી સ્ત્રી રેખા બગડી હોય તો વિવાહમા વિઘ્ન અથવા પ્રતિબંધ થશે એમ સમજવું.

આ સ્ત્રી રેખા અતઃ કુલ રેખાના અતી સમીપમા હોય તો ૧૩ વરસની અંદરજ વિવાહ થશે એમ સમજવું.

બન્ને હાથના ગુરના પર્વત ઉપર કૌંસનું ચિન્હ સ્પષ્ટ ઉઘાડાર હોય તો તે માણસનો વિવાહ ઘાઈ મોટા શ્રીમત કુટુંબની કન્યા સાથે થશે એમ સમજવું.

ચંદ્રના પર્વત ઉપરથી એક રેખા નિઝળી જે ધન રેખાન મળે તો તે માણસને સ્ત્રી તરફથી ધન મળે છે.

સત્તાન રેખા વર્ણન

કનિષ્ઠીકા અગ્રવીના મૂળમા અને ત્રી રેખાના ઉપર જે ઉભી સરળ રેખાઓ હોય છે તે સત્તાન રેખા સમજવી (જુવો આકૃતી નં ૮૩ મા ૧) આ રેખાપરથી સત્તાનની સખ્યા, તેનું લક્ષણ અને આસ્થાદિનો વિચાર થાય છે સીધી, લાખી, ઉડી અને અખડીત રેખાપરથી પુત્ર સતની, ગ્રીણી, દુકી અને અગ્રપદ રેખાપરથી ડન્યા સતતી સમજવી અસ્પષ્ટ, ખડીત, નાકી, ચુકી અને અદુષ્ક લક્ષણોથી યુક્ત રેખા હોય તો મૃત સતનીની દર્શક સમજવી

જો આ છુત્તના પર્વત ઉપર ખીલકુન સત્તાન રેખા ન હોય તો અતઃકલ્પ રેખાની નિચે મગળના પર્વત ઉપર બાહેરથી અદર મગળના પર્વત ઉપર આવેલી ઉભી રેખા સતતી દાયક રેખા સમજવી (જુવો આકૃતી નં ૮૩ મા ૩) અને જો ઉપરના બન્ને સ્થાનોપર સત્તાન રેખાનો અભાવ હોય તો અતઃકલ્પ રેખાના નિચે અને ઉપર જે શાખાઓ હોય છે તે સત્તાન નાયક રેખા સમજવી. (જુવો આકૃતી નં ૮૩ મા ૨)

સત્તાન સમધી વિચાર કરતી વખતે ત્રી પુરુષ બન્નેના હાથ જોડાથી નિશ્ચય થઈ શકે છે

છુત્તના પર્વતના આગળ સૂર્ય પર્વત ઉપરની સરળ રેખાઓ સતની દાયક સમજવી નહીં. ફક્ત કનિષ્ઠીકા અગ્રવીના મૂળ સુધીની રેખા માત્ર સતતી દાયક સમજવી.

મીધી, લાખી, અને ઉડી રેખા હોય તો સત્તાન નિરોગી હોય છે વાકીચુકી, અસ્પષ્ટ, નિસ્તેજ રેખા હોય તો સત્તાન રોગી અને ડમજોર હોય છે

સત્તાન રેખાના આરભમા જો ટાપુનુ ચિન્હ હોય તો બાહ્યાવસ્થામા સત્તાન ખીમાર રહે છે

પ્રવાસ રેખા — વર્ણન

ચંદ્રના પર્વત ઉપર જે આડી રેખાઓ હોય છે તે પ્રવાસ દર્શક રેખા સમજવી (જુઓ આકૃતી નં ૮૪ માં ૧) તેમજ આયુ રેખામાથી શાખા નિકળી ચંદ્રના પર્વત ઉપર જાય તો પ્રવાસ દર્શક સમજવી (જુઓ આકૃતી નં ૮૪ માં ૨)

આ ચંદ્રના પર્વત ઉપરની પ્રવાસ રેખા જેટલી સ્પષ્ટ, ઉડી અને લાખી હોય તે પ્રમાણુમા પ્રવાસ સફળ થશે એમ સમજવું

આયુરેખા અથવા આયુરેખામાથી એક શાખા નિકળી ચંદ્રના પર્વત ઉપર જાય તો તે માણુસની આખી જીંદગી પ્રવાસમય હોય છે

મણીખંધ તરફથી એક સરળ રેખા નિકળી ચંદ્રના પર્વત ઉપર થઈ થેટ મગજના પર્વત સુધી જાય તો તે માણુસને સમુદ્રનો પ્રવાસ થાય છે (જુઓ આકૃતી નં ૮૫ માં ૧)

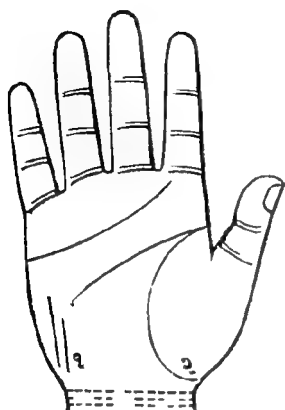
આયુરેખાનો છેવટનો ભાગ વાકો વળીને શુક્રના પર્વત ઉપર ગયો હોય તો તે માણુસની જીંદગી પ્રવાસ રહીત હોય છે આવા માણુસને પ્રવાસનો યોગ આવતો નથી (જુઓ આકૃતી નં ૮૫ માં ૨)

આયુ રેખામાથી નિકળેલી પ્રવાસ રેખાના અંતમા જે કાંતનું ચિન્હ હોય તો પ્રવાસનું પરીણામ નિરાશામય આવે છે (જુઓ આકૃતી નં ૮૪ માં ૩)

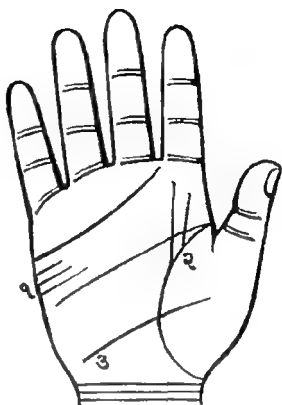
જો પ્રવાસ રેખા ઉપર ચતુષ્કોણનું ચિન્હ હોય તો પ્રવાસમા ભયકર સડટ આવે તો પણ તે માણુસ તેમાથી બચી જાય છે

પ્રવાસ રેખાપર જો ટાપુનું ચિન્હ હોય તો પ્રવાસમા નુકસાન થાય છે

ચંદ્ર પર્વત ઉપર પ્રવાસ રેખાને જે ફોર્ક થયો હોય અથવા

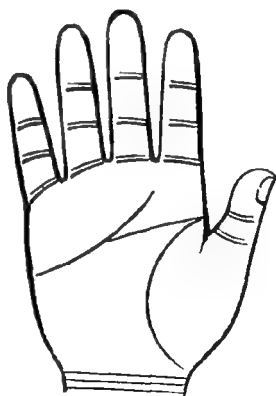
આકૃતિ નં ૮૫

આકૃતિ નં ૮૬

આકૃતિ નં ૮૭

આકૃતિ નં ૮૮

સર્કલ—નર્તુળ થકુ હોય તો પ્રવાસમા લયગ્ન સકટ આવે છે અને તે માણસનો મૃત્યુ પ્રવાસમા થવાનો સંભવ હોય છે

નિચે બતાવેલા તારીખે જે માણસનો જન્મ થયો હોય તે માણસને પ્રવાસમા પાણીથી ઘેરો થવાનો સંભવ હોય છે

- (૧) ૨૧ જુનથી ૨૧ મી જુલૈ ના વચ્ચે
- (૨) ૨૧ મી આક્ટોબરથી ૨૧ મી નોવેમ્બર સુધી
- (૩) ૨૧ મી ફેબ્રુઆરીથી ૨૧ મી માર્ચના વચ્ચે
નિચેના તારીખે જે માણસનો જન્મ થયો હોય તે માણસને રેલવેના પ્રવાસથી અકસ્માત થવાનો સંભવ હોય છે

- (૧) ૨૧ મી એપ્રિલથી ૨૧ મી મે ના વચ્ચે
- (૨) ૨૧ મી આગસ્ટથી ૨૧ મી સપ્ટેમ્બર સુધી
- (૩) ૨૧ મી ડિસેમ્બરથી ૨૧ મી જાન્યુઆરી સુધી

નિચેના તારીખે જે માણસનો જન્મ થયો હોય તે માણસને Storms (તાવા ઝેડ) અથવા વિજળીના પડનાથી અકસ્માત થાય છે

- (૧) ૨૧ મી મે થી ૨૧ મી જુન ના વચ્ચે
- (૨) ૨૧ મી સપ્ટેમ્બરથી ૨૧ મી આક્ટોબર સુધી
- (૩) ૨૧ મી જાન્યુઆરી થી ૨૧ મી ફેબ્રુઆરી સુધી

શત્રુ રેખા વર્ણન

બુધના નિચેના મગળ પર્વત ઉપર જે આડી રેખાઓ હોય છે તે શત્રુ રેખા સમજવી (જુલો આકૃતી નં ૮૬ માં ૧)

જે શત્રુની રેખા ભાગ્યરેખાને સ્પર્શ કરે અથવા ભાગ્યરેખાને કાપે તો શત્રુ તરફથી હાની થાય છે

પ્રકરણ ૧૧ મું

હાથપરથી માણસનો સ્વભાવ, રૂચી, વ્યવસાયાદિ

જાણવાના લક્ષણ.

મહત્વાકાક્ષાની રેખા.

આયુરેખામાથી રેખા નિકળી ગુઝની આગળી તરફ અથવા ગુઝના પર્વત ઉપર જાય તો તેને મહત્વાકાક્ષાની રેખા સમજવી (જુવો આટ્ટી નં ૮૬ મા ૨)

જો આ મહત્વાકાક્ષાની રેખા મીઠી, લાખી અને અખડીત હોય તો તે માણસની મહત્વાકાક્ષા પૂર્ણ થાય છે અને જો આ રેખા ખડીત હોય અથવા તેનાપર ટાપુનું ચિન્હ હોય તો તે માણસની મહત્વાકાક્ષા સફળ થતી નથી

વિચાર રહિત ખાનપાનની રેખા અથવા અધર્મ રેખા

ચંદ્રના પર્વત ઉપરથી એક રેખા નિકળી ગુઝના પર્વત ઉપર જાય તો તે માણસને લક્ષ્યાલક્ષ્યનો વિચાર હોતો નથી (જુવો આટ્ટી નં ૮૬ મા ૩)

જો આ રેખા ફક્ત ડાબા હાથ ઉપરજ હોય તો તે માણસને અનુવરીક (મર્તાપિતા તરફથી વારસામા મળેલો) દેવ હોય જ અને જમણા હાથ ઉપર જો આ રેખા હોય તો કોઈ દુર્ગમની પુરુષના સગતથી તેને આ દેવ તાણ પડે છે આના માણસે ત્રી

નગાની ચીજોથી સાચેત ગહેતુ જોઈએ નહીતો નશાથી હાની
બોગવની પડે છે

જો આ રેખા બંને હાથ ઉપર સ્પષ્ટ દેખાતી હોય અને
અંગુઠો પણ નિર્બલ હોય તો તે માણસમા આત્મસંયમનો અભાવ
હોવાથી ચત્રવ્રતા પૂર્વક મદ્યપાન કરે છે જો આ રેખા ઉપર ટાપુતુ
ચિન્હ હોય તો અતી મદ્યપાન કરવાથી મૃત્યુનો સંભવ હોય છે

સર્વ ગ્રહોના પરિત પુષ્ટ અને ચતેજ હોય તો માણસ ધુદ્ધીમાન
હોય છે ખરો પણ ધાર્મિક વ્રતિનો હોતો નથી અને બલ્યાભલ્ય,
અપેચાપેચ, કરનાનાળો હોય છે આના માણસના હાથ ઉપર ચંદ્રના
પરિતપન દાસનુ ચિન્હ પણ હોય છે

શનીનો પરિત પ્રમાણ કરતા અધીક પુષ્ટ અને ઉદાવદાર હોય
તો તે માણસ મૂર્તિ પ્રજક હોતો નથી

ગની અને રવિનો પરિત બીજા પર્વતો કરતા અધીક ઉદાવદાર
હોય તો તે માણસ વ્યર્થનો ત્યાગ કરી પરવર્મનો સ્વીકાર કરે છે

ઉત્તમ પુરુષના લક્ષણ.

મનુષ્યના હાથમા મગતક રેખા, ધન રેખા અને આરોગ્ય
રેખાના યોગથી જો મોટો ત્રિકોણ થયો હોય (જુઓ આકૃતિ ન
૮૭ મા ત્રિકોણ) અને આ ત્રિકોણના ત્રણે ભાગ ઉત્તમ પ્રકારના
હોય અને ત્રિકોણના મધ્યનો ભાગ બીજા ચિન્હોથી દુષીત ન હોય
તો તે માણસ યશસ્વી, સુખી, અને સ્વપરાક્રમથી ધન કમાવના
વાળો હોય છે

આ ત્રિકોણ ધર્માભિમાની લોકોના હાથ ઉપર પણ હોય છે

હાથ ઉપર આ ત્રિકોણ ઉત્તમ પ્રકારનો હોય અને ચંદ્ર
પરિતથી પુરુષના પરિત સુધી અર્ધ વર્તુલાકાર ચંદ્રરેખા ઉદાવદાર

હોય તો તે માણસને દિવ્ય દષ્ટી અને અર્તદષ્ટીથી સર્વ વાતનું જ્ઞાન થાય છે. આવી રેખાવાળા માણસને ઈશ્વર સાક્ષાત્કાર પણ થાય છે.

ગુરુના પર્વત ઉપર અર્ચિત્ર ચિન્હ હોય અને કર તત્ત્વમા ત્રિકોણનું ચિન્હ પણ હોય તો તે માણસ ધાર્મિક, પુણ્યવાન અને સર્વકાળે તીર્થ યાત્રા કરવા વાળો અને વૈરાગ્યશીલ હોય છે.

ચંદ્રના પર્વત ઉપરનું ત્રિકોણ ચિન્હ ગૃહસ્થાશ્રમી હોવા છતાં ઉત્તમ પ્રજાનો પરમાર્થ સાધક પુરુષ હોવાનો મૂલ્યક હોય છે. આવા લક્ષણ શ્રેષ્ઠ મહાત્મા પુરુષોના હાથ ઉપર હોય છે. સર્વ સાધનશુ માણસના હાથ ઉપર આવા પારમાર્થિક લક્ષણ કન્યીતજ જોવામાં આવે છે.

જો કોઈ પારમાર્થિક ચિન્હ હાથ ઉપર ન હોય તો પણ તે માણસના હાથ ઉપર ગુરુ, શુક્ર અને ચંદ્ર આ ત્રણોના પર્વત ઉત્તમ પ્રદારના ઉદાગદાર અને પુષ્ટ હોય અને બાકીના ત્રણોના પર્વત દબાયેલા હોય તો તે માણસ ઈશ્વર ભક્ત હોય છે અને અભદ્યાભદ્ય જગતો નથી.

ઉદાર અને દયાળુ માણસના લક્ષણ.

અત કરણ રેખા સરળ, લાંબી થઈને થેટ ગુરુના પર્વત ઉપર ગર્ભ હોય અને ગુરુ તથા શુક્રના પર્વત ઉદાગદાર હોય તો તે માણસ ઉદાર અત કરણનો અને દયાળુ હોય છે.

સત્યવક્તા અને ઈમાની.

અનામિત્ર અશુભીના ખીન્ન પેગવાપગથી જો ઉભી રેખા નિકળી અનામિત્રના મૂળ મુધી ગર્ભ હોય અને હાથમા ત્રિકોણનું ચિન્હ ઉત્તમ પ્રજા નું હોય તો તે માણસ સત્ય બોલવા વાળો અને ઈમાની હોય છે.

ચોર માણસના લક્ષણ

- (૧) જે માણસનો હાથ વણે સાઠડો અને જડો હોય તે માણસ ચોરી કરવા વાળો હોય છે
- (૨) કનિષ્ઠીકા અંગુલીના તિજ પેરવાપર વાકી, આડી રેખા હોય અને ઢોસનું ચિન્હ હોય
- (૩) ધુધનો પર્વત પ્રમાણુ કરતા વધારે ઉદાવદાર હોય અને કનિષ્ઠીકા અંગુલી વાકી હોય
- (૪) ધુધના પર્વત ઉપર તાગનું ચિન્હ હોય
- (૫) મસ્તક રેખા વાકી અને લાલ રંગની હોય
- (૬) ધુધના પર્વત ઉપર જળમનું ચિન્હ હોય
- (૭) કનિષ્ઠીકા અંગુલીના સાત જડો હોય અને હાથ કટણુ હોય તો ચોર માણસના લક્ષણુ જાણવા

ઉપરોક્ત સાત લક્ષણુ ચોર માણસના બતાવ્યા છે તેમાથી કોઈપણ એક લક્ષણુ હાથ ઉપર હોય તો તે માણસ ચોર હોય છે

જેટલા લક્ષણુ અધીક હોય તેટલા પ્રમાણુમા તે માણસ ચોરી કરવામા અધીક પ્રવીણ હોય છે

ખુની માણસના લક્ષણુ

જે માણસની મસ્તક રેખા ટુકી, જડી અને લાલ રંગની હોય, નખ ટુકા અને લાલ રંગના હોય, હાથ જડો અને કટણુ હોય અંગુઠો નિચે દબાયેલો હોય, અંગુઠોની પીઝે પર્વ ટુકા અને જડો હોય, મગજનો પર્વત પ્રમાણુ કરતા અધીક ઉદાવદાર હોય તો આનો માણસ સુડ લેવાના ભાવનાથી અથવા કોઈ પ્રસંગે ક્રોધના ખુસ્સામા માણસનો ખુન કરે છે

જે માણસની મસ્તક રેખા પોતાનું ધ્યાન છોડી હાથના ઉપરના ભાગમાં યુધના પર્વત નિચે અત ડરણુ રેખાને મળીને નિડળે હાથ કંદણ હોય, અને અગ્રહો લાખો અને ડંદણ હોય તો તે માણસ પૈસાના લોભથી ખીજનું ખુન કરે છે (જુવો અકૃતી ન ૮૮)

શુદ્ધનો પર્વત પ્રમાણુ કરતા અધીક ઉદાસદાર હોય, મસ્તક રેખા ટુકડી, જાડી અને લાલ રંગની હોય, અગ્રહો ટુકડા, જાડા અને ડંદણ હોય તો તે માણસ કામ વિકાગના આવેશમાં ખીજનું ખુન કરે છે

આત્મહત્યા કરનાર માણસના લક્ષણ.

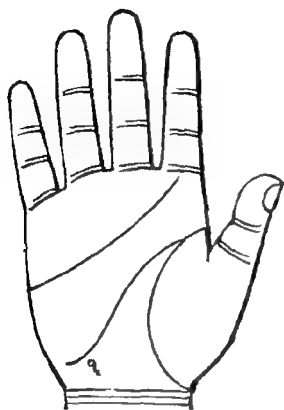
જે માણસનો હાથ પ્રમાણુ કરતા અધીક લાખો હોય મસ્તક રેખા નિચે વળીને ચંદ્રના પર્વત ઉપર ગઈ હોય, ચંદ્રનો પર્વત અધીક ઉદાસદાર હોય, મસ્તક રેખા ઉચ્ચ ધ્યાનમાં આયુ રેખાને અધીક મળેલી હોય તો તે માણસનું *Nature* અવભાવ લાગણી પ્રધાન અને ક'પના શક્તીનાજો હોનારી કોઈ પણ ડંદ, દુખ અને મંદતને આવો માણસ હજાર ગણુ મોટું કષ્ટે છે અને તે અસહાય લાગવાથી આત્મહત્યા કરી ખેમે છે

ગનિનો પર્વત પ્રમાણુ કરતા અધીક ઉદાસદાર હોય, તો તે માણસ લાગણી પ્રધાન અને ઉદાસ વ્રત્તિનો હોય છે ઉદાસ પ્રકૃતિને લીધે નર્મ પણ બાળનમાં નિગશા દેખાવાથી કોઈપણ સન્નેજે ઉવનમાં સાગ નથી એ ખ્યાલથી આત્મહત્યા કરે છે

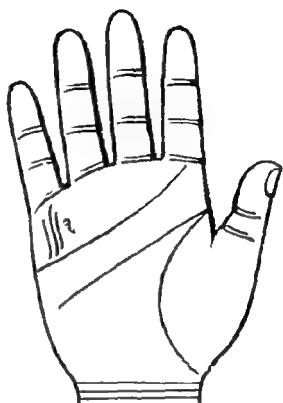
મસ્તક રેખા નિચે વળીને થેટ ચંદ્રના પર્વત ઉપર થઈ મણીમધ સુધી ગઈ હોય અને હાથની આગળીએ *Pointed* નોક વાળી હોય તો તે માણસ આત્મહત્યા કરવાનાજો હોય છે (જુવો આકૃતી ન ૮૯ મા ૧)

ચંદ્ર પર્વત ઉપર અને ઘન રેખાના અતમા કોસનું ચિન્હ હોય તો માણસ આત્મહત્યા કરે છે

આકૃતી નં ૮૯

આકૃતી નં ૯૦

મૃત્યુની શિક્ષા થાય તેના લક્ષણ.

તર્જની આગુલીમાથી એક રેખા નિકળી આગુડાના પ્રથમ પેરવા સુધી જાય તો તે માણસને અપરાધ-ગુન્હો સાબીત થનારી ક્રમીની શિક્ષા મળે છે

નિર્ધન માણસના લક્ષણ.

- (૧) ધન રેખા સાડળ જેવી હોય, અને ઝીણીઝીણી રેખાઓથી ધન રેખા અને આયુ રેખા કપાયેલી હોય
- (૨) ધન રેખા જગા જગા પર કપાયેલી હોય અને અત-કગ્લુ રેખા તથા ધન રેખા બીજા રેખાઓથી કપાયેલી હોય
- (૩) ધન રેખાનો ઉદય મણીમધ રેખાના નીચે થયો હોય અને મધ્યમા આગુલીના તિગ્મ પેરવા ઉપર ધન રેખા ચઢી ગઈ હોય
- (૪) મણીમધ રેખા જગા જગાપર તુટેલી હોય
- (૫) શુક્રના પર્વત ઉપર કૌસ અથવા તારાનું ચિન્હ હોય
- (૬) શુક્રના પર્વત પરથી એક રેખા નિકળી મગળના પર્વત ઉપર ગઈ હોય
- (૭) શુક્ર પર્વત ઉપર જાળાનું ચિન્હ હોય, અતઃકગ્લુ રેખા જગા જગાપર કપાયેલી હોય અને ધન રેખાનો ઉદય ચંદ્ર પર્વત ઉપરથી થઈ મન્તડ રેખા નીચે જાય તો ધન રેખા ગઈ હોય

- (૮) શુધના પર્વત ઉપર ફોસનું ચિન્હ હોય અને તેની એક શાખા અતઃકરણ રેખાને મળી હોય તો અતઃકરણ ધન જવાનું લક્ષણ સમજવું
- (૯) કરતલમા જે મોટું ત્રિકોણ ગ્રાહ્ય છે તેમા ફોસનું ચિન્હ હોય
- (૧૦) રાક્ષના પર્વત ઉપરથી એક રેખા નિઝળી શુધના પર્વત ઉપર ગઈ હોય

ઉપરોક્ત લક્ષણોમાંથી એકથી લક્ષણ જે માણસના હાથમા હોય તે માણસ નિર્ધન, ગરીબ, દુષ્ટ અને ધનનો નાશ કરવાવાળો હોય છે

ધનલોભી માણસના લક્ષણ

- (૧) મગ્તક રેખા પ્રમાણ કરતા અધીક લાંબી હોય, અતઃકરણ રેખા કરતા મગ્નક રેખા નાડી અને અષ્ટ રેખાની હોય, અને અનામિકા આગળી ચોગસ આકારની હોય તો તે માણસ ધન લોભી હોય છે
- (૨) મધ્યમા અને અનામિકા આગળીના ત્રીજા પર્વ લાંબા અને સાડા હોય
- (૩) અંગુઠો કરતલ-હથેલી તરફ વળેલો હોય અને સૂર્યનો પર્વત અધીક ઉદાવદાર હોય
- (૪) હાથ ઉપર અતઃકરણ રેખાનો અભાવ હોય
- (૫) અતઃકરણ રેખામાંથી એક શાખા નિઝળી શુધના પર્વત ઉપર જાય અને શુધનો પર્વત ઉદાવદાર હોય તો તે માણસ લોભી હોય છે

ઉપરોક્ત લક્ષણમાયી જે એક લક્ષણ હાથ ઉપર હોય તો તે માણસ ધન લોભી થાય છે

આપધી શાસ્ત્ર

(વૈદ્ય, ડૉક્ટર, હકીમ, કપાકેન્ડર પ્રિંગે)

જે માણસના હાથ ઉપર યુધનો પર્વત અધીક ઉદાનદાર હોય અને તેપર ત્રણ અથવા અધીક મીધી વિનાનની રેખાઓ હોય (જુઓ આકૃતી નં ૯૦ મા ૧) હાથની આગળીઓ ગોળ, પાતળી, અને ચપટી હોય અથવા *From jointed thumb* દૃઢ હોય તો તે માણસ વૈદ્ય, ડૉક્ટર હકીમ અથવા કપાકેન્ડર હોય છે

જે માણસના હાથની યુવની આગળી નોડવાળી હોય, શુક અને ચંદ્રના પર્વત ઉદાનદાર હોય અને અતર્જાનની રેખા પણ હાથમા હોય તો તે ડૉક્ટર અધીક લાભ ઉઠાવે છે તેનામા ઉદારતા અને સહાનુભૂતિ હોય છે તે ડૉક્ટર ટેલીપથી (એક વિદ્યા જેના સહાયથી માણસના નિચાર ખીજ માણસને કહ્યા વિના સમજી શકાય છે) દ્વારા પોતાના રોગીના નિચાર સમજવાની શક્તી ધરાવે છે અને તેનાથી રોગી માણસના શરીરમા રોગનું સ્થાન ચોધી કાઢે છે

કોઈ ખાસ રોગનો ચિકિત્સક. (એપેરિયાલિસ્ટ)

જે માણસના હાથમા સૂર્ય રેખા સ્પષ્ટ ઉદાનદાર હોય, યુધનો પર્વત અધીક ઉચો અને સ્પષ્ટ દેખાતો હોય, અને તેનાપર ઉમ્મી ત્રણ રેખાઓ હોય, આગળીઓ લાંબી હોય, અગળીની પ્રથમ ગાંઠ સધી પુષ્ટ હોય, મન્તક રેખા ઉત્તમ હોય, અને ચંદ્ર શુક્રના પર્વત ઉત્તમ સ્થિતિમા હોય તો તે માણસ ડૉક્ટર, વૈદ્ય, હકીમ-દ્રાહ ખાસ રોગની ચિકિત્સા કરવાવાળો હોય છે

સરજન (શસ્ત્ર ક્રિયા કરવાવાળો ડૉક્ટર)

જે માણસના હાથ ઉપર મગળનો અને બુધનો પર્વત અધીક હોયો અને ઉદાવદાર હોય આગળીઓ ગોળ, પાતળી અને લાળી હોય આગળાનો અગ્રભાગ ચોક્કસ હોય, સર્વ આગળીઓની ખીલ ત્રીજી પુષ્ટ હોય, હથેલી દઢ હોય, બુવના પર્વત ઉપર ત્રણ ચાર વિજ્ઞાનની રેખાઓ હોય, મસ્તક રેખા અને સૂર્ય રેખા સાફ, ઉડી અને સ્પષ્ટ હોય, તો તે માણસ શસ્ત્ર ક્રિયા કરવાવાળો ડૉક્ટર થાય છે

ઔષધીનો શોધક

જે માણસના હાથ ઉપર ચંદ્રનો પર્વત અધીક હોયો ઉદાવદાર હોય, અને સૂર્યની રેખા પણ ઉત્તમ સ્પષ્ટ અને જોરદાર હોય, તો તે માણસ રોગ ઉપર રામઆણુ ગુણવાળી ઔષધીનો શોધક હોય છે.

પશુનો ડૉક્ટર [વેદરનેરી સર્જન]

જે માણસની હથેલી ડહાણુ હોય, આગળીના અગ્રભાગ મોટા હોય અને સૂર્યની રેખા ઉત્તમ હોય તો તે માણસ પશુ ચિકિત્સક ડૉક્ટર થાય છે

પરિચારીકા — નર્સ

જે સ્ત્રીના હાથ ગોળ, પાતળો, અને ચપટો હોય, હથેલી દઢ હોય, બુધના પર્વત ઉપર વિજ્ઞાનની રેખા હોય, શુક્ર અને ચંદ્રના પર્વત ઉદાવદાર હોય તો તે સ્ત્રી નર્સ થાય છે

યત્રજ્ઞ [મેકેનિક તથા ઇજીનીયર]

જે માણસની આગળીઓના અગ્રભાગ મોટા, જાડા હોય, અગ્રહો દુકો દેાય, હાથ કઠણુ હોય, આગળીઓ ગોળ, પાતળી, અને

ચપટી હોય, હથેલી ચોડી હોય, તથા ગ્રહોના પર્વત ચપટા—સપાટ હોય તો તે માણસ મેકેનિક, ઇજીનિયર હોય છે જે માણસના હાથમા ઉપરોક્ત લક્ષણ હોય અને હથેલી નરમ હોય તો તે માણસ યત્ર (મશિનરી) વેચના વાળો વેપારી થાય છે

શિલ્પ જ્ઞ (કારીગર)

જેના હાથમા ગુરુનો પર્વત અધીક ઉચો ઉઠાવદાર હોય, આગળીઓ ચોરસ હોય, સૂર્યની આગળી સીધી અને લાખી હોય અને તેનો પ્રથમ પર્વ લાખો હોય, સૂર્ય રેખા ઉત્તમ સ્પષ્ટ રેખાતી હોય, ગુરુની આગળી નોકવાળી હોય, ચંદ્રનો પર્વત ઉચો ઉઠાવદાર હોય, ગુરુ અને શનીની આગળી વચ્ચે અતઃ હોય તો તે માણસ શિલ્પજ્ઞ હોય છે

સાધારણ વકીલ

જે માણસની આગળીઓ લાખી અને સમીપમા—જોડાયેલી હોય અગુરો લાખો અને સીધો હોય, મસ્તક રેખા સીધી તથા જે શાખાવાળી હોય હથેલી ચપટી હોય તો તે માણસને કાયદાનુ જ્ઞાન હોય છે

બેરિસ્ટર અથવા રજીડર.

ઉપરોક્ત વકીલ સખધી સર્વ લક્ષણ બેરિસ્ટરના હાથ ઉપર હોય છેજ તે ઉપરાંત વિશેષ બેદ એ છે કે ગુરુ અને શનીની આગળી તેમજ સૂર્ય અને બુધની આગળીઓ એક બીજાથી જુદી જુદી હોય છે, અને સૂર્યની આગળી ગોળ, ચપટી અને પાતળી હોય બુધની આગળીનું પ્રથમ પર્વ લાખુ હોય અને બીજી આગળીઓ ચોરસ આકારની હોય ચંદ્ર, બુધ, શની, ગુરુ અને સૂર્ય આ પાંચ ગ્રહોના પર્વત ઉચા હોય, અગુરોનો બીજો પર્વ લાખો હોય અને મસ્તક રેખા આયુરેખામા મળેલી ન હોય (આયુ રેખાથી છુટી પડીને

નિહળી હોય) હાથ ઉપર સૂર્ય રેખા અને મન્તક રેખા લાખી હોય તો તે માણસ મોર્ગન્ટર વા પ્લીડર થાય છે

અધિકારી અથવા ઑફીસર.

જે માણસના ડામા હાથની આગળીઓ કરતા જમણા હાથની તર્જની અને ડનિષ્ટીકા આગળી ઉત્તમ પ્રકારની હોય અને હાથમા મગગનુ મેદાન અધીક ઉચું હોય તો તે માણસ ઑફીસનુ કામ કરવાવાળો અધિકારી થાય છે

જજ (ન્યાયાધીશ)

જે માણસના હાથની આગળીઓ લાખી અને નોડવાળો હોય અતઃગણુ રેખા તથા મન્તક રેખાના મધ્યનો ભાગ (ચતુષ્કોણુ) ચોડો હોય, મન્તક રેખા ઉત્તમ પ્રકારની હોય, બુધની આગળીનું પ્રથમ પર્વત લાણુ હોય અને ગુરૂની આગળો મીઠી હોય, સૂર્યનો પર્વત ઉચો હોય તો તે માણસ ન્યાયાધીશ થાય છે

શિક્ષકનો હાથ

જે માણસના હાથમા ગુરૂ, રાત્રી, સૂર્ય અને બુધ, આ ચાર ગ્રહોના પર્વત ઉંચા ઉઠેલા હોય, આગળીઓ લાખી હોય અને તેના અગ્રભાગ ચોડા હોય મધ્યમા આગળીનું બીજું પર્વ લાણુ હોય, સૂર્યની રેખા ઉત્તમ પ્રકારની હોય તો તે માણસ વિદ્યાભ્યાસ કરાવવા કાળો (શિક્ષક) થાય છે

ગણિત શાસ્ત્રજ્ઞ

જે માણસના હાથની આગળીઓ ચોગ્મ, લાખી અને ગાઢવાળી હોય, આગળીઓના પ્રથમ અને બીજા પર્વ ઉત્તમ પ્રકારના પુષ્ટ હોય, હથેલી પાનળી હોય, મન્તક રેખા લાગી, નીધી અને ઉડી

હોય, શનીની આગળી પુષ્ટ હોય અને તેનુ બીજુ પર્વ બીજા આગળીઓના પર્વ કરતા અધીક લાભુ હોય તો તે માણુમ ગણિત રાત્રમા પ્રવિણ હોય છે

ગાયન કલાનો બાબુકાર

જે માણુસનો હાથ ચોરસ હોય, શુક્રનો પર્વત ઉચો હોય, શનીની આગળી લામી અને નોકનાળી હોય હાથ ઉપર રવીની રેખા હોય શનીનો પર્વત ઉચો હોય, અગુષ્ટના બોળ પર્વનો બહારનો કોણુ અધીક ઉચો (નોકનાળો) હોય તો તે માણુમ ગવર્ધયો હોય છે

પ્રકરણ ૧૨ મું

પર્વતોનું વર્ણન

આગળીઓના મૂળમા પર્વતોની સ્થાપના કીધી છે તર્જની આગળીના મૂળમા ગુરૂનો પર્વત, મધ્યમા આગળીના મૂળમા શનીનો પર્વત, અનામિકા આગળીના મૂળમા રવીનો પર્વત, કનિષ્ઠીકા આગળીના મૂળમા જુધનો પર્વત, અગુષ્ટના મળમા શુક્રનો પર્વત, મસ્તક રેખાના નિચે અને શુક્ર પર્વતના ઉપર આયુ રેખાની અદર મળળનો પર્વત, અને શુક્ર પર્વતની સામે અદ્રનો પર્વત હોય છે

હાથ ઉપરના પર્વતોમા જે પર્વત બીજા પર્વતો કરતા અધીક પુષ્ટ અને ઉચો હોય તે ઉત્તમ પ્રકારનો પર્વત સમજવો. સપાટ હોય તે સાવારણ પ્રકારનો, અને જે પર્વત દબાયેલો હોય તે કનિષ્ઠ પ્રકારનો સમજવો.

જે પર્વત સર્વ પર્વતોમા ઉચો હોય, દમાવવાથી કંઠેણ લાગતો હોય, તે ઉપર ઉભી સરળ રેખા હોય, પર્વતનો રંગ ગુલાબી હોય અને પર્વતના ઉપરની આગળી બાજુ આગળીઓ ડરતા લામી મીધી અને પુષ્ટ હોય, તો તે પર્વતનો પ્રલાવ તે માણસના અવાવ, રંગ રૂપ, દેહી, વ્યવસાયાદિ ઉપર પડે છે અને તે પર્વતના એટલે તે પ્રહના ગુણ તે માણસમા ઉતરે છે

હાથ ઉપરના પર્વત અને તેના ગુણ.

ગુરૂનો પર્વત—મહત્વાકાક્ષા, આગેવાની, ધર્મ, માન સન્માન, મુખી પ્રેમ, હુકુમત.

ଆହୁତି ୩ ୧୧

મનુષ્યનો સ્વભાવ, વર્ણ, ઊંચી, ધર્મ, વ્યવસાયોદિ બતાવનાર
હાય ઉપરના પર્વત અને તેના સ્થાન

શનીનો પર્વત—ઉદાસ વ્રતિ, દુઃખ, ગ્રહેમ, ગાહ્યપણ, નિર્વ્યસન,
નિરુત્સાહ, ગભીર

રવિનો પર્વત—તેજની, દલાલિસ, સાહસ, સુખ, વિજય

બુધનો પર્વત—ચાલાક, ઉદ્યોગ, શાસ્ત્ર, ધ દો, ચપળાઈ

શુક્રનો પર્વત—પ્રેમ, લાગણી, સંગીત, દયા, મનોવિદાર

મંગળનો પર્વત—શુર, હિમત, લડવયો, ચચળ

ચંદ્રનો પર્વત—શાત, કલ્પક, લેહરી, અગમ્ય, સ્વાર્થી

ગુરુનો પર્વત

તર્જની આગળીના મળમા નિચે ગુરુનો પર્વત હોય છે
(જુવો આકૃતી નં ૬૧) આ ગુરુનો પર્વત અધીક ચપટો
ન હોય, ઉચો ઉદાનદાર હોય તો તે માણુસ સમાજ તથા કુટુંબ
સાથે પ્રીતી રાખવાવાળો, મહત્વાકાંક્ષી, ઉચ્ચાશિલાળી, આનંદી, ધર્મ-
રત, પ્રતિષ્ઠા તથા કીર્તીની ઇચ્છા કરવાવાળો, સૌંદર્યપ્રિય, થોડો
અલિમાની અને ખીજા ઉપર હુકુમત કરવાની ઇચ્છા ધરાવવા વાળો
હોય છે

ગુરુનો પર્વત ઉત્તમ હોય અને તે સાથે હાથ ઉપર મસ્તક
રેખા પણ ઉત્તમ-સ્પષ્ટ, લાખી, સીધી અને ઉડી હોય તોજ ઉપર
પ્રમાણે સારા ફળ મળે છે ગુરુનો પર્વત હાથ ઉપર ઉત્તમ હોય
પણ મસ્તક રેખા સારી ન હોય તો સારા ફળ મળતા નથી આવે
માણુસ અહારી હોય છે

ગુરુનો પર્વત દબાયેલો હોય તો તે માણુસ સ્વાર્થી, અધર્મી
અને દુરાચારી હોય છે

હાથ ઉપર ગુરના પર્વતનો અમવ હોય અને રાનીના પર્વત અધીક ઉચો ઉરોચો હોય તો સમાજ તથા મનુષ્ય સાથે ધ્રુવા કરવા બાળો માણસ હોય છે

જો ગુર અને ચંદ્રના પર્વત હાથ ઉપર ઉત્તમ પ્રકારના ઉચા ઉરોચા હોય અને બુધના પર્વતનો હાથ ઉપર અભાવ હોય તો તે માણસના વિચાર તો મોટા અદ્ભૂત હોય છે પણ કૃતી માત્ર કંઈ હોતી નથી

ગુરના પર્વત ઉપર એક મીઠી રેખા હોય તો તે માણસ યશસ્વી થાય છે અને જો અધીક રેખાઓ હોય તો અપયસ કારક સમજવી

તારાનુ ચિન્હ—ગુના પર્વત ઉપર જો તારાનુ ચિન્હ હોય તો તેના કૃત્રિમા વૃદ્ધી કરે છે

કૌસનુ ચિન્હ—ગુના પર્વત ઉપર કૌસ પુલીનુ ચિન્હ હોય તો તે માણસનો વિવાહ સારા ખાનદાની કુટુંબની ત્રી સાથે થાય છે વિવાહ સુખદાયક થાય છે અને તે માણસની અભિલાષા પૂર્ણ થાય છે

ટાપુનુ ચિન્હ—ટાપુનુ ચિન્હ ગુના પર્વત ઉપર હોય તો તે માણસ કુળબાળો હોય છે અને તેના હાથે કુળને કલક લાગવા જેવું કામ થાય છે

ત્રિકાણુ ચિન્હ—ગુના પર્વત ઉપર ત્રિકાણુ ચિન્હ હોય તો તે માણસ લોકહીતનું કામ કરવાવાળો હોય છે ધાન સલામા બેસનાવાળો, રાજદૂતનું કામ કરનાર વાળો, તથા સગાઈ સબ્ધ કરાવવાની ખટપટ કરનાર વાળો હોય છે આવા ચિન્હવાળો માણસ સાન્નિદ્ય, દુશળ અને મુત્સદ્દી હોય છે

ગુરુના પર્વત ઉપર ત્રિકાલુતુ ચિન્હ હોય અને સ્ત્રીની રેખા પણ હાથ ઉપર ઉત્તમ પ્રકારની હોય તો તે માણસ કોઈ સંસ્થાનનો પ્રધાન મંત્રી હોય છે ગુરુના પર્વત સ્થાનપર ત્રિકાલુતુ ચિન્હ રાજ મંત્રીપદ દાયક સમજવું

ચતુષ્કાલુતુ ચિન્હ—ગુરુના પર્વત ઉપર ચતુષ્કાલુતુ ચિન્હ હોય તો તે માણસ મોટો માન પ્રતિષ્ઠાનાળો હોય છે આવો માણસ જ્ઞાનક સંટમાંથી ભયકર રોગમાંથી અને સર્વ આપદઓમાંથી બચી જાય છે તેને મોટા મોટા અધીકાર પ્રાપ્ત થાય છે અને ઉત્તરોત્તર તેની ઉન્નતી થાય છે

ખીકુ—ગુરુના પર્વત ઉપર કાળા રંગનો કાથ હોય તો તે માણસની પ્રતિષ્ઠા, ઈર્ષ્યજાતને હાની થાય છે

મંગળીતુ ચિન્હ—ગુરુના પર્વત ઉપર જાળીનું ચિન્હ હોય તો તે માણસ દુષ્ટ સ્વભાવનો હોય છે નીચ કર્મ કરવા વાળો, ખીજ માણસપર દુષ્ટ સ્વભાવ વધારા પ્રભાવ રાખવાવાળો હોય છે આવા માણસને સામાજિક કાર્યમાં સફળતા મળનામાં તથા વિવાહ સંબધી સુખમાં બાધાઓ થયા કરે છે

પોતાનું સ્થાન છોડી ગુરુના પર્વત શનીના પર્વતને દાખી દેતો હોય તો તે માણસ આત્મનિષ્ઠાવાન હોય છે ગુરુના પર્વત ઉપર એક સરળ રેખા હોય અને અગ્રુષ્ટ તથા તજની આગળીના અગ્ર-ભાગ ઉપર ચક્રનું ચિન્હ હોય તો તે માણસ મશરૂની થાય છે

ગુરુ અને મંગળના પર્વત ખીજ પર્વતો કરતા અધીક ઉચા હોય તો તે માણસ અપ્રામાણીક, ખીજને ફસાવવા વાળો હોય છે

ગુરુ વર્ગના માણસ

જે માણસના હાથ ઉપર ગુરુનો પર્વત અન્ય સર્વ પર્વતો કરતા અધીક બલવાન હોય તો તે માણસ ગુરુના વર્ગ વાળો હોય છે આવા માણસ ઉપર ગુરુનો પ્રભાવ અધીક પડે જે ગુરુ વર્ગ વાળા માણસ દદ ગરીબના અને મધ્યમ ઉચ્ચાર્થીના હોય છે જેમ જેમ વૃદ્ધ થતા જાય તેમ તેમ તેમનું શરીર મજબૂત, દદ થતું જાય છે વર્ણ—૩૫ મ્મ્મ્મ ગહુ વર્ણો હોય છે આખો મોટી તીલક, ભૂરી, ચળકદાર હોય છે ઉપરની પાપણ જાડી હોય છે જાણે મોતે ચડ્યો હોય તેવા રેખામાં છે નાક ચરણ, સુડાળ, ઉચ્ચ અને મોટું હોય છે મુખ મોટું, હોઠ ગુલાબી રંગના અને દાંત મજબૂત અને સફેદ હોય છે સામેના બે દાંત લાંબા હોય છે ગાલ ગોળ અને ભરેલા હોય છે હડપચી લાંબી, દદ હોય છે અને વચમાં ખાડો પડે છે જ્ઞાન મધ્યમ આકાંક્ષા સુદ અને કષાળતા સમીપમા હોય છે ડોક જાડી સુદ મધ્યમ ઉચ્ચ અને મજબૂત હોય છે વાણી—અવાજ સાદ, મધુર અને પ્રમન્ય સ્વવા વાળો હોય છે અને તેમા એક પ્રકારની Command હુકમત હોય છે વાળ જુરા રંગના અને ત્રિપુલ હોય છે પાણ મધ્યમ અવગ્યા પછી ખરી પડે છે, ટક્કન પડે છે, હાથ મોટા અને ક્રોમક હોય છે ગુરુની આંગળી લાંબી અને પુષ્ટ હોય છે અંગુઠો દદ હોય છે જેવા ખીજ ઉપર હુકમત સ્વવાની નક્કા ધગવે છે ચાત સુદ હોય છે ઉત્તમ પ્રજાના વન્ન ગણુ દરે છે

સ્વભાવ.

ગુરુની પ્રજ્ઞાતાશાળા માણસ સર્વ કામમા મહત્ત્વાકાંક્ષી નેતા તથા પ્રજ્ઞાપદ પસદ સ્વનાશાળા, ચતુર, મજબૂત નિભારના અને યજ્ઞવી હોય છે રીતભાત અને કદી માનસાશાળા તથા કાનુન અને નિયમગદ્ધ અજ્ઞાને પસદ સ્વનાશાળા હોય છે વર્મ મય રમા

ધુમધામ ડરવાનાળા, સર્વ સાધારણ ધર્મના કાર્યમા લોકોમા પ્રતિષ્ઠા વધે તેમ દાન ડરવાવાળા (ગુપ્ત દાન નહી આપવાવાળા) મૈત્રોમા દદ અને સહાયતા કરવામા તત્પર હોય છે ન્યાયી, દયાળુ, ઉદાર, મુશ્વલાવ વાળા, મગરર, પોતાને બહુ મોટો સમજવા વાળા હોય છે

ગુરુનો પ્રભાવ પ્રમાણુ કરતા વધારે પડ્યો હોય તો તે માણુસ આર્થ^૧, અહકારી, ઉદ્ધત અને ગર્વિષ્ટ હોય છે આવો માણુસ વિધથી અને અસાવધાન હોય છે તેમા ધાર્મિક નિયાર અને પ્રતિષ્ઠાની ખામી હોય છે

૩ થી અને વ્યવસાય.

ગુરુ વર્ગ વાળો માણુસ મડળીમા રહેનાવાળા, તથા સમાજમા ચમકવાવાળા અને ખીજને પ્રસન્ન કરનાના પ્રેમી હોય છે અતિથી સત્કાર કરનાવાળા, ઉત્તમ પ્રદારનુ ભોજન ખાવા અને ખવડાવાના ગોકીન અને ભોજન પક્તીઓના આનંદ લુટાવાળા ભોજન પ્રીય હોય છે માનાસિક રચીમા નિશેત સાહિત્યમા જીવન ચરિત્ર, અને ઇતિહાસનુ અધ્યયન કરનાવાળા હોય છે યાત્રા કરવામા તથા નગર ખેલ નમાશાદિના રથાનો જોવામા અધીક સમય વ્યતિત કરનાવાળા હોય છે

એકાંત અને સુનસાન માર્ગને પસંદ કરતા નથી શિક્ષક, વકીલ, ઉપદેશક, ધર્માચાર્ય તથા સર્વસાધારણુ અધીકારી થનાનુ પસંદ કરે છે વ્યવસાયમા પણ તેઓ નેતા થનાનુજ પસંદ કરે છે

ગુરુની પ્રધાનતાવાળા પુરુષને બહુધા ફેપૂસાના અને ડહના બાધી થયા કરે છે ગરીબા અને મસ્તકમા રુધીર પ્રનાહની બીમારી પણ ઉચ્ચ વર્ગની રેહણીના કાગળે થયા કરે છે અશ્વસ બધી વટનાઓ (ઘોડા પરથી પડવુ અથવા મોડાની લાત લાગની વિગેરે) થયો કરે છે

શનિ વર્ગના માણસ.

મધ્યમા આગળીના નિચે શનીનો પર્વત હોય છે (જુવો આકૃતી નં ૯૧)

જે માણસના હાથ ઉપર શનીનો પર્વત અન્ય ચર્ચ પર્વતો કરતા અધીક ઉચો હોય તો તે માણસ શનીના વર્ગ વાળો હોય છે આવા માણસ ઉપર શનીનો પ્રભાવ અધીક હોય છે શની વર્ગવાળા માણસ ખીજા સાતે વર્ગો કરતા અધીક ઉચાઈના, શરીરે કૃશ, પાતળા, શીઝા, પીન વર્ણના હોય છે હાથની આગળીઓ અધીક લાંબી હોય છે વાળ ગાડા અને ઢાળા હોય છે ચેહરે લાંબો હોય છે આખ ઉડી અને કાળી હોય છે જેથી ઉઘાસ દેખાય છે નાક સરળ, લાંબુ અને પાતળું હોય છે અને તેનો અગ્રભાગ નોક વાળો હોય છે હોઠ પાતળા અને શીઝા હોય છે દાંત સારા હોય છે પણ યુવા અવસ્થામાં પડી જાય છે ડોક લાંબી પાતળી હોય છે અને તેનાપરની નમો દેખાય છે અવાજ કંકરો હોય છે

સ્વભાવ

શની વર્ગવાળા માણસ નાત અભાવના હોય છે દુરદર્શી, હેશીયાર, મિત ભાવણ કળવાવાળા, એકાતવાસ પ્રિય, સમાજ અને મિત્રોમાં જતુ પસંદ ન કરવાવાળા, ખેતી, કેમિસ્ટ્રી અને લેમોરેટરીનું કામ કરવું પસંદ કરવાવાળા હોય છે કે જેથી કોઈ માણસ ના સમાગમમાં અવાય નહી, બાગ બગીચાના ગોળી, સદાચાગી, સ્ત્રી ઉપર અધીક પ્રીતિ ન રાખવાવાળા, હમેશા દુખી, ઉદાસ, ચિતાતુર, અને નિરાશ દેખાવાવાળા હોય છે શની વર્ગ વાળા માણસ ખેતીવાડી, કાળજા, ધાતુ (સ્ટીલ) અને તેલના ઉદ્યોગથી લાભ મેળવે છે કેમિસ્ટ્રી, દવા, કપાઉટીંગ અને મ્યુઝીકમાં રસ લેવા વાળા હોય છે

શનીના પર્વતનો હાથ ઉપર અભાવ હોય અને, શનીના પર્વત ઉપર આડી રેખાઓ હોય તો તે માણસ ભાગ્યદીન, મલીન વ્યભિચારી અસત્ય વક્તા અને વાચાળ અધીક ખોવનારાજો હોય છે

તારાનુ ચિન્હ—શનીના પર્વત ઉપર તારાનુ ચિન્હ હોય તો અશુભ ઘટનાઓ અને દુર્ભાગ્ય સૂચક હોય છે પરંતુ હાથ ઉપર ધન રેખા ઉત્તમ પ્રગટતી હોય અને શનીના પર્વત ઉપર ગર્ભ હોય તો તે માણસને તારાના ચિન્હનુ અશુભ પરિણામ ભોગવવુ પડતુ નથી તેના કિપર આવેલા સકટ જતા રહે છે અને તેનો સ્વભાવ પણ સુધરતો જાય છે

તારાનુ ચિન્હ શનીના પર્વત ઉપર જે માણસના હાથમા હોય તે માણસને સર્પ દરા થવાનો ભય હોય છે અથવા ખીજલીના પડવાથી મરણનો ભય હોય છે આવા ચિન્હના યોગથી જાનવરથી કષ્ટ થવાનો યોગ હોય છે તેમજ અધર્મ વાયુ ત્રિગેરથી અકસ્માત મૃત્યુ થવાનો ભય હોય છે પણ શની અને ગુરુના પર્વતના ઉપર જે ચતુષ્કોણનુ ચિન્હ હોય તો ઉપરોક્ત ભયથી નિર્મુક્ત થાય છે અને સર્પ સંકટથી રક્ષિત થાય છે

કૌંસનુ ચિન્હ—શનીના પર્વત ઉપર જે કુલીનુ ચિન્હ હોય તો તે દુર્ભાગ્ય સૂચક હોય છે વિશેષતઃ શરીર સ્વાસ્થ્યની ચિન્તા અને દિવાળુ નિકળવાની સિતી હોય છે

ત્રિકોણનુ ચિન્હ—શનીના પર્વત ઉપર ત્રિકોણાકૃતી ચિન્હ હોય તો તે માણસ ન્યોતિય સામુદ્રિક કિવા ગુપ્ત મત્ર તત્ર વિદ્યા જાણવાવાળો જાણુ-મારણુદિ પ્રયોગ કરનારાજો સ્વાભિમાની અને તર્કશી હોય છે

ત્રિકોણ અને નક્ષત્રનુ ચિન્હ—શનીના પર્વત ઉપર ત્રિકોણનુ ચિન્હ હોય અને ત્રિકોણના વચમા તારાનુ ચિન્હ હોય તો તે માણસ

સતો ખુન થવાનો પ્રસંગ આવે છે પણ તે તેમથી બચી જાય છે

ચતુષ્કોણ—શનીના પર્વત ઉપર ચતુષ્કોણનું ચિન્હ હોય તો ઉત્તમ શુભ ફળ સૂચક સમજવું જવું, વર્તુળ, ખીંટી આદિ ચિન્હ શનીના પર્વત ઉપર હોય તો દુષ્કર્મ સૂચક અને વ્રહ્મવિનાશ આપદા અને દારિદ્ર્યગરત સમજવું

જાળીનું ચિન્હ—શનીના પર્વત ઉપર જાળીનું ચિન્હ હોય તો ભાગ્યહીન અને વ્યભિચારી માણસ હોય છે

શની ગુરૂના પર્વત.

શની અને ગુરૂના પર્વત હાથ ઉપર અન્ય સર્વ પર્વતો કરતા અધીક હોય તો તે માણસ સમજન, મર્યાદા શીલ, વિચારવાન, સાત લોકપ્રિય અને પ્રસિદ્ધ પુરુષ હોય છે

શની ગુરૂ બુધના પર્વત.

શની ગુરૂ બુધ આ ત્રણ ત્રહોના પર્વત ખીજ પર્વતો કરતા સ્પષ્ટ હોય દેખાતા હોય તો તે માણસ ઉત્તમ સોધક હોય છે અને ડાકતર હોય છે પરંતુ જે ડાકતર હોય છે તેના બુધના પર્વત ઉપર ત્રણ સળા રેખાઓ હોય છે જેના હાથમાં આ રેખાઓ ન હોય તે માણસ કદત સોધક થાય છે

શની બુધના પર્વત.

જે માણસના હાથ ઉપર શની અને બુધના પર્વત અન્ય સર્વ પર્વતો કરતા હોય તો માણસ ચોર, લુચ્ચો, અને ખીજને કષ્ટાનન વાળો હોય છે

શની મંગળના પર્વત.

અન્ય સર્વ પર્વતો કરતા શની અને મંગળના પર્વત હાથ

પ્રકરણ ૧૨ મું]

ઉપર ઉત્તમ પ્રજાગ્ના હોય તો તે માણસ દુષ્ટ દ્રોધી, ધાતકી, નિવાદ કરવા વાળો, સાદમી, નિપચી, સ્ત્રી લોભુષ, વિનાશરણુ ખીજા ઉપર હુકુમન ચનાવવા વાળો, વૃથાભિમાની, હોરીયાર અને હીસામી સ્વભાવનો હોય છે

શની શુક્રના પર્વત.

હાય ઉપર શની અને શુક્રના પર્વત ખીજા સર્વ પર્વતો કરતા અધીક ઉચા હોય તો તે માણસ શુભ વિદ્યા જાણના વાળો, યોગાભ્યાસી, નિયમ પૂર્વક ચાલવાવાળો, ધાર્મિક, એકાગ્ર ચિત્ત કર્તા, વેદાન્તનો રસીક અને ગાંધીય મર્મનો શોત્રક પુત્ર હોય છે

શની ચંદ્રના પર્વત.

શની અને ચંદ્રના પર્વત હાય ઉપર અધિક ઉચા હોય તો તે માણસ ઉત્તમ કલ્પક અને સ્વાભિમાની હોય છે પરંતુ તેને બાધ્યાનસ્થામા અધીક યોગ્ય શિક્ષણ મળેલું હોતું નથી

શનીના પર્વત ઉપર સરળ રેખા.

શનીના પર્વત ઉપર એકજ સરળ રેખા હોય અને તે અન્ય આડી રેખાથી કપાયેલી ન હોય તો તે માણસ ભાગ્યવાન થાય છે અને તેની પ્રતિદિન ઉત્તમી થતી જાય છે શનીના પર્વત ઉપર એક સરળ રેખા હોય અને તે ભાગ્ય રેખા સાથે સંયોગ કરતી હોય તો ઉત્તર વયમા સૌખ્ય દાયક સમજવી શનીના પર્વત ઉપર ત્રીણી ત્રીણી પુષ્ટજ રેખાઓ હોય તો દારિદ્ર કારક સમજવી

શનીની પ્રધાનતા વાળા પુરૂષને પિત્તના વ્યાધી, વાતવ્યાધી, ત્વચા રોગ, લડવો, સધીવાત અને બધીરતા ઇત્યાદિ વ્યાધી થવાનો સંભવ વિશેષ હોય છે બહુન કષ્ટથી દાન અથ્વા વયમાજ પડી જાય છે ઘર ઉપરથી પડવું, પાણીમા કુબલું, અને આત્મવાત સંબધી વદનાઓ થયા કરે છે

શનીની મુદ્રિકા

શનીના પર્વત ઉપર મધ્યમા આગળીને અર્ધ ચક્રાકાર વેષ્ટન કરવા વાળી રેખાને શનીની મુદ્રિકા કહે છે આ રેખા જે માણુસના હાથ ઉપર હોય તે માણુસ અત્યંત અભાગી, દરિદ્રી ચ ચળમન વાળો, દુર્દૈવી માણુસ હોય છે ચ ચળ અવભાવના લીધે કાષ્ટ કામ તેનાથી પુર થઈ શકતુ નથી તેથી દરેક કામમા અપયશ મળે છે આવો માણુસ ચિતાતુર, ઉદાસ અને એકાન્તવાસ પ્રિય હોય છે તેનુ આયુષ્ય ભયંકર દુષ્પ્રદાયક ઘટનાઓથી ભરેલુ હોય છે

સૂર્ય વર્ગના માણુસ

અનામિકા આગળીના નિચે સૂર્યનો પર્વત હોય છે (જુવો આકૃતી ન ૬૧) જે માણુસના હાથ ઉપર અન્ય સર્વ પર્વતો કરતા મુન્યનો પર્વત અધીક ઉંચો હોય અથવા તેના પર એક સરળ રેખા હોય તો તે માણુસ સૂર્યના વર્ગ વાળો હોય છે આવા માણુસ ઉપર સૂર્યનો પ્રભાવ અધીક હોય છે

સર્વ વર્ગવાળા માણુસ શરીરે મધ્યમ હોમ છે શુરના વર્ગ જેવા રચૂલ નહી તેમ શનીના વર્ગ જેવા કૃશ પણ નહી મધ્યમ કદના હોય છે દેખાવમા સુદર તદુગ્મત, અને આકર્ષક હોય છે આખો મોટી બમમના આઝરની અરમાની અથમા ભુરા રંગની હોય છે ગાલ ગોળ અને શુલાખી હોય છે નાક સરળ અને સુદર આકારનુ હોય છે મુખ મધ્યમ આઝરનુ હોય છે હોઠ વિશેષ બહા નહી તેમ વિરોધ પાતળા નહી દાંત સફેદ, મજબુત, એક હારમા સુદર હોય છે કાન મધ્યમ આઝરના અને શુલાખી હોય છે ત્વચા ચળકદાર વાણી સાફ મંતુર સુરેલ અને શાંતિપ્રદ હોય છે હાથ કામળ અને સુદર આગળીઓ વાળા હોય છે

સ્વભાવ રૂપી વ્યવસાયાદિ.

સૂર્ય વર્ગવાળા માણસ દયાળુ, કનાકાશન પ્રીણ, નના શોધ કરનાવાળા, ચિત્રકળામા પ્રીતિ રાખનાવાળા, પૂર્વાચાર રુઢીમા માનવાવાળા, ઉદાર સ્વભાવના, પ્રેમી, બહુ મિત્રવાન, નિષ્કામ, સ્ત્રીઓ તરફ શુદ્ધ પ્રેમ રાખના વાળા, સૌદર્ય પ્રિય, ક્ષણિક ભુક્ષોના સત્યભાગી, મગરર, અને ન્યાયી હોય છે હમેશા પ્રસન્ન અને સખ્ય હોય છે

આળસુ હોવાના લીધે બીજાઓથી પોતાનું કામ કરાવવાળા હોય છે જે સૂર્યનો ખરાબ પ્રભાવ માણસ ઉપર પડ્યો હોય (સૂર્યનો પર્વત વ્યાજબી કરતા વધારે ઉંચો હોય, તેપર જળી, ફ્રોસ પ્રિગેરેનું ચિન્હ હોય) તો તે માણસ તુચ્છ, ચચળ સ્વભાવનો અને સ્વાર્થી હોય છે પ્રીતિ કરનામા ચચળ અને મૈત્રીમા પણ બદલ કરનાનાળો હોય છે વૃથા ખર્ચી, બેદરકાર અને ધમેડી હોય છે

સૂર્ય વર્ગનાળા માણસ ચિત્રકળા અધીક પસંદ કરે છે ધાર્મિક કૃત્યોમા ધુમધામ અને સંગીત પસંદ કરે છે પીળો રંગ પસંદ કરે છે રસાયન, ડૉક્ટરી, કારીગરી, સાહિત્ય તથા વિજ્ઞાન સબધી વ્યવસાય પસંદ કરવાવાળા હોય છે સૂર્યની પ્રધાનતાવાળા માણસને નેત્રની પિડા, અસ્થી અને હૃદયના નિકાર થવાનો સંભવ અધીક હોય છે

તારાનું ચિન્હ—સૂર્યના પર્વત ઉપર તારાનું ચિન્હ હોય તો ધનની વૃદ્ધિ, કિર્તી, અને યશ મળે છે

ફ્રોસનું ચિન્હ—સૂર્યના પર્વત ઉપર ફ્રોસનું ચિન્હ હોય તો તે માણસને સદાના વેપારમા ખોટ આવે છે ધન તથા ચિત્રકળામા નિરાશા મળે છે જે આ ફ્રોસનું ચિન્હ સ્ત્રીના હાથ ઉપર હોય

તો તે સ્ત્રી ધન લોભના કારણ બહુત લોકોના પ્રાણ પણ લેનામા પાછીપાની નહીં કરે. અતી સુદર સ્ત્રીના હાથ ઉપર જે આવું દ્રોસનું ચિન્હ સૂર્યના પર્વત ઉપર હોય તો તેના પ્રેમ પાશમાં કોઈ એ ફસાવવું નહીં.

ત્રિકોણનું ચિન્હ—સૂર્યના પર્વત ઉપર ત્રિકોણનું ચિન્હ હોય તો તે માણસ ડલાકૌશલ્યવાન (આર્ટિસ્ટ) હોય છે. તથા ઔષધી વ્યવસાયમાં અથવા વિજ્ઞાન શાસ્ત્રમાં સફળતા મેળવે છે.

જાળીનું ચિન્હ—સૂર્યના પર્વત ઉપર જાળીનું ચિન્હ હોય તો તે માણસ કુટિલ સ્વભાવનો, અવિશ્વાસી, વૃથાભિમાની હોય છે. આવા માણસને ડલાકૌશલ્યમાં, ચિત્રકળામાં અપયશ મળે છે.

ચપ બીડું અને ચતુષ્કોણનું ચિન્હ.

સૂર્યના પર્વત ઉપર જવ, બીડું આદિ ચિન્હ હોય તો અશુભ હોય છે. અને ચતુષ્કોણનું ચિન્હ હોય તો શુભ ફળદાયક સમજવું.

વર્તુળનું ચિન્હ—સૂર્યના પર્વત ઉપર જે વર્તુળનું ચિન્હ હોય તો તે માણસ યશ અને સર્વ સુખોપભોગનો ભોક્તા હોય છે. તેને પ્રત્યેક કામમાં યશ અને સફળતા પ્રાપ્ત થાય છે. તથા તેનો કાર્યક્રમ આનંદથી પસાર થાય છે.

સૂર્ય બુધના પર્વત.

સૂર્ય અને બુધના પર્વત હાથ ઉપર અન્ય સર્વ પર્વતો કરતા અધીક હોય તો તે માણસ સમજદાર, શાસ્ત્રજ્ઞ, ચતુર, બુદ્ધિમાન, તત્ત્વવેત્તા, વક્તા અને લેખક થાય છે.

સૂર્ય ચ દ્રના પર્વત.

સૂર્ય અને ચ દ્રના પર્વત હાથ ઉપર અધિક ઉચ્ચ દેખાતા હોય તો ગિરિપ તથા સાહિત્યમા ઉન્નતી જગાવાળો, ન્યાય પ્રિય, વિચારી, તિષ્ઠપટ્ટી, ધૂર્ત અને લોકપ્રિય હોય છે

૨ વી મગળ અને શનીનો પર્વત.

હાથ ઉપર સૂર્ય મગળ અને શનીનો પર્વત સર્વ પર્વતો કરતા અધીક ઉચ્ચ હોય તો તે માણસ મોટો યોદ્ધા અને ઉચ્ચ સાહસનું કામ કરનારાઓ તથા યુદ્ધના ચિત્ર ખેચના વાળો હોય છે

૨ વી શુક્રના પર્વત.

હાથ ઉપર સૂર્ય શુક્રના પર્વત અધીક ઉચ્ચ હોય તો તે માણસ શાંતિ પ્રિય પરોપકારી દયાળુ આદરશીલ અને મિલનસાર સ્વભાવનો હોય છે

૨ વી ગુરુના પર્વત.

સૂર્ય અને ગુરુના પર્વત હાથ ઉપર અન્ય સર્વ પર્વતો કરતા અધીક ઉચ્ચ દેખાતા હોય તો તે માણસ ન્યાય અને દયાને એક સરખો રાખનાવાળો ઉત્તમ શાશ્વત પુરુષ હોય છે

બુધ વર્ગના માણસ.

ઝનિષ્ટીકા આગળીના નિચે બુધનો પર્વત હોય છે (જુવો આકૃતી નંબર ૯૧)

જે માણસના હાથ ઉપર અન્ય સર્વ પર્વતો ડગતા બુધનો પર્વત અંતીક ઉચો હોય અથવા તેનાપર એક સરળ ઉભી રેખા હોય તો તે માણસ બુવના વર્ગવાળો હોય છે આવા માણસ ઉપર બુધનો પ્રભાવ અધીક પડે છે

બુધ વર્ગવાળા માણસ મધ્યમ વદના સાધારણ ૫ ફુટ ૬ ઇંચ ઉચાઈના હોય છે. શરીરનો બાધો મુડોલ હોય છે ચેહરો Oval લ મગોળ હોય છે ચાલવામા અને બોલવામા શીઘ્રતા હોય છે ત્વચા કામલ અને વર્ણુ સફેદ શુભાખી હોય છે કપાળ ઉચુ હોય છે વાળ અખરોટના રંગજેવા અથવા કાળા અને અગ્રભાગ ધુગગવાળા હોય છે હોઠ પાતળા, નાક સરળ, આખ કાળી, ભૂરી અને ચંચળ તીક્ષ્ણ દષ્ટીનાળી હોય છે દાંત સફેદ અને એક પકતીમા હોય છે. વાહ્યુ ઉગ્ર નહી તેમ હળવી પણ નહી શીઘ્ર હોય છે

બુધ વર્ગવાળા માણસ શીઘ્રતાથી કામ કરવાવાળા ચપળ હોય છે વક્તા, વિચારવાન તીવ્ર બુધ્ધિના, ચતુર અને વિવેકી હોય છે અતિથી સ્વભર કરવાવાળા, તીવ્ર સ્મરણશક્તી ધગવાવાળા, તર્કજ અને દત્ત હોય છે તેમના પાસેથી લાલ સાંધી લેવો કઠણ હોય છે તેવો હમેશા જાગ્રત હોય છે બુધવર્ગવાળા માણસ સાહચી, બુધ્ધિવાન કુશળ, શુર, ગર્વગ્રહીન, પિનોદી, ધર્મજ્ઞાનવેત્તા, પ્રવાસમા અનેક-રચળ જોવાના ગોકીન, ગાસ્ત્રીયજ્ઞાનના બોક્તા, વિપત્તીમા ન કરવા-વાળા, અને પીડાઓની ચિંતા ન કરવાવાળા હોય છે પિનોદી અને મન મિળાવુ સ્વભાવને લીધે પુ'કળ મિત્રવાળા હોય છે

બુધવર્ગનાળા માણસને વિજ્ઞાનમાં ડૂબી હોય છે ડૉક્ટર, વકીલ, અથ લેખક, શિક્ષકનો વ્યવસાય કરવાનાળા હોય છે બુધનો ખરાબ પ્રભાવ પડ્યો હોય તો માણસ અનિચેડી, અમલ્ય બોલનાળો આનાક, દોહી, હગ, પ્રપચી, મોટો યુક્તીમાન, ચોર, હુમ્મો, અને અપ્રામાણીક હોય છે

બુધવર્ગનાળા માણસને ઉન્માદ વાચા બધધરી લીનહર તથા મુશ્કેલીના વ્યાધીથી પીડા થાય છે

બુધ ગુરુના પર્વત.

જો બુધ અને ગુરુના પર્વત હાથ ઉપર અન્ય સર્વ પર્વનો કરતા અધીક હોય તો તે માણસ સસારિક, સમાજ તથા ખેત તમાશાનો રોકી હોય છે

બુધ મંગળના પર્વત.

બુધ અને મંગળના પર્વત અધીક હોય તો તે માણસ વ્યવહાર, અને વિનોદી હોય છે

બુધ શુક્રના પર્વત.

જો હાથ ઉપર બુધ અને શુક્રના પર્વત સર્વ પર્વનો કરતા અધીક હોય તો તે માણસ પ્રીતિ પૂર્વક દસી મળાક કરવાળો પ્રમદ સ્વભાવનો હોય છે

તારાનુ ચિન્હ—બુધના પર્વત ઉપર તારાનુ ચિન્હ હોય તો તે માણસને ઘંઘે વેપાર, વિજ્ઞાનમાં યશ મળે છે

કૌમનુ ચિન્હ—બુધના પર્વત ઉપર કૌમનુ ચિન્હ હોય અને કનિષ્ઠ આગળી વાડી હોય તો તે માણસ ચેરી કરવાળો, અને અપ્રામાણીક હોય છે

ચોર માણસની અતઃકરણ રેખા શનીના પર્વત સુધીજ ગયેલી હોય છે

ત્રિકોણનું ચિન્હ—ભુવના પર્વત ઉપર ત્રિકોણનું ચિન્હ હોય તો શુભ લક્ષણ સમજવું આ ચિન્હના યોગથી માણસને વિજ્ઞાનથી અથવા વિવેકતા સબધી ઝોંઝોળી સફળતા પ્રાપ્ત થાય છે આવો માણસ યશસ્વી, માનપ્રતિષ્ઠાવાળો, અને ગજદૂતના કાર્યમાં અધીર પ્રવીણ હોય છે અને વેપારમાં અગ્રેસર હોય છે

ચતુષ્કોણનું ચિન્હ—ભુવના પર્વત ઉપર ચતુષ્કોણનું ચિન્હ હોય તો શુભ ફળ સમજવું સર્વ સદ્દર્શી બની જાય છે

યવ બીડું અને જાળીનું ચિન્હ.

ભુવના પર્વત ઉપર યવ (ટાપુ) બીડું અને જાળીનું ચિન્હ હોય તો તે માણસ આલાક, ચોર કૃતમ્મ અને અવિશ્વાસુ હોય છે ભુવના ઉપર યવ અથવા જાળીનું ચિન્હ હોય તો તે માણસ પોતાના સબધીઓ માથી કાઢી સ્ત્રી સાથે સબધ રાખવાવાળો હોય છે

ભુવના પર્વતપર સરળ રેખા.

ભુવનો પર્વત ઉત્તમ પ્રકારનો હિલવદાર હોય અને તેનાપર એક સરળ રેખા હોય તો તે માણસ બુદ્ધીમાન અને ભાગ્યવાન હોય છે

ભુવના પર્વતપર આડી રેખા.

ભુવના પર્વત ઉપર આડી રેખા હોય અને તેના અગ્રભાગ

ઉપર ટાપુનું ચિન્હ હોય તો તે માણસ ગુપ્ત ચિંતાના કારણથી વ્યગ્ર રહે છે

બુધનો પર્વત પોતાનું સ્થાન છોડી સૂર્યના પર્વત તરફ વળેલો હોય તો તે માણસ ઉત્તમ વક્તા, અને શસ્ત્ર ચિકિત્સામાં નિપુણ હોય છે

બુધના પર્વતપર બે, ચાર, સરળ રેખાઓ.

બુધના પર્વત ઉપર બે, ચાર, સરળ રેખાઓ સૂર્ય પર્વતના સમીપમાં હોય અને અતઃકરણ રેખાને સ્પર્શકરતી હોય તો તે માણસ વેદાન્તી હોય છે

બુધનો પર્વત ઉપર ઉદાનદાર હોય અને તેનાપર બે, ચાર સરળ ઉભી રેખાઓ હોય તો તે માણસ ડૉક્ટર અથવા ઔષધી સંગ્રહકરવાનાજો (કેમિસ્ટ) હોય છે આવી રેખાઓ જો સ્ત્રીના હાથપર હોય તો તે સ્ત્રી નર્સ અથવા પ્રસૂતીનું કામ કરવાવાળી હોય છે

આ બુધના પર્વત ઉપરની રેખાઓ ઉડી હોય તો તે માણસને પુસ્તક તથા સમાચાર પત્રાદિ વાચનામાં મોટી અભિરૂચી હોય છે અને વાચનજ્ઞદાર વિસ્તૃત બુદ્ધિનો સુવિચારી માણસ થાય છે

સૂર્યના પર્વત તરફ વળેલો બુધનો પર્વત.

બુધનો પર્વત જો પોતાનું સ્થાન છોડી સૂર્યના પર્વત તરફ વળેલો હોય અને ધનરેખા સ્પષ્ટ દેખાતી હોય તો તે માણસ ઉત્તમ વક્તા અને શસ્ત્ર ચિકિત્સામાં નિપુણ હોય છે

મગળ વર્ગના માણસ.

આયુ રેખાની અદર આયુરેખાના આગલસ્થાનમા અને શુક્ર પર્વતના ઉપર મગળનો પર્વત હોય છે, તેને Lower mount of Mars કહે છે અને બીજો તેના સામે જીવના પર્વત નિચે અત ડરણુ રેખા અને મસ્તક રેખાના વચ્ચેના જે મગળનો પર્વત હોય છે તેને Upper mount of Mars કહે છે (જુવો આકૃતી નં ૯૧)

જે માણસના હાથ ઉપર મગળનો પર્વત અન્ય સર્વ પર્વતો કરતા અધીક ઉચો હોય અથવા તેનાપર એક મરળ રેખા, ત્રિપ્રાણ અથવા ચતુષ્પ્રાણનું ચિન્હ હોય તો તે માણસ મગળના વર્ગવાળો હોય છે આવા માણસ ઉપર મગળનો પ્રભાવ અધીક પડે છે

મગળ વર્ગવાળા માણસ મધ્યમ ઉંચા ડહના, મજબુત બાધાના, દૃઢ અને ચેડા રક્તધવાળા, હોય છે મસ્તક નાનું હોય છે કંઈક મુઠાચેરી લાલ ત્વચા, ગાંઠ મોટા, ચેકરો ગોળ, વાળ દુઝા રક્ત અને રાતા રંગના હોય છે આખો મોટી કાળી, અને ભૂરી હોય છે નેત્રનો સ્વેતભાગ બહુધા રાતા રંગના ડાવાવાળો હોય છે નાક લાંબુ અને સરળ હોય છે, મુખ મોટું, આંહ પાતળા દાંત નાના મજબુત અને પીળાસ રંગના હોય છે લવા સગળ, ગાડા અને આખોના ઉપર હોય છે કાન દુઝા અને મસ્તકના સમીપમા હોય છે વાણી જીલ્લદ અને દૃઢ હોય છે

સ્વભાવ.

મગળના વર્ગવાળા માણસ ગર, ઝગડાળુ, અને સાહસી સ્વભાવના હોય છે ક્ષમાવાન પ્રમગાનધની, ધૈર્યવાન અને આમર્થ્યવાન હોય છે દરેક કામ શ્રુતીથી કરવાવાળા હોય છે કોઈ કામના

ઠીક થાય તે તેમને ગમતું નથી પોતાના શક્તીના તેને ગર્વ હોય છે યોગ પર જેસુ સર્વ પ્રકારના ખેલ ખેલવા, યોગ તથા કુતરાના પ્રેમી હોય છે અને યાત્રા કરવી તથા ધરના બહાર રેહવું અધીક પસંદ કરે છે મૈનિક, મદત, નનીન પ્રદેશનો રોધક તથા ખેનાડી થવાનું પસંદ કરે છે યોગ સંબંધી વ્યવસાય અથવા અન્ય વ્યવસાય કરે છે વિરોધત જે ખીજાને બિતીદાયક લાગતો હોય તે પ્રદો અવશ્યમેન કરે છે અળકદાર લાત અને નીલો રંગ તેને પ્રીય હોય છે સર્વ પ્રકારના અસ્ત્રશસ્ત્ર અને યુદ્ધોપયોગી સામાનનો સંગ્રહ કરવાવાળા હોય છે

મગળ ॥ પ્રધાનતાવાળા પુરુષને તીનત્વર તથા અદરના ભાગના રોગ અને અમી સંબંધી ઘટનાઓ થવાની સભાવના વિરોધ હોય છે

ધુધના પર્વત નિચેનો મગળનો પર્વત અધીક ઉચો દેખાતો હોય તો તે માણસની દેવધર્મ ઉપર નિષ્ઠા હોતી નથી અને તે માણસ અન્યાયી તથા ઉપદ્રવી સ્વભાવનો હોય છે અચળ પ્રકૃતિનો અને સાદસી હોય છે

મગળના પર્વતનો હાથઉપર અભાન હોય તો તે માણસ ખીકણ, નિરભિમાની, અને નિરપદ્રવી હોય છે

મગળ અને સૂર્યના પર્વત.

હાથ ઉપર મગળ અને સૂર્યના પર્વત અન્ય પર્વતો કરતા અધીક ઉચા હોય તો તે માણસ સત્યનાદી, સદ્વચરણુવીત અને જ્ઞાની હોય છે

શની અને મગળના પર્વત.

શની અને મગળના પર્વત હાથ ઉપર અધીક ઉચા હોય તો તે માણસ બેદી હોય છે

તારાનુ ચિન્હ.

બુધના નિચેના મગળના પર્વત ઉપર તારાનુ ચિન્હ હોય તો તે માણસનો મૃત્યુ યુદ્ધમાં થાય છે અને બહુક, તલનાર વિગેરે શસ્ત્રથી મૃત્યુનો ભય રહે છે આત્મહત્યા ડરવાવાળા માણસના હાથમાં મગળના પર્વત ઉપર તારાનુ ચિન્હ હોય છે

કૌંસનુ ચિન્હ.

બુધના નિચેના મગળના પર્વત ઉપર જો કૌંસનુ ચિન્હ હોય તો શત્રુથી ભય હોય છે પણ કોઈ બીજા પુરુષથી હાની થાય છે

ત્રિકોણનુ ચિન્હ.

બુધના અને શુક્રના નિચેના મગળના પર્વત ઉપર ત્રિકોણનુ ચિન્હ હોય તો તે માણસ યુદ્ધજ્ઞામાં કુરાળ હોય છે દૃઢ નિશ્ચય વાળો, એકવાતને પકડી રાખવાવાળો, ઉત્તમ સેનાપતિ અથવા સૈનિક અને પ્રતિષ્ઠાના પુરુષ હોય છે સૈનિક અધીશ્વરમાં ઉત્તરોત્તર ઉન્નતી પામે છે

બીડુનુ ચિન્હ.

મગળના પર્વત ઉપર જો બીડુનુ ચિન્હ હોય તો તે માણસની સ્થાવર સપત્તી વિવાદમાં નષ્ટ થાય છે જો આ બીડુનુ ચિન્હ બન્ને હાથના મગળના પર્વત ઉપર ન હોય અને એકજ હાથ ઉપર હોય તો તેની સપત્તીમાંથી થોડી સપત્તી બચી જાય છે બન્ને હાથ ઉપર બીડુનુ ચિન્હ હોય તો સર્વ સપત્તી નષ્ટ થાય છે

ચતુષ્કોણનુ ચિન્હ.

મગળના પર્વત ઉપર ચતુષ્કોણનુ ચિન્હ હોય તો શુભફળ હાયક સમજવું

બાળી નું ચિહ્ન.

બુધના પર્વતના નિચેના મગળ પર્વત ઉપર ચિન્હ હોય તો અચાનક મૃત્યુ થવાની સૂચના સમજવી શુક પર્વતના ઉપરના મગળના પર્વત ઉપર બાળીનું ચિન્હ હોય તો આત્મહત્યા કરવાની ઇચ્છા પ્રગટ થાય છે જો આ મગળના પર્વત ઉપર તારાનું ચિન્હ હોય તો કોર્ટમાં વાદ ક્રિપ્ત થવાનો સંભવ હોય છે

મગળના મેદાનમાં તારાનું ચિહ્ન .

મગળના મેદાન સ્થાનમાં તારાનું ચિન્હ હોય તો રેતવેના ઘટનાથી અથવા જૂઝપથી હાની અથવા ચોટ લાગનાનો સંભવ હોય છે

મગળના પર્વત ઉપર આડી રેખા.

મગળના પર્વત ઉપર આડી રેખા લાગી અને હિડી હોય તો શત્રુનો વિશેષ જોર હોય છે જો આ આડી રેખા બે ત્રણ હોય તો ખુબુત શત્રુ હોય છે મગળના પર્વત ઉપર ઝીણી, ઝીણી આડી રેખાઓ હોય તો તટોગખેડો ક્રિપ્ત થાય છે

મગળના પર્વત પરની ઝીણી ઝીણી આડી રેખાઓથી આરોગ્ય રેખા, સૂર્ય રેખા અને ધન રેખા કપાયેલી હોય તો તે માણસનું આરોગ્ય ખરાબ રહેતું નથી ધનની હાની થાય છે જો આ આડી રેખાઓ શુક્રના પર્વતસુધી લાગી ગઈ હોય તો તે માણસને પીડા કરવાવાળા તેના નીજના સમીપનાજ દુષ્ટ બુદ્ધિવાળા ઇષ્ટમિત્ર હોય છે

ચ દ્ર વર્ગવાળા માણસ.

શુદ્ધ પર્વતની સામે મણીબધઉપર ચદ્રનો પર્વત હોય છે
(જુવો આકૃતી નં ૯૧)

જે માણસના હાથ ઉપર અન્ય સર્વ પર્વતો ઢરતા ચદ્રનો પર્વત અધીક હોયો હોય અથવા તેનાપર એક સરળ રેખા, ત્રિકોણનું ચિન્હ અને તારાનું ચિન્હ હોય તો તે માણસ ચદ્રના વર્ગવાળો હોય છે આવા માણસ ઉપર ચદ્રનો પ્રસાન અધીક પડે છે

ચદ્ર વર્ગવાળા માણસ ઉચ્ચ, સાધારણ મજબુત બાધાના હોય છે પીત ગૌરવર્ણના હોય છે મસ્તક ગોળ અને ભારી હોય છે બાળ ભૂરા, પાતળા અને સરળ લાંબા હોય છે આંખો ગોળ ભૂરા રંગની અથવા લાઈટ બ્લુ કલરની હોય છે નાક દુડ અને નાનું હોય છે મુખ નાનું અને હોઠ પાનળા હોય છે દાંત મોટા લાંબા પીલાસ રંગના અને વાકા ચુડા હોય છે કાન નાના અને મસ્તકના સપીપમા હોય છે વાણી ધીમી હોય છે હાથ નરમ શ્વેત રંગના અને માસલ હોય છે આગળીઓ દુકી સરળ અને જાડી હોય છે તેના અગ્રભાગ નોડવાળા હોય છે આગુરો નાનો હોય છે અને તેનો પ્રથમ પર્વ Pointed નોકવાળો હોય છે

સ્વભાવ

ચદ્ર વર્ગવાળા માણસ સદ્ગુણી, સદાચારી, ઉદાર, કરપક, ગાયનવાદનના શોધી, સુદર દષ્ય ઉપર અધીક પ્રીતી રાખના વાળા, સહાનુભૂતિવાળા અને વિકાગ્વાન હોય છે એકાત્મતાસ પ્રિય પોતાના વિચારમાં તન્મય પામવાવાળા માયાનાદી, કાવ્યાનુગમી, ભલા સંજ્જન, વીર, સખ્ય અદૃઢ અને લહેરી અભાવના હોય છે તેમના અભાવમાં ઉદમીનતા દરિતાજન્ય મનોવિકાગ્મી હોય

ઝે તેઓ ગુપ્ત રહેતુ પસંદ કરે છે પ્રવાસના અની શોધી હોય
ઝે નિર્મલે અમ જોવાની પ્રતિ હોય છે અને બહુધા ભવિષ્ય
સમના સબધી સ્વપ્ન જોયા કરે છે

૩મી વ્યવસાય.

ચંદ્રના પ્રભાવવાળા માણસ સાહિત્ય પસંદ કરે છે કવિતા,
દાદમરીના લેખક હોય છે વેપાર કાવો એમને પસંદ હોતો નથી
પણ મન્ત્ર રેખા હાથ ઉપર ઉત્તમ પ્રગટતી હોય તો વેપાર
પણ કરવાવાળા હોય છે ચાદીના જેવો સફેદ રંગ, નીનપણું અને
પીળો રંગ પસંદ કરે છે સંગીતમા મધુર કરતા સમરાગ
અધીક પસંદ કરે છે અલગુળ, બાસરી સતાગ, શીડન વિગેરે
તત્તુવાદ્ય અધીક પસંદ કરે છે

ચંદ્ર વર્ગવાળા માણસને જનોદર, ક્ષય, કફ, ઉન્માદ આદિ
રોગ થનાનો સંભવ હોય છે

ચંદ્રનો પર્વત પ્રમાણુ કરતા અંતીક ઉચો હોય તો તે
માણસ આજ્ઞા, વ્યસની, મિથ્યાભાષી, મર્મ અને પ્રિત્તલુ સ્વભાવનો
હોય છે

ચંદ્ર ભુવના પર્વત.

જો હાથ ઉપર ચંદ્ર ભુવના પર્વત અન્ય સર્વ પર્વતો
કરતા અધીક ઉચા હોય તો તે માણસ ભાગ્યશાલી, અને સુધીનાન
હોય છે જો આવો માણસ સુત્રધાર હોય તો સુખાન્તક ખેલ
ખેલવાવાળો, તથા ચિત્રકાર હોય તો હાસ્યજનક ચિત્રો ખેચનાવાળો
હોય છે

ચંદ્ર શુકના પર્વત.

જો ચંદ્ર અને શુકના પર્વત હાથ ઉપર અધીક ઉદાવદાર

દેખાતા હોય તો તે માણસ કલ્પક અને સર્વ સુખભોગવાળો હોય છે

ચદ્ર રાનીના પર્વત.

જો ચદ્ર અને રાનીના પર્વત હાથ ઉપર અન્ય સર્વ પર્વતો કરતા અધીક ઉન્નત હોય તો તે માણસ ખીકણુ હોય છે તેનામા કલ્પનાગતોનો અભાવ હોય છે અને શિષ્ટગામા અન ભિન્ન હોય છે

તાગાનુ ચિન્હ.

જો ચદ્રના પર્વત ઉપર તાગાનુ ચિન્હ હોય તો તે માણસ રોગગ્રસ્ત હોય છે અથવા પાણીમા કુળવાથી મૃત્યુનો ભય હોય છે

કૉસનુ ચિન્હ.

ચદ્રના પર્વત ઉપર કૉસનુ ચિન્હ હોય તો તે માણસ અસત્યવાદી અને દગ હોય છે અને તેને સમુદ્રમા અથવા જલમા મૃત્યુ થવાનો ભય હોય છે

ત્રિકોણનુ ચિન્હ.

ચદ્રના પર્વત ઉપર ત્રિકોણનુ ચિન્હ હોય તો તે માણસને ગુપ્ત વિદ્યાનુ જ્ઞાન અને અતર્કની હોય છે

વર્તુળનુ ચિન્હ

ચદ્રના પર્વત ઉપર વર્તુળનુ ચિન્હ હોય તો તે માણસ કાઈસાથે લડતી વખતે ક્રોધના આવેશમા કોઈનુ ખુન કરી બેસે છે માટે આવા માણસે વિનાદના સમયમા પોતાની પાસે કાઈ ઘસ્ટ ન ગણનુ ઉચિત છે

ચતુષ્કોણનું ચિન્હ.

જો ચતુષ્કોણનું ચિન્હ ચરના પર્વત ઉપર હોય તો તે માણસ પ્રત્યેક સકટમાથી નિર્મુક્ત થાય છે

ચવ, બીદુ, જાળીનું ચિન્હ.

ચરના પર્વત ઉપર ચવ, બીદુ અને જાળીનું ચિન્હ હોય તો અશુભ ફળ દાયક સમજવું અને જાળીનું ચિન્હ ચરના પર્વત ઉપર હોય તો તે માણસને અસતોષ, ઉદાસીનતા, ચિંતા, લય ભાગ્યહાની અને દુઃખ થાય છે જો આ જાળીનું ચિન્હ સ્ત્રીના હાથ ઉપર ચરના પર્વત ઉપર હોય તો તે સ્ત્રીને હિંગ્ટેરિયા રોગ થાય છે અને સ્ત્રી વ્યભિચારિણી હોય છે

આયુ રેખામાથી શાખા નિઝળી ચરના પર્વત ઉપર ગર્ષ હોય તો તે માણસ દત્તક જાય છે અને તેથી સપત્નીના લાભ થાય છે

ચરનો પર્વત ઉચ્ચો ઉદાવદાર હોય, કન્તલનો ભાગ કંઈક હોય, અને અશુભીઓના પર્વ મોટા હોય તો તે માણસ મોટા મોટા કામ કરવાવાળો, સ્વચ્છંદી, મૂર્તીપૂજક, અને વિચારમગ્ન હોય છે

જો ચરના પર્વત ઉપર ઝોડ આડી રેખા હોય તો તેને ભગિન્યમા દ્વિપત્ર થનારા સકટોની સૂચના અને તેના નિવારણના વિધાયની માહિતી મળે છે આવી આડી રેખા ત્રણ કરતા અધીક હોય તો તે માણસ તેના વ્યવસાય સંબંધી સત્યફળ મળવાના શુભાશુભ ફળ સૂચક સ્વપ્ન જોયા કરે છે

જો ચરના પર્વત ઉપર ઝીણી ઝીણી પુષ્કળ રેખાઓ હોય તો તે માણસનું મગજ બગડવાનો સંભવ હોય છે

શુક વર્ગવાળા માણસ.

અગુણના મુળમા આયુરેખાની અદર મણિબધસુધી શુકનો પર્વત હોય છે સર્વ પર્વતોમા ગુક પર્વતનો વિન્તાર અધીક હોય છે (જુવો આકૃતી નં ૯૧)

જે માણસના હાથ ઉપર અન્ય સર્વ પર્વતો કરતા શુકનો પર્વત અધીક ઉન્નત દેખાતો હોય તો તે માણસ ગુકવર્ગવાળો હોય છે આવા માણસ ઉપર શુકનો પ્રભાવ અધીક પડે છે

શુક વર્ગવાળા માણસ સાધાગણુ ઉંચા, નાબુડ કદના, અને સુદર હોય છે ત્વચા સફેદ અને મુલાયમ હોય છે ચેકરો ગોળ, આખો મોટી ચ્ચ, જુરારગની અને પાણીદાર હોય છે લના સુદર, નાક નાનું સુડોલ હોય છે મુખ નાનું અને સુદર, હોઠ રાતા રંગના હોય છે દાંત નાના સફેદ અને સમ હોય છે ગાલ ગોળ, મુલાયમ અને ગુલાબી હોય છે હાસતી વખતે તેમા ખાડા પડે છે વાળ લામા, કાળા અને મુલાયમ હોય છે કાન નાના, મુડોલ અને મસ્તકના સમીપમા હોય છે વાણી મધુર અને આકર્ષક હોય છે

સ્વભાવ.

શુકવર્ગવાળા માણસ હસરા મુખવાળા, હમેશા આનંદી, નિરોગી, એવઆરામ ભોગવાવાળા, વિલાસપ્રીય અને કામી પુરુષ હોય છે શુકના પ્રભાવવાળા ચ્ચદી, પરાપકારી સહાનુભૂતિવાળા, ખીજને આર્કર્ષણ કરવાવાળા પ્રશસા કરવાથી પ્રસન્ન થવાવાળા હોય છે

૩૪ી વ્યવસાય.

શુક વર્ગવાળા માણસ સંગીતક, સૂત્રધાર, ચિત્રકાર ન્ચેરી, ગોટાકીનારી રેરામીવઆદિનો સમ્રહ કરવાવાળા, સુગંધી

અને પુખ્તોમાં આનંદ માનવાવાળા, હોય છે ગુનાખી, અરમાની, પીળોગ પસંદ કરે છે સંગીતમાં સમ કરતા મધુર ગાગ પસંદ કરે છે અને વાદ્યમાં સારંગી પ્રીય હોય છે

શુક્રનો પર્વત પ્રમાણુ કરતા અતિ ઉચ્ચો હોય તો તે માણસ સ્વાર્થી, ત્રિપથી, વસ્ત્ર અને ખાનપાનનો શોષીન અને વિપયાસકત હોય છે

શુક્ર ગુરુનો પર્વત.

જો શુક્ર અને ગુરુના પર્વત અન્ય સર્વ પર્વતો કરતા અધીક ઉચ્ચ દેખાતા હોય તો તે માણસ સમાજમાં પ્રતિષ્ઠાવાન થવાનું અને પોતાની પ્રશસા થવાનું પસંદ કરે છે

તારાનુ ચિન્હ.

શુક્રના પર્વત ઉપર તારાનુ ચિન્હ જમણા હાથ ઉપર હોય તો તે માણસના પિતાનો મૃત્યુ નાનપણમાં થયો છે એમ સમજવું

જો તારાનુ ચિન્હ ડાબા હાથ ઉપર હોય તો તેના માતાનો મૃત્યુ નાનપણમાં થયો છે એમ સમજવું

કૌંસનુ ચિન્હ.

જો શુક્રના પર્વત ઉપર મોટું અને સ્પષ્ટ કૌંસનુ એકનું ચિન્હ હોય તો તે માણસ નિશેષ બખિચારી હોતો નથી પણ એકજ જાના પ્રેમપાશમાં ફસાયેલો હોય છે અને તેને પ્રીતી સખધી કાર્યમાં દુષ્પ થાય છે આણુ કૌંસનું ચિન્હ શુક્રના પર્વત ઉપર કાર્ધ અન્ય રેખાપર પડ્યું હોય તો તે રેખાબદ્ધ પ્રદર્શિત પુરુષ અથવા પદાર્થની હાતી સૂચક સમજવું

ત્રિકોણનું ચિન્હ.

જો શુક્રના પર્વત ઉપર ત્રિકોણનું ચિન્હ હોય તો તે માણસ ગણિતસામ્રાજ્યમાં નિપુણ હોય છે અને આવો માણસ કોઈ સાથે ખૂબ પ્રેમ ગળતો નથી કેવળ પૈમાના મ્યાર્થ ખાતર કોઈ જી સાથે પ્રેમ રાખવાવાળો સમારિક વ્યવહાર કુશળ હોય છે

ચતુષ્કોણનું ચિન્હ.

શુક્રના પર્વત ઉપર જો ચતુષ્કોણનું ચિન્હ સ્પષ્ટ અખડીત અને ઉત્તમ પ્રજ્ઞાનું હોય તો તે માણસ કોઈ સ્ત્રીના પ્રેમ પાશના સકટથી માનહાની થનાના પ્રસંગની આપત્તિમાંથી બચી જાય છે

યવ, વૃત્ત, બીડા, જાળીનું ચિન્હ.

શુક્રના પર્વત ઉપર ચરનું ચિન્હ હોય તો તે માણસનો કોઈ પરમ હિતચિતક ઉપજોગી માણસ તેનાથી અપ્રસન્ન રહે છે

જાળીનું ચિહ્ન.

શુક્રના પર્વત ઉપર કોઈ પણ મ્યાને જાળીનું ચિન્હ હોય તો તે માણસ વ્યભિચારી, દાલિક, અને મલીન હોય છે તેને ઘરા-મહવાસની અને પાગલખાના નિગેરેમાં પુરવાની ભિત્તી હોય છે આ જાળીનું ચિન્હ સાધારણ હોય તો તે માણસ ગુપ્ત માર્ગથી અન્ય સ્ત્રી સાથે સબધ રાખવાવાળો હોય છે

શુક્ર પર્વત ઉપરનું સર્વસ્થાન આડી, ઉભી અને ઉડી રેખા-ક્રીથી વ્યાપ્ત થયું હોય અને તેનાથી વિસ્તૃત લાખી ચોડી જાળી જેવું ચિન્હ રેખાનું હોય અને સૂર્યનો પર્વત પાસે ઉચો હોય તો તે માણસ ઉત્તમ ગાયક અથવા નાટકમાં કામ કરવાનાળો નટ હોય છે

આવે માણુમ ગાયન કલાના યોગથી લોકોમાં માન પ્રતિષ્ઠા અને પ્રસિદ્ધિ પામે છે

જો શુક્રના પર્વત ઉપર માની, સુકી પુષ્કળ રેખાઓ હોય તો તે માણુમ સસારિક વિકારયુક્ત, અચળ, ત્રિધી, વિલામી અને સુખેચ્છુ હોય છે

શુક્રના પર્વત ઉપરથી એક રેખા નિકળી આયુરેખા, મન્તક રેખા અને અતઃકરણ રેખાને છેદત કરી બુધના પર્વત ઉપરની આ રેખાને મળતી હોય તો તે માણુસનો તેના સ્ત્રી ઉપર પ્રેમ હોતો નથી અને તે દમ્પતી અજન્મ મિલકત રહે છે અને જો આ રેખા અતઃકરણ રેખાને મળતી હોય તેને છેદત કરી આગળ ન જતી હોય તો તે દમ્પતીમાં પ્રેમ સમઘ સારો હોય છે અને સ્ત્રી વતારા તેને સપત્નીનો લાભ થાય છે

મધ્યબિધથી નિકળી એક ઉર્ધ્વરેખા શુક્રના પર્વત ઉપર ગર્હ હોય તો તે માણુસને સતતી અને સપત્નીનું ઉત્તમ સુખ મળે છે

શુક્રના પર્વતપરથી એક ઉર્ધ્વ રેખા નિકળી આયુ રેખાને કાપીને ગુરુના પર્વત ઉપર જાય તો તે માણુસ ઉદર, કર્મરીત, અને દેવધર્મ ઉપર શ્રદ્ધા રાખનારા હોય છે

શુક્રના પર્વત ઉપરથી એક આડી રેખા નિકળી આયુ રેખા અને મસ્તક રેખાને છેદત કરતી હોય તો તે માણુસના કુટુંબી પ્રિયજનની મૃત્યુ સૂચક હોય છે અથવા તેના સ્ત્રીનો મૃત્યુ થાય છે.

શુક્રના પર્વત ઉપર તારાના સદશ ચિન્હ હોય અને તેમાંથી એક રેખા નિકળી આયુરેખાને છેદત કરતી હોય તો તે માણુસના નિઃસંતાન સમઘી (માતા, પિતા, બાબા, ભાઈ વિગેરે) નો મૃત્યુ

થાય છે આ રેખા ધન રેખાને છેદતી હોય તો તે માણસને
ધન હાનીનું દુખ સહન કરવું પડે છે

જો આવી રેખા ધન રેખાને મળતી હોય તો મૃત પુરુષની
સપત્નીનો લાલ થાય છે

પ્રકરણ ૧૩ મું

આંગળીઓનું વર્ણન.

માણસના દરેક હાથમાં પાંચ આંગળીઓ હોય છે પ્રથમ આંગળી તર્જની અથવા ગુરૂની આંગળી ખીણ આંગળી મધ્યમાં અથવા શનિની આંગળી તીણ અનામિકા અથવા રવિની આંગળી ચોથી કનિષ્ઠીના અથવા બુધની આંગળી અને પાંચમી આંગળી અંગુષ્ઠ જે સર્વ આંગળીઓનો નાયક કહેવાય છે (જુવો આકૃતી નં ૬૨) આંગળીઓના સહાયથીજ સંસારનું—હાથનું કામ સુખ પૂરક થઈ શકે છે

લાખી આંગળીઓ. (લૉંગ ફીંગર્સ)

હાથ તરફ જોવાથી લાખી આંગળીઓ તરતજ સમજી શકાય એવી હોય છે તે છતાં સરળ સમજી શકાય એવી પદ્ધતી એ છે કે હાથની આંગળીઓ મણીમધ્ય તરફ વાળવાથી તે કયા સુધી પોચી શકે છે તે પરથી આંગળીઓ ટુકી છે કે લાખી છે તેનો નિર્ણય થઈ શકે છે

આંગળીઓ મણીમધ્ય તરફ વાળવાથી ગુરૂની આંગળી સર્વ આંગળીઓ કરતા ટુકી દેખાય છે મધ્યમાં આંગળી—શનિની આંગળી મધ્યમ દેખાય છે (જો કે શનિની આંગળી સર્વ આંગળીઓમાં લાખી હોય છે) અને રવિની આંગળી સર્વ આંગળીઓ કરતા આંગળ પડતી દેખાય છે જો આ રવિની આંગળી મણીમધ્યના પ્રથમ રેખાને સ્પર્શ કરે તો આંગળીઓ લાખી છે એમ સમજવું

લાખી આગળીઓવાળા માણસ બોલવામાં તથા કામ કરવામાં ધીમા હોય છે અને કોઈપણ વાતનો નિર્ણય શીઘ્ર કરી શકતો નથી આવા માણસ દરેક વાત વિસ્તાર પૂર્વક કરવાના પ્રેમી અને સગથી મીઠગજના હોય છે અને બહુવા બેચેન ગહે છે પોતાના મીઠગજ અને શાંતિ પ્રિયતાના કારણથી બીજાને ચીડાની દે છે આવા માણસ દરેક વસ્તુનો અતિસૂક્ષ્મરિતીથી નિરીક્ષણ કરવાવાળા હોય છે ચાલુ રીતિગિવાજ ન પાળવાવાળાના બદ્ધી હોય છે આના માણસ પ્રતિષ્ઠિત અને સન્માનનીય હોવા છતાં બહુ ભરમા નારાજ થઈ જાય છે તેમની ઈચ્છાનુકૂળ ખુલામતની વાતો તેમની સાથે કરવા છતાંપણ પ્રસન્ન થતા નથી લાખી આગળીઓવાળા માણસ વિશ્વાસ કરવા લાયક હોતા નથી આવા માણસ એવી ભાવા બોલવાવાળા હોય છે કે જેના બે અર્થ થાય અસત્ય વક્તા અને ઢોંગી હોય છે કોઈ વાતને પ્રત્યક્ષ પ્રમાણથી સમજવા છતાં તે કામ બગાડી નાખવાવાળા હોય છે

દુકી આગળીઓ (શાર્ટ ફીગર્સ)

હાથ તરફ બેવાથી દુકી આગળીઓ તરતજ સમજી શકાય એવી હોય છે આગળીઓ મણીમધ તરફ વાળવાથી શુક્રના પર્વત સુધીજ જતી હોય તો દુકી આગળીઓ સમજવી

દુકી આગળીઓવાળા માણસ દરેક કામ શીઘ્રતાથી કરવાવાળા અને રીઝા બોલવાવાળા હોય છે આવા માણસ ચાલાક, સાહુકારી, સદુચીત સ્વભાવના, અને કોઈ વાત મનમાં આવનાની સાથેજ તત્ક્ષણ કામને આરંભ કરવાવાળા હોય છે ક્ષુદ્ર નાની નાની મામતો તરફ ધ્યાન આપવું તેમને પસંદ હોતું નથી તેઓ સર્વે વાતનો વિચાર અવશ્ય કરશે પણ તેના લિજ્જ લિજ્જ ભાગનો પ્રિન્સાગ ન કરતાં સંલોપમાજ તેનો મતલબ સમજવાવાળા હોય છે તેવા

અંગુલી

આકૃતી ન ૬૨

આયુષ્યની અને અન્ય બહારના દેખાવની બીલકુલ પર્વા ન કરનાવાળા હોય છે નેમતી લેખન સૈવી સશ્લિષ્ટ હોય છે ખરી પણ વિસ્તૃત તાત્પર્યની દર્ગક અને ગભીર હોય છે

ઝડી આગળીઓ (થિક ફીંગર્સ)

જે માણસના હાથની આગળીઓ પુષ્ટ-ઝડી હોય તે માણસ એવઆરામ ભોગવવાાળો, પ્રસન્નચિત્ત હોય છે આના માણસની હથેલી કઠણ હોય તો સુખ મળવાની સભાવના હોતી નથી બે હથેલી નરમ હોય તે સુખ મળે છે

બહિર્નિત આગળીઓ.

જે માણસના હાથની આગળીઓ હથેલીના પાછળના ભાગ (ડગ્ન્ટ) તરફ વળેલી હોય તે માણસ સમજદાર, હોદ્દાપાર અને ઉડાવુ—નિગેષ ખર્ચ કરવાાળો હોય છે આના માણસની આગળીઓ નરમ—લચલચી હોય છે

અતર્નિત આગળીઓ.

જે માણસના હાથની આગળીઓ હથેલી—કરતલ તરફ વળેલી હોય તે માણસ કાર્ય તત્પર હોય છે આવો માણસ કોઈ પણ કામ અથવા વ્યવસાયને આગલ કર્યા પછી સહજમા ન છોડનાાળો હોય છે આવો માણસ ધન એકત્રિત કરનાના સ્વભાવનો હોય છે પણ કૃપણ હોતો નથી

નાકી આગળીઓ.

જે માણસના હાથની આગળીઓ નાકી હોય તે માણસનું હૃદય અને મગજ સરળ હોવું નથી આવો માણસ નિર્દય, બુનમી અને ખુની સ્વભાવનો હોય છે

આગળીઓના વચ્ચે અંતર.

સલમ આગળીઓ—હાથ ઉઠાડો કરી આખની સામે ઉંચો ધરી નેવાથી આગળીઓ એક ખીજાથી મળેલી દેખાય-આગળીઓના વચ્ચે અંતર ન દેખાય તો તે માણસ સંકેતશીલ, વ્યવસ્થિતરિતે ખર્ચ કરવાવાળો અને ખીજાના સમ્મતીથી ચાલવાવાળો હોય છે

ચિરલાંગુલી.

આગળીઓને મેળવવાથી આગળીઓના વચ્ચે અંતર દેખાતુ હોય તો તે માણસ હોશીયાર, લોઝાર ન માનવાવાળો અને પોતાના વિચારથી કામ કરવાવાળો હોય છે

અગુષ્ઠ અને તર્જની આગળીના વચ્ચે નો વિશેષ અંતર હોય તો તે માણસ ઊદાર અત કરણનો અને પોતાના ઇચ્છા શક્તીથી કામ કરવાવાળો હોય છે

ને તર્જની અને મધ્યમા આગળીના વચ્ચે અંતર અધીક હોય તો તે માણસ સ્વતંત્ર વિચારનો હોય છે

મધ્યમા અને અનામિકા આગળીના વચ્ચે અંતર અધીક હોય તો તે માણસ સ્વતંત્રતાપૂર્વક રેહવાવાળો હોય છે

અનામિકા અને ડનિષ્ટિ આગળીના વચ્ચે અંતર અધીક હોય તો તે માણસ સ્વતંત્ર કાર્ય કરતા હોય છે

ને આ આગળીઓના વચ્ચે અંતર જમણા હાથની આગળીઓમા ન હોય અને કેવળ ડાબા હાથની આગળીઓમા જ અંતર દેખાતુ હોય તો તે માણસ સ્વયં પોતાની ઉપર ભરોસો ન રાખવાવાળો હોય છે અને ને ડાબા હાથની આગળીઓ કરતા જમણા હાથની આગળીઓમા જ અંતર દેખાતુ હોય તો તે માણસ સ્વતંત્ર અને આત્મનિયંત્ર હોય છે.

એક આગળી બીજી આગળી તરફ વળેલી હોય તેનું રૂળ.

એક આગળી બીજી આગળી તરફ વળેલી હોવાથી વિશેષ ગુણ પ્રગટ થાય છે જે આગળી બીજી આગળી તરફ વળેલી હોય તેના પ્રભાવ બીજી આગળી ઉપર પડવાથી તે આગળીના ગુણ-સ્વભાવમાં ન્યૂનતા આવે છે અને જેના ઉપર પ્રભાવ પડે છે તે આગળીના સ્વભાવમાં ફેરવદાયક થાય છે (પરંતુ તેના જે ગુણ સ્વભાવ બતાવેના છે તેજ ગુણ તે આગળીના સમજવા)

જો તર્જની આગળી મધ્યમાં આગળી તરફ વળેલી હોય તો તર્જની ગુરૂની આગળીના જે ગુણ (મહત્તાન્વિત, આગેવાની, હૃદયન વિગેરે) છે તેમાં ન્યૂનતા આવે છે આના માણુસની મહત્તાન્વિત સફળ થતી નથી આવે માણુસ ભાગ્યના ભરોસાપર રહેવાના હોય છે

મધ્યમાં આગળી મૂર્ધની આગળી (અનામિકા) તરફ વળેલી હોય તો માણુસ અનિચ્છા, વારાગ અને ટળા પ્રિય હોય છે

જો અનામિકા આગળી ઈર્ષ્ટિકા આગળી તરફ વળેલી હોય તો તે માણુસ વ્યવહારમાં જાણુસાના હોય અને ઈર્ષનિયંત્રી કામને યોગ્ય હોય છે

આગળીઓના મુળ.

હથેલીના અથ ભાગમાં આગળીઓના મળ એક લાઘનમાં સળ હોય તો તે માણુસ દરેક કામમાં યત્નની થાય છે આનો માણુસ રાત સ્વભાવનો અને પોતાના મનોવિચાર ઉપર કાણુ રાખવાના હોય છે

ગુરૂની આગળી (તર્જની) મળમાં એક લાઘનમાં ન હોય

અને નિચે હથેલીમા દખાવેલી હોય તો તે માણુમ શાસન કરવાને
અને નેતા થવાને લાયક હોતો નથી

આ પ્રમાણે દરેક આગળી માખત સમજતુ આગળી નિચે
દખાવેલી હોય તો તે આગળીના ગુણુમા ન્યૂનતા—ખામી આવે કે
અને જો આગળી High Set હતી—ઉન્નત હોય તો તેના
ગુણુમા વધારો થાય છે

ગુરૂની આંગળી.

લાખી

અતી લાખી

મહત્ત્વાકાંક્ષા આગેવાની
હુકુમત, શાસનકર્તા.
સૃષ્ટીપ્રેમ

બુલમી, જખ્ખરજસ્ત
ધમેડી

હુકી.

વાકી.

હુકુમત કરવાને અયોગ્ય
અશાસન કર્તા.

મહત્ત્વાકાંક્ષા અને
હુકુમતની ખામી

શનીની આંગળી.

લાંખી.

અતી લાખી.

સમ જગમ, એકાતવાસપ્રિય

અસ્વચ્ચતા,

હુકી.

વાકી.

હલકાપણુ છિયોર.

હિદાસ, ચિતાગુર

Smooth

Conic.

ਅੰਗੂਲੀ ੧ ੨੩

Knotty

સૂર્યની આંગળી.

લાબી.

અતી લાબી.

કલામિદા, કીર્તીવાન

મદ્રામાન (જુગારેચ્છુ)

ઘોડીકની ઉત્કટ ઈચ્છા

દુકી.

વાકી.

અલૌપ્તિક, કલાતરફ

પ્રમિદ્ધી પામવાના

અપ્રીતિ

ઈચ્છાની ખામી

બુધની આંગળી.

લાબી.

અતી લાબી.

માનસિકશક્તા, પ્રભાવ

અતી ચતુર, ઠગ

અને વક્રત્વશાસ્ત્રી ધરાવનાર

દુકી

વાકી

ધારણા શક્તિની ખામી

વક્રત્વની ખામી

પ્લેન ગદનનાશો

સહજમા ખીજાનો પ્રમાણ પડે એવો

આગળીઓના પર્વ (પેરવા)

પ્રત્યેક આગળીના ત્રણ ભાગ હોય છે તેને પેરવા કહે છે જે ભાગમા નખ હોય છે તે પ્રથમ પર્વ તેના નિચે દ્વિતીય પર્વ અને તેના નિચેના ભાગને તૃતીય પર્વ કહે છે (જુઓ આકૃતી નં ૯૩)

આગળીના પ્રથમ પેરવા પરથી માનસિક શક્તિનો વિચાર થાય છે

આગળીના ખીજ પેરવાપરથી તર્કશક્તીને વિચાર થાય છે

આગળીના ત્રિજ પેરવાપરથી આધિભૌતિક (શરીર સુખોપભોગ) નો વિચાર થાય છે

જે માણસની સર્વ આગળીઓના પ્રથમ પેરવા લામા જડા અને પૂર્ણ હોય તો તે માણસ દરેક કામ સુધ્ધીર્વક કરવાવાળો હોય છે

જે માણસની સર્વ આગળીઓના ખીજ પેરવા લામા અને જડા હોય તે માણસ દરેક વિષયનો સાધક બાધક અને ધ્યાનપૂર્વક વિચાર કર્યા વિના કોઈ કામમાં ન પડવાવાળો હોય છે

જે માણસની સર્વ આગળીઓના ત્રિજ પેરવા લામા અને જડા હોય તો તે માણસ જ્ઞાનપાન, પેદગવમા (શારીરિક ભોગ વિકાસ) અધીક પ્રીતિ રાખવાવાળો હોય છે

પેરવાના સધી (ગાંઠ)

આગળીના બે પેરવાના મધ્યભાગને સધી—ગાંઠ કહે છે દરેક આગળીને ત્રણ સધી હોય છે (જુવો આકૃતી નં ૯૩)

પ્રથમ સધી (જે નખના નિચેના પેરવામાં હોય છે) પુષ્ટ હોય તો તે માણસ સુધ્ધીવાન હોય છે આવો માણસ દરેક કામ સુધ્ધીર્વક કરવાવાળો હોય છે

વિદ્યતીય સધી જે પુષ્ટ અને જડી હોય તો તે માણસ ચિદ્રિત્સક સ્વભાવનો હોય છે આવો માણસ દરેક કામ વિચાર પૂર્વક કરવાવાળો હોય છે પ્રત્યેક વિષયનું પૃથક્કરણ કરી વિચાર કરવાવાળો હોય છે

તૃતીય સધી પુષ્ટ અને જડી હોય તો તે માણુમ ગ્રહકાર્યમા દક્ષ અને નિયમીત કાર્ય કરનારાળો હોય છે

તે આગળીના સધીમા ગાદનો અભાવ હોય (Smooth Fingers) તો તે માણુમ શીત્તાથી ગમ કરનારાળો હોય છે આના માણુમને ડના, વિજ્ઞાનની અભિનાયા હોય છે પરંતુ તેનું કામ કાલ્પનિક, લેહરી તર્ક અને મન પ્રેરણાને આધીન હોય છે આવા માણુસમા સારાસાર વિચાર શક્તીનો અભાવ હોય છે આવો માણુમ ઘઈ કામ આરભમા તો ગિતસર કરે છે પણ અગીકૃતકાર્ય મધ્યમાજ છોડી મુકે છે એનું મુખ્ય કારણ એ છે કે પૂર્ણ વિચાર કર્યા વગરજ કામને આરભ કરવાવાળો હોય છે

ગાદનાગી પેરીની આગળીઓનાળા માણુસ (Knotty Fingers) સમજદાર, હિસામી, પ્રત્યેક વિષયનું જ્ઞાન સપાદન કર્યા પછી કામને આરભ કરવાવાળો હોય છે

આંગળીના અગ્રભાગ.

આંગળીના અગ્રભાગ ચાર પ્રકારના હોય છે.

- (૧) સ્પેચ્યુલેટ—ચપટો (૨) રુવેઅર—ચોગમ
(૩) ક્રોનિક—અર્ધગોલાકાર (૪) પોઈન્ટેડ—નોકળાળો
(જુવો આકૃતી નં ૯૪, ૯૫, ૯૬, ૯૭)

(૧) જે માણસની આંગળીઓના અગ્રભાગ સ્પેચ્યુલેટ ચપટા હોય તે માણસ ચપળ, શીઘ્રતાથી કામ કરવાવાળો અને ચાહતી હોય છે વ્યવહારજ્ઞાનમાં કુશળ હોય છે શીઝર, લગાર્ક અને ઈતિદાસના પુસ્તકો વાચવાવાળો, નાગીરિક મ્યુઝીકના ખેલ—પ્રટ્યેક્ષ, એમ બૉલ, ગેલ્ફ વિગેરે ખેલ ખેલનાવાળો હોય છે પેડા કુત્રાને પાળવાવાળો, અને મોદ્દર થનાવું અધીક પસંદ કરવાવાળો હોય છે

(૨) જે માણસની આંગળીઓના અગ્રભાગ રુવેઅર—ચોરસ હોય તે માણસ નિયમીત, પદ્ધતિમય, અને ઓર્ડર પ્રમાણે કામ કરવાવાળો હોય છે આવો માણસ દરેક કામ નિયમીત વેળાસર કરવાવાળો હોય છે જમનાનો, કાઠને મળવાનો, ઓશીસનો અને બીજા કાઠ પછી કામનો ટાઈમ બરાબર સાચવવાવાળો હોય છે ટાઈમનો બે ટાઈમ થાય તે તેને પસંદ હોતું નથી દરેક કામ ટાઈમિયર કરવાવાળો હોય છે સાહિત્યમાં ઈતિહાસ, વિજ્ઞાન અને ગણિત પસંદ કરે છે

(૩) જે માણસની આંગળીઓના અગ્રભાગ ક્રોનિક—અર્ધગોલાકાર હોય (પુસ્તક કઠના સ્ત્રો ઓના હાથમાં ક્રોનિક અગ્રભાગ અધીક જોવામાં આવે છે) તે માણસ કાલ્પનીક વિચારનો, કલા અને મૌલ્યપ્રીય હોય છે ખાનપાન, પેદરાન, નાગીરિક ભોગવિવાસમાં અધીક પ્રીતી રાખવાવાળો અને બાનની હોય છે

આકૃતિ નં ૯૪

(૪) જે માણસની આગળીઓના અગ્રભાગ પાછટક— અણીફર હોય તે માણસમા કેનિડવાળા માણસના ઉપરોક્ત જે ગુણ બતાવેના છે તે ગુણનો અતિરેક થયેનો જોવામા આવે છે આવા માણસ કા' નિડ સ્ટ્રીમા નિહાર કરવાવાળા હોય છે (જે વિચાર કાર્લ દેવિસ વ્યવહારમા ન ઉતરે એવા હોય કે) આવા માણસમા વ્યવહારજ્ઞાનનો અભાવ હોય છે

તર્જની—ગુરની આગળી.

તર્જની આગળી સરળ અને લાંબી હોય તો તે માણસ મહત્વાકાંક્ષી, સામર્થ્યવાન, અજ્ઞાકર્તા, કૌટુંબ માનપ્રતિષ્ઠા પામવાવાળો પોતાનો મતનમ સાધવાવાળો, સફાયારી, ગિયરશુદ્ધી, ગાર્ગિષ્ટ, ન્યાયી અને પ્રતિષ્ઠાવાન હોય છે આવા માણસના હાથમા મસ્તક રેખા લાખી હોય છે.

જો આ તર્જની આગળી ટુટી હોય તો તે માણસ અચળ વ્યવહારનો અને અચ્ચીર શુદ્ધિનો હોય છે

તર્જની આગળી જે મધ્યમા આગળીના સમાન લાખી હોય અને હાથ મૃદુ હોય તો તે માણસ મુખોપભોગમા તત્પર આનંદી નેતૃત્વ તથા રાણન કરવાની ક્ષમ્બિ રાખવાવાળો અદ્ભુત માણસ હોય છે

તર્જની આગળી પરિમીત લાખી હોય (તર્જની આગળીની લંબાઈ અનામીકા આગળીના સમાન લાખી મધ્યમા આગળી કરતા ઓછી, મધ્યમા આગળીના પ્રથમ પેરવાના મધ્યભાગમુધી હોય તો શ્રેષ્ઠ સમજની) તો તે માણસ સ્નાહિમાની, ખીમની સર્વ વાતો સામળી તેનાપર વિચાર કરવાવાળો, સુક્તીવાન, પૂર્ય હોય છે આવો માણસ થોડો ક્રોધી પણ હોય છે

જો તર્જની આગળી પરિમીત કરતા અધીક લામી હોય તો તે માણુસ ગર્વિષ્ઠ, અને ધમેડી હોય છે અને અગુષ્ટ પણુ મેટા હોય તો નિર્દયતાનો સચાર તેનામા થય છે

તર્જની આગળી પરિમીત લગાઈ ડગ્તા થેડી ટુકી હોય તો તે માણુસ પોતાની ઈચ્છાનુસાર કામ કરવાવાળો ઈર્ત્ય તથા કૃતજ્ઞતાના વિચારને ન સમજવાનાળો મતલબ વગર ખીજાને માટે હાની નહી ઉઠાવવાવાળો હોય છે આવો માણુસ કોઈ જોખમનુ કામ કરવા અયોગ્ય હોય છે

તર્જની આગળી ચપટી—સ્પેચ્યુલેટ હોય તો તે માણુસ તીવ્ર કલ્પનાશક્તીવાળો સત્યાસત્ય જાત કરવાની શક્તીવાળો અને ધાર્મીક હોય છે તેનાથી તેની ડીનાઈ થાય છે

જો તર્જની આગળા ડેવેઅગ—ચોરસ હોય તો તે માણુસ તીક્ષ્ણ બુદ્ધિનો, સત્યપ્રેમી, અને લાપણુ કરનામા પ્રવીણ હોય છે

જો તર્જની આગળી અર્ધવર્તુળાકાર—કેનિક હોય તો તે માણુસ અધીક ભૂલકરવાવાળો, અનુભુતી રહીત હોય છે

તર્જની આગળી જો નોકવાળી Pointed હોય તો તે માણુસ જડ બુદ્ધિનો હોય છે

તર્જની આગળી વાકી હોય તો અંધ પ્રતિષ્ઠાનાળો માણુસ હોય છે

જો તર્જની આગળી રાનીની (મધ્યમા) આગળી તરફ વળેલી હોય તો તે માણુસ મોટા વમેડી હોય છે

તર્જની આગળીની લગાઈ જો મધ્યમા આગળીના પ્રથમ અધી પર્યંતજ હોય તો તે માણુસ મોટા દાલિક ધર્માચરણુ કરવાવાળો હોય છે

પર્વ (પેરવા)

તર્જની આગળીનો પ્રથમ પર્વ ખીન્ન આગળીઓના પ્રથમ પર્વ હતા અધીક લાભો હોય તો તે માણસ ધાર્મિક અથવા ધાર્મિક વિષયનો ઉત્તમ વક્તા હોય છે આવો માણસ વિશેષતઃ અધ્યાત્મિક વિચારોપર અધીક પ્રીતી ગમવાવાળો હોય છે

તર્જની આગળીનો બીજો પર્વ અધીક લાભો હોય તો તે માણસ મહત્વાકાંક્ષી હોય છે

જો તિજો પર્વ અધીક લાભો હોય તો તે માણસ ગર્વિષ્ઠ, તથા શાશન ક્રવામા પ્રીતી રાખવાવાળો હોય છે

ઉપરોક્ત પર્વમાથી જે પર્વ દુકો હોય તે પર્વના શુભાન્યતા આવે છે

જો તર્જની આગળીનો પ્રથમ પર્વ ખીલકુલ દુકો હોય (નખના સમીપમા હોય) તો તે માણસને પુનર્નિવાહનો યોગ આવે (વિધવા સ્ત્રી સાથે લગ્ન કરવાનો યોગ) છે

સધી (ગાઠ)

તર્જની આગળીની પ્રથમ સધી સ્પષ્ટ ઉદાયદાર હોય તો તે માણસ સશયી સ્વભાવનો હોય છે

આ આગળીના પ્રથમ સધીને કોઈ રેખા કાપતી હોય તો તે માણસ અશક્ત થાય છે અને કોઈ વખતે નેના મગ્નત્વમા જખમ થાય કે

જો તર્જની આગળીના બીજા સધી ઉપર કોઈ વક રેખા હોય તો તે માણસ દુષ્ટ અને પરપિડક હોય છે

આ આગળીના તિજ સધી ઉપર કોઈ વડ ગેપા હોય તો તેને ખીજનુ વન મળે છે

જો તજની આગળીના મુળમાથી એક મગ્ગ રેખા તિજનો ખીજ પર્વને ઉનવન કુરી તીજ પર્વનુધી જતી હોય તો તે માણુન મોટા નિચાગ્વાન, ખુમાન અને ઉત્તમ વજા હોય છે

તજની આગળીના પ્રથમ પર્વમા તાગનુ ચિન્હ હોય તો તે માણુને દીર્ઘ પ્રવાસના અતમા મદત્વના આર્વજનિડ કાર્યમા યદ અને માન પ્રતિષ્ઠા મળે છે

તજની આગળીના બીજ સધી ઉપર કોમનુ ચિન્હ હોય તો મોટા ત્રીમાન માણુમ સાથે મેત્રી થાય છે

આ આગળીના પ્રથમ સધી ઉપર તાગનુ ચિન્હ હોય તો મોટા ભાગ્યગાલી અને ત્રીમાન માણુમ થાય છે આ તાગનુ ચિન્હ ખીજ સધી ઉપર હોય તો તે માણુમ ધૈર્યમાન ક્રોધી, અને એ સમજદાર હોય છે

તિજ સધી ઉપર તાગનુ ચિન્હ હોય તો તે માણુમ વ્યનિચારી થાય છે

તજની આગળીના ખીજ પર્વ ઉપર અર્ધચંદ્રાકાર ચિન્હ મુર્ખતાનુ દાન હોય છે અને તેનુ પશિણુમ તેને પ્રતિનિતિ ભાગનુ પડે છે

આ આગળીના તિજ પેનાન પાગળના ભાગ ઉપર વાળ હોય તો તે માણુમ ક્રોધી અભાસનો હોય છે

તજની આગળીના પ્રથમ પેનાપર ચક્ર હોય તો તે માણુમ મહત્વાકાંક્ષી સચા નુબમા નિમસ ગેનાનાથે, દ્રવ્યયોબી અને યરાત્રી હોય છે

આકૃતી ન દપ

આ આગળીના તિજન સધી ઉપર કોઈ વજ્ર ગેપા હોય તો તેને બીજાનું વન મળે છે

જો તજની આગળીના મુળમાથી એક સળગ રેખા નિઃશી બીજા પર્યંતે ઉત્તરવન કડી તીજા પર્યંતે જતી હોય તો તે માણસ મોટો વિચારવાન, બુદ્ધિમાન અને ઉત્તમ વક્તા હોય છે

તજની આગળીના પ્રથમ પરમા તાગનું ચિન્હ હોય તો તે માણસને દીર્ઘ પ્રવાસના અતમા મદત્તના આર્થિક કાર્યમાં યશ અને માન પ્રતિષ્ઠા મળે છે

તજની આગળીના બીજા અધી ઉપર કોયનું ચિન્હ હોય તો મોટા શ્રીમાન માણસ સાથે મૈત્રી થાય છે

આ આગળીના પ્રથમ સધી ઉપર તાગનું ચિન્હ હોય તો મોટો ભાગ્યવાદી અને શ્રીમાન માણસ થાય છે આ તાગનું ચિન્હ બીજા અધી ઉપર હોય તો તે માણસ ધૈર્યવાન ક્રોધી, અને બે સમઝદાર હોય છે

તિજન સધી ઉપર તાગનું ચિન્હ હોય તો તે માણસ અભિ-ચારી થાય છે

તજની આગળીના બીજા પર ઉપર અર્ધચંદ્રાકાર ચિન્હ મુર્ખતાનું દાન હોય છે અને તેનું પરિણામ તેને પ્રાપ્તિ નાગરનું પડે છે

આ આગળીના તિજન પેગવાન પાગળના ભાગ ઉપર વાળ હોય તો તે માણસ ક્રોધી ગ્રહાસનો હોય છે

તજની આગળીના પ્રથમ પેગાપર ચક્ર હોય તો તે માણસ મહત્ત્વાકાંક્ષી સગા સુખમાં નિમગ્ન રહેનારાઓ, કન્યપોષા અને યશની હોય છે

આદર્શ નં ૬૫

જે તર્જની આગળીના અગ્રભાગ ઉપર રાખ અથવા સીપનું ચિન્હ હોય તો તે માણસ અગ્નિય અભાવનો અને અરીઠ ખર્ચ કરનારાનો—ખર્ચાળુ હોય છે

અગુઠ અને તર્જની ઉપર ગખ અથવા સિપનું ચિન્હ હોય તો તે માણસનો મર્ જન્મ દુખ ભોગવામાં ન્થ છે

તર્જની આગળીના મુળમાં ગુન્તા પર્યંત ઉપર મીઠી કીણી સળ ખે રેખાઓ હોય તો તે માણસ પગમાર્થ સાંપક પુણ્ય સપાદક અને પરોપકારી હોય છે

જે આ ઉની રેખાઓને ખીજ આડી રેખાઓ કાપતી હોય તો તેના પુણ્ય કાર્યમાં ખાંસ આવના ડર છે

તર્જની આગળીના ખીજ અને તિજ પર ઉપર ચાર ચાર ઉભી રેખાઓ હોય તો તે માણસ ઉત્તમ ભોગ ભોગનારાનો સુખી અને સદ્ગુણી હોય છે આ રેખા ચાગ ડગતા ઓઠી હોય તો કૃષ્ણમાન્ધ્યતા આવે છે જે એક રેખા હોય તો રૈગ્યગીન હોય છે

જે આ તર્જની આગળીના ખીજ અને તિજ પેરવાપર સરળ ઉભી રેખાઓનો ખીનકુલ અભાવ હોય તો તે માણસ વૈદ્ય ભાગવે છે

તર્જની આગળીના તિજ પેરવાપર સરળ ઉભી ત્રણ રેખાઓ હોય અને મણીપદ રેખાના સમીપમાં તારાનું ચિન્હ હોય તો તેને ખીજનું ધન વિનાપગ્નિમયી મળે છે

તર્જનીમાથી એક રેખા નિકળી અગુઠના પ્રથમ સર્વાને મળતી હોય તો તે માણસપર ગુન્હો સાખીત થનાથી તેને મૃત્યુની શિક્ષા થાય છે

તર્જની આગળી ઉપર બીજીનું ચિન્હ હોય તો વરનો ઉપાધ્યાય મોગી ડગે એવું સૂચિત થાય છે

મધ્યમા (શનીની આગળી.)

તર્જની આગળીના મનીપમા બીજી આગળીને મધ્યમા અથવા ગનીની આગળી કહે છે (જુવો આકૃતી નં ૯૨)

આ આગળી પરથી પ્રસંગાવધાન અને મનુષ્યના મન ઉપર થનારો ઈંટાનિષ્ટ પરિણામ જોવાય છે

મધ્યમા આગળી માર્ગન જાડી, લાખી અને મજબુત હોય તો મનુષ્યના મન ઉપર કોઈ પણ વિષયનો તરિત પરિણામ થાય છે તે માણસ અપકરપના શક્તિવાળો, દેવનાદી, ભયમ્મય કોઈ થોડી નાત જોનાથી અથવા આભગવાથી ના ઉમેદ અને દુખી થાય છે

ઉપરોક્ત પ્રકારની આગળી હોય અને ગનીનો પર્વત પણ અધીક ઉદ્ભવદાર હોય તો તે માણસમા બીજાકુલ સહનગીજતા હોતી નથી તેને કોઈ જાતનો અધીક ત્રાસ થવાથી આત્મહત્યા કરવા તથા થઈ જાય છે

મધ્યમા આગળી પૂર્ણ, જાડી, ભરેલી હોય તો આ માણસના અભાવમા ગભીરતા આવે છે

જો આ આગળી પ્રમાણ કરના અધીક લાખી તો તે માણસ અધીક દુઃખદારી હોય છે આવી આગળી જીવનમા અસર ગુમારતો રહે છે અને તે જો આ કોઈ કોઈ મોટું કાર્ય હાય કર્યું તો કોઈ આકત પડીય.

આકૃતિ નં ૯૩

તર્જની આગળી ઉપર ખીટું ચિન્હ હોય તો ૧૨નો ઉપાધ્યાય મોગી ડંગે એવું સૂચિત થાય છે

મધ્યમા (શનીની આગળી.)

તર્જની આગળીના ચમીપમા બીજી આગળીને મધ્યમા અથવા શનીની આગળી કહે છે. (જુવો આકૃતી નં ૯૦)

આ આગળી પરથી પ્રસંગાવધાન અને મનુષ્યના મન ઉપર થનારો ઈષ્ટાનિષ્ટ પરિણામ જ્ઞેવાય છે

મધ્યમા આગળી બહુત જાડી, લાખી અને મજબુત હોય તો મનુષ્યના મન ઉપર કોઈ પણ વિષયનો તન્નિ પરિણામ થાય છે તે માણસ અપકલ્પના શક્તીવાળો, દેવરાદી, ભયસૂચક કોઈ થોડી વાત જ્ઞેવાથી અથવા માલજવાથી ના ઉમેદ અને દુખી થાય છે

ઉપરોક્ત પ્રકારની આગળો હોય અને શનીનો પર્યંત પણ અધીક ઉદાવદાર હોય તો તે માણસમા ખીલકુલ સહનનીલતા હોતી નથી તેને કોઈ જાનનો અધીક ત્રાસ થવાથી આત્મહત્યા કરના તથા અર્થ જાય છે

મધ્યમા આગળી પૂર્ણ, જાડી, ભરેલી હોય તો તે માણસના સ્વભાવમા ગભીરતા આવે છે

જો આ આગળી પ્રમાણ કરતા અધીક લાખી દેખાતી હોય તો તે માણસ અધીક દુઃસ્વર્ગી હોય છે આવી આગળીવાળો માણસ જીવનમા અત્યંત શુભાર્થો વધે છે અને તે જો માન્યા કરે છે કે જો કોઈ મોટું કાર્ય હોય કર્યું તો કોઈ આકલમા આવી પડીય

આકૃતિ નં ૯૬

પ્રકરણ ૧૩ મું]

જે મધ્યમા આગળી ટુકડી હોય તો તે માણસ અદુર્ગી અને મંદ બાપતીમા ફસડાવાળો વિચારહીન માણસ હોય છે

જે આ આગળી વાની હોય તો ભયયુક્ત પ્રકૃતિનો તથા નિત્યરોગી માણસ હોય છે

મધ્યમા આગળી એચ્યુલેટ—ચપટી હોય તો શારિરીક અને માનસિક ચપળતા—સ્પૃત્તિ અધીક હોય છે

મધ્યમા આગળી સ્કવેયર—ચોરસ આકારની હોય તો તે માણસ ગંભીર હોય છે

ચોરસ આકારની મધ્યમા હોય અને તેનો સધી પુષ્ટ અને લાંબો હોય તો તે માણસ ગણીત શાસ્ત્ર હોય છે

મધ્યમા આગળી કેનિક—અર્ધવર્તુળાકારની હોય તો કદપના નક્કી સારી હોય છે અને તે માણસને કળા, શાસ્ત્ર, અને વાગ્મયનો ગોઠ હોય છે

મધ્યમા આગળી સ્વાભાવિક ચપટી હોય છે પણ અધીક ચપટી દેખાતી હોય તો તે માણસ અધીક સશયી હોય છે

જે મધ્યમા આગળી પોઇટ—નોકવાળી હોય તો તે માણસ ક્ષણિક, છીચોર, અનિશ્વાસ, સંસારિક તથા આધ્યાત્મિક ગંભીર વિચારહીન હોય છે આવી આગળીવાળાનો અચૂંકો જે નાનો હોય તો તે અધીક છીચોર સ્વભાવનો અને ક્ષણિક પુરૂષ હોય છે

ઉપરોક્ત પ્રકારની આગળી હોય અને મસ્તક રેખા નાની હોય તો બીજાને ફસાવાવાળો, નિર્લજ્જ માણસ હોય છે

૫૩ (પેરવા)

મધ્યમા આગળીનું પ્રથમ પર્વ લાંબુ હોય તો તે માણસ

અથ શ્રદ્ધામા અર્વીક પ્રીતી ગમવાવાળો, ખીન્ન સ્વભાવનો તથા ઉદાત્તની પ્રકૃતીનો હોય છે

જો મધ્યમા આગળીનું ખીન્નું પર્વ લાભુ હોય તો કૃપિ તથા યાત્રિક કલાઆદિના કામમા પ્રીતી હોય છે અને આવા પર્વવાળા માણસની આગળીઓ કેમળ અને સરળ હોય તો તે ગુપ્ત વિદ્યા યોગ, ન્યોતિપ, સામુદ્રિક, મત્ર વેદાતાદિ અથવા મેઝમેગિયમ આદિ વિષયની અભિક્ષેપી ગમવાવાળો હોય છે આ આગળીનું ખીન્નું પર્વ લાભુ હોય અને પર્વના સધીમા ગાદ હોય તો તે માણસને ગણિતશાસ્ત્રમા અધીક પ્રીતી હોય છે

જો મધ્યમા આગળીનું ત્રિભુ પર્વ લાભુ અને મજબુત હોય તો તે માણસ અર્ધમાન્ય લોકપ્રિય અને મિતવ્યથી હોય છે

જો મધ્યમા આગળીનું પ્રથમ પર્વ અતી લાભુ હોય તો તેના મનમા હમેશા મૃત્યુ આવે તો માત્ર એની ઈચ્છા આવ્યા કરે છે અને આવા માણસનો આગુરો જો નતો હોય તો તેની અભિજાપા અત્મહત્યા કરવામા અનિવાર્ય હોય છે

પેરવાપરની રેખા

જો મધ્યમા આગળીના મુળમાથી મરળ રેખા નિકળી તિગ્ગ પેરવાના આગકચ્છાન ઉપર ગઈ હોય તો તે માણસ વિજ્ઞથી શ્રોમાન થાય છે અને તેની મોટા માણસમા ગણના થાય છે જો આ રેખા મરળ ન હોય અને વાધી થઈને ગઈ હોય તો તેનો મૃત્યુ યુદ્ધમા થવાનો સંભવ હોય છે

જો મધ્યમા આગળીના મુળમાથી ત્રણ અથવા ચાર રેખાઓ નિકળી પ્રથમ પર્વ (નખના અમીપનો) મુઠ્ઠી ગઈ હોય તો તે માણસ દુષ્ટ સ્વભાવનો અને માનસિક દુષ્ટમા પોતાનું આયુષ્ય વ્યતિત કરાવેલો હોય છે

આકૃતી ન ૯૭

મધ્યમા આગળીના તિજ પર્વમાથી સરળ રેખાઓ નિદ્રણી પ્રથમ પર્વસુધી ઉપર ગઈ હોય તો તે માણસ ખનીજ પદાર્થના વેપારથી દ્રવ્ય સંપાદન કરી ધનવાન થાય છે

જો આ આગળીના પ્રથમ પર્વ ઉપજ્જ કેવળ ઉભી રેખાઓ હોય તો તે માણસ ખીજનો જોય કરવાવાળો હોય છે

આ મધ્યમા આગળીના મુળમા અથવા સમીપમા તિજ સંધી ઉપર વાળ રેખાઓ હોય તો ભાગ્યહીન થવાના લક્ષણ બાળવા

તારાનુ ચિન્હ.

મધ્યમા આગળીના પ્રથમ સંધી ઉપર તારાનુ ચિન્હ હોય તો તે ભાગ્યહીન થવાનું લક્ષણ સમજવું

મધ્યમાના તિજ પર્વ ઉપર તારાનુ ચિન્હ હોય તો નાશથી મરણ થાય છે

જો સ્ત્રીના હાથમા મધ્યમા આગળીના મુળમા તિજ સંધી ઉપર તારાનુ ચિન્હ હોય તો તે સ્ત્રી વધ્યા થાય છે

મધ્યમા આગળીના મુળના સમીપમા તારાનુ ચિન્હ હોય તો અધ્યાયુકારક સમજવું

ત્રિકોણ અને બીજુનુ ચિન્હ.

જો મધ્યમા આગળીના તિજ પેરવા ઉપર ત્રિકોણાકૃતિ ચિન્હ હોય તો તે માણસ દુરાચારી અને ભાગ્યહીન હોય છે

મધ્યમા આગળીના ઉપર બીજુનુ ચિન્હ હોય તો કોઈ વાગસ મનુષ્ય ચોરી કરે છે

૧૧ ખ, ચ ક, ય વ નુ ચિન્હ.

મધ્યમા આગળીના અગ્રભાગ ઉપર ૧૧ ખનુ ચિન્હ હોય તો તે માણસ વિવેકાન, શાસ્ત્રજા બહુશ્રુત હોય છે

જો આ આગળીના અગ્રભાગ ઉપર ચક્રનુ ચિન્હ હોય તો તે ભાગ્યવાન સ્વપરાક્રમથી વિપુલ દ્રવ્યોપાર્જન કરવાવાળો માણસ હોય છે મધ્યમા આગળીના મુગમા જવનુ ચિન્હ હોય તો બહુત પુત્ર, પુત્રીવાળો માણસ હોય છે

અનામિકા-રવિની આગળી.

મધ્યમા આગળીના સમીપની અને તર્જની આગળીથી ત્રિઽ (જોમા આગડી પેહરે છે તે આગળી) આગળીને અનામિકા અથવા રવિની આગળી કહે છે (જુવો આકૃતી નં ૬૦)

આ આગળી પૃથ્વી ક્ષત્રીકૌન્ય તથા સાહિત્ય પ્રેમ આદિને વિચાર થાય છે

આ આગળી પૂર્ણ લાખી અને જડી હોય તો સાહિત્ય તથા કળાકૃતિ પ્રદર્શન કરે છે જો આ આગળી અતી લાખી હોય તો ધનોપાર્જન કરવાની યોગ્યતાવાળો માણસ હોય છે

જો આ આગળી તર્જનીના સમાન લાખી હોય અને તેનું પ્રથમ પર્વ લાણુ અને ચપટુ હોય તો તે માણસની કયા તરફ પ્રીતી હોય છે અને યત્નાદિ કલાના યોગથી દ્રવ્ય અને કીર્તિ મેળવવાની ઈચ્છા અને મહત્તાકાંક્ષા હોય છે

જો અનામિકા આગળીની ઉંચાઈ મધ્યમા આગળીના બરાબર હોય અને તેનું બીજું પર્વ લાણુ હોય અને મગળનો પર્વત ઉકા વદન હોય તો તે માણસ તર્જનજાળો ઘુનમા ગ્રી તથા ભાગ્ય

પરિહાસા જેનમા (સદા, 'વૉટરી, મિગેરે') પ્રીતી રાખવાવાળો હોય ?

૨૧

ઉપરોક્ત લક્ષણુનાળી અનામિકા આંગળી હોય અને છુત્તો પર્ત ઉચો ઉદાસનાર હોય તો તે માણુસ સદાનો વેપાર કરવાનાળો હોય છે જે અનામિકા આંગળી મધ્યમા આંગળી કરતા લાંબી હોય તો તે માણુસ સર્વ સકટને દુઃ કરી કના કુશળતામા પ્રવીણના સ પાદન કરી કીર્તી મેળવે છે

જો અનામિકા આંગળી સ્પેડ્યુવેટ અપટી હોય તો તે માણુસ સાહિત્યજ્ઞ, કનાકુશળતાના પ્રયોગ પ્રતિષ્ઠા ક્રિયા કરી દેખાડનાનાળો ઉત્તમ હુન્નરી મનુષ્ય હોય છે

અનામિકા રક્તવેધર—ચોડી હોય તો તે માણુસ અણુદીપ્તી માર્ગ કના ગોધી કાઢે છે તેની ણુધ્ધી દ્રવેદ હુન્નરના કામમા ઉત્તમ આવે છે

જો અનામિકા આંગળી કોનિક—અર્ધચતુર્ભુજાકાર હોય તો તે માણુસ સદા અને છુત્તમા વિશેષ પ્રીતી રાખનાવાળો હોય છે

અનામિકા આંગળી પોઈન્ટેડ—નોડનાળી હોય તો તે માણુસ ખરી વાતો કરતા નકલી વાતો તરફ અધીક ધ્યાન આપનાવાળો હોય છે તેનામા વ્યવહારીકતાની પ્રવિણતા સમધી વિચારતી ન્યૂનના હોય ?

અનામિકા આંગળી જો ટુકડી હોય તો તે માણુસમા કનાનુ રાન સ પાદન કરનાની ન્યૂનતા હોય છે

પર્વ (પેરવા)

અનામિકા આંગળીના પેરનાને અર્ધ કરનાથી હાથને કંઠા માગતા હોય તો તે માણુસ આર્ટિસ્ટ અર્થાત ઉત્તમ કારીગર હોય છે

અનામિકાનો પ્રથમ પર્વ લાંબો હોય તો ક્ષમા રચી અને નુકસાનમાં પ્રીતી રાખવાવાળો માણસ હોય છે

વિદ્યતીય પર્વ લાંબો હોય તો વેપારમાં ઋણી તથા ચિત્ર કલાતરફ પ્રીતી રાખવાવાળો હોય છે જે ચિત્રકારનો ખીતે પર્વ લાંબો હોય તે કેવળ ચિત્ર ખેંચવાવાળો નહીં હોય પરંતુ આવો માણસ ચિત્ર કલાનો ઇતિહાસ ચિત્ર કારના ચર્ચિત્ર લખવાવાળો હોય છે

તિજ પર્વ લાંબો હોય તો ધન અને વૈભવ દેખાડવાના કામમાં પ્રીતી રાખવાવાળો અને વૃદ્ધાલિમાની હોય છે

પર્વ પદની રેખાઓ

અનામિકા આગળના મુળમાથી એક સરળ ઉર્ધ્વા રેખા નિકળી પ્રથમ પેરવા ઉપર ગઈ હોય તો તે માણસ મોટા લાંબા વાન થાય છે આવો માણસ મોલ વિગેરે મોટા કારખાનાનો માનીક હોય છે.

જો અનામિકા આગળી ઉપર પુષ્કળ રેખાઓ હોય તો તે માણસ સ્ત્રીઓના પ્રેમ પાશમાં પડવાથી ધનનો નાશ કરવાવાળો હોય છે

જો અનામિકાના તિજ પર્વ ઉપર બે ચાર સરળ રેખાઓ હોય તો તે માણસ વિજ્ઞાન અને સુખી થાય છે

જો અનામિકાના તિજ સંધીમાથી રેખાઓ નિકળી નિચે અનામિકાના મુળમાં જતી હોય તો તે માણસ વૃદ્ધાલિમાની હોય છે તેનું જાણણુ માત્ર મોઢક અને માર્મિક હોય છે આવો માણસ કેરળ પોતાના ખેતવાના પ્રભાવથી દ્રવ્યોપાર્જન કરવામાં ચતુર હોય છે ઉપરોક્ત રેખાઓમાથી એક રેખા ખીજા સંધી સુધીજ જતી હોય તો તે માણસ સદાચરણથી અને પોતાના પરાક્રમથી દ્રવ્ય કમાવાવાળો હોય છે

પ્ર.૧૭ ૧૩ મુ]

તે આ આગળીના તિન સધી ઉપર એક વાડી રેખા હોય
તો તે માણસ અર્થ સદ્ અને આપત્તીમાથી મુક્ત થાય છે

અર્થચક્ર તારા ગણ ચક્ર.

અનામિકાના તિન પરના આરા ઉપર અર્થચક્રાકાર ચિન્હ
હય તો દુર્ગતિનું લક્ષણુમંજરુ

તે આ તિન સધી ઉપર અથવા પેરના ઉપર તારાનું ચિન્હ
હાય તો તે માણસ અતી અર્થ કરવાનાળો ઉડાનું હોય છે.

તે અનામિકાના અગ્રભાગ ઉપર ચક્રનું ચિન્હ હોય તો તે
માણસ માનપ્રતિષ્ઠા કમાવાનાળો દ્રવ્યવાન સુખોપભોગી અને અગેડ
નકારના માધનજ્વારા ધનોપાર્જન કરવાનાળો હોય છે

અનામિકાના ઉપર ખીદુનું ચિન્હ હોય તો ધનવૃદ્ધાન દ્રવ્ય
દ્રવ્યુ થરાનું લક્ષણુ સમજવું

કનિષ્ઠિકા-ભુવની આગળી.

નર્મનીથી ચોથી આગળીને કનિષ્ઠિકા અથવા ભુવની આગળી
૬૬ કે (ભુવો આકૃતી ન, ૬૨)

આ આગળી ખીજન આગળીઓના પ્રમાણુમા વાડી, મોટી
અને મજબુત હોતી નથી પણ એનાથી ઘણી ખરી મહત્વની વાતો
જાણી શકાય છે તેથી આ આગળીનું નિસ્તારપૂર્વક નર્ણન કરવું
અવશ્યક છે

આ આગળી જે સરળ, સીધી, નિર્દોષ હોય તો સમાજ
તથા વ્યવસાયમા માણસને સફળતા મળે છે અને તે માણસમા
ધાર્મિકતા તથા અસરથી લાલ હિંમતવાની કુદૃષ્ટી હાય છે.

જે આ આગળી અન્ય આગળીઓના સમતન કરતા જરા નિચે હોય તો તે માણસને પોતાના જીવનમા આપદાઓનો સામનો કરવો પડે છે અને જે આ આગળી વારી હોય તો આપદાઓમાથી બચવાની સક્ષમતા તેને પ્રાપ્ત થાય છે

કનિષ્ઠિકા આગળી પરિમિત કરતા ઝંધીક લાખી હોય તો અપ્રમાણિકતાની સૂચક હોય છે.

જે આ આગળી તર્જની આગળીના સમાન લાખી હોય તો તે માણસ પોતાની ઈચ્છાનુસાર સર્વ કામ સપૂર્ણ કરવાવાળો હોતો નથી અને તેનો પ્રભાવ પણ બીજા માણસ ઉપર પડતો નથી

જે કનિષ્ઠિકા આગળી મધ્યમા આગળીના પ્રથમ પેરવા સુધી લાખી હોય તો તે માણસમાં જ્ઞાનની લાલસા અને શિક્ષણની અભિલાષા હોય છે એટલુંજ નહી પણ તેને કાઈ પણ વિષયમા પ્રવિણતા સપાદન કરવાની ઈચ્છા હોય છે

આવો માણસ શાસ્ત્રના રહસ્યને સહજમા સમજાવાળો હોય છે અને તે માણસ પોતાના વાગ્મજથી અને વિષય પ્રતિપાદન કરવાના નૈસર્ગિક શક્તીથી કાઈ પણ વિષયને સુગમનાથી પ્રતિપાદન કરી શકે છે

જે આ કનિષ્ઠિકા આગળી મધ્યમા આગળીના સમાન લાખી હોય તો તે માણસ સર્વ આપદાઓને એક બાજુ મુખી પોતાના કાર્યને તુરત સિદ્ધ કરવાવાળો હોય છે આવો માણસ આપદાઓની પર્ના કરવાવાળો હોતો નથી તે સાર્થકતા અને નિર્ભયતા હોય છે

જે આ આગળી અનામિકા આગળીના સમાન લાખી હોય તો તે માણસ વેદાન્તી હોય છે અને ઈતિ અનુલ ચિન્દ જે હાથ ઉપર હોય તો તે માણસ દંગી હોય છે

જો કનિષ્ઠિકા આગળી ડુબી હોય તો તેની અદ્યક્ષકતી તો સારી હોય છે પણ તેની નિઃશ્વનુસાર કોઈ કામ થતું નથી પરંતુ અગુણ બલવાન અને પુણ હોય અને મસ્તક, રેખા ઉત્તમ લાગી હોય તો તેના ઈન્દ્રિયોના કામ અત્યંત ડરવાથી થઈ શકે છે

જો કનિષ્ઠિકા આગળી રાખી હોય તો તે માણસમાં નૈતિક જ્ઞાન તથા પ્રમથની મામી હોય છે અને તે માણસ લાભનો અન્ય હાથેથી ગુમાવે છે પોતાના સદગુણોનો ઉપયોગ પણ વેળાસર કરતો નથી આવા માણસના વિચાર દુરદર્શી અને શુષ્ક હોતા નથી.

જો કનિષ્ઠિકા આગળીનો અગ્રભાગ સ્પેન્ડ્યુલેટ—ચપટો હોય તો તે માણસ યત્રદ્વારા (મર્ગીનરી) કામ કરવાવાળો અથવા શિષ્ય હોય છે

જો કનિષ્ઠિકા આગળી મ્કવેયર—ચોરસ હોય તો તે માણસ ઉત્તમ શિક્ષક હોય છે આ આગળીનો અગ્રભાગ ચોરસ હોય અને પ્રથમ પર્વ લાંબો હોય તો તે માણસ ઉત્તમ ગોપાક પહેરવાવાળો હોય છે અને બીજા ઉપર પોતાના ભાણુનો પ્રભાવ પાડવાવાળો શાસ્ત્રીય વિષયપર ભાણુ કરવાવાળો અને તત્ત્વવેત્તા હોય છે

કનિષ્ઠિકા આગળીનો અગ્રભાગ કોનિક—અર્ધવર્તુળાકાર હોય તો તે માણસ યત્રજ (યાત્રિક કામને જાણુવાવાળો ઈન્દ્રીયર) હોય છે

જો કનિષ્ઠિકા આગળી પાઈન્ટેડ—નોકવાળી હોય તો તે માણસ ગુપ્ત વિદ્યાનો પ્રેમી હોય છે. આનો માણસ પોતાની અજ્ઞાનતાને છીપાવવાનો ઉપાય જાણે છે, અને અન્યરોથી લાભ ઉઠાવવામાં તત્પર હોય છે તથાપિ તેના બોલવાનો પ્રમાણ બીજા ઉપર પડતો નથી

પર્વ (પેરવા)

કનિષ્ઠિત આગળીનો પ્રથમ પર્વ લાંબો હોય તો તે માણસ બોલવામાં ચતુરતા દેખાડવાવાળો હોય છે

જો પ્રથમ પર્વ અતી લાંબો હોય તો તે માણસ અમન્ય લાપહસી થોડાવાળો હોય છે

કનિષ્ઠિત આગળીનો બીજો પર્વ લાંબો હોય તો તે માણસ વેપારની દૃષ્ટીવાળો અને ઉત્તમ લેખ લખવાવાળો હોય છે. આનો માણસ વિજ્ઞાન તથા વૈજ્ઞાનિક કાર્યમાં ઓતી ગમવાવાળો હોય છે

જો આ આગળીનો ત્રીજો પર્વ લાંબો હોય તો તે માણસ ગણનીતિ વિશાદ, કુશાગ્ર ભૂષિતો, પૂર્ણ વ્યવહારજ્ઞાન ગમવાવાળો હોય છે જો આ પર્વ અતી લાંબો હોય તો તે માણસ દુગયારી યુક્તિવાન, ધૂર્ત, હોશીયાર, અને લકો હોય છે

પેરવા પરની ડેખાઓ.

કનિષ્ઠિત આગળીના ત્રિજ પેરવાપરથી એક મરળ ને આ નિકળી પ્રથમ પેરવા ઉપર ગઈ હોય તો તે માણસ ઉદાર મનના અને શાસ્ત્રીય વિષયમાં ઉત્તમ પારગત હોય છે

આ આગળીના નિજ પર્વ ઉપરથી ત્રણ મરળ ડેખાઓ નિકળી પ્રથમ પર્વ ઉપર ગઈ હોય તો તે માણસ મનોમનન્યમાં ગઈ થવાના હોય છે.

કનિષ્ઠિતના બીજા પર્વ ઉપર જો અથવા ત્રણ મરળ ડેખાઓ હોય તો તે માણસ શુદ્ધ વિદ્યાતા તત્ત્વને જાણવાવાળો હોય છે જો આ બીજા પર્વ ઉપર વાટી, આટી રેખાઓ હોય તો તે માણસ વ્યભિચારી અને વિશ્વથી હોય છે

આ આગળીના નિળ પર્વમાથી એક જાડી સરળ રેખા નિઝળી બીજા પર્વ ઉપર ગઈ હોય તો તે માણસ ઉત્તમ વક્તા હોવાના કારણે પ્રસિદ્ધિ પામે છે

જો જુથના પર્વતમાથી એક રેખા નિઝળી તિળ પર્વને ઉત્તર કરી બીજા પર્વ ઉપર જતી હોય તો તે માણસ બહુન ધ વાન અને સર્વ કાર્યમાં યત્ન અને વિજય મેળવવાવાળો હોય છે

કનિષ્ઠિકા આગળીના ત્રણે પર્વ ઉપરની રેખાઓ મેળવવાથી જાન સખ્યા આત્મી હોય તો તે માણસ મોટો દ્રવ્યવાન અને સુખી હોય છે જો તેરની સખ્યા આવતી હોય તો દારિદ્ર કારક હોય છે પદ્મ રેખા હોય તો ચોર, મોળ રેખા હોય તો જુઝારી, સત્તર રેખા હોય તો પાપી, અદાર રેખા હોય તો સદ્ગુણી, ઓગણીસ રેખાવાળો બહુમાન્ય, નીસ રેખાવાળો ઝડપી અને એકવીસ રેખા હોય તો ઉદાર મનનો માણસ હોય છે

તારા, શખ, ચક્ર ચિન્હ.

કનિષ્ઠિકાના પ્રથમ સઘી ઉપર તારાનું ચિન્હ હોય તો તે માણસનો વિવાહ થતો નથી તે માણસ ગરીબીથી આયુષ્ય અનિત નાવાળો હોય છે

આ આગળીના નિળ સઘી ઉપર એક મોટી રેખા અને તારાનું ચિન્હ હોય તો તે માણસ ચોર હોય છે

કનિષ્ઠિકા આગળી ઉપર બીજાનું ચિન્હ હોય તો તે માણસની સર્વ માલમત્તા ડાનીના વિગેરેની ચોરી થવાની દર્શક સમજવી

જો આ આગળી ઉપર ચક્રનું ચિન્હ હોય તો તે માણસ ગભરા અને અચકાર હોય છે અને વેપારથી ધન કમાય છે

જો ચક્રનું ચિન્હ ન હોય અને તે ધ્યાન ઉપર સરળ રેખા હોય તો તે માણસ વેપારમાં ધન ગુમાવે છે

અંગુષ્ઠ (Thumb)

મનુષ્યના હાથમાં અંગુઠો એક અતી મહત્ત્વનો અંગુઠો છે. અંગુઠોના હાથમાં જે અભાવ હોય તો ચારે આંગળીઓ નડામો થઈ પડે છે. અંગુઠોના અભાવવાના આગળીઓ કોઈ કાર્ય કરવાને અમર્થ હોતી નથી. માટે આંગુઠોને આંગળીઓનો નાયક કહે છે.

મનુષ્યને જે ઇચ્છાઓ ઉત્પન્ન થાય છે તેને સફળ અથવા કાર્યમાં પરિણત કરવાની યથાથ જરૂરી ફક્ત આંગુઠોમાં જ હોય છે.

બાળકની જ્યારે જન્મ થાય છે ત્યારે તેનામાં ઇચ્છા રાક્તીનો અભાવ હોય છે. પહેલા થોડા આઠનાડીના સુધી ગુણો એવીસ કલાકના દિવસમાંથી બાળક કલાક ઉઠે છે તે સમયમાં અંગુઠો મુઠીમાં દબાવેલો હોય છે અને તેના પર આંગળીઓ વાળેલી હોય છે જેમજેમ માળદ્રમાં ઇચ્છાશક્તિ પ્રગટ થતી જાય છે તેમ તેમ તેના આંગુઠો મુઠીમાંથી બહાર આવેલા જાય છે.

અપરમારના ગેળીને જ્યારે અપરમારની શીદત આવે છે તે વખતે આંગુઠો મુઠીમાં દબાવી ઉપર આંગળીઓ વાળી લે છે તેમજ મગણામત્ર માણસ મૃત્યુના અમરે હાથના આંગુઠો મુઠીની અંદર ગુપ્ત કરી લે છે.

મનુષ્યની વિચાર જરૂરી જાગ્રત છે કે નહીં થઈ છે તે જાણવાની કુદરતી ચિંતનશક્તિ આંગુઠો છે.

જ્યારે માણસ વિચાર કરે છે અથવા કોઈ વાર્તાનો વિશ્લેષ કરે છે તે અમરે બહુધા માણસ અર્થ આંગળીઓને આંગુઠો નિચે દબાવે છે અને આંગુઠો ઉપર ગમે તે એના પ્રિયગિત જ્યારે માણસ

કોઈમા આવે છે ત્યાં તેની વિચાર રાક્ષી નહીં થાય છે તે વખતે માણસ બીજાને મારવા મુખી બદ કરે છે તે વખતે આગુઠો આગ-ગીઓની અદર દમાની ઠાસો લગાવવાની તથાગી કરે છે અર્થાત વિચારશક્તી નાંદ થઈ કે આગુઠો આગગીઓની અદર દમાય છે અને વિચાર રાક્ષી નાશન થવાથી અગુઠો મદાર નિરૂપેયો દેખાય છે

હાથના દરેક ઝામ અગુઠાના મદાયથીજ થઈ શકે છે પણ આમા અગુઠાનો અભાવ હોય છે અથવા અતી દુષ્ટ અગુઠો હોવાથી ખાતી વખતે ખાદ્ય પદાર્થને જમીનનો આશ્રય લેવો પડે છે જ્યારે માણસ અગુઠાનો ઉપયોગ કરી શકે છે

અગુઠાને ત્રણ પર્વ—પેરીયો હોય છે પ્રથમ પર્વ જે તખમા હોય છે તેના નિચેનો પર્વ બીજો પર્વ અને શુદ્ધપર્વત સુધીનો જે ભાગ તે ત્રિજો પર્વ

પ્રથમ પર્વ ઈચ્છા રાક્ષીનો દર્શક બીજો પર્વ તર્ક રાક્ષીનો દર્શક અને ત્રિજો પર્વ પ્રેમ, લાગણીનો દર્શક હોય છે

અગુઠાનો પ્રથમ પર્વ લાભો હોય તો ઈચ્છા રાક્ષીની પ્રખ બતા અને આચરણમા દદતા હોય છે

પ્રથમ પર્વ લાભો અને પુષ્ટ હોય તો દદ મૈત્રી અને પ્રમ વાળો તથા સ્વાર્થમા દદ હોય છે (જુલો આકૃતી નં ૯૪ મા ૧)

જો આ પ્રથમ પર્વ અતી લાભો હોય તો ઝવેચ્છાચારી માણસ હોય છે

જો આ પ્રથમ પર્વ નાનો—કુકો હોય તો અનિચ્છીત સ્વભાવનો હોય છે (જુલો આકૃતી નં ૯૪ મા ૧)

જો પ્રથમ પર્વ નાનો અને શુદ્ધ હોય તો તે માણસને અનેક પ્રકારની સત્ત્વઓની ઈચ્છા હોય છે પરંતુ તેનામા દદ ૧ શ્રવ

હોતો નથી અને તેના કર્મ પણ તદ્દનુચ્ચ હોતા નથી આવો માણસ સર્વ કાર્યમા અદક્ષ અને અનિશ્ચીત વ્યવહાર કરવાવાળો હોય છે

જો આ પ્રથમ પર્વ લાગ્યો ન હોય અને જાડા ચોડા હોય તો તે માણસ દૃઢ નિશ્ચયી હોતો નથી તેની ધાગણાનકની ગરામર હોતી નથી અને આવો માણસ સ્વેચ્છથી પોતાનું કામ દીર્ઘકાળ પર મુકી લાલથી નચીત થાય છે

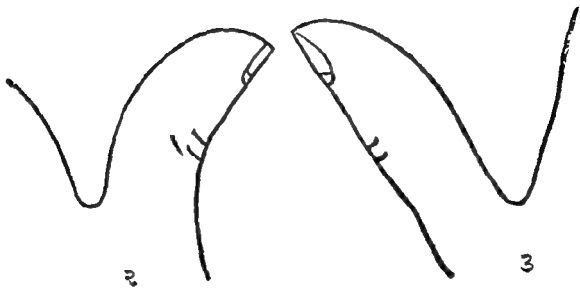
જો આ પ્રથમ પર્વ પરિમિત કરતા અધીક ફેલાવદાર ચોડા હોય તો તે માણસ નિર્દયી, નર્ણુદ્ધ, નિષ્કાળજી, ક્રોધી, હઠી અને અધીક પ્રસંગી હોય છે આવો માણસ જીવશી, જગવાવાળો, અને પ્રસંગાનુસાર ખુન કરવાને ન કરવાવાળો હોય છે પરંતુ આવા અનિષ્ટ લક્ષણથી યુક્ત અગુણ હોવા છતાં જો અતઃકરણ રેખા અતઃ મગ્નક રેખા પૂર્ણ, લાખી અને ઉત્તમ પ્રકારની હોય તો ઉપરોક્ત દુષ્ટ ફળનો દોષ રહે તો નથી અને તે માણસ વિચારથી આત્મસંયમન કરવાવાળો હોય છે

અગુણનો બીજો પર્વ લાગ્યો અને પુષ્ટ હોય તો તે માણસ તર્ક કરવાવાળો અથવા તર્ક વિદ્યામા યોગ્યતા ધરાવવાવાળો હોય છે

જો અગુણનો બીજો પર્વ અધીક લાગ્યો ન હોય અને તેના જાળામાં પતલો, સુકાયેલો હોય તો તેનામાં તર્ક શક્તિનો અભાવ હોય છે આવો માણસ દુરાગ્રહી હોય છે પોતાની વાત સિદ્ધ કરવાવાળો હોય છે જો આવા માણસની મગ્નક રેખા લાખી હોય તો તે ઉપકાર કરવાવાળો હોય છે

અગુણના ત્રિત્વ પર્વ ઉપરથી મનોનિકાર પ્રગટ થાય છે આ પર્વ લાગ્યો અને પુષ્ટ હોય તો તે માણસ મનોવિચારના આધીન રહે છે આ પર્વનો વિનાશ ઉત્તમ ફલ તો મનુષ્યત્વમાં પ્રીતી હોય છે

3

આકૃતિ નં ૯૯

તર્જની અને અંગુષ્ઠના વચ્ચેના વિસ્તૃત સ્થાન-અંતર હોય તો તે માણસ ઉદાર પ્રકૃતિનો અને અંતર પ્રિયારનો હોય છે

અંગુષ્ઠ મોટો, જડો, અને પુષ્ટ હોય તો તે માણસ બીજા ઉપર હુકમન કરનારાનો, પ્રિયારી અને બુદ્ધિમાન હોય છે

જો અંગુષ્ઠ નાનો હોય તો તે માણસમાં ઇચ્છાશક્તિનો અભાવ હોય છે આવો માણસ વિકારને અધીન હોય છે

અંગુષ્ઠ તપાસતી નખતે અંગુષ્ઠનું આરભસ્થાન Low set નિચેના ભાગમાંથી છે અથવા Up set ઉપરના ભાગમાંથી છે કિંવા મધ્યભાગમાંથી આરભ છે તે તરફ જ્ઞાન આપતું અગત્યનું છે

તર્જની આગળીના તિગ્ગ પેવાના મધ્યભાગસુધી અંગુષ્ઠનો અગ્રભાગ હોય તો તે આભાસિક રિપ્રતીતિમાં છે એમ સમજવું

નિચેના ભાગમાંથી Low set આરભ થનારાનો અંગુષ્ઠ બહુધા લાંબો હોય છે તેથી તેનો અગ્રભાગ તર્જની આગળીના તિગ્ગ પેવાના મધ્યભાગસુધી હોય છે

ઉપરના ભાગમાંથી Up set આરભ થનારાનો અંગુષ્ઠ ટુંકો હોય છે પણ ઉપરના ભાગમાંથી આરભ થતો હોવાથી તેની લંબાઈ તર્જની આગળીના તિગ્ગ પર્વના મધ્યભાગસુધીનીજ હોય છે આવા પ્રકારનો ટુંકો Up set અંગુષ્ઠ વાનર વિગેરે પ્રાણીઓમાં જોવામાં આવે છે જે સ્વાર્થી અપમતલથી હોવાનો દર્શક હોય છે

જો માણસનો અંગુષ્ઠ Low set હોય તે માણસ ઉદાર, બુદ્ધિમાન સ્વતંત્ર બીજાને મદત કરનારાનો હોય છે

નિચેના ભાગમાંથી Low set આરભ થનારાનો અંગુષ્ઠ હમેશા લાંબો હોય છે (જુવો આકૃતિ નં ૯૮ માં ૩) તેથી તેનો અગ્રભાગ તર્જની આગળીના તિગ્ગ પર્વના મધ્યભાગસુધી હોય છે

ઉપરના ભાગમાથી Up set આગળ ચલાવાળો અગુપ્ત દુકા હોય છે. (જુવો આકૃતી ન ૯૮ મા ૨) પણ ઉપરના ભાગ-માથી આરભ થતો હોવાથી તેની લગાઈ તર્જની આગળના નિમ્ન પર્વના મધ્યભાગસુધીની હોય છે

જો તર્જની અને અગુપ્તના વચ્ચે અનર વધારે ન હોય તો માણસ ખીનણુ, આત્મવિવાસગ્રીત અને અતઃ વિચારનો હોતો નથી

નખ વિચાર (પાત્યાત્ય પદ્ધતી)

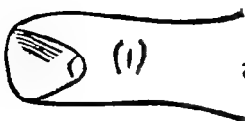
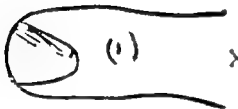
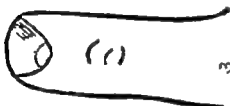
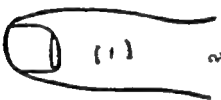
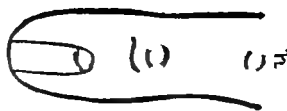
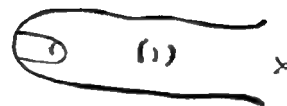
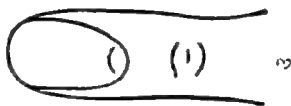
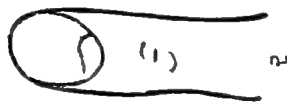
આગળના અગ્રભાગમા Nerve cell મુકળ મળતવું આવેલા છે જેનો સંપર્ક શ્રેન-મગજ સાથે હોય છે આ મળતવું વડારા માણસને સ્પર્શજ્ઞાન થઈ શકે છે આ અતી નાજુક મળત તવુંના રક્ષણ અને બચાવમાટે કુદરતે તેના ઉપર નખની યોજના રચેલી છે જેથી મળતવુંના રક્ષણ થાય અને સ્પર્શજ્ઞાન સતેજ નહે જો આ નખ ન હોય તો તે આગળના અગ્રભાગનો સતત ઉપયોગ કરવાની મળતવુંને અઘાત પોગે અને તેનું સ્પર્શજ્ઞાન નષ્ટ થાય

નખ ઉપરથી મનુષ્યનું સ્વભાવજ્ઞાન અને અનુવશીક રોગ થવાની પ્રવૃત્તિનો વિચાર થાય છે

નખ ચાર પ્રકારના હોય છે (૧) લાંબા (૨) દુકા (૩) પોહોળા અને (૪) સાકડા (જુવો આકૃતી ન ૯૯)

(૧) લાંબા નખવાળા માણસ વિશેષ શિલ્પિ કળાવાળા હોતા નથી કાર્ષિણ્ય વાનને જલદી સમજનાવાળા હોય છે લાંબા નખવાળા માણસને નહુધા ઉપગના ભાગના (કકમા, ધાની, ગમી અને કપાળ, મગ્ગડ) વ્યાપી થવાનો સમ્ભવ અધીક હોય છે

આકૃતિ નં ૯૯ બ

આકૃતિ નં ૯૯ અ

પ્રકરણ ૧૩ મું]

(૨) દુકા નખવાળા માણસ ચિકિત્સક સ્વભાવના હોય છે દરેક વાતનો વિચાર કરવાવાળા, વ્યવહારજ્ઞાનકુશળ હોય છે દુકા નખ વાળા માણસને બહુધા નિયેના ભાગના (હૃદય, મૂત્રાશય, પગ વિગેરે વ્યાધી થવાનો સભવ અધીક હોય છે)

(૩) પોહોળા નખવાળા માણસ વાદવિવાદ કરવાના સ્વભાવવાળા, વાચાળ, અને હઠી હોય છે

(૪) સાદડા નખવાળા માણસને માનસિક અને પીઠના વ્યાધી થવાનો સભવ અધીક હોય છે સાકડા નખ નફેદ પીળા, અમાતી અને ગુલામી રંગના હોય છે રાત્રી રંગના હોતા નથી

નખ ઉપર સફેદ ડાઘા હોય તો તે નજીસ સિસ્ટીમ મજબૂત તત્ત્વની નમુનાર્થ દર્શક સમજાવા

મોટા અને ચોડા નખ હોય તો તે માણસ વ્યવહારજ્ઞાનમાં કુશળ હોય છે

અળકદાર અને ગુલામી રંગના નખ હોય તો માનસિક કષ્ટના કરવાનાળો માણસ હોય છે

નિચા ઉચા અને ઝડા નખ હોય તો તે માણસ ઉદાસ વૃત્તિનો, નૈરાશયીલ, નિરાશ અને ચિડ ચિડયા સ્વભાવનો હોય છે

વાકાચુકા, આકાર ના રંગગહીત, ખેડાલ, જડા અતી ચોડા નખ હોય તો તે માણસ વિપયાધ હોય છે

કાળાસ પડતા નખ હોય તો તે માણસ વિન્યામધાત કરવા વાળો અને ખેતીના કામમાં હોરીયાર હોય છે

ગોન (વર્તુળ) નખ હોય તો આનંદ સુખોપભોગ ભોગવાવાળો ચૈતી માણસ હોય છે

પાતળા નખ અગત્ય પ્રકૃતિના દર્શક સમજવા નખ ઉપર
ગતના જેવા ડાઘા હોય તો ગત ખીમારીના દર્શક સમજવા.

અર્ધચંદ્ર સમાન અથવા પૂર્ણચંદ્રનામમાન નખ ઉપર વેન-
ગના ડાઘા હોય તો રૂધીરની સચનન ક્રિયામા દોષ હોવાનું દર્શક
સમજવું.

પીળા રંગના નખવાળો ખાલુમ રેગી રહે છે

નખ ઉપર કાળા ખીદુ હોય તો તે ચિતા, અસમાધન,
ઉદ્દામીનના, હાય અપકીર્તી, દેશત્યાગ, ગોર્ડાવગેરેના દર્શક સમજવા.

આગ્રહા ઉપર સફેદ રંગના ખીદુ હોય તો તે પરસ્પરાવલખી
પ્રેમના સ્વચક હોય છે. આ ખીદુ ફવાગ જેવા પસરેલા હોય તો તે
માલુમ અગમ્યાગમન કરવાવાળો હોય છે જો આ ખીદુ કાળારંગના
હોય તો વિપયાધનાના લીધે અપરાધ કરવાની પ્રવૃત્તિ હોય છે દોષ
વખતે કોળદારી ગુન્હો કરવાસુધી તેની મજલ જાય છે.

ઝનિઠિકા આગળીના નખ ઉપર સફેદ ખીદુ હોય તો ફાયદો
રહે છે અને કાળાખીદુ હોય તો નુકસાન કર્તા હોય છે.

અનામિકાના નખ ઉપર સફેદ ખીદુ હોય તો શાસ્ત્રમા શ્રદ્ધા
અને વેપારમા લાભ થવાનો મત્તવ હોય છે અને કાળાખીદુ હોય
તો હાતી કાગ્ગ સમજવા.

મધ્યમા આગળીના નખ ઉપર સફેદ ખીદુ હોય તો જલ-
પર્યટનકારક હોય છે જો પીળારંગના ખીદુ હોય તો ચિતા, સ્ત્રી,
અથવા ભાઈની હાતી મચવે છે.

તર્જની ઉપર સફેદ ખીદુ હોય તો અપત્તી અને અન્માન
દર્શક હોય છે અને કાળા ખીદુ હોય તો અપકીર્તી અને હાથેથી
નીચકર્મ થવાના સ્વચક સમજવા.

આ ખીંટું નખના અગ્રભાગપર હોય તો જૂતડાળના, મધ્ય ભાગમા હોય તો નર્તમા કાળના અને નખના તળમા હોય તો ભવિષ્યકાળના પરીણામના દર્શક સમજવા શ્વેત ખીંટું હોય તો મુખદાયક અને ડાળા ખીંટું હોય તો દુઃખદાયક સમજવા.

પ્રકરણ ૧૪ મું.

ચિન્હ વિચાર (પાશ્ચાત્ય પદ્ધતિ)

~~અન્યથા~~

આપણા પૂર્વાચાર્યોએ ક્રાંતિકાન્ધ મત્સ્ય, રાખ, ચક્ર, ધ્વજ, હાથી, ઘોડા, ચામર, પ્રામાદ, ઝળીરા, પતાકા આદિ અનેક પ્રકારના ચિન્હ અને તેના ઝળતુ જે વર્ણન કરેલું છે તે રિતે પાશ્ચાત્ય પદ્ધતિમાં ચિન્હોનું વર્ણન જોવામાં આવતું નથી.

ઉપરોક્ત ચિન્હ પ્રાય રાજ, મહારાજ, ચક્રવર્તી, શેઠ સાવકા અને ઉચ્ચ દરજ્જાના માણસના હાથમાં હોવાનો સહય અર્ધી હોય છે સામાન્ય પુરુષોના હાથ જોવાનો પ્રસંગ વિશેષ આવે છે આવા મહાન પુરુષોના હાથ જોવાનો પ્રસંગ કવચીતજ આવે જે આવા મહાન પુરુષોના હાથ સદ્ભરિતે જ્યાસુધી ન જોવાય ત્યાસુધી ઉપરોક્ત ચિન્હોનું પૂર્ણ જ્ઞાન યવુ ગમ્ય નથી અને આવા મહાન પુરુષોનો સમાગમ થવો દુર્લભ હોવાથી પાશ્ચાત્ય વિદ્વાનોએ નિયેના ચિન્હોનોજ વિચાર કરેલો છે જે ચિન્હ સામાન્ય મનુષ્યના હાથમાં દમેશા જોવામાં આવે છે (જુલો આકૃતી ન ૧૦૦)

રહસ્ય—તારાનું ચિન્હ.

હાથમાં કોઈપણ ટુકાણે તારાનું ચિન્હ હોય તો તે જુલ ચિન્હ ભાગ્યનું દર્શક સમજવું (જુલો આકૃતી ન ૧૦૦ મા ૮) સનિના પર્વત ઉપર માત્ર તારાનું ચિન્હ શુભ ફળ પ્રાપ્ત હોતું નથી.

શુક્રના પર્વત ઉપર જે તારાનું ચિન્હ હોય તો માનસન્માન કીર્તિ અને અધીકાર મળે છે.

સર્જના પર્વત ઉપર તારાનું ચિન્હ હોય તો ધન, વૈભવકાન્ધ પ્રાપ્ત છે.

ધુપના પર્વત ઉપર તારાનું ચિન્હ હોય તો વેપાર, ઉદ્યોગ, સાયન્સ—વિજ્ઞાનમાં યશ મળે છે

મગળના પર્વત ઉપર તારાનું ચિન્હ હોય તો તે માણસ શરૂ હોય છે સૈન્યમાં પ્રસિદ્ધિ પામે છે અને લઘાઈમાં વિજયી થાય છે

ચંદ્રના પર્વત ઉપર તારાનું ચિન્હ હોય તો તે માણસમાં નિપતાગત્તી અને સોધનશુદ્ધિ સારી હોય છે અને તેથી પ્રસિદ્ધિ પામે છે

શુક્રના પર્વત ઉપર તારાનું ચિન્હ હોય તો તે માણસ વિપત્તી હોય છે આના માણસ તરફ જીનું આકર્ષણ અધીક હોય છે

શનિના પર્વત ઉપર જે તારાનું ચિન્હ હોય તો તે દુર્ભાગ્યનું દર્શક સમજવું આના માણસનું આયુષ્ય લયઝર આપત્તીમાંથી પસાર થાય છે આવો માણસ રાજ પ્રેલન ભોગનો હોય તો પણ કંગાન વિધતીમાં અડી પડે છે

હૉસ— કુલીનું ચિન્હ.

આ ચિન્હનું કળ ઉપરોક્ત સ્થાન ચિન્હના વિપરીત હોય છે હાથમાં કુલીનું ચિન્હ અશુભ કળ દાયક હોય છે (જુવો આકૃતિ નં ૧૦૦ માં ૬) પણ ગુરૂના પર્વત ઉપર જે કુલીનું ચિન્હ હોય તો તે ગુલ કળ દાયક હોય છે

શનિના પર્વત ઉપર હૉસનું ચિન્હ હોય તો અપધાતથી મૃત્યુ થાય છે

સૂર્યના પર્વત ઉપર હૉસનું ચિન્હ હોય તો સપત્તી મળવામાં અપયશ આવે છે

બુધના પર્વત ઉપર ફોસનુ ચિન્હ હોય તો તે માણુમ અપ્રા માણીડ હોય છે

મગળના પર્વત ઉપર ફોસનુ ચિન્હ હોય તો ખીજા તરફથી વિરોધ થાય છે અને લઢાઈમા મૃત્યુ આવે કે

ચંદ્રના પર્વત ઉપર ફોસનુ ચિન્હ હોય તો માણુમની કલના ખોટી હરે છે અને આરા માણુમનો મૃત્યુ પાણીમા કુપરાયી થાય છે

શુક્રના પર્વત ઉપર ફોસનુ ચિન્હ હોય તો પ્રેમમા અપયગ મળે છે

મસ્તક રેખા ઉપર ફોસનુ ચિન્હ હોય તો માથામા અડ રમાતથી અઘાત થવાનો સંભવ હોય છે

અત કરણ રેખા ઉપર ફોસનુ ચિન્હ હોય તો પ્રેમી માણુમનો અકામીક મૃત્યુ થાય છે

રકયે અર ચ તુ ષ્કોણુ

ચતુષ્કોણુ ચિન્હ હોય ઉપર હોવાથી કાષ્ઠપણુ સકટમાથી મુક્ત થવાય છે (જુલો આકૃતી ન ૧૦૦ મા ૪)

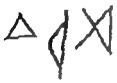

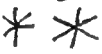

આયુરેખા ઉપર ચતુષ્કોણુ ચિન્હ હોય તો અપમૃત્યુથી બચી જાય છે

ભાગ્ય રેખાપર ચતુષ્કોણુ ચિન્હ હોય તો ધનના હાનીમાથી બચી જાય છે

ઓ પ્રમાણે દરેક રેખા ઉપરનું ક્ષણ ને તે રેખાના ગુણ પ્રમાણે સમજવું

ચિન્હ - રેખા.

પાશ્ચાત્ય પદ્ધતિ.

૧ 	૨ 	૩ 	૪
૫ 	૬ 	૭ 	૮
૯ 	૧૦ 	૧૧ 	૧૨

આયુર્વેદ-ટાપુનુ ચિન્હ

ટાપુનુ ચિન્હ મુલ ક્ષણ ત્રયક હોય નથી જે રેખા ઉપર અથવા જે પરિત ઉપર ટાપુનુ ચિન્હ હોય તે રેખાના ક્ષણમા ન્યુનતા આવે છે (જુવો આ,તી ન ૧૦૦ મા ૩)

આયુ રેખા ઉપર જે ટાપુનુ ચિન્હ હોય તો આયુ રેખાના જે મ્યોમાન નર્મ ઉપર ટાપુનુ ચિન્હ હોય તે વરસમા માણસ ખીમાર પડે છે

મસ્તક રેખા ઉપર ટાપુનુ ચિન્હ હોય તો મગજ નમણુ પડે છે અથવા મગજની ખીમારી ભોગવવી પડે છે

અતઃકથ્ય રેખા ઉપર ટાપુનુ ચિન્હ હોય તો અતઃકરણ નમણુ હોય છે જે સૂર્યના પરિત નીચે અતઃકરણ રેખા ઉપર ટાપુનુ ચિન્હ હોય તો ઉપરના લક્ષણ પ્રમાણે ક્ષણ નિમિત્ત મળે છે

ભાગ્ય રેખા ઉપર ટાપુનુ ચિન્હ હોય તો ભયકર હાની થાય છે અને ભાગ્યોદયમા વિરોધ આવે છે

સૂર્યના રેખા ઉપર ટાપુનુ ચિન્હ હોય તો ખીનાઈ, અખરને કનક લાગે છે

આરેખ્ય રેખા ઉપર ટાપુનુ ચિન્હ હોય તો ભયકર ખીમારી ભોગવવી પડે છે જે આ ટાપુનુ ચિન્હ આરોગ્ય રેખાના ઉપરના ભાગમા હોય અને નખ નાના અને ગોત્રાકાર હોય તો કેકમાના વ્યાધી રૂઢ, ખાસી, મિગેર થાય છે જે નખ લાગ્યા હોય તો કેકમાની અને છાતીની નખખાઈ હોય છે નખ દુકા અને નાના હોય તો કંધીરાભિગરણ ગરાગર થતુ નથી અને હૃદયની કમજોરી હોય છે

જે નખ અગ્રી અપટા હોય તો મગજનનુની નખખાઈ હોય છે અને લકષ્ય થાય છે.

આરોગ્ય રેખાના નિચેના ભાગમાં ચદ્રપર્વત ઉપર જે આ ટાપુનું ચિન્હ હોય તે મૂત્રાપયના વ્યાધી થાય છે

જે રેખા ઉપર ટાપુનું ચિન્હ હોય અથવા જે પર્વત ઉપર ટાપુનું ચિન્હ હોય તે રેખા અને તે પર્વતના શુભમા ન્યુનતા આવે છે

સર્કલ-વર્તુળ

રવીના પર્વત સિવાય બીજા ઠેકાણે વર્તુળ હોય તો તે શુભ ફળ દાયક સમજવું [જુલો આકૃતી ન ૧૦૦ મા ૨] રવિના પર્વત ઉપર વર્તુળ હોય તો તે શુભ ફળ આપે છે

ચંદ્રના પર્વત ઉપર વર્તુળનું ચિન્હ હોય તો પાણીમાં હુબ વાથી મૃત્યુ થવાનો ભય રહે છે

સ્પોટ—બીદુ—ઢાલા.

જે જગા ઉપર અથવા જે રેખા ઉપર બીદુ હોય તે જગા અથવા તે રેખાના ફળમાં તાત્પર્યથી ખામી આવે છે (જુલો આકૃતી ન ૧૦૦ મા ૧)

મન્તક રેખા ઉપર ઢાલા હોય તો અઘાત અથવા મન્તકમાં ખીડા થાય છે

આયુ રેખા ઉપર બીદુનું ચિન્હ હોય તો શીઘ્ર મૃત્યુ થાય છે

આરોગ્ય રેખા ઉપર બીદુનું ચિન્હ હોય તો વ્યગ્રથી પિડા થાય છે.

ગ્રીલ—જાળી નું ચિન્હ.

જાળીનું ચિન્હ બહુતોક પર્વત ઉપર જોવામા આવે છે જે પર્વત ઉપર જાળીનું ચિન્હ હોય તે પર્વતના ક્ષણમા ન્યુનતા-ખામી આવે છે (જુવો આકૃતી નં ૧૦૦ માં ૭)

ત્રિકોણ નું ચિન્હ.

હાથ ઉપર ત્રિકોણનું ચિન્હ સ્પષ્ટ ઉદાવદાર હોય તો શુભ કામ હાયઃ સમજાવે છે રેખા ઉપર અથવા પર્વત ઉપર ત્રિકોણનું ચિન્હ હોય તે ન્યાનની વૃદ્ધિ થાય છે (જુવો આકૃતી નં ૧૦૦ માં ૫)

આયુષ્યમાં બનવાવાળી વટનાઓનો કાળ નિર્ણય.

ઢરનકગથ રેખાઓનું જે ગુલાશન વર્ણન કરવામા આવ્યું છે તેના સમયનું જ્ઞાન બ્તા સુધી સતોપદારક ન થાય ત્યાં સુધી હાથ ઉપરના રેખાઓનું શુભ અથવા અશુભ ફળ કયા સમયમા મળવાનું છે તેનો નિશ્ચય થઈ શકતો નથી વટનાઓના સમયનું જ્ઞાન જે ન હોય તો રેખાઓના શુભાશુભ ફળ જાણવા નિર્ઠક સમજના.

રેખાનું ફળ મળનાના સમયનો વિચાર આકૃતી ન ૧૦૧ માં બતાવેલા પદ્ધતિ પ્રમાણે કરવો.

દરેક રેખાના ૧૪ ભાગ કરવા અને દરેક ભાગ સાત વરસનો સમજવો (જુવો આ તી ન ૧૦૧ માં આયુરેખા અને લાગ્ય રેખા ઉપરના ભાગ) જે વર્ષના વિભાગમા રેખા ખડીત થઈ હોય તુરેલી હોય અથવા કેઈ ગુભ કે અશુભ ચિન્હથી અડીત હોય તો તે ભાગ ઉપર વર્ષોમાનનું જે વર્ષ આવતું હોય તે વર્ષમા તે તે ચિન્હ પ્રમાણે શુભ અથવા અશુભ ફળ મળશે એમ સમજવું.

ઉદાહરણ.—દરેકના દરો કે આકૃતી ન ૧૦૧ માં આયુરેખા ઉપર જે ઠેકાણે ૫ નો અંક છે તે ઠેકાણે જે આયુરેખા ઉપર ટાપુનું ચિન્હ હોય તો ૩૫ માં વર્ષ જીભાગી થશે એમ સમજવું આ ટાપુનું ચિન્હ જેટલું લાંબુ હોય તેટલા સમયનું જીભાગી ભાગવવી પડશે એમ સમજવું.

જો એવું જ ચિન્હ ઘન રેખા ઉપર હોય તો ૫૫ માં ૫૫ કાની કાની થશે એમ સમજવું.

અતઃકરણ્ય રેખા ઉપર જો દાપુનુ ચિન્હ પડયુ હોય તો
૩૫ માં વર્ષે પ્રેમ સમયમા નિરાશા સમજવી

જો આયુરેખા ઉપર અને અતઃકરણ્ય રેખા ઉપર જો ફેકાણે
દાપુનુ ચિન્હ હોય તો હૃદયની ખીમારી ભોગવવી પડે છે આ પ્રમાણે
ફેક રેખાનું ફગ તે તે રેખા પ્રમાણે સમજવું

માણસના જન્મ તારીખ ઉપરથી કયા ર્ષ મહત્વના જશે તે
નિચે પ્રમાણે બતાવવામા આવે છે

જો માણસનો જન્મ કોષ્ટિણ મહિનાની ૧-૧૦-૧૯ અને ૨૮
મી તારીખે થયો હોય અને તેમા ખાસ કરીને જુલૈ, ઑગષ્ટ,
જાનેવારી મહિનામા ઉપરોક્ત તારીખે જન્મ થયો હોય તો તે
માણસના આયુષ્યમા ૧, ૭, ૧૦, ૧૬, ૧૯, ૨૮, ૩૪, ૩૭, ૪૩,
૪૬, ૫૨, ૫૫, ૬૧, ૬૪ અને ૭૦ આ વર્ષો મહત્વના સમજવા

જો માણસનો જન્મ કોષ્ટિણ મહિનાની ૨, ૧૧, ૨૦, અને
૨૯ મી તારીખે થયો હોય અને ખાસ કરીને જુલૈ, ઑગષ્ટ અને
જાનેવારી મહિનામા થયો હોય તો તે માણસના આયુષ્યમા ૨, ૭,
૧૧, ૧૬, ૨૦, ૨૫, ૨૯ ૩૪, ૩૮, ૪૩, ૪૭, ૫૨, ૫૬ અને
૭૦ આ વર્ષો મહત્વના સમજવા

જો માણસનો જન્મ ૩, ૧૨, ૨૧, અને ૩૦ મી તારીખે
થયો હોય અને ખાસ કરીને ડિસેમ્બર અને ફેબ્રુવારી મહિનામા
જન્મ થયો હોય તો તે માણસના આયુષ્યમા ૩, ૧૨, ૨૧, ૩૦, ૩૯
૪૮, ૫૭, ૬૬ અને ૭૫ આ વર્ષો અતિમહત્વના સમજવા

જો માણસનો જન્મ ૪, ૧૩, ૨૨ અને ૩૧ મી તારીખે
થયો હોય અને ખાસ કરીને જુલૈ, ઑગષ્ટ, અને જાનેવારી મહિનામા

જન્મ થયો હોય તો તે માણસના આયુષ્યમા ૪, ૧૦, ૧૩, ૧૯, ૨૨, ૨૮, ૩૧, ૩૭, ૪૦, ૪૬, ૪૯, ૫૫, ૫૮, ૬૮, ૬૭, ૭૩ અને ૭૬ આ વરસો અતિ-મહત્વના સમજવા

જે માણસનો જન્મ ૫, ૧૪, ૨૩, મી તારીખે થયો હોય અને ખાસ કરીને જુન અને સપ્ટેમ્બર મહિનામા જન્મ થયો હોય તો તે માણસના આયુષ્યમા ૫, ૧૪, ૨૩ ૩૨, ૪૧, ૫૦, ૫૯, ૬૮ અને ૭૭ આ વરસો મહત્વના સમજવા

જે માણસનો જન્મ ૬, ૧૫, અને ૨૪ મી તારીખે થયો હોય અને ખાસ કરીને મે અને ઑક્ટોબર મહિનામા જન્મ થયો હોય તો તે માણસના આયુષ્યમા ૬, ૧૫, ૨૪, ૩૩, ૪૨, ૫૧, ૬૦, ૬૯, ૭૮, અને ૮૭ આ વરસો અતી મહત્વના સમજવા

જે માણસનો જન્મ ૭, ૧૬, અને ૨૫ મી તારીખે થયો હોય અને ખાસ કરીને જુલૈ, આગષ્ટ અને જાન્યુઆરી મહિનામા જન્મ થયો હોય તો તે માણસના આયુષ્યમા ૭, ૭, ૧૬, ૧, ૨૦, ૨૫, ૨૯, ૩૮, ૩૮, ૪૩, ૪૭, ૫૬, ૬૧, ૬૫, ૭૦, ૭૪ અને ૭૯ આ વરસો મહત્વના સમજવા

જે માણસનો જન્મ ૮, ૧૭, અને ૨૬ મી તારીખે થયો હોય અને ખાસ કરીને જાન્યુઆરી, ફેબ્રુઆરી, જુલૈ અને આગષ્ટ મહિનામા જન્મ થયો હોય તો તે માણસના આયુષ્યમા ૮, ૧૭, ૨૬, ૩૫, ૪૪, ૫૩, ૬૨, ૭૧, અને ૮૦ આ વરસો અતિ મહત્વના સમજવા,

જે માણસનો જન્મ ૯, ૧૮, અને ૨૭ મી તારીખે થયો હોય અને ખાસ કરીને એપ્રિલ, ઑક્ટોબર અને નોવેમ્બર મહિનામા જન્મ થયો હોય તો તે માણસના આયુષ્યમા ૯, ૧૮, ૨૭, ૩૬, ૪૫, ૫૪, ૬૩, ૭૨ અને ૮૧ આ વરસો અતિ મહત્વના સમજવા.

